

Biblioteca Complutense

Ildefonsina.

M 55. latinos.

E. 3. C. 4. N. 11.

93-1

118-7

Vid. Graeci Syri &

No 75

116-2-14

Didaco de Muros archidiacono Carmonensi Rector
diffini D. Cardinalis Hispanie Secretario innotuit
Iohannes Valerius dector Salerni.

Cum debeat tibi plurimum ornatum Didaco q
tatis regis non fecit ac tuis auxilio fuit quid aut
peccatum non laus habet: cogitavit partem meo ob
figurationis implet id quod non innotuit. Iohannes
orationem sapientissimam quam de cligendo summo pa
lore super Patem Amicus nostri qui splendor ac port
tum apud sacrum summi legatum Innocentio octavo de
mortuo cum magna omnia iude suo administratione ha
bitabit in primis desideria coluerit. coniecta in ea
sum alpicies notitia theologica & oratoria universa
sed nescio quid tunc nosis acris quibus perire potuit
si ipse audisset sua reformationem verba Demosthenis mo
tor esset. Accipe igitur illius luculentissime orationis pri
mum continentem castis quo meo Reuerendissimo
Cardinali Hispanie ac illius Maritimi Vicelegato in
hi obsequio legatum nostrum innotuit. Iohannes
paratum principis lege cum fecisset & Vale.

¶ Didaco de Muños archidiacono Carmonen Reuerē
dissimi D. Cardinalis Hispanie Secretario meritissimo.
Iohannes Valesius decretoꝝ doctor Salutem.

¶ Cum debeam tibi plurimum ornatissime Didace q̃
meis rebus non secus ac tuis auxilio fueris quid aut re/
pendam non satis habeam: cogitauī uel partem mee ob
ligationis implere. idq; non mediocriter absoluam: cum
orationem sapientissimam quam de eligēdo summo pa
store nuper Pacen Antistes nostri cui splendor ac portē
tum apud sacratissimum senatum Innocentio octauo de
mortuo cum magna omniū laude imo admiratione ha
buit: tibi in primis destinandā censuerim. coniēcta in ea
simul aspicias moralia theologica & oratoria uniuersa
sed nescio quid uiue uocis actus diuinus perstrepebat ut
si ipm audisses sua resonantem uerba Demostenis me/
mor esses. Accipe igitur illius luculentissime oratiōis pri
mitias: communes eas facias dño meo Reuerendissimo
Cardinali Hispanie ac illustri Marchioni Villene: ac mi
hi obseruande plurimum nobile nutrici serenissimi His
paniarum principis lege eam foeliciter & Vale:.

*Libreria del collegio maior
de Alcala 38. f.*

H-4941

¶ Oratio de eligendo Summo Pontifice: habita Romę
in ecclesia sancti Petri ad Sacratissimū Senatum Cardi/
naliū Innocētiō Octauo demortuo: per. R. in xpo patrē
Bernardinū Caruaial Pacē. Ep̄m: Regis & Regine Hi/
spanię Oratorem: die transfigurationis dominicę sexta
Augusti. M. cccc. xcii.

¶ Ne leteris inimica mea super me: si cecidi/ cōsur/
gam. Scribitur uerbum Micheę. vii.

¶ Si unq̄ Romanę ecclesię opus fuit Patres amplissimi
illustrari supno ac diuino lumine: hoc ip̄m uel precipuū
est tempus: quādo destituta pastore & capite felicissimo
transitu sanctissimę recordationis Innocētiū pape octauū
ad suffectionem pastoris alterius appropinquat. Cum
enim oculus & speculator deficiunt: graue est admodū
ouibus bene dirigi nī superiore pastore ducantur: mihi
quoq; in re tam ardua de mandato uestri sacratissimi Se/
natus oratiōem habīturo: opere precium fuerit supplica/
tōne diuina spūs sancti assistētiam impetrare. nempe qui
hodierna die in missaz solēniis ab ecclesia inuocatus est
ut electioni summi Pontificis assistat: isdem mihi suppli/
citer implorandus erit: quatenus ieiune ac nude orationi
meę de p̄suasione eiusdem optime electionis efficaciam
tribuat. cogitatus meos instruat. mentes uestras illis & si/
bi conformes reddat. linguā meam dirigat. aures uestras
benignissime adapiat. mea uerba uiuificet. corda uestra
ad illa: capeffenda foueat & alliciat. Nec diffidendū est
quā occurat hodie ecclie in tantis calamitatibus et peri/
culis constitutę: qui iuxta Aplī uerbum non p̄mittet illā
ultra possibilitatem tentari. & qui in euangelio futurum
se medium pollicetur: ubi duo uel tres in suo nomine cō/
uenerint. quiq; nunq̄ se deserturę ecclesiam usq; ad con/
summationem seculorū Mathei ultimo calce promisit.

en la election
de Alexandro
Sexto l'Espagnol
an^o 1492.

que esio card
nal al autor
dicha oracion.

M. R. 20 de Abril
1514

Igitur Spiritus sancti singularem assistentiam uulgata illa ecclesie oratione supplicabimus dicentes: Veni sancte spiritus reple tuorum corda fidelium: & tui amoris in eis ignem accende. Amen.

Non arbitror futurum molestum Beatissimo uestro cetui Patres Reuerendissimi: militantis ecclesie fulgentissimę columnę: ac hodie spes unica salutis mundi: si uobiscum de meo more scholastice eloquar: ac dicenda breuiore perstringam ordine. ea quoque quę mihi consideranda occurrunt in electione Pontificis maximi thematis prosecutione expediam. Erit igitur oratio nostra tripartita. Pars prima de ipso Innocentio demortuo. Secunda de illius Summo Pontificatu uacante. Ultima quę moralior & aptior erit: de illius carissima sponsa Romana & uniuersali ecclesia restauranda: & horum trium nomine trifaria thematis uerba claudemus: Ne leteris inimica mea super me: si cecidi/consurgam.

¶ In primo conqueritur forsan quispiam Innocentianus quod absumpserit mors inimica benefactorē suū: quod clementissimū & indulgentissimū dñm/ac uere humanissimū & pietissimū patrem seculo eripuerit. Lego hinc oculis complures qui etiam lachrymas cohibere nequeunt/ memores dulcissime conuersationis suę. Ego quoque illius beneficio plus meis meritis delinquitus: nisi ratione in aliud traheretur: crudelem illius mortem incusarem: & grauiter lugendam censerem. Vex enim uero xpianis moleste admodum lugere mortuos nō licet: nam et apud gentes Litiōz feruntur esse precepta Ambrosio teste: quę uiros iubeant mulierz uestes induere si moerori indulgeāt. quod mollem & effoeminatū iudicauerint in uiro luctum. Fuisse etiam eiusdem testimonio feruntur populi gentium qui ortus hoīm lugerent obitusque celebrarēt. Nec imprudenter quidem: eos enim qui in hoc uite salum uenissent merendos putabant. Eos uero qui ex istius mundi pro/

cellis & fluctibus emerissent: nō iniusto gaudio psequē
dos arbitrabant. & si hęc apud gentes constat in qbus
fuit carnis imperiū nō spūs: apud illuminatos ac spūales
xpianorum aīos multo esse debet uberior. atq; inde nos
natales dies defunctorū obliuiscimur: & eū quo obierū
diem celebri solennitate quotannis renouamus. Mors
igit xpianorū corda nō frangat. primū q cōis est & cun
ctis debita: & hac lege naturā ex contrariis mixtā indui
mus: ut illā exuamus quotiens placuerit actori naturę. un
de & iuxta Aplī uerbum statutū est hoībus semel mori
in quo & dei filio in humanis nō est indultū. nempe si
nō pateret senio defecisset: prout nostri seniores scribūt.
Quid igit absurdus q̄ ut id quod scias oībus esse p̄scri
ptum: quasi spāle deplores: hoc est aīm supra conditiōez
extollere: legem nō recipere cōe naturę consortium deu
tare. Deinde & mors grauius deflenda nō est: quonā se
culi huius nos absoluit erumnis. nulla nempe uera potest
esse iucunditas inter tot uite nostrę amaritudines: quę ue
lut ex ipsius corporis infirmitate quasi certa ac necessa
ria officina generant. Quid enim in hac uita nō experi
mur aduersi: quas nō procellas tempestatesq; p̄petimur:
qbus nō agitamur incōmodis: & quibus parcit meritis:
Lege patriarchas: aīo uolue prophetas: considera dei san
ctos & amicos: oīs eorū uita labor: anxietas: languor: erū
na: militia. Vñ & sapiens Salomon apud Ecclīasten ait:
Laudaui ego magis mortuos q̄ uiuentes. Inde & sanctissi
mus Iob perire uoluit diem natiuitatis suę quasi malorū
oīm initium. Generationis qdem diem perire uoluit: ut
resurrectionis diem acciperet. iuxta quod & Paulus: Cu
pio dissolui & esse cū xpō. Et alibi: Mibi uiuere xp̄s est
& mori lucrū. Mors igitur tanq̄ erumnarū oīm laborūq;
perfugium: fida securitatis statio: quietis portus: amare
xpianis deflenda nō est. Et rursum somno quietem nan
ciscimur laboresq; uitamus. ac nemo amici somnū gra

uius lugēdum censeret. mortem uero xpianus somnum
deputat. Vnde & magister xps de Lazaro quatrīduano:
Lazarus amicus noster dormit: uenite a somno excite/
mus eum. Et ecclia cū meminit defunctorū ait: Qui nos
precesserunt cum signo fidei & dormiunt in somno pa/
cis. Postremo nō est xpiani officium frangi merore ex
morte carorū: cum eos sciat nō prorsus demori. Quinim
mo preciosam esse in conspectu dñi sanctorū mortem
qua esse beatificū & uiuere cōsequunt̃ eternum: ac expe/
ditis uinculis carnis quę aggrauant aīam: iubar splendī/
dissimū: quod oculus non uidit nec auris audiuit: meri/
tis superioris uitę contingunt. Et preterea reuinienda cor/
poris expectatio xpianis de mortuis nō adimitur. Quo
fit ut minus conseruari habeant carorū excessu. Cuius rei
& Paulus meminit ad Thessaloniceñ. scribēs: Nolumus
uos ignorare fratres de dormientibus: ut nō contristemini:
sicut & ceteri: qui spem uidelicet resurrectionis nō hñt
& reliqua. Vnde claret pfundius consternatos aīo xpia/
norū interitū: aut spe resurrectionis carere: aut xpiani con/
solatione & fructu priuari. Plangat igitur christianus ca/
rum perperam morientem: quoniā utrobīq; demorit̃. Ve/
rum ubi beata est mors: ubi in dño dormitio: cum bona
uidelicet recognitione conditoris: criminum fletu: sacra/
mentorū participatione: feratur equo animo talis exitus.
De Innocētii aut̃ excessu nuper dignissime Concordieñ.
antistes sapientissimus atq; ornatissimus orator plura dis/
seruit: & uti pax concordie conuenit: ita Paceñ. Concor/
dieñ. conueniet p̃suli. in hac re signanter q̃ uniuersę ec/
clesię est notissima. Innocentius igit̃ sanctissime ac reco/
lende memorię. viii. pontifex uniuerso pōtificatu suo cle/
mentia. pietatem. humilitatē. humanitatē & affabilitatē
seruauit egregie. iustitiā custodiuit p̃ ceteris: pacem &
abundantiā uerbis nutriuit & auxit. compluraq; alia p̃e/
clara egit q̃ enumerare longum esset: inter quę hereticos

Hispanię & Valdēses Gallię exterminio dedit: ac Grana-
ten. bello ad ultimā usq; uictoriā auctoritate consilio &
auxilio Christianissimis Hispanię regi & reginę semper
astitit. Tandē octauo sui pontificatus anno longo ac diu-
tino morbo laborans: ad certā suę mortis notitiā dei sin-
gulari munere deuenit: fleuit anteactā uitam: credidit cō-
ditori: uiaticū & alia salutis sacramenta deuotissime sus-
cepit. Vñ merito iuxta uerba thematis increpitat mortē
cōfessus dei misericordia & auxilio: Ne leteris mors ini-
mica super me: ne iacteris q̄ cecidi. nempe si cecidi: si
ruinā per mortem & somnū corporis passus sum: Con-
surgam: denuo & uita beata & resurrectōis gloria. Et ue-
re pater xp̄ianissimus hic exitus Innocētii singulari nos
implet spe futurę bonę electionis. Voluit nempe. D. &
Paulum secundum & Sixtū quartū se. re. pontifices ma-
ximos predecessores suos quasi repentina morte de me-
dio tollere. Innocentius uero q̄tum ex parte dei fuit ma-
gno illius bñficio lōge aliter ad p̄res suos aggregatus est.
Cui sanctissimo fini: beatissimū quoq; inītiū futurę crea-
tionis adiunget in ecclesia sua diuina clementia q̄ in ne-
cessariis nō deficit & in se sperantes assidue consolatur.
Quare uale ultimū Innocentio dicētes & ei btām rgem
deprecātes ad aliā orationis partem transeamus.

¶ Vbi de illius summo pōtificatu uerba thematis expli-
caturū sumus: ac si pōtificatus ipse sūmus & maxius p̄ ex-
cessū Innocētii uacās ex seipso hodie inuebat morti di-
cēs: Ne leteris inimica mea sup me: si cecidi consurgam
Pro cuius introductōe duplex occurrit probleuma: Primū
utrū plenitudo p̄tatis clauū a xp̄o collata Petro par con-
surgat in successore. Scdm utrū ista plenitudo p̄tatis ma-
neat in ecclesia uel collegio sede uacante. Duo hec dispo-
sueram copiosius expedire: uex ut uidere uideor & t̄pis
breuitas & maior ecclesię occupatio: ac q̄stus imensa uis
nō pmittunt explicare cōcepta. Quare summam duo

uerbula faciã. q̃ Btũm Petrũ x̃ps cõstituerit caput & p̃n
cipem apostolorũ uniuersalẽ animarũ pastorẽ immedia
tũ uicariũ suũ. ac eidem cõcesserit plenitudinẽ potestatis
clauũ & apostolice dignitatis primatũ nemo ambigit q̃
x̃piane sentit. Hoc. n. omnis historia euangelica apostoli
ca & cõciliaris habet exploratissimũ. Nempe Petrus est
cui dñs dixit: tu uocaberis Cephas. quod Isidorus inter
pretat caput. fuit. n. caput & os apostolorũ uertexq̃ colle
gii dicẽte Crisostomo Huic dñs singlariũs dicit tibi da
bo clauẽs regni celoz: Huic rogauĩ p̃ te ut nō deficiat fi
des tua. & tu aliquãdo cõuersus cõfirma fr̃es tuos. q̃ of
ficiũ est pastoris & principis inquit Crisostomus eidem
d. ascensurus ad celos p̃uiscus ecclesie de uniuersali rec
tore in aliorũ apostolorũ presentia reliquos pertrãsiens iu
xta uerba Crisostomi ter ecclesiã pascendã & gubernan
dam cõmendauit. dicens anthonomatie primo pastori
pascẽ agnos meos pascẽ oues meas. hoc est mei loco p̃
positus esto & caput fratrum tuorũ inquit Crisostomus. hu
ic eodem loco. d. dixit sequere me. q̃ non tm̃ de genere
martirii in quo alii secuti sunt x̃pm: q̃ de ordine prelato
nis & magisterii in quo Petrus pre ceteris successit x̃po
Theophilus Crisostomus & Ber. interpretant: & in solu
tione didragme q̃. d. pro se & Petro fieri iussit & que so
lum erat capitis census ostendit iam. d. Petrũ caput esse
uel post suã resurrectiõem futurũ esse apostolorũ iuxta au
gustini sententiã. Idem in lotiõne pedũ cũ ad Petrũ uelu
ti caput primarium dñs primum uenerit. q̃ etiam inde
Cirillus argumentatus est. ipse solus pro collegio interro
gare & respõdere solitus more promotoris & ducis Ori
genes inquit. Post ascensionem quoq̃ domini uniuersa
apostolica historia plena est q̃ in cõciliis & congregati
onibus apostolorum ipsis astantibus. Petrus fuerit pri
mus loquens: primus docens: primus diffiniens. Patet
in electione Mathie ~~in~~ in confutatiõne irrisiõis iu

deorum de dono linguarum in apostolis: in disputatio-
ne cum iudeis: in sententia contra Ananiam & Saphirā
in repulsione Symonis magi: in aggregatione gentiū ad
fidem quę sub Cornelio cepit: in diffinitione cessationis
legalium. Quibus & aliis plurimis uniuersa Actū apo-
stolicoꝝ scriptura respersa est. Hęc autem Petrus beatissi-
mus Spiritus sancto plenus precipuus humilitatis cultor
minime attentasset: inquit Didimus: Nisi ea ex officio si-
bi incumbere cognouisset: & se ceteris prelatus fore in-
stitutione diuina minime dubitasset. Inde & Cirillus di-
uinissimus doctor Alexandrinus Patriarcha in libro the-
sauroꝝ ait: qđ apostoli in suis euangelis & epistolis & in
omni doctrina affirmarūt Petrū esse loco dñi in eius ec-
clesia: dantes ei primū locum in omni cōcilio & synago-
ga: in omni electione & confirmatiōe. Primatum quoq;
Petri & pro eo rōnē ecclesię duo illa prima ycomenica
cōcilia de quattuor pncipalibus quę Gregorius uti quat-
tuor euangelia uenerari profitetur definierunt: Constan-
tinopolitana uidelicet & Calcedonensis synodus. Et or-
dinatissime quidem. D. ecclesię suę unicum. P. & uniuersa-
lem pastorem prefecit: ad quem rerū omniū summa
deferretur: ne destitueretur ecclesia gubernatione unius
quā regnum aut monarchiam uocāt: quamq; omnis hu-
mana & diuina sapientia ceteris prelacionibus antepōnit.
tollit enim confusionem: auget reuerentiā: exequit delibe-
ratiōem: que sunt potiora optimi principatus. Hinc. **■**
■ sapientissimus Aristoteles: Entia nolunt male dis-
poni. nec est bona pluralitas principantiū. Unus ergo pn-
ceps. Inde uetus illa mater synagoga quę nostram prefi-
gurabat eccliam unicū habuit pontificem summū: & ce-
lestis Hierusalem quā nostra quoq; in terris militans pre-
figurat unico rectore gaudet. media igit̃ nostra pastori
unico conuenientissime cōmendat̃: Qđ uero in eodem
primatu & plenitudine ptātis aliq; succedere debeat Pe-

tro in ecclia: ex eo euidentissime constat. Qd xps insti-
tuit ecclesia usq; in fine seculi duratura Math. ult. Nō du-
rat aut ecclia absq; capite. caput aut ex superinductis est
aplicus thronus & primatus. hic igitur duraturus est usq;
in seculi finē. Vex Petrus felicissimo martyrio nobis ab-
sumptus est. consurgit ergo aplicus primatus in successo-
re Petri Romano pont. in eadē ptatis & iurisdictionis ple-
nitudine q̄ in Petro p̄fuit. Nec enim al̄s esset primatus
aplicus: nec alias staret ecclia: nec portas inferi superaret:
si nullus in plenitudine ptatis Petro succederet. Hinc hēt
canō cōciliū Cōstātinopolitañ. p̄mi. Veneramur fm scri-
pturas & canonū diffinitiones sanctissimū antiquē Ro-
mē ep̄m primū esse & maximū ep̄oz. Et in Canone cō-
ciliū Calcedoneñ. scribitur: Si quis ep̄s p̄dicat infamis
liberā habet licentiam appellandi ad beatissimū ep̄m an-
tiquē Romē quem habemus Petrū petrā refugii & oīa
ab eo diffinita teneantur tanq̄ a Vicario aplici throni. Et
in eodem concilio Calcedoneñ. legitur q̄ tota synodus
Leoni pape primo acclamauerit dicēs: Leo sanctissimus
aplicus & icomenicus. i. uniuersalis patriarcha: per mul-
tos annos uiuat. Iuxta quod Io. xxii. in quadam extraua-
ganti hereticū damnauit Marsiliū de Padua. & Con-
stantiē. synodus Ioannem Hus q̄ asseruerint nō esse de
necessitate salutis obedire Romano pont. ¶ In altero du-
bio: utrum iste summus pontificatus aut hęc plenitudo
potestatis maneat in ecclia uel collegio sede uacante: So-
litū est per sapientes distinguī. aut enim hic pontificatus
appellat auctem ipsam & summā iurisdictionē in fonte:
& sic nō perit decedente pontifice. manet enim in xpo
primo pastore qui resurgens ex mortuis iam nō morit̄:
qui q̄ eam ptatem Petro & in eo suis successoribus ime-
diate legauit. Aut hic pontificatus materialiter acceptus
notat facultatē eligēdi & determinandi p̄sonā q̄ summo
pontificatu fungat̄. & in ea acceptiōe manet immediate in

collegio Cardinaliū: mediate aut in ecclia uniuersali. q̄
tū facultas ex aucte pōtificū Senatui cardinaliū accessit
Aut summus pontificatus in ppria acceptione notat xp̄i
uicariatū & executionē siue administrationē illius sum/
mę iurisdictionis & plenitudinē p̄tatis clauū. sic enim ces/
sat morte pōtificis. in ecclia nempe nō manet: nec in col/
legio: cui nulla talis plenissima administratio cōpetit: nisi
q̄tum sibi statō predecessoris cōcedit. nec rursus in xp̄o
qui de lege cōi post ascensionem nō est executus hmōi
p̄tatem in ecclia: nisi summo pōtifice mediate. Cessat igit̄
uacat: perit hmōi pontificatus: hoc est executio et admi/
nistratio plenissima p̄tatis clauū pempto pontifice: nec
usq; ad alterius suffectionē cōsurgit. Quare graue est in
ecclia piculum differri summi pontificis electionē. caret
enī interim p̄fectissimo illo munere executionis & admi/
nistratōis plenissime p̄tatis clauū. Hic igit̄ summus In/
nocentii pontificatus illius quodā mō morte demortuus
cōfusus de sua optia & celerī resurrectionē. actiōe qdē ur̄a
patres quo ad p̄sone determinationem. xp̄i uero actione
quo ad continuationē & executionē illius summe p̄tatis
a xp̄o Petro & successoribus tradit̄: increpitat morti: Ne
leteris inimica mea sup me: ne gratuleris q̄ cecidi: q̄ In/
nocētii transitu executionē plenitudinis clauū intermisi/
nepe nec sic diu detinebis purgādos. nec alās spūales gra/
tias inimica mors diu differes. nō speres ea rōne portas
tuas posse cōtra ecclia; p̄ualere: breui. n. cōsurgā in optio
nouo ac dignissimo deligendo pastore. & de. ii. pte satis.
¶ Sed iā ultio reuocat nos carissima Innocētii spōsa ro.
& uniuersalis ecclia: q̄ uerba thematis p̄ sua restauratiōe
non corpali: sed spūali morti desiderat posse dicere. Hic
aut adeste patres equo aīo. hęc nempe portio hodiernę
orōnis pprior ē. Verū sustinete obsecro si pauca lingua
in plenissimā ur̄am deduxero siluā & modicā aque gut/
tā in ur̄m oceanū effudero. Par. n. fuerit q̄ insipies eg

sapientissimum cētum uestrum de hīs quę ad se expe/
ctant admoneam. Vex quoniā ea mībi prouīnciā a uo/
bis demandata est:prosequar iter ceptum oportet. indul/
gendum tamē mībi magis expostulo si familiarius aut
liberius quę sentio eloquar. Nempe conscendi hunc lo/
cum ut mederer ecclesie nō blandirer. Et caris ad interī/
tum pperantibus uera omnia aperiēda sunt. Et quis hec
aperit nisi ceteris carior & notior? Ego uero uester uerna/
culus patres. uester cliens: uestraz opus manuum. aperiā
igitur casum nostrum: ruīnam nostrā: interitum nostrū
si quo modo uel ex cognito releuemur interitu. Cecidit
cecidit quę stare solebat maiestas illa & gloriā Romane
ecclesie. immutatus est color uultus eius. obtexit caligi/
ne dñs filiam Syon. proiecit de celo in terram inclytam
israel. egressus est a filia Syon omnis decor eius. & quę
uere olim magistra fuit discipline. uirtutum scola. locu/
plex sanctis & doctis: proch dolor hīs omnibus in maio/
ri parte uacua: uniuersorum criminum amaritudine re/
pleta est. & q̄ lo. partitur omne mundanum crimen tri/
plici capite: concupiscentia carnis: concupiscentia oculo/
rum: superbia uite. Nōne id omne nos quatit patres? Vti/
nam quateret modo. utinam pulsaret tantum: & nō iam
irruisset: quinimo rupisset & uiolasset claustra pudoris &
integritatis Romane ecclesie. Famosam peccatricē quis
ambigit urbem Romam? de qua & utinam. d. sicut ab
illa euangelica septem eiciat demonia: quoz seruit mul/
titudini. Bone deus quanta istic criminum alluuio. hor/
ret tamen animus dicere quando meminit sedem Petri.
Sed nunqd nos blādiēdo silebimus q̄ in plateis & tectis
malefactis nostris publicauimus? Quid enim apud nos
non sibi uendicat luxus? quem locum superbia non im/
plet? cui parcit auaritia? quē non subigit aurī sacra fames?
Quid si ulterius descendā? lubeat tamen hic Plato quie/
scere. Fumabunt nempe uitiorum stercora: & sola ipsa

enarratio templū hoc sacratissimū polluet. Consulto prę
teream urbis & curię nostrę excessus: ac deformia meni
bratim distinguere: ne parentis uidear pudenda reuelare
Sed dicet mihi quispiam iam hęc pręcesserunt in seculis
quę fuerunt ante nos. Pręcesserunt quidem: non inficior
in ecclesia Romana crimina: nam & septies in die cadit
iustus: uerum nō paria: uex nō ita crebra: uerum non ita
publica: uerum nō sic impunita: adde: uerū non sic pre/
miata: adiunge rursum: uerū non sic capitalia: hoc est ca
pita ferientia. & capitis salus mēbris etiam infectis tunc
salubriter influebat. Vnde fit patres ut tempestate nostra
maiora uulnera patiamur. Hęc nos exponūt inobedien
tię subditorum. hęc contemptui populorū & principum.
hęc irrisioni & pręde Thurcorū. dum enim libidinibus:
ambitiōibus: & cupiditatibus nostris uacamus: maiestas
periit ecclesiastici throni & uigilantiā curę pastoralis eli/
ditur. Concidit igitur magna ex parte ecclesię Romanę
maiestas: libertas: auctoritas: gloria. & misericordię dñi
est quod non profundius cecidit: immo quod iuxta Hie
remię uerbum consumpti nō sumus. Vniuersa hęc mala
unde procedunt patres! a capite inquā. infirmi nempe ca
pitis omne membrū languet. Quando speculator cęcus
quando exemplar corruptum: qñ caput morbidum: per
peram inde uenire omnia necesse est. Sed caput orbis a
quo nobis erigitur! a Senatu nempe uestro. Indulgete ob
secro. Vos igit estis in causa aut uniuersę salutis: aut uni/
uersę ruīnę toti orbis. aduertite quale uobis hodie onus
incumbat: datur uobis optio aut summi meriti si bonū:
aut summi demeriti si malum elegeritis pastorem. Nul/
lum quippe in uniuersitate criminū huic par est quo ma
lus deligitur orbis rector. ueniūt nempe omnia mala: om
nia crimina pariter & cum illo. Quorū omnium iniquus
elector in culpa est. quicquid enim successor pontifex (si
quod absit rectus non est) exorbitantię crudelitatis scan/

dalí: iniquitatis ue cōmiserit: hoc omne scelus ad malos
electores deferatur. reddetis illius rationem in examine di
stricti iudicii. cogitate uos morituros patres: & breui eq
dem. quotidie nempe morimur. Attendite quid profue
runt huiusmodi cogitatus & somnia Paulo. Sixto. Innocentio:
quorum recens est memoria. quid collegis uestris quos oēs
absumpsit mors: ut nunc esculenta uermibus prebeant. In
tendite gregi dñico in cuius sollicitudinis potiore partem
uocati estis. Quod si uos hec eterna nō mouet que
etiam mouerent ferreos & uelut magnes attraherent: cō
sulite saltem conseruationi tpalis dignitatis uestre: cuius
uel maxima summa est in electione Romani pontificis
Attendite rursum patres: attendite & mihi si uera dicam
dicam eadem indulgete: nō habuit semper uestra digni
tas quis in ecclesia excellentissima oīmodam electiōem
Ro. pontificis. fuit aliquando hec electio imperatoribus
credita. quod & iure constat Hadriani pontificis tpe. ali
quando ceteri uestro simul cū clero & Ro. populo iuxta
ordinationem Nicolai. ii. Deinde propter scindenda sci
smata & sanctiorem ac breuiorē electiōem ad Senatum
uestrū & merito quidem unice delata est. nō interfluxe
re tñ multa templa quādo uniuersalis ecclia hoc tātis per
immutauit. Quia enim uarię electiones a dñis Cardinali
bus celebratę apud uniuersam ecclesiam de ambitione:
simultate: & auaritia grauitate suspectę fuerant: ordinauit
ecclesia in Constantiensi synodo quod precise in electio
ne Martini. v. xxx. alii electores oratores principum &
prelati ex parte nationum deputati Senatui Cardinaliū
adiungerentur. inter quos & Io. tunc meę Patensis eccle
sie antistes pro parte nationis Hispanicę annumeratus
est. Non hec tamen eueniant patres. non digna sunt ut
aliquid immutetur de solita & conuenientissima ecclesię
ordinatione: qua electio capitis orbis. ad cardines orbis
vniuersis antilibus pmissio. (Ne non zuro illa boue

unice ac meritissime defertur. Verum non sit in uobis
huius abusus muneris. Nempe si: quod absit: crebre es-
sent & assidue in uos simulates: ambitiones: pactiones in
electione Vicarii Iesu Christi: & non pro utilitate publi-
ca sed priuata sponsum ecclesie institueritis: cogitabit ec-
clesia: cogitabunt principes ne is error cunctis fidelibus
& uniuerso orbi in perniciem sit. Considerare deberetis
patres q̄ arctissimo uinculo ecclesie Romanę teneamini
que uos carissime fouet in sinu pectoris sui cum summa
gloria: & summa ueneratiōis gratia. rependite illi uicem.
respondete in amore. occurrite labenti ac fluctuanti Pe-
tri nauiculę: que non modo iam magnis operiur flucti-
bus: uerum caribde & scilla importunis periculis inuol-
uitur. Preficite illi ductorem qui merito dicatur & sit ui-
carius Christi: successor Petri: uniuersalis ecclesie spon-
sus: director & pastor. Verum dicet aliquis: satis mihi est
si bonum deligam cui nihil obsistat canonicum. Longe
ego aliter in hac summa electione sentio. nempe non est
mihi tutus quo ad deum: quamuis in contentione nihil
timeat: quę cum agitur de summo eligendo pastore: reli-
cto meliore saltem in collegio bonum deligit. Inde Hie-
ronimus: Sciant omnes quod qui doctior: qui sanctior:
qui omni uirtute eminentior: is ad summum sacerdotiū
eligendus est. Nempe si in ceterorum episcoporum ele-
ctionibus attendenda sunt & pro possibili seruanda illa
capitula apostolice regule ad Timotheum: Oportet epi-
scopum irreprehensibilem esse unius uxoris uirum so-
brium: ornatum: prudentem: pudicum: hospitalem: do-
ctorem: non uinolentum: non percussorem: sed mode-
stum: non litigiosum: non cupidum: sue domui bene pre-
positum. & reliqua. q̄to uberius in electione epi ep̄orum
& uniuersalis pastoris animarū hec discutienda sunt. In-
de Simachus papa beatissim⁹ ait: Vilissim⁹ reputandus est

cum nō excedit sanctitate & scientia qui est honore prestantior. Et Bern. de consideratione ad Eugenium tertium Monstruosa res est gradus summus & animus infimus: sedes prima & uita ima. Si ergo patres ad summum pontificatum semper et omni tempore melior assumendus fuit: quanto magis tempestate nostra/ quando propter ruinam auctoritatis: libertatis: & reformationis ecclesie difficilior est illi regiminis uia: adeo/ ut non modo uideatur indigere hodie Pont. successionem Petri in plenitudine potestatis clauium: uerum & in plenitudine gratie miraculorum: cum fere miraculo ascribi debeat ex tanta ruina: ac fere ex stercore ecclesiam erigere. In tanta ergo calamitate & necessitate ac seruitute ecclesie plurimum oportebit inter alia capitula apostolicę regule hodie cogitare patres de .v. capitulo prudentem: de uiro aliquo uidelicet prudenti: prouido ac circumspecto sufficiendo pastore. Prudentia omnia fere bona sub se continere uidetur: & maxima ecclesie ruina ex ignauia & modica circumspectione pontificum pululauit. Deligatur ergo a uobis prudentior quispiam qui contra huic languori medeatur. restituet cum prudentia iura: priuilegia ac libertatem ecclesie. principes & populos in bona obedientia ac reuerentia continebit. prudentia etiam sine scandalo reformabit domum suam Romanam curiam: et inde facile omnem ecclesiam quam etiam in pace & cum prudentia generaliter congregabit uel in laterano saltem cum ea uel sola sit relictas medicina auctoritatis & libertatis ac reformationis ecclesie restaurande: & Mahumetane expugnande perfidie: per uiam uidelicet unius prudentis & pacifici generalis christianorum conuentus. rescindet quantum par fuerit exactiones nouas & seruitutes curie. fideles & prudentes seruos super familiam domini constituet. fideles inquam ne fraudentur: prudentes ne fraudentur. profligabit cum prudentia Turchos infestissimos hostes a fidelium terminis qui quotidie iminent dorso

nostro ac membratim xp̄iana dominia conscidunt. O
mirabilem & exitialem somnū ac ignauiam pōtificum
Romanorum & xp̄ianorum principū. Expergiscimini
expergiscimini: iam prope est hostis & in ianuis & nos
somno uinoq; sepelimur: Non curamus cum ad nos ho
die non deuenerit hostis: q̄ ad Pannoniam uel xp̄icolas
alios descenderet. Omnibus tamē debet Romana eccle
sia patres omnium est uniuersalis parens curam & solli
citudine; uniuersi gregis dominici a Xpo dño suscepit:
& uicissitudinem plagaz expectemus uerius timeamus
ab hoste: qui ita assueuit nunc hos nunc illos percutere.
Consurgete xp̄iani principes. uigilate omnes. deuotate se
curim quē ad radicem uestram uerius ceruicem sepius
apponitur. Si uellet bonus pontifex quod utiq; summe
uelle debebit: animare xp̄ianos principes in exterminiu
istius fere pessime quē uniuersam depascitur ecclesiam:
non ambigo quin bonę suę menti occurret deus. Zelus
xp̄ianoz nō deerit. luuabitur expeditio ex Sinzemino
nobiscum agentī: qui uires fratris sui tyranni Turchorū
scismate minuet. Nempe si solum patres ut nostra tuea
mur exercitum comparemus: diētim expurcissimus ho
stis nostra corrodet dominia. Nec existimo carere diui
no mysterio q̄ hoc tpe hostis exercitum in xp̄ianos di
miserit: ut uobis patres Innocentio demortuo magis ac
magis necesse sit cogitare de optimo pastore & dignissi
mo defensore xp̄iani cetus deligendo.

¶ Verum si hęc omnia quę sunt maxima & potissima
missa faceremus: solū uestri gratia meliorem & pruden
torem eligere deberetis. is enim solus poterit restituere
uobis libertatem: auctoritatem: exultationem: reputa
tionem & gloriā deperditā. Et pręterea nunq̄ respon
det gratitudine & amore qui bonus non est. nec funda
mentum aliquod stabile amicitie & dilectionis teneri po
test ubi uirtus abest. Date igitur patres pastorem cui &

uos merito subiiciamini: & terrarum principes cum Valentiniano dicant: Talem in pontificali constituite sede cui & nos qui gubernamus imperium sincere nostra capita submittamus: & eius monita dum tanquam homines delinquimus ueluti curantis medicamina suscipiamus. Est enim merito Romanus pontifex iuxta Bernardum de consideratione ad Eugenium sacerdos magnus. pontifex summus. princeps episcoporum. heres apostolorum. primatu Abel. gubernatu Noe. patriarchatu Abraham. ordine melchisedech. dignitate Aaron. auctoritate Moyse iudicatu Samuel. potestate Petrus. unctione Christus. Attendite igitur patres accessuri ad tantum mysterium: tantum sacramentum: ad tam summam electionem. circuncidite praeputium cordium uestroꝝ: hoc est ambitionem. rancorem. emulationem ac similitudinem omnem deponite. spoliare ueterem hominem cum omnibus actibus & tractatibus suis: reddite hanc uicem deo & ecclesie: quae apud uos hoc electionis munus deposuit. Nec uacare diuino arbitror mysterio quod prima dies istius uerę electionis in celebritate Dominię transfigurationis inceperit. Nempe solennitates ecclesie imitationes sunt earum rerum quas ecclesia celebrat Augustino dicente: Solennitates martyrum exhortationes sunt martyrioꝝ ut imitari non pigeat: quod celebrare delectat. Eya igitur transformamini: transfiguramini patres in uiros alios. transformate ecclesiam columnę ecclesie in splendorem alium: ita ut resplendeat facies eius sicut sol: & uestimenta illius albescant sicut nix. Per faciẽ aut quid nisi caput & sponsum ecclesie intelligã. Per uestimenta quid nisi illius membra concipiam: constituite ergo patres in nouo ecclesie sponso deligendo tria illa tabernacula quę Petrus in excessu mentis constitutus fieri petebat: Christi uidelicet: Moyse & Helie. Tabernaculum Christi ut fidelis & catholicus sit futurus pontifex & Christi imitator cuius uicarius. Moyse ut legislator optimus & man/

suetissimus sit super terram. Helię ut diuini honoris zela-
tor & ecclesię reformatiōis & glorię emulator uehemen-
tissimus sit. Confidite: sperate patres in xpo dño illumi-
nabit uos: iuuabit uos si recte in bonū tenderitis. magna
nēpe est sibi de ecclia cura. Vnde Crisostomus & dignis-
sime in quadam omelia: Propter ecclesiam cēlum exten-
sum est. aer sparsus est. mare diffusum est. terra fundata
est. paradīsus plantatus est. mirabilia magna facta sunt.
propter ecclesiam mare diuidebatur & iterum suebatur.
propter ecclesiam prophete. propter ecclesiam apostoli.
propter ecclesiam unigenitus dei filiū factus est homo.
ipse illam fundauit qui angelos & cēlum creauit. propter
cēlum crucifixus non est. propter cēlum celeste corpus
non accepit: nec naturam angelorum assumpsit: ut discas
quoniā cēlo angelus & omni creatura honorabilior est
ecclesia. Hęc Crisostomus. Cui igitur tanta est de eccle-
sia cura: nonne erit de capite & sponso ecclesię? Erit pro-
fecto summa & maxima: illuminatio quippe motio &
inspiratio diuina in electione capitis ecclesię maior q̃ in
ceteris futura est. nisi nos obicem diuinę motioni appo-
suerimus: quod nostris quandoq; demeremur crimini-
bus: iuxta quod scriptum est: Regnauerunt & nō ex me
& qui regnare facit hipocritam propter peccata populi.
Hoc tamen uestro ministerio & diuina clementia in tan-
ta ecclesię necessitate non expectamus patres. Vtinā uer-
ba nostra: quę nō nostra sed dei sunt: eo suscipiantur ani-
mo quo dicuntur. Vobis ergo patres sit bona mens non
deerit diuina illuminatio: concordia & inspiratio: nobis
omnibus inde erit optima spes: erit uobis auxilio his di-
ebus uniuersa ecclia orōne cōtinua: & ad xpm de cuius
uicario agit & ad Petrū de cuius successore. Dabitis nobis
pastorē q̃ reformabit et eriget collapsā ecclia: sub quo ad

ut reuocetur

spirituale mortē audeat dicere: Ne leteris inimica mea
super me: nempe si cecidi ignauia: infamia: crimine. ab
his omnibus sub optimo pastore consurgam: quem no-
bis concedat Christus dñs in secula benedictus. Amen.

Alexij Celadenti Episcopi Gallipolitani oratio ad
sacrum Cardinalium senatum ingressurum ad nouum
Pont. eligendum.

Siqua mihi optio pro suscepto dicendi hoc
die munere datur amplissimi patres nibil
iustius vel vilius et mea iam senectus et imbe
cillitas et rei magnitudo postulare posse vi
detur: quod perspicio vobis quod maxime pro
futurum ut ea me sinceritate animi attentione quam audire ve
litis: quia ego erga vos pietate et in christianam rem studio hoc
onus suscepi. Agitur namque hodie de vniuersi ordinis ve
stri non leui iactura aliqua vel tolerabili damno. Sed de ho
nore de fama de dignitate de libertate de salute temporalis
ac perpetua tantum vestra tantum omnium fidelium christi. Et si me re ipsa
post paulum audisse ostenderitis: vobis quidem ipsi hec omnia
seruaturi et alia honesta ac utilia parituri: ceteris et si non
tot et tanta in multis tantum magnisque rebus bene consuluri si
tis. Magna sane atque arduum opus: et cui me prosumus ipse
nouerim: sed in hoc reliquit fortasse excusationis locum tantum in
stituti reique necessitas: tantum duorum ex vobis maiestas quidam
et auctoritas et ea de me fides qua vel me irrogato conuener
strum scitu atque imperio hanc mihi proutque demandarunt
tantum vel maxime meum in hanc sanctissimam sedem studium et fide
lissimus famulatus. Illud me et onus subito perterritum: et
ferentem nunc terret: et donec ad finem diuino auxilio pueniam
anxium sollicitumque tenebit: quod video me in utraque operis par
te cogi aut a conspectibus nostri blandiendi adulandi que more
non discedere: aut veritate de coreque seruato: nec multis
grata dicere nec placere omnibus posse. Sed his angustiis
circumseptum preestabit fortasse virum et senem Susane fortis pu
diceque mulieris exemplo circumspectio humanitatis vestre
committere quod vel in conspectu peccare domini vel in talitatem
re quid me deceat et quid vobis conferat obliuisci. Quam
vero vere integritatis indigentissima in integerrime mulie
ris memoriam incidit: ad eius gratiam recurrendum esse censeo quod
linguas infantium fecit disertas: et sine cuius auxilio rerum

An de 1503

en la muerte
de Alexandro
sexto Hispano
y para la electi
on de Pio tercero
que duro 26. di
as no mas

Cause suscepti
operis.

Mos nostri tem
poris.

Susana

Luz deo omnia
firma

Alexander. b

lex tu.

Mos.

Prototonotari⁹ ar
cibaldus.

Clarissimis viris paz
splendoris patrias
addere.

Valentia Alfon
sus rex.

Borgie.

principia totaq; opera fluxa ac fragilia sūt. Sacrosancto
igitur patris ac filij nomine inuocato in tutissimū sancti
spūs sinū nos ipsi recipiamus. & quo gratiaz omniū do-
na & cuius auxilio bodierno die maxime indigemus. vt
ille vndiq; fusus suo rectissimo ac potentissimo digito &
me ad dicendū que opportuna sunt dirigat: & vos sua grā
inspiratos amoreq; inflāmatos ad ea faciēda conducat.
Illū ergo illum cuius bodie de more solēnia celebrantur
verbisq; institutis sancte matris ecclesie inuocemus.
Veni. Veni. Veni sancte spūs reple horū corda mem-
braq; omnia. & tui amoris in eis igne accēso ipse dñe quē
elegeris ipse ostēde. Voleo sapiētes patres & dñi q; cum
me vnus opīs capacē non videā duo cogor amplecti. q; n-
uis enim de creando nouo pōtifice dicendū nobis bodie
sit. tñ quia ille in Alexandri de mortui locū succedat opor-
tet. Alexandri quoq; mentio necessaria esse videt. De
Alexandro ergo pri⁹ pauca pstringā. nō q; plura dici nō
possint. sed q; & ex more. primo exequiaz die Reuerēdū
dñm Prototonotariū Arciboldū funebri oratione multa
de illo graniter copioseq; disseruisse mihi psuadeo. non
enim vt nostis licuit hominē audire. & illi iam nō nobiscū
sed cū deo res est vt ab eo ministratiōis sue mercedē acci-
piat. nos vero noui pastozis desiderū res magis necessas-
ria trahit. Hispania citeriori hic ortus orinudnsq; fuit.
de cui⁹ feracitate ac nobilitate multa vel ex historiis vel
ex relatu dicerē nisi cōptum haberē claris p se ac nobilis-
bus paruz splendoris insignes patrias addere. obscuris &
ignobilib⁹ dānationis ēēt cās esse. Et nisi confessui vestro
intent⁹ non modicā vestrū partē Hispanos viderē. qbus
si laudibus hispanie diutius imozarer. contra q; pfessus
fuerā adulari fortasse viderer. Nascitur Alexander Va-
lentie Regni pulcherrima & nobilissima sede. sub Alfon-
so Valētinoz & Aragonū clarissimo ac potētissimo Re-
ge. Borgiaz familia splēdida vt audio & illustri. Patrijs
deinde moribus a parētib⁹ educat⁹ & institutus. Bononiā
in Italiā ad bonas artes & leges sacras capeffendas trās-
mittit. sub cura & ope auūcule tñ Cardinalis Valētini

postea Callisti tertij pape. a quo rogatus. et non minus sua
 sponte motus. Hicenus quem honoris et reuerentie gratia
 nomino. Tunc Bononie legatus ad bonos eum mores et
 studia sepius imo hortabatur. Ab auunculo vero in pontifica-
 tu assumpto post paululum in sacrum Cardinalium senatum asci-
 scitur. et Valentinie ecclesie presulatu donatur. Breui dein
 de tempore elapso in cancellarij magistratu Francisco con-
 delmerio Cardinali Eugenij quarti nepoti succedit. quod quod
 prius senator magnam sibi auctoritatem vel aduc iuuenis com-
 parauerat. Cancellarie magistratum adeptus plurimum iam
 in curia valere incepit. Et ut erat ad hec maxime accomo-
 dato ingenio increandis sui temporis pontificibus quos sibi pro-
 futuros prospiceret. plurimum ijs ope exhibebat. vnde nunquam
 presbyter et diacono presul est factus. Legationes vtriusque
 hispanie prius et deinde regni quocumque Neapolitani ornan-
 de diademate Regine Johanne gratia gessit. Multos sue
 gentis hispanique nominis auxit. et in primis domesticos quod
 bus modo magistratus aulicos in sacerdotia condonabat.
 Pontificatum vero quasi expectatum et procuratum adeptus tam
 magna atque ampla ab ipso statim ingressu concipere. vel iam
 concepta agitare incepit. ut et Alexandri nomen relicto pro
 more Roderici sibi indiderit. et orbem ipsum christianum
 quo vndique commouere potuisset consilium cepisse a quibusdam
 indicaretur. et sane non modo contiguas sed partes quoque re-
 motissimas mouit. Nouitati ac magnitudini rerum usque
 adeo studuit ut nihil magis appetuisse videatur quam quomodo
 ostendisset nihil sibi vel a legibus vel a natura vel a deo de-
 negatum fuisse. Et plane siqua fortuita vis in rebus huma-
 nis est et ea quam fortunam prisce nobis pio vocabulo per-
 missionem dei vocare licet reperitur. tam secunda et perpetua
 usus est. ut nihil eo fortunatius existimes fieri potuisse
 quo fiebat ut non secus quam ex sententia cuncta sibi successura su-
 sciperet. Siquid vero aduersi passus fuisset. cum de prosperis
 despararet. de repente plus quam vel ipse optare potuisset perse-
 quatur. Naufragio scilicet plurimis bonorum comitumque amissis.
 ipse euasit. Destituta correptus aduc iuuenis pualuit. per
 vim fulguris tecti pergradis et altis duorum oneratissimorum
 a ij

Callistus. iij.
 Hicenus.

Valentinia ecclesia.
 Pro cancellariis
 Fr. Lodelmerio
 Eugenius. iij.

presul et diacono
 Legationes.
 Regina Johanna

Alexander
 Mos.
 Rodericus.

Fortuna.
 Dei permissio.

Fortune iudicia.

**Beata Maria de
populo.**

**Opera magnifi
cencie.**

Ingenium.

Cum suis.

Cum subiectis.

**Memorie tena
citas.**

In re diuina.

Ad risum.

Sermo.

Forma oris.

**Quid utilitatis
ab Alex. pont.**

tabulatorum ruinis senex oppressus et capite ac corpore
concastatus intra .ix. et .xx. die ad diuam Mariam de populo
quam precipue venerabatur. soluendi voti gratia est lectica
euectus ita et maris et terre et celi discrimina superabat. In
conuiuando splendidus. in edificando magnificus fuit. ut
ex edibus eius non dum pontificis et ex urbana Nepefina
vinctana et alijs arcibus. Et turri ex eius cognomine in
edibus. vaticanis et templi sancte Marie in preseppe siue mas
toris laquearibus colligere licet. Ingenio quidem tam acris et
callido fuit ut et alios ante se ad pontificatum iuuerit et post
modum se quoque ipse vel aduersantium suffragiis valuerit
euexisse. Alio vero ad vastitatem magno. Cum suis et si plu
rimum eis induxerit. sui tamen iuris fuit in eos alioquin usque
adeo beneficus. ut plures ipse in Cardineam dignitatem pro
uexerit quam alius annis totidem ad presulatum vocasset. A sub
iectis timeri quam amari malebat. Ignarus credo ut homo
amore impia et diutius retineri et facilius gubernari. timo
re prepropere ad modum corrumpere. Memoria tam tenaci erat
ut in signandis libellis quas supplicationes vocant vel mi
nimas particulas annis non paucis interlapsis memora
ret. In re diuina tam concinnus et aptus. ut nec ijs cederet qui
hoc vni se profiterentur. unde ceremonijs quoque intetissimus
erat. Ad risum tam multus et facilis. ut sicut animos sibi con
ciliabat. ita maiestatem quae retinere nitebatur. paulisper
plerumque relaxaret. Sermonem fuit usque adeo suauis et bla
do. ut sicut nihil sibi denegari efficiebat. ita in tanta digni
tate pontificia praesertim minus decorum seruaret. quid plu
ra: adeo et sermone et ingenio confidebat. ut videretur non
quid aggrediendum sed quid cupiendum cogitare. Unde tanta
tam auri vim in pontificatu collegit. quante nec ipse for
tassis si viveret rationem reddere posset. Forma etiam oris
proceritateque corporis ut nostis egregia fuit. His autem na
ture fortuneque dotibus quomodo usus fuerit. quid apud vos
attinet dicere qui bene et fortasse melius nostis. Habet
enim hoc etiam infelicitatis principatus quod in excelsis po
situm nihil celare potest. Illud certe utilitatis ab Alexan
dro Pontifice prouenisse facile affirmauerim. quod cum

annis. xi. vixerit: et multa ac varia gesserit. immensamque pecuniam in bellis gerendis et alijs diuersis sumptibus et rogauerit. ad extremum vero annum agens quartum et lxx. dum grauer egrotaret factorum conscientia punctus commotus dolentique animo ad lachrymas ut audio fusus sacrosanctum communionis corpus sua sponte. dilutis prius diligentissima confessione peccatis petierit. et alia sacramenta singulatim quesita perceperit. satis et vos quid nunc agere debeatis. et successorem a quibus abstineat queque agere debeat docuisse videtur. Pro quo et pro charitatis debito oro omnes atque obtestor ut eum pijs crebrisque precibus dei clementie commendemus. Hos miseros mortales vere infelices atque insanos. qui quanto plus viuere cupimus. tanto plus insane velle videmur. Ecce Alexandria accusatur. Alexandrum tam prospera valitudine toto corpore hominem. non imbecillum. non decrepitum. sed longioris vite spe plenum. eaque animo concipientem vel gerentem que vix annis pluribus compleri potuissent. quatríduana febris e medio abstulit et fors de repente extinxit. De me miserum. quem paulo ante sublimem in sede illa maiestatis vectum stipatum militibus. viuacem vultus et vigorosum vix intueri vel suspicere prius proclivesque homines vel propius accedere audebant. eundem diebus his humili feretro iacentem. turpem putidum et usque ad horrores deformem peropposite sublimis ego e primis gradibus in feriores inspexi. sed nec id pro horrore potui diutius sustinere. Tu nunc et ad pontificatum usque ad exaltationem haneles et dextera excelsi pro nihilo habita. non decori. non pudori. non timori. non legibus. non fidei. non amicis. non pecunie quam cunctis proponis. non ipsi vite neque anime parcas modo eum assequi possis. quem an triduo gesturus sis nescis. que si scires et ut deberes gerere velles. non sublimi incessui. non ornatui corporis. non carni et sanguini. nec tibi soli tuisque appetitibus quereres. sed humilitati et salutis anime et multorum commodis et reipublice bono. non ambires sed fugeres. non quibus vis artibus peteres sed ultro etiam oblatus recusares. Quia hec ita sint patres amplissimi neminem vestrum quantum vis iuuenem esse ar-

Domini infamia accusatur.

Humana miseria deplozatur.

In eos qui ad pontificatum hanelat.

Que opus disuaserunt.

Que suaserunt.

Athenienses.

**Mortatur eos vt
malā de ipsis opi
nionem non veri
ficent.**

bitroz qui mortalitatem suam fragilitatemq; humanam
non cogiter. et pontificatus molem diligentius non perpē
dat. neminem qui non posthabita omni prehensatiōe ad
pontificatum et arte huic saltem orationis parti mentem
animumq; accommodet. vnde dum vestram quoq; me
cum sapientiam reputo et longam rerum magna ex pars
te peritiam agnosco: Hesitare fateor. et quid noui apud
vos de ratione eligendi Pontificis disserez ignoro. At
cōtra dat animum qd id sepe vestro euenisse ordini sensi.
quod Archidamus lacedemonius conterraneus meus
de Atheniensibus cum summam profiterentur sapien
tiam dixit. Nam cum parum aptum imperio imperas
tozem delegissent. Athenienses inquit que honesta et vti
lia sunt sciunt at ea facere nolunt. Accedit qd ij vestrū
quibus hoc accidit satis etiam penarum parum recte vo
luntati dedere. qd q; tanto sunt suo malo edocti vt nisi res
siperint nullius iam sit eis venie vel penitentie locus.
His mihi me ipsi adopis propositum confirmanti non
defuerunt qui idēidem illud dissuaderent duz spem oēs
fructus euacuant. et exornaculo vulgatoq; prouerbio ve
stras aures cornicum que turres campanarum inhabitāt
similes dicūt. quibus ego apostolicum illud protuli vt in
dicarent si in opere conspectuq; dei iustum esset eos pos
tius qm deum audire. et item propheticū illud si in tali tan
taq; re non clamandum sed cessandum: nec vox veluti
tuba exaltanda esset: sed dei non populo: verum electis:
non scelera quidem: sed errata eorum ipsis et omnibus
perniciosissima monimenta q; salutaria subticenda eēnt.
cum presertim ipsi sua sponte opus preceperint. quibus
non parere alias fortasse mihi soli. nunc non minus ipsis
qm mihi periculosum dānosumq; foret. perculso etiā n
miro quodam dei terrore sine cuius numine vix factum
videtur vt tot tantisq; viris ordinis huius preteritis exi
litati mee tantum munus demandaretur. vestrū nunc erit
perpetuo declarare. recte ne an perperam de vobis hi sen
tiunt. et hec iudicia ab vtrozū peruersitate proueniant.
Quare cum bona penia vestra id quoq; in duo partiar. et

primo quid vobis hodie respiciendum in eligendo. Pontifex sit: deinde succinde qualis is esse debeat dicā. Sa-
 piens dictum Hesiodi poete est. qđ summus ē p̄hiloso-
 phus Aristoteles admodum probat. eū esse optimū vix
 qui ex se se omnia nosset proximū autē huic: qui monēti
 alteri acquiescit. qui autē ne utrū horū haberet: eum extre-
 mi ingenij esse. Qua propter oro atq; obsecro patres in
 dignitate maxima constituti z summā hodie rez omniū
 humanarum ac pene diuinā aduri: vos ipsi examine
 ac ppendite sapientiam vestram. z si forte vt humane pa-
 rum fideatis: vel etiam fidentes: qđ sapientissimus est: se-
 curius in tanta re agere vultis: extremum illud fugite. z
 implozata septi formi gratia spūs sancti a quo iuxta vos
 electionis oīs nostra sufficiencia est: medium sectari veli-
 tis. Et quoniam vt scđus ille doctor ait preteritoz recoz-
 datio futuroz exhibitio est: z M. Tullius vir sapiēs ma-
 gistrum vite hystoriā vocat. ad antiqua recurrere. Inuenie-
 tis enim illud Crispi salustij verissimum esse. facile ijs
 artibus ip̄eria retineri qbus ab initio perierunt z maiesta-
 tem illam ac ip̄erū ecclesie que nunc magna ex parte im-
 minuta labefactataq; videmus: tūc maxie initium sump-
 sisse: in immensumq; creuisse: tunc vere felicia tempora
 habuisse: tunc ipsam abominatam q̄ nunc vitioz flagitio-
 rumq; monstra videmus: virtutū odore bonozūq; morū
 fragrasse z vere spū scđo repletam fuisse: cū sine strepitu
 sine armis. sp̄eta: sp̄eta: sp̄eta inq; delectaq; pecunia. z
 malis artibus oīno remotis: hōines graues z bonos qua-
 si Camillos. Curios. Vincinatos. absentes z nescios. re-
 cusantes z renitentes ac pene inuitos ad pontificatū ac-
 ciret. Eā nunc deformē atq; languentē: vestraq; opē im-
 plozantē respicite. qđ si necessitate eius parū mouemini:
 ad potestatē quā vobis non ex p̄cepto saluatoris sed p
 se dederit ac sepi⁹ modis varijs vobis ereptā vel turbatā
 restituerit cōfirmauerit impinxerit conuersi: perpendite
 quanti est. z in hoc vno vel ipso Pontifice qui omnia
 potest vos superiores agnoscite. Illius enī ex maximis
 que facit est. Cardinalem creare. hoc est consultorem sibi

Hesiodus.
 Aristoteles.

Pontificatus res
 maxima z pene
 diuina.

Vias electionis:

Scđus doctor.
 M. Tullius.

Crispus salusti⁹

Qualis vetus ec-
 clesia.

Camillos.

Curios.

Vincinatos.

Qualis presens.

Pontifex omnia
 potest.

Cardinaliuz po ministerumq; assumere vos cum in dominum ad hanc
testas. omnes alias potestates eligitis. ille vni regno vel popu-
lo Regem seu Principem dat. vos orbi vniuerso et ipsis

Quid futurū ex Regibus Principem datis. Et modo potestate si pertina
potestatis abusu eius abuti pseueraueritis et si ego taceo. quid futurum sit
ipsi prospicite. Sed impetrata prius venia lenate obse-
cro capita vestra et a terrenis vos ad celestia reuocate. nec
quod dei manifeste est sine deo facere per deum velitis.

Quomodo eligi Iudices terre qui ad id ex singulis orbis partibus eque
Cardinales sole deligi solebatis et ad id constituti estis vt omnium causas
bant. cognoscatis. agitate animo quante perfidie sit et quot quan-
taq; supplicia mereatur hoc facinus. si cum fidei et iudicio
vestro ecclesia et orbis se christianus commiserit. vos illi

Sponsus. Leno. nunc vidue non sponsum sed lenonem. huic erranti non pas-
Pastor. Lupus torem sed lupum dederitis. Per nomen ipsum glorios-
issime trinitatis patris et filij et spiritus sancti cuius rem hodie
facturi estis. per humanitatem et fidem. per ius fasq; p-
omnia patibula saluatoris et quotquot ex eis bona vobis
et oibus prouenire liberate affectibus animos. et id vnum
vobis psuadete. non posse bene publica geri nisi priuatis
anteponantur. neq; priuata conservari nisi publica bene ge-
rantur. Quod si mihi non creditis. rebus ipsis et operibus

Comprobatio ex iis que malis ele-
ijs que malis ele credite. qd iis acciderit qui in eligendis pontificibus pri-
ctoribus accide- uatis rebus consulere. et q; fera ac mani penitentia penas
runt. luere: ad memoriam reuocate. Sic enim nec illi ad suum
fortasse redibunt vomitum: nec vos eorum facta non hor-
rescetis. **¶** Dicit mihi nescio quis. quid vis: quid instas:
quid tam importune petis: virum bonum mi frater in Pon-
tificem quero. q non sibi soli sed et tibi et mihi et oibus com-
modo sit. et pareris nomen non in merito gerat. Modo hunc
dederis. cogere in me oes contumelias. et si bene non suffecer-
int. adde verbera. plagas adiunge. Audio quendam gra-
uem probumq; virum non insulse vt solet iocari. **¶** Da nobis
inquit dicunt Pontificem virum bonum. vbi est: velle eum
in tanta re non iocari. sed tamen scio qd velit. raros esse bo-
nos affirmat. nec ego id nego. siq; de oia bona rara. Sed
oro te. cum vnus in orbe toto Pontifex maxi. sit. de vulgo

Confutatio dicti
viriciusdam.

virum bonum. vbi est: velle eum
in tanta re non iocari. sed tamen scio qd velit. raros esse bo-
nos affirmat. nec ego id nego. siq; de oia bona rara. Sed
oro te. cum vnus in orbe toto Pontifex maxi. sit. de vulgo

ne an de rarissimis deligi debet. de rarissimis ait. sed ubi
 hunc ipsum inuenias inquit: inter ipso mi pater. non ceteris
 depositis et abiectis vno pascendi tuum pecus munus delede
 ris et gaudeas. si ad id te inducere neque. si tam arduum et diffici
 le putas. noli deum frustra teque obire ipse decipere. et pontifi
 catum non modo non queris. sed nec oblatum accipias. **Alia confutatio**
 quoque eiusdem ordinis sperasse. quem malum nouisset bonum in
 pontificatu futurum dicere intellexi. **De nefanda et ipsi ipzis**
 mis et omnibus perniciosissimam vocem quem malum in minima li
 centia reperit. hunc sperat bonum in maxima fore. non ne id
 proximum insanie imo vero summa insania est. **Ad equum**
 vel asinum emendum consulere pitos. adhibere medicos. me
 bzatim omnia perscrutari. et de occultis tempus ad expimentum
 exposcere. **Ad dominum** sibi eligendum non vicinos. non amicos.
 non pitos. non se ipsum consulere. sed pluris facere pretium
 eque quam bona omnia seque ipsius quem domini potestati committit. **De**
 pone deponere omnes curas et hac vna te inflames et crucies.
 ut queque queris quoque eges inuenias. pro quo si opus est exi
 mente collegium. **Arbe.** Italia supra montes. mare transmit
 te. et quicquid est continentis ingre. nulla profecto ex hoc vel ti
 bi vel collegis iniuriam facies. si officio tuo vteris. si quod se
 pe alias factum est feceris. **Agite ergo pres** diligentissimi
 atque optimi et expectationi Regum. Principum. cleri et christia
 ni populi satisfacere parate. **Videtis** inde Turcum christia
 ni nominis hoste Italie cernicibus imminere. hinc duos cla
 rissimos ac potentissimos Reges christianorum Regum prima
 rios in quo et concordia et pace tota pene fidelium spes et in
 fidelium calamitas vertitur: et quorum saluti vel pietati nihil
 est quod hec sanctissima sedes non debeat usque adeo bello ir
 ritatos perfidari. ut nisi eorum mutuis odijs occurrat exitum
 et regnis eorum et ipsi Italie ex diuturnitate atrocitateque bel
 li immineat. **Quis ergo vel** Turco vires opponi curabit
 vel horum simultatibus et discordijs quarum originem nostis
 medebitur nisi hominem integerrimum atque optimum et
 omnis prorsus factionis exitem patre declaraueritis: qui
 remotis quibusvis priuatis affectibus et sciat et velit e saltē
 animo possit necessarios ad hec labores suscipere. et quod

Argumentum a mi
nimo.

Aptum ad Pontifi
catum ubique que
rendum.

Turcus.

Reges Gallie et
Hispanie.

Quem pontifices
presentes calami
tates exposcunt.

Curia.
Urbs.
Italia.

Romana eccle-
sia et ei⁹ culpe da-
namur.

quā pua cura eli-
gendi pōtificis a
quo mala bōaq;
omnia.

Mēbra. medici.

Ossa. colūne.

Articuli cardies

Cōtraicuriā ipie
tatemq; eoz.

Bethe.

Sarmate.

ei non frustra precipitur animam suā ponat pro ouibus
suis. Videtis curiam Urbem Italiam varijs malis et
calamitatibus affectas tristes et mestas pedes vestros fi-
briasq; amplecti et lacrimabundas vix hec pauca presu-
gultibus promere posse. date nobis medicū: date pastore:
date principem: date perēte. curate vulnera q̄ forsan per
impudentiā inflixistis. postquā cure vestre est: puidete
vt curemur. nō negligamur. vt pascamur nō deglutiamur:
vt regamur nō occidamur: vt diligamur non cruciemur.
Videtis ecclesias oēs fere p̄ orbē di- spectas: nihil magis
desiderare vel cupere vel egere q̄ Pontifice scto et bono. q̄
non sibi soli et qbus indulget: sed et ipsis Pontificatū su-
scipiat. gerat. exerceat. q̄ que multorum et aliorū sunt sibi
non vendicat. que ad curam laboresq; dantur non in deli-
cias vertat. et deniq; quod ad edificationē recipit non ad
destructionē exaptet. Videtis Romanā ecclesiam cas-
put orbis: et normam quōdam et speculū sacris principib;
apostolice sanctitatis corporibus et innumerabiliū marty-
rum ditatā atq; ornatam: tot tantisq; vitioz flagitiozq;
generibus infectam et languidā: vt neq; hoc sacratissimū
templum obscenitatem passurum. neq; diem ad nume-
rum. neq; fidem ad nouitatem vel magnitudinē. neq; lin-
guam ad recensendum suffecturam existimē. et quod ple-
num discriminis vel potius exitij est: ita totus simul cor-
pus eius laborare: vt a capite ad plantam pedis nulla sit
sanitas in eo. Cumq; non ignoretur fluxu quodam capitis
oīa infici et corrūpi: minimam tñ vel nullā curam haberi
capitis: cū eadē sint eius et mēbra et medici. et ossa siue co-
lūne quibus fulcitur. et articuli siue Cardines qbus moue-
tur. vsq; adeo nec futura et eterna p̄spiciunt: nec presentia
satis p̄pēdūt. Proh bone Iesu sustinebis ne vltēr⁹ tue
quondā dilectissime sponse hoc corpus piclitaris: et quos
tue iusticie tueq; spōse ppugnatores defensoresq; esse vo-
luisti: eos quanto magis quotidie breuitatē huius vite
perspiciunt: tanto minus q̄ Bethe vel sarmate retribu-
tionem factorū meditari: nec eorum corda flectes: sed no-
stras et tot fidelū preces quibus iam diebus. xxx. iuuant

tur: et lachrymas quibus nunc eos ad rem euntes prosequi
mur irritas fieri dñe patieris: et si nostre duricie perueniat.
non est tue clementie princeps qui nos tuo pretiosissimo san
guine redemisti. Sed ignoscite obsecro patres si dolore
intimo tactus ex singulari tñ erga vos pietate commoveor.
Et per dei atque hominum fidem si ea que dei filius nobis
promissit: et pro quibus ad mortem tot millena millia martyrum
eum sequuta sunt: quia hinc cerni tangique nequeunt negli
guntur. Saltem hec que videntur et appetuntur. et ad que
omnia fiunt: bona inquam et imperium ecclesie totque alij pro
uentus quos ex principum pietate populorumque feruore que
nunc plurimum refrigerunt precipitis: non negligantur. immo
vero non prodantur. prodentur enim prodentur si malo vel pa
rum apto principi commendabitur. et quod dico illa: Vos ip
sos credite mihi prodetis. potentes enim et diuites insidia
torum: egeni et supplices: contemptorem habebitis et antiquis
simum prouerbiū illud malum consiliū consultori pessimum
esse in vobis ipsi experiemini. Atque utinam vñ dumtaxat
incommodo: quod tamen deus auertat: tale incen
dium extinguatis: sed timeo ne que nunquam vos compara
stis ea quoque prodatis. et cum de potestate paulo ante time
rim. vereor ne de reliquis quoque illud propheticum eue
niat. ut auferantur gēti huic praua et alteri tradantur. Vos
patres per vestra singulari prudentia cum omnium malorum
periculorumque tam preteritorum quam presentium quam futuro
rum malam electionem capitis in causa esse conspicias
tis. abstinete obsecro abstinete a malis tantis et danis. nec
tot animas. tam latum imperium. tantam dignitatem ac po
testatem vosque ipsi simul perditum ire velitis. sed unicū
ac presentaneum remedium his langoribus bonum
tificem applicate. Quis autem hic sit oportet. Paulus
ad Timotheum scribentem interrogate. Eubrystomus
percontemini. nihil certe ab alio luculentius vel sapientius
vel copiosius habere potestis. Siquid tñ breuius planius
usque desideratis. fructuē prudentemque a dño constitui no
stis. fidelem nempe ut amet non mactet et que recipiet
queque ipse pariet illesa conseruet prudentem. ut et nona

Exhortatio ut con
rentur saltem tem
poralia si perpe
tua negligunt.

Que sequetur ex
malo pontificē.

Prouerbiū.

Mala electio cas
pitis malorum omnium
causa fugienda.

Pontifex bonus
ad mala omnia reme
diū singulare.

Paulus Timot.
Eubrystomus.
Dominus.

**Nullus aptior
non petente.**

**Contra ambitio-
nem et pontifica-
tus desiderium.**

**Veteres leges.
Posteriores.**

Celeste dictum.

**vij. et xxx. ingres-
suri.**

Ultima admonitio

**Petri exemplo
utendum cum de
aliquo ambigitur**

**Anima mundo
toti anteponenda.**

pariat et eversa restauret et turpe facta expurget. At ego
ratione temporis habita eum quam aptissimum esse puto quod non modo pro se
vel palio Pontificatum non ambiat: sed ne ad eum quod inbiat
vel aliquid machinetur. Nec molesta obsecro vobis sint
que pro communi omnium et vestra in primis salute dicuntur et ad quam
dicenda vel intuitum ea quam passim frater sentio trahunt. Eius
deus namque re periculosissimi exempli maximique periculi: et de quo
non modo non sperari sed ne cogitari quidem quicquam boni potest.
Et a sacris vetustisque legibus nullum fidelem christianum modo
sit aptus Pontificatum excludi a posterioribus vero ad ele-
ctionem eius vestrum ordinem duntaxat admitti: et tamen vos pe-
titores eius esse quam plurimos electores quam paucissimos et
celeste illud dictum. Nosce te ipsum: proorsus exoleuisse.
Quamobrem pro mea erga singulos pietate et omnes simul ob-
servantia id postremo vobis suggero patres: ut quum vij. et
xxx. eligendi locum recessuri estis: unum autem duntaxat Pontificem
esse oportet: ea mente omnes ingrediamini ut nequaquam alter
in alterum respiciat: nec quisquam aliud cogitet aut in alio labor-
ret: quam quo modo deo qui presens omnia conspiciat et a se conscientie que
nos perpetuo comitatur: et bonorum opinioni et laudi satisfac-
turnus: et non minus eorum exitus quam malis artibus Pontifica-
tum contulerunt vel assequuti sunt fugiturus: omnis iacture lucri
odii ac benivolentie cogitatione ad petram quam Christus est elisa cri-
bratis examinatisque omnium quos noverit meritis: non modo
collegarum sed universi est orbis prestantissimum hoc est Ponti-
ficio muneri aptissimum eligere possit. Siquid vero ambiguitatis
super duobus vel pluribus occurrerit: non pudeat
piscatorum successores piscatoris de successore college ver-
bis et actibus uti et cum eo clamare ad dominum cuius interest
quicquam omnia novit: ut ipse quem ex his elegit ostendat. sic enim
et alijs quam dixi et anime sue quisque satisfaciet cuius iacturam nec
universo mundo rependendam dominus iudicavit: et sanctus ille spiritus
cuius opere initio implozavimus aderit. et ex eius senten-
tia omnia fient. prestante domino nostro Iesu christo qui cum
patre et eodem spiritu sancto vivit et regnat in secula seculorum
Amen.

Regule. Ordinationes. & Cōstitutiones Cancellarie
Sanctissimi dñi nostri dñi Iulii diuina prouidentia
Pape. ii. scripte & correcte in Cancellaria apostolica

Sanctissimus in Cristo pater & dñs noster dñs
Iulius diuina prouidentia Papa. ii. suorum pre
decessorum uestigiis inherendo normā & or
dinem gerendis dare uolens in crastinū assūm
ptionis sue ad summi apostolatus apicez: uide
licet die. ii. mensis Nouembris Anni dñi. M. cccciii. reserua
tiones constitutiones & Regulas infra scriptas fecit: quas etiā
ex tunc suo tempore duraturas obseruari uoluit: & quas de
eius mādato &c. Nos Ascanius maria miseratiōe diuina san
cti Viri in macello Diaconus Cardinalis sancte Romāe ec
clesie Vicecācellarius die. xxviii. mensis predicti in cancella
ria apostolica fecimus publicari.

¶ Reseruaciones generales & spetiales: & primo
constitutionis ad regīmen & Execrabilis

¶ In primis: reseruaciones fecit similes illis que in constitu
tione Fe. re. Benedicti Pape. xii. que incipit. Ad regimē: con
tinetur & illas locum habere uoluit: etiam si officiales in eas
dem constitutiōe expressi apostolice sedis officiales ante obi
tum eorum esse desierint: quo ad beneficia que tempore offi
ciales erant obtinuerant. ac reseruauit beneficia que per cons
titutiones pie memorie Io. Pape. xxii. que incipit Execrabi
lis. uacant uel uacare contigerit

¶ Reseruat cathedrales ecclesiarū & mona
steriorum ualorem. cc. florenorum excedentiū.

¶ Item reseruauit specialiter omnes ecclesias etiā patriarcha
les: archiepiscopales: episcopales necnon omnia monasteria
uirorum ualorem. cc. florenorum auri cōmuni extimatione
exceden. quotienscunq; illis uti uoluerit.

¶ Reseruat dignitates post pōtificales maio
res in cathedra. metropo. & principales in
collegiatis. & dignitates conuētuales quorū
cunq; ordinum. sed non militiarum necnon
suorum & Cardinalium familiarium bñficia

Item reseruauit specialiter dispositioni sue oēs dignitates maiores post pontificales in cathedralibus & metropolitā. ac principales in collegiatis ecclesiis uolore. x. floren. auri cōmuni extimatione exceden. necnō prioratus preposituras & prepositatus ac alias dignitates cōuentuales & preceptorias generales ordinum quorūcunq; sed non militiarum necnon quecunq; beneficia que sui etia; dū cardinalatus fungebatur honore existētia & scē. ro. eccle. uiuētū tūc & qui erunt suo tempore Cardi. familiares continui cōmensales obtinent & imposterum obtinebunt eorū familiaritate durāte & in quibus seu ad que ius eis competit aut competierit etiā si ab ipsa familiaritate p obitū cardinaliū eorūde uel alias recesserint.

Reseruatō beneficiorū collectorū & subcollectorū
Item reseruauit generaliter omnia bñfitia ecclesiastica quorūcunq; collectorum & unīcorū in quacunq; ciuitate uel diocesi qui suo tempore eorū offitia exercuerint subcollectorū fructuū & prouentuū camere apostolice debitorū illa uidelicet beneficia dūtaxat que durāte eorum officia obtinuerint & in quibus seu ad que ius tunc eis competierit.

Reseruatō bñfitiorū curialium dum curia trāffertur.
Item reseruauit omnia & singula beneficia ecclesiastica quorūcunq; curialiū quos dum curia Ro. de loco ad locū trāffert eam sequēdo decedere cōtigerit & in quouis loco quātūcūq; etiam a dicta curia remoto.

Reseruatō beneficiorū cubiculariorum & cursorū.
Item reseruauit oīa beneficia cubiculariorū & cursorū suorū.

Reseruatō beneficiorum sancti Petri. sancti Iohānis Lateraneū. & sancte Marie maioris de urbe ecclesiarum ac beneficiorum Cardinalium a Romana curia absentium.

Item reseruauit dispositioni sue generaliter quecunq; canonicatus & preben. ac dignitates personatus & officia in basilica principis apostolorum sancti Iohānis Lateraneū. ac beate Marie maioris de urbe ecclesiis. necnō ad collationē prouisionē & presentationē seu quāuis aliam dispositionem sancte Ro. ecclesie Cardinalium a Ro. cu. absentium ratiōe suorū

rum episcopatuū Cardinalatus & in ipsorū cardinalatibus
ecclesiarum & titulorū spectantia q̄diu absentia sua durauerit
canonicatus & preben dignitates p̄sonatus administratiōes
uel offitia ceteraq; beneficia ecclesiastica cū cura uel sine cura
uacātia & inantea uacatura tā in eadē urbe q̄ in ecclesiis ciui-
tatibus & diocesib; dictorū ep̄atuū cōsistētia ac decreuit &c.
¶ Item ad p̄uidendū indēpnitati pluriū q̄ diuersas gr̄as & cō-
cessiōē a se. re. Alexandri pape Sexto predecessore suo obti-
nuerunt & super illas l̄ras apostolicas iuxta quand̄ constitui-
tiōē pie me. pii pa. tercii etiam p̄decessoris n̄ri īmediate de-
sup editā propter inopinatū obitum dicti pii p̄decessoris su-
peruenientem non expediuerunt uoluit quod respectiue per
eodē p̄decessores suos & de eorū mandato expediantur in
forma rationi congruit ut est moris

¶ Reseruatō oīū ecclesiarū q̄s p̄decessor tpe obitus re-
seruauerat p̄ter b̄n̄ficiorū tūc uacatiū tāquam affecta.
¶ Itē declarauit oīum & singularū ecclesiarū cathedralium &
monasteriorū prouisiones quas p̄fati dñi & pius p̄decessores
sui ordinatiōi & dispositioni eorū necnō oīa & singula bene-
fitia ecclesiastica que dicti p̄decessores etiā p̄fate dispositioni
cū interpositione decreti reseruauerat q̄ quidē ecclesie & mo-
nasteria necnon sic reseruata beneficia tpe obitus eorundē p̄-
decessor uacabant aut ecclesie & monast. h̄mōi sic cōmēdata
uel eis administratores deputati nō fuissent etiā tūc uacassent
remāsisse & remanere p̄ h̄mōi reseruationē & decretū affecta
nullūq; de illis preter Romanū pont. ea uice se intromittere
uel disponere potuisse siue posse quoquo modo. decernēs ir-
ritum & ināe: si secus de illis attēptatum forsā erat tūc uel im-
posterum cōtigerit attemptari.

¶ Reuocatio expectatiuarum.
¶ Itē reuocauit q̄scūq; Expectatiuas & collationū mutatiōes
q̄ in aliq̄ sui pte sunt sortite effectū. ac reualidatiōes & extēsi-
ones eas quolibet cōcernētes: necnō alias q̄ sup q̄bus p̄ cācella-
riā apo. l̄re in forma solita expediri cōsueuerūt reseruatōes
de q̄busuis ēt p̄riarchalib; metropoli. & aliis cathedralib; ec-
clesiis ac mōasteriis et b̄n̄ficiis: necnō officiis quolibet ro. cu.

uacaturis cū prouisiōi seu de prouidēdo mādati & extensio-
nibus inde secutis per dictos predecessores in fauorē quorū
cunq; & quibuscūq; concessas & factas ac facultates nominā-
di reseruandi & conferendi que ab eodē predecessore ema-
narunt illarūq; uigore factas nominationes & reseruaciones
quo ad ea in quibus nondum sortite sunt effectum

¶ Reuocatio unionū annexionū & incorporationū.
¶ Item rationabilibus suadentibus causis ipse dñs n̄r omnes
uniones annexiones & incorporationes de quibuscūq; cathedra-
libus necnon aliis ecclesiis ac monasteriis dignitatibus pso-
natibus officiis ac beneficiis & locis ecclesiasticis per cessum
uel decessum aut alias quolibet dimittēdis qualiacūq; fuerint
inuicem uel aliis ecclesiis mona. mēsis digni. pso. officiis be-
neficiis & locis quolibet aplica uel alia quauis auctoritate fa-
ctas que suum sortite non sunt effectum. ac quecunq; cōcessi-
ones & mandata super unionibus annexionibus & incorpa-
tionibus taliter faciendis reuocauit cassauit & irritauit: nullis
usq; decreuit existere firmitatis nec alicui quascūq; clausulas
uel adiectiōes in quibusuis aplicis ēt que motu proprio aut
ex certa scientia pcesserant & emanauerāt l̄ris quolibet con-
tentis aduersus reuocationem cassationē & irritationē h̄mōl
uoluit aliquatenus suffragari unionibus annexionibus & in-
corporationibus in fauorē sc̄tē ro. ec. cardinalium quas in suo
robore pmanere uoluit in his omnibus dūtaxat exceptis.

¶ Reualidatio litterarū gratiā uel iustitiam continē-
ac restitutio in pristinum statum ad exequendum ac
si inchoatio infra annum facta fuisset.

¶ Item predictus dñs noster oēs & singulas ab ipsis Alexan-
dro & Pio predecessorum infra annum ante diē obitus eorū
concessas gratie uel iustitie l̄ras t̄pibus debitis earū executori-
bus non p̄ntatas oīno reualidauit & in statū pristinū quo uis
delicet ante fuerant & eos pro quibus erāt obtēte quo ad hoc
plenarie restituit. ac decreuit per executores p̄dictos ul' ab eis
subdelegandos perinde ad ipsarū executionem procedi posse
se & debere ac si executio huiusmodi temporibus predictis
inchoata fuisset.

deinceps quilibet ex auditoribus causarum palatii apostolici & aliis et si sancte Ro. ecclesie sint cardinales in ipsa curia p tēpore deputatis auctoritate apostolica iudicibus etiā in causis actu pendentē super hmoi tenore uel effectu probando dūtaxat stet fidemq; adhibeat cedule siue scripture desup a duobus de maiori parco q; danda sit a tergo signate. & etiā duobus aliis litterarū apostolicarū abbreviatoribus in ipsa cācellaria auscultate: & dñi uicecācellarii seu dictā cācellariā Regentis manu subscripte ut moris est. Quicquid autēz secus fieri cōtigerit nullius sit roboris uel momēti.

¶ De surrogandis collitigantibus.

¶ Item dñs noster litium succidere cupiēs anfractus & ne noui collitigantibus aduersarii dentur providere uoluit statuit & ordinauit q; quotiēs deinceps aliquem sup quouis ecclesiastico beneficio collitigantem in iure uel ad ius si qd forsan eius aduersario in dicto beneficio competierit surrogari concesserit. dūmodo prefatus collitigans in dicto beneficio intrusus nō fuerit nec super eo contra dictum aduersarium postquam illud per triēniū pacifice possiderit lis tunc mota fuerit aliorū quorūlibet de premissis iure siue tunc uacet uel cum uacauerit impetraciones uel cōcessionēs etiā motu proprio infra mensem ante concessionem hmoi facte nullius sint roboris uel momenti.

¶ Non ualeat impetratio nisi pcesserit cōgruum tēpus.

¶ Itē uoluit & ordinauit q; oēs gratie quas de quibusuis ecclesiasticis bñficiis cum cura uel sine cura secularibus ac regularibus per obitum quarumcunq; psonarū uacantibus inātea fecerit nullius roboris uel momēti sint nisi post obitum aut ante datā gratiarum hmoi: tantum tēpus effluxerit q; interim uacaciones ipse de locis in qbus persone pdictę decesserint ad eiusdem domini nostri notitiā ut similiter poterint puenisse.

Non ualent commissiones nec processus

causarum super gratia nisi litteris expeditis

¶ Item q; omnes & singule causarū cōmissiones quas inātea fieri contigerit obtente uel occasione cōcessionum dūtaxat apostolicarū de beneficiis ecclesiasticis gratiarū super quibus

apostolice littere confecte nō fuerint ac p̄cessus desuper habendi nullius sint roboris uel momenti.

De impetratione beneficiorum uacān per obitum familiarium Cardi.

Item uoluit q̄ impetrans beneficium uacās per obitū familiarū alicuius Cardi. teneatur exprimere nomen & titulū ipsius Cardi. & si ille in curia fuerit eius ad id accedat assensus. alias desuper gratia sit nulla Et idem seruari uoluit ēt si dicti familiares dictorū Cardinalium familiares esse desierint seu ad aliorū Cardinaliū familiaritatē similē transuerint quō ad beneficia que durāte familiaritate priori obtinuerit & in q̄b̄ ipsa prior familiaritate durāte ius eis cōpetierit q̄ quo ad illa Cardinalis quorum prius familiares fuerint suum habebunt adhibere consensum.

Itē idē dñs noster ad euitendū lites & cōtentionē que ex precedenti sua Cōstitutione exoriri possent uestigiis eorund Alexandri & Pii p̄decessorū suorum inherendo uoluit statuit & ordinauit quod si beneficia que per obitum familiarū continuorū cōmensalium eorund Cardinaliū in futurū uocabunt cessantibz apostolicis reseruationē ad alterius Cardinalis collationē uel aliā dispositionē ptinere deberēt in dicta p̄cedēte constitutione nō cōprehendantur quo ad hoc ut in prouisionibus talium beneficiorum super expeditione litterarū illius Cardinalis cuius familiaris defunctus ille extitit consensus requiri debeat sed beneficium hmōi ad collationē & quāuis aliā dispositionem Cardinalis ordinarii collatoris ut p̄fertur libere spectare cēseant & si apud sedem apostolicā beneficia hmōi per obitum dictorū familiariorum uacauerint in prouisionē hmōi talium beneficiorū super expeditione l̄rarum illius Cardinalis exigatur consensus si in Ro. Curia p̄ns fuerit ad quē eorūde collatio uel alia dispositio ut p̄fert ptinere deberet.

Signatura per fiat p̄fertur illi per concessum.

Itē uoluit q̄ cōcurrētibus eadē die sup quocūq; b̄nfitio p̄ fiat & p̄ concessum signaturis ex eis per fiat habēs alteri p̄ferat.

De impetrañ beneficium per annū pacifice possessum

Item idē dñs nŕ ut improbi lites exquirentiū motus exprimā
tur uoluit statuit & ordinauit q̄ q̄cunq; bñficiū ecclesiasticum
tūc p̄ annum imediate precedētē pacifice possessum & quod
certo mō uacare pretēdit deinceps impetrauerit nomē gra
dū & nobilitatē possessoris eiusdē. & quot annis illud ip̄e pos
sedit ac speciūcā & determinatā ex qua clare cōstare poterit
q̄ nullū ip̄si possessori in dicto bñficio ius cōpetat causam in
hmōi impetratōe exprimere. & infra sex mēses ipsum posse
ssorē ad iuditiū euocari facere causamq; extunc desup̄ infra
ānū usq; ad sentētiā diffinitiuā inclusiue prosequi debeat & te
neat̄ alioquin impetratio p̄dicta & q̄cunq; inde secuta nullis
us existāt firmitatis. Et idē ipetrās de dānis & īteresse posses
sorē p̄dictū p̄pterea cōtingētibus ei satisfacere. Et si possesso
rē ipsum iniuste friuole ac indebite molestasse reptus extite
rit quinquaginta floren. auri p̄soluere camere apo. sit astrictus
Nec alius q̄ p̄misse uacatiōis modus: et p̄ lras si neutri aut sur
rogatiōis uel alias sibi quo ad hoc ut hmōi bñficiū ea uice cō
sequi uel obtineī ualeat quolibet suffraget̄: illudq; nullatenus
inātea litigiosum propterea censeantur.

De triēnali possessore non molestando.

Item statuit & ordinauit idē dñs nŕ q̄ si q̄ q̄cūq; ecclesiastica
bñficia q̄liacūq; sint absq; simoniaco īgressu ex ap̄lica uel ordi
naria collatōe aut electōe & elcctōis hmōi cōfirmatōe seu p̄
sentatōe & institutōe illorū ad quos bñficioꝝ hmōi collatio
& p̄uio electio & p̄ntatio seu quis alia dispositio ptinet per
triēniū pacifice possederit dūmodo ī bñficiis hmōi si disposi
ciōi ap̄lice ex reseruatōe gñali ī corporē iuris clausa reseruate
fuerint se nō intruserit sup̄ eisdē bñficiis taliter possessis mo
lestari nequeant. nec non impetrationes quaslibet de benefi
ciis ipsis sic possessis factas irritas & inanes cēseri debere. de
creuit antiquas lites super illis motas penitus extinguendo.

De publicatione facienda in beneficiis resignatis

Item idē dñs noster statuit & ordinauit q̄ quecunque bene
ficia ecclesiastica siue in Romana curia siue extra eam resigna
ta nisi de illis facte resignatōes si in Ro. curia infra sex mēses
si extra dictam curiam facte sint infra mensem ex tunc ubi

dicta bñficia cōsistūt publicate & possessio illorū ab eis quos
id cōtingit petita fuerit si resignātes ista postmodū in eorū
dem resignatorum possessione decesserint nō per resignatio
nem sed per obitū hmōi uacare cēseātur. Collationes quoq̃
de illis tanq̃ per resignationē uacantibus facte & inde secute
nullius sint roboris uel momenti.

¶ De non appellando ante diffinitiuam sentētiā.
¶ Item idem dñs noster ut litibus finis celerius imponatur &
litigantium parcatur sumptibus & expensis suorū predecesso
rum constitutionibus & statutis inherendo statuit & ordina
uit q̃ in causis in Romana curia pendentibus & quas impos
terum in ea quouismodo cōtigerit agitari nulli ante diffini
tiuam sentētiā liceat appellare. nec appellatio si fuerit emis
sa debeat admitteri: nisi ab interlocutoria que uim habeat diffi
nitue uel a grauamine minime concernente negotiū princi
pale quod nō possit per appellationē a diffinitua sentētia re
parari nullisq̃ cause appellationū hmōi cōmittant nisi in cō
missione exprimatur q̃ interlocutoria uim diffinitue habeat
uel grauamen sit tale q̃ in appellatione a diffinitua nō ualeat
reparari: alioquin appellationes & commissiones imposte
& quidquid inde secutum fuerit nullius sint roboris uel mo
mētī cōmissionibus appellationū iam iudicibus presentatis
& exhibitis in suo robore permansuris in quibus latis super
eisde; sentētiis secūdo uel ulterius ab eis nō liceat appellare
Appellātes uero & appellationes etiam ab interlocutoriis &
grauaminibus hmōi suo uel alterius noīe prosequē. si suc
cubuerint ultra expē. & damna ad q̃ refartienda de iure con
demnatus compelliť. xx. floren. auri pena mulctet.

¶ Commissionē post conclusionem non
stet nisi deroget conclusioni.

¶ Itē statuit & ordinauit q̃ in commissionibus de iustitia seu
mandatis et cōsistorialibus p eum seu de eius mādato uel au
toritate in causis in qbus cōclusum existat imposte cōces
dēdis. et si in eis de cōclusiōe hmōi implicate ul' explicite mē
tio facta fuerit nichil censeat esse cōcessum: nisi p concessio
nez: commissionis huiusmodi conclusiōi deroget expresse.

De litteris expediendis.

Item uoluit & ordinauit q̄ si aliqui religiosi petant aliquod beneficium ad nutum reuocabile cum clausula q̄ exinde pro solo nutu abbat̄is uel superioris non possunt amoueri. littere quo ad ipsam clausulam nullatenus expediātur nisi idem dñs noster ponat in signatura q̄ non possint amoueri. uel ad partem clausulam ipsam concedat.

De clausulis ponēdis in resignatione beneficii.

Item si cōmittat̄ alicui beneficii resignationis receptio ponat̄ clausula. Attēte quoq̄ prouideas &c. Et si ex causa. pmutacionis resignationes fiat̄ ponat̄ clausula q̄ neuter permutat̄ ius acquirat̄ nisi quilibet ipsorū ius habuerit in beneficio per ipsum resignato.

De supplendis defectibus

Item uoluit q̄ si petant̄ suppleri defectus in genere nullatenus lra desuper concedat̄ nisi in petitione desuper hmōi defectus exprimant̄ uel p fiat ut petit̄ supplicatio signata fuerit.

Derogatio iuris patronatus.

Item uoluit q̄ super quouis ecclesiastico beneficio de iure patronatus laicorum non expediant̄ lre nisi ponat̄ expresse q̄ tale beneficium t̄to tempore uacauit q̄ eius collatio est ad sedem apo. legitime deuoluta uel q̄a tēpus patronis laicis ad p̄ntandum a iure p̄fixum lapsum existat. aut ad id patronorū ipsorū accedat assensus. Et si per ipsum iuri patronatus hmōi derogari contigerit si ius hmōi ad aliquem regē: ducē. marchionē. uel alium principem ptineat. & de hoc in lris p̄uisionis uel mādati de p̄uidēdo de dicto bñfitio mētio facta non fuerit nō censeat̄ iuri hmōi fore quolibet derogatū.

De cōmendis.

Item uoluit q̄ nulli seculari de regulari & religioso de seculari beneficiis commenda detur nisi in signatura uel per clausulam ad partem super petitione cōmende hmōi de cōmenda ipsa mentio fiat.

De reformationibus.

Ita q̄ super quibuscūq̄ reformationibus signatis super impetratiōibus quorūcūq̄ beneficiorū uacantiū uel certo modo

uacaturorū in quibus petitur q̄ littere sub priuo data expedi
ri possint. si ex huiusmodi expeditione sub tali data cuiq̄ ui
deatur fieri posse preiudicium littere sup ipsa prima data nul
latenus expediātur nisi reformationes hmōi per uerba Fiat
& sub prima data signate fuerint.

¶ De beneficiis resignatis in Cācellaria & de
resignātibus beneficia & consensu in pensionem

¶ Item uoluit & ordinauit q̄ super resignatione cuiuscūq̄ be
neficii ecclesiastici seu cessione iuris in eo quā in manibus su
is uel in cācellaria aposto. fieri cōtigerit apostolice lre nulla
tenus expediātur nisi resignans uel cedens si p̄ns in ro. curia
fuerit p̄sonaliter alioquin p̄ procuratorem suū ad hoc ab eo
specialiter cōstitutum expeditioni huiusmodi in eadē cācella
ria exp̄sse cōsenserit & iurauerit ut moris est Nec littere re
seruationis uel assignationis etiam motu proprio cuiusuis pē
sionis annue super alicuius beneficii fructibus expediri poss
sint nisi de consensu illius qui dictaz pensionē persolvere tūc
habebit.

¶ De ingressu religionis.

¶ Item q̄ non dentur littere super beneficiis uacaturis per in
gressum religiōis nisi ille p̄cesserit datā desuper petitionis.

¶ Quod non ualet impetratio facta per
modū in Cancellaria exprimendum.

¶ Item uoluit q̄ si petatur aliquod beneficium uacās p̄ modū
in Cancellaria apostolica exprimendum talis impetratio nō
ualeat nec littere desuper expediantur.

Cum exprimitur nomen proprium iudicis &
dignitatis iudex per seipsum tenetur exequi mādātū.

¶ Item uoluit statuit & ordinauit q̄ quotienscūq̄ p̄ signaturā
suam uel de eius mādato factam super expediēdis aliquibus
cum adiectione proprii nominis uel dignitatis cuiusuis: iudex
detur: littere desuper expediātur cū expressione q̄ idē iudex
excutionem faciat per se ipsum.

¶ De dispensationibus.

¶ In gradu consanguinitatis.

¶ Item uoluit q̄ in litteris dispensationum super aliquo gradu cōsanguinitatis uel affinitatis aut alias prohibito ponat̄ clausula si mulier rapta nō fuerit. & si scienter ponatur clausula addita in quinterno.

¶ Super defectu natalium.

¶ Item uoluit q̄ in dispensationibus super defectu natalium q̄ possint succedere in bonis temporalibus. ponatur clausula q̄ non preiudicetur illis ad quos successio bonorum ab intestato pertinere debeat.

¶ Super defectu etatis.

¶ Item q̄ per quamcunq̄ signaturā in quā gratia nullatenus dispensatio ueniat. nisi dicta gratia totaliter effectum dispensationis h̄mōi concernat uel alias nihil confert aut operet̄ & si super defectu etatis sit dispensatio h̄mōi de duobus dūtaxat annis dari ualeat habita prius per testes idoneos uel alias in formatione quo ad hoc de idoneitate persone cui dicta dispensatio conceditur.

¶ Super defectu natalium nobilium & aliorum.

¶ Item uoluit q̄ super defectu natalium dentur graduatis seu de magnis nobilibus genitis per simplicem signaturam quatuor etiam si canonicatus & prebē. cathedralium seu collegiatarum ecclesiarum & per Fiat ut petitur ultra hoc dignitates etiā maiores & principales. Aliis uero per fiat tria. & per fiat ut petitur quatuor si petant̄: dūmodo canonicatus & prebē cathedralium ecclesiarum uel dignitates nō existant.

¶ De Incompatilibus.

¶ Item uoluit q̄ super obtinendis incōpatilibus beneficiis in theologia magistris & in iure canonico uel ciuili doctoribus & in illis cū rigore examinis ac eadem theologia licētiis aut formatis baccalariis ac magnis nobilibus p̄ Fiat quinquēnium. & addito ut petitur quo aduixerit ad duo incompatibilia. Aliis uero per fiat biennium: & addito ut petitur triennium ad duo. dūmodo non sunt due dignitates maiores post pontificales seu principales aut due parrochiales ecclesie. uel tales mixtim cum potestate permutandi si petatur.

**¶ De obtinēdis duabus parrochialibus
ecclesiis uel dignitatibus principalibus.**

¶ Item uoluit & ordinauit q̄ per quācūq; signaturam deinceps faciēdā nulli cuiusuis dignitatis status gradus uel cōditionis fuerit detur dispēlatio q̄ duas parrochiales ecclesias uel dignitates maiores post pōtificales in cathedralibus seu principales in collegiatis ecclesiis: uel unā cū reliqua earū insimul retinere ualeat: nisi ipse ecclesie parrochiales adeo contigue & inuicē propinque sint q̄ ipsis per unum cōmode deferui possit. illarū q̄ fructus & c. insimul ultra .xxiiii. floren. auri de camera secūdū cōem extī. nō ualeant annuatim. & de hoc ī litteris dispensationum hmōi expressa mentio fiat. uel nisi super obtinēdis duabus ex hmōi dignitatibus uel parrochialibus ecclesiis insimul p magnis nobilibus magistris uel baccalariis formatis in theologia. aut doctoribus seu licētiatis in altero iurium p uerba dispensamus & de speciali sufficiens signatura habeatur. & sup ipsis parrochialibus ecclesiis in hmōi signatura de parrochialibus mētio fiat. Et similiter in dispensatiōe ad incompatibilia prorogationibus obseruetur

¶ Nulli suffragē dispensatio nisi litteris confectis.

¶ Item cum concessionēs super gratiis dispensatiōnū quācūq; quibusuis per ipsum dñm nostrum concessarū uel condendarū per regulas Cācellarie apostolice sint prouide limitate. licet aliquando in petitionibus super hmōi cōcessionibus oblatis multa sunt petita ne quis p̄textu taliū concessionū id dispensatiue tenere aut facere presumat ad quod cōcessionēs hmōi se non extendunt. Voluit idē dñs noster q̄ nulla talis dispensatio cuiq; suffragē antequā super ea littere apostolice sint confecte

¶ De non promouendis ad sacros ordines.

¶ Item uoluit q̄ petētibus secū dispensari ut ratione beneficiorum non teneant se facere promoueri in Ro. curia uel in studio per Fiat septennium alias uero quinquēnium detur dū modo infra annū a tempore date dispensatiōis hmōi ad Subdiaconus ordinem sint promou

¶ Reuocatio facultatū concessarum quibuscunq.
Item reuocauit quascunq; facultates concessas quibusuis patriarchis archiepiscopis episcopis & aliis p̄latis & personis: necnon apostolice sedis nuntiis. ac fructuū & prouentuū camere apostolice debitorū collectoribus de dispensando cū quibusuis personis super matrimonio contracto uel contrahendo in gradu prohibito. ac super natalium & etatis defectibus & de incōpatibilibus ecclesiasticis beneficiis insimul retinendis. necnō de notariis publicis creādis. ac alias a premissis officia ipsorum nunciorum & collectorum directe nō cōcernentes quo ad omnia in quibus facultates ipse non sint sortite effectum. etiam si nuntiis eisdem dicte sedis legatis de latere competens fuerit concessa potestas.

¶ De dictiōibus numeralibus in lris ap̄licis ponēdis
Item ut in apostolicis litteris committendi crimen falsi p̄ amplius occasio tollatur uoluit statuī & ordinauit q̄ inantea dictiones numerales que in dictiss litteris ante kaleñ. noñ. & idus immediate poni consueuerunt per litteras & sillabas extense scribantur & ille ex p̄fatis litteris in quibus hmōi dictiones aliter scripte fuerint ad bullariam non mittantur.

¶ De concurrentibus super beneficio iuxta qualitatem.
Item uoluit q̄ de concurrentibus sup uacantibus seu certo modo uacaturis beneficiis illi quibus gratie motu proprio cōceduntur: ceteris simili motu gratias non habētibus alias graduati non graduatis: & inter graduatos magis graduati ac inter equaliter graduatos prius graduati necnon colorato titulo possessores non possessoribus. & inter personas alias i cūria presentes ab ea absentibus. ac inter presentes non beneficiati beneficiatis. & similiter inter absentes & ceteris paribus oriundus non oriundo & diocesanus non diocesano. In reliquis uero singuli qui prius apostolicas desuper litteras eorū executoribus presentauerūt aliis in ipsorum de quibus agi cōtigerit beneficiorum assecutione preferantur.

¶ De non tollēdo ius quesitum per quamcunq; commissionem.

¶ Item ne p uarias que pro cōmissionibus seu mādatis & declarationibus habendis in causis plerūq; fiunt suggestiōes iustitia postponatur idem dñs noster decreuit & declarauit sue intentionis fore q; deinceps p q̄cunq; signaturam seu concessionem p cōmissionibus seu mādatis aut declarationibus huiusmodi: etiā si motu proprio & ex certa scientia p sanctitatē suam emanauerint uel de eius mandato faciendam nulli ius sibi quesitum quomodolibet tollatur.

¶ In .xiii. āno in cathedralibus in .x. autē āno in collegiatis ecclesiis possunt habere canonicatus & p̄beñ.

¶ Item q; prouisiones seu cōcessionēs uel mādata de prouidēdo de cathedralium ecclesiarum canonicatibus & prebeñ q; pro quibusuis personis si .xiiii. sue etatis annum nō compleuerint quomodolibet emanauerint nisi eis q; illos in minori etate recipere possint per sedem apostolicam specialiter concessum fuerit. & quecunq; impetrationes de canonicatibus & prebeñ in collegiatis ecclesiis si impetrantes minores .x. ānis fuerint & de hoc in impetrationibus hmōi expressa mentio non fiat nullius sint roboris uel momenti & habeantur prorsus pro infectis

¶ De infirmis eorum beneficia resignantibus.

¶ Itē uoluit q; si quis in infirmitate cōstitutus resignauerit aliquod beneficium siue simpliciter siue ex causa permutationis & postea infra .xx. dies a die per ip̄m resignantē p̄standi consensus cōputand de ip̄a infirmitate decesserit ac ipsum bñficiū conferatur per resignationem sic factam collatio hmōi nulla sit. ipsumq; bñficiū nihilominus p obitū uacare cēseat.

¶ Cui concedatur de parrochiali ecclesia

debet intelligere & loqui ideoma illius patrie.

¶ Item uoluit q; si contingat ipsum alicui persone de parrochiali ecclesia prouidere seu mandare prouideri uel gratiam expectatiuam concedere nisi dicta persona intelligat & intelligibiliter loquatur ideoma loci ubi hmōi ecclesia consistit

prouisio seu mādātum & gratia desuper quo ad parrochiale ecclesiam nullius sit roboris uel momenti.

De beneficio impetrato per obitum uiuentis

Item si quis supplicauerit sibi de beneficio quocūq; tanquā per obitum alicuius licet tunc uiuentis uacante prouideri & postea per obitum eius uacet pūisio dicto supplicāti p obitū hmōi denuo faciēda nullius sit roboris uel momenti.

De unione & unionum confirmatione.

Item uoluit q̄ petentes beneficia ecclesiastica aliis unīti te-
neantur exprimere uerum annum ualorem secundū cōmu-
nem extimationem tam benefici uniendi quam illius cui uni-
ri petitur alioquin unio non ualeat. Et semper in unionibus
cōmissio fiat ad partes uocatis quorum interest. Et idem uol-
uit obseruari in confirmationibus unionum factarum

De mendicantibus transeuntibus ad alios ordines.

Item de mendicantibus qui ad alios ordines transierint p
tempore uoluit constitutionem Fe-re. Martini pape.v. pre-
decessoris sui desuper factam & in libro Cancellarie descri-
ptā que incipit Viā ambitiose cupiditatis firmiter obseruari.

De male promotis seu ordinatis ad sacros ordines

Item de clericis extra tempora a iure statuta siue ante etas-
tem legitimam aut absq; dimissoriis litteris ad sacros ordines
promoueri facientibus pro tempore etiam uoluit cōstitutio-
nem pie memorie Pii pape.ii. similiter predecessoris sui de-
super editam & in dicto libro cancellarie descriptam que in-
cipit Cum ad sacrorum ordinum pari modo obseruari.

De Moneta

Item declarauit idem dñs noster q̄ Libra Turoneñ paruo-
rū & Floreñ auri de camera p equali ualore in cōcernētibus
litteras & camerā aplicas computari & extimari debeant.

De beneficiis uacaturis.

Item pfatus dñs n̄r papa uoluit decreuit & ordinauit q̄ que-
cūq; cōcessioñ gratie & mādāta ēt motu pprio & cū deroga-
tione huius cōstitutionis que ab eo pro quibuscunq; personis

emanauerint de prouidēdo eis de quibusuis beneficiis uacaturis p promotionem quorumcunq; ad ecclesiarum & monasteriorū regimina si huiusmodi cōcessionēs & mandata diez promotionis promouendorum ipsorū precefferint. necnō q̄scunq; collationes & prouisiones pro tempore faciendas de premissis ac quibusuis aliis bñficiis ecclesiasticis secularibus & regularibus que per pmouēdos uel assumēdos ad q̄scunq; prelaturas inter illarum uacatiōn. & huiusmodi promotionē uel assumptionē tempora simpliciter uel causa permutationis ubicunq; resignati uel alias dimitti contigerit cū inde secutis pro tēpore sint cassa & irrita nulliusq; roboris uel momenti.

¶ Non iudicetur iuxta formam supplicationis sed litterarū expeditarum

¶ Item uoluit statuit & ordinauit idē dñs noster q̄ iudices in Ro. curia deputari pro tpe etiā si sint Sanct. Romāe ecclesie Cardi. causarum palatii apostolici auditores uel alii quicunq; non iuxta supplicationē signatarum sup q̄busuis ipetrationibus ul' cōcessionibus nisi sint cōcessionēs iustitiā cōtinētes p placet uel per sancte Ro. ecclesie uicecācellariū iuxta facultatē super hoc sibi concessaz signate: sed iuxta litterarum super eisdem impetrationibus & cōcessionibus cōfectarum tenores & formas iudicare debeant. Et si littere ipse minus bene per preoccupationē uel alias expedite reperiātur ad illorum quorū interest instantiā ad apostolicam cācellariā remitti poterūt per eius officiales quibus huiusmodi tenores & formas restringere cōuenit ad formas debitas reducēde.

De regulis cācellarie producendis.

¶ Itē attēdens idē dñs noster q̄ super habēdis de cancellaria apo. regulis & cōstitutionibus inibi descriptis faciliter p eos qui in Ro. cu. indiguerint ad ipsam cācellariā recursus dirigi potest. nec consultum foret q̄ sup earundem regularū & cōstitutionū quas iuxta occurrentium uarietate causarum & negotiorū aliquotiens imitari conuenit probādo tenore uel effectu testiū plerumq; tenacem desuper memoriā non habentiū depositionibus stare deberet. uoluit statuit & ordinauit q̄

De fructibus in absentia percipiendis.

Item de fructibus in absentia percipiendis detur in Romana curia uel in studio residendo per quancunq; signaturam septennium & alibi quinquennium.

Item idē dñs noster attendēs quod in Alamanie partibus Cathedraliū & Collegiatarū ecclesiarū decanatibus cum anima rū cura etiā onus incumbit Capitulo presidendū defectus & negligentias diuinorū & alias excessus corrigendū & singula in ecclesiis ipsis ut debito ordine derigant disponendū & ordinandū quodq; nō absq; graui dispendio ecclesiastice discipline & status ecclesiarū ipsarum unus tales plures deconatus obtinere possit eiusdē dñi nostri Pii.ii. & recolēde memorie pii.iii. etiā pdecessoris sui uestigiis inherendo uoluit statuit & ordinauit quod pfatus dñs noster quod nulla per eū uel sedē apostolicā cuiquā in dictis partibus cōcessa uel per eū cōcedēda de quibuscūq; dignitatibus & aliis incōpatilibus bñficiis insimul obtinēdis dispensatio sibi sup duobus talibus deconatibus insimul recipiēdis & retinēdis quolibet suffraget. Quāmo quod quilibet hmōi duos tales insimul dispensatiue in eisdem partibus obtinēs teneatur infra annum alterum ex illis pro alio cōpatibili & qđ talis deconatus nō sit aut qđ dispensatiue obtinere possit incōpatibili beneficio permutare alioquin hmōi āno elapso ille ex hmōi decanatibus quem primo assecutus fuerit uacare cēseatur eo ipso.

De Indulgentiis.

¶ Dentur festa per cancellariā dari solita

Item uoluit qđ in litteris Indulgentiarum solum dētur festa per Cancellariam dari solita. & qđ durant per .xx. annos nisi petantur pro una die & tunc durant perpetuo.

¶ De clausula ponenda in litteris indulgentiarum.

Item uoluit qđ in litteris indulgentiarum ponatur qđ si ecclie seu capelle uel alias aliqua indulgentia fuerit per ipsum con-

cessa de q̄ inibi, specialis mētio facta nō sit h̄mōi l̄re sint nulle

¶ Super indulgētiis concessis ad instar.

¶ Item uoluit q̄ littere non expediantur super indulgētiis ad instar nisi specificentur.

¶ De temporibus indulgentiarum.

¶ Item uoluit q̄ per fiat si ecclesia cathedralis uel insignis collegiata aut solēne monasteriū fuerit tres alioquin duo āni & totidem q̄dragene & per fiat ut petitur cathedrali collegiate uel monasterio quatuor. aliis tres āni dentur. Pro singulis uero diebus octauarū centum dies apponatur. & pro capella p fiat unus. & p fiat ut petitur duo āni concedantur

¶ De beneficiis uacantibus & certo modo uacaturis.

¶ Item uoluit & ordinauit q̄ in gratiis beneficialibus de uacantibus aut certo modo uacaturis factis quibuscumq̄ si plura petantur beneficia unum cuiuscumq̄ annui ualoris p simplicem signaturam & addito ut petitur duo aut tria & non ultra petita beneficia ueniant: dūmodo etiam illorum fructus &c. centus libras Turoñ. par. cōmuni extimatione siue tātundem in alia moneta non ualeant annuatim.

¶ De ualore beneficiorum exprimēdo in impetratōe

¶ Item uoluit q̄ in gratiis quas personis quibuscumq̄ de beneficiis uacantibus seu certo modo uacaturis fieri contigerit illorum & aliorū quorūcumq̄ beneficiorum q̄ dicte persone tūc obtinuerint seu de quibus eis fuerit prouisum uel concessum aut mādatū prouideri uerus ānuus p marchas argēti aut sterlingorum uel librarū Turoñ seu florenorū aut ducatorum aut unciarum auri seu alterius monete ualor secundū cōem exti. exprimatur nisi persone predicte bñficia que tunc obtinuerint. aut in quibus uel ad que ius eis competit iuxta ipsarū obligationes uel alias dimittere teneātur alioquin p̄fate gratie sint nulle. Et idem seruetur in gratiis que a sua. S. motu proprio emanare contigerit quo ad beneficia de quibus per. S. suam pro tempore prouidet seu prouideri mandatur aut alias disponitur ac litteris per quas etiam pro tempore ad ecclesiarū patriarchalium metropolitanarum & cathedralium ac mona

steriorum regimina p̄motis conceditur q̄ monasteria & alia beneficia ecclesiastica secularia & regularia p̄ cos obtenta in quibus & ad que ius eis competit retinere possint.

¶ De clausulis in beneficiis uacantibus ponendis

¶ Item uoluit & ordinauit q̄ qñ prouidet seu mādāt prouideri alicui de bñficio ecclesiastico uacante tūc dari poterunt clausule si petatur. etiā si illud quouismodo &c. seu p̄ cōstitutionē Execrabilis uacet ac specialiter reseruatū inter alios litigiosus sit & eius collatio deuoluta fuerit & sic pro colligāte uel surrogationem aut si neutri uel si nulli &c. petēte si tunc specificē līs exprimat. Nec deē aliqua generalis reseruatō dispositiue nisi desup̄ in concessione specialis & expressa ac pure & nō sub cōditione mētio fiat & tunc relique reseruaciones inibi contente ueniant. Si uero tempore expeditionis inde litterarū generalis reseruatō hmōi p̄bari non possit aut in nouis p̄uisionibus aut pro colligantibus si neutri uel si nulli &c. sit expressum q̄ ab aliquibus asseritur illum cuius beneficiū cōceditur collectorem. subcollectorem. abbreviatorem uel familiarem &c. fuisse clausula ponatur. Etiam si dictum beneficiū ex eo q̄ talis collector uel subcollector abbreviator uel familiaris &c. fuit dispositioni apostolice generaliter reseruatū existat. dūmodo non sit in eo alicui specialiter ius quesitū. In reliqs uero nulla clausula detur unde reseruatō generalis elici possit nisi desuper signatura p̄ duplex fiat signata sit. aut reformationem uel alias specialiter habeatur.

Qualitates bñficioꝝ debēt exprimi in impetratōe.

¶ Item uoluit q̄ super beneficiis ecclesiasticis de qualitatibus illorum uidelicet an dignitates p̄sonatus uel officia sint eisq̄ cura imineat animarū & ad illa cōsueuerint qui per electionē assumi mentio fiat. alias gratie desuper facte sint nullę. Et si qualitates hmōi affirmatiue uel cōditionaliter nō exprimantur negatiua desuper expressio fiat in beneficiis que tales qualitates uel ex eis aliquas consueuerunt habere.

¶ De beneficiis uacantibus per contractum matrimonii.

¶ Item si reseruetur beneficium per cōtractū matrimonii nō dent alii modi uacationū de futuro. nec censeat beneficium

specialiter uel affectū nisi sequatur matrimonium. Sed in beneficiis per promotionē uel assecutionem uacaturis ponatur clausula. Cum beneficia huiusmodi premissio uel alio quouis modo &c. preterq̃ p obitū obtinētis uacare cōtingerit. et si uacēt.

¶ De religiosis recipiendis que clausule dabuntur.

¶ Item uoluit q̃ si petatur aliquem in religiosum recipi ac sibi de quouis ecclesiastico beneficio prouideri p simplicem signaturam fiat: receptio huiusmodi dūtaxat detur adiecto si petens sit idoneus uel aliud canonicum non obstat. & exprimatur si certus numerus regulariū sit ibidem. cui etiam non derogetur nisi expresse concedatur Et si numerus ipse nō existat ponatur dūmō locus receptiōi huiusmodi nimium p̃pterea nō grauet

¶ De translatiōe religiosorū & impetratiōe bñficiorū

¶ Item si regularis petat sibi de beneficio ab aliquo monasterio uel alio regulari loco dependente prouideri & appareat ex huiusmodi petitiōe q̃ alterius monasteriū uel loci religiosus sit licet inibi translatiō non petatur nihilominus illa ueniat.

¶ De clausula si est ita.

¶ Itē q̃ in litteris super beneficiis p cōstitutionē Execrabilis uacant ponatur clausula. si est ita. Similiter de quibuscunq̃ narratis informationem facti requirentibus.

¶ Petenti prouideri de uacaturo dentur lre de uacaturo.

¶ Item petenti sibi prouideri de uacaturo dentur littere de uacate & e conuerso prout expedierit impetranti.

¶ Sequestra: remissiones: executoriales dent̃ sub bulla.

¶ Item uoluit & ordinauit q̃ mandata apostolica super sentenciis in Ro. curia latis executioni demādandis sub bulla expediantur alias nulla sint.

¶ Reuocationes decimarum impositiōe indulgētiarū.

¶ Item reuocauit quascunq̃ decimarum subsidiorum uigesime & aliorum onerum impositiones que a prefato p̃decessore suo ex quauis causa etiam in subsidium expeditionis cōtra Turcos & alios orthodoxe fidei hostes emanarūt & tam super decimarum uigesime & onerum huiusmodi exactione q̃ alias quascunq̃ facultates quibusuis fructuū & prouētuū camere

aposto. debitorum collectoribus & apostolice sedis nuntiis et cum plena potestate legati de latere ab eodem predecessore concessas eorum collectorie officia & commissas eisdem nuntiis principaliter seu alia quevis negotia non concernentes. Suspendit quoque ad sue. S. & sedis apostolice beneplacitum quascunque plenarias indulgentias que ab eodem predecessore ex quavis causa et expeditioes homini concessas fuerint necnon deputandi & eligendi confessores qui plenarie absoluant & alia faciant ad earundem indulgentiarum effectum reliqua sue facultates in litteris indulgentiarum homini iam consecuti ipsas quolibet concernentes quo ad ea in quibus indulgentie & facultates ipse sunt sortite effectum. ita ut illis qui implentes iniuncta eis in litteris indulgentiarum homini iam consecuti sunt facultatem eligendi confessorem qui absoluat eos plenarie in mortis articulo per homini suspensionem non preiudicent quin facultate ipsa uti possint in futurum: Decreuit quoque irritum & inane quicquid facultatum reuocatarum earundem pretextu imposterum contingerit attentari.

¶ Quod uigore clausule maioris ualoris fructus in tertia parte augeri possit

¶ Item cum nonnulli in impetrationibus beneficiorum ecclesiasticorum pro tempore uacantium & certo modo uacaturorum asserendo illorum fructus &c. certum per eos expressum annum ualorem non excedere nonnunquam obtineant a. S. sua ut ualorem annum homini augeri possint & uerius exprimere in confectioe litterarum super eisdem impetrationibus summa ad quam ualorem ipsum augeri ualeant aliter non speciuocata ne uirtute homini concessiois predictae imposterum hesitari contingat declarauit preteritum concessiois homini ualorem ipsum usque ad tertiam partem ualoris expressi & in prima que desuper fiet litterarum expeditione duntaxat augeri posse: & eas quas litteris iam expeditis cum expressione ualoris specificati. aut non integro augmento predicto denuo desuper expediri contigerit litteras cum aliquo augmento ualoris homini nullius esse roboris uel momenti et si motu proprio beneficiales gratie & dispositioes quecumque a sanctitate sua emanarent.

Quod clausula absolutionis non suffragetur falsificatoribus & impediētibz nuntios apostolicos.

Item ne psonis pro quibus littere sue emanabunt ob generalem absolutionem censuris ecclesiasticis quibus ligate forent ad effectum litterarū earūdem in differēter cōcedi & in litteris apostolicis apponi solitam prestetur occasio cēsuras ipsas uilipendendi & inforDESCēdi in illis statuit & ordinauit hūmōi absolutionem & clausulaz in lris quas in futurū cū illa concedi cōtinget non suffragari non parentibus rei iudicate incendiariis uiolatoribus ecclesiarū. falsificātibz & falsificari procurantibus lras & supplicationes aplicas & illis utētibz receptoribus & fautoribus eorū & res uetitas ad infideles deferentibus uiolatoribus ecclesiastice libertatis uia facti ausu temerario aplicis mandatis nō obtēperantibus & nuntios uel executores apostolice sedis & eis officialiū eis cōmissa exequētes impediētibz q ppter premissa uel aliquod eorū excōicati a iure uel ab hōine p quattuor mēses sciēter excōicationis sentētiā hūmōi sustinuerint. Et generaliter qbuscūq aliis qui censuris aliquibus et alias q ut pferē quolibet ligati in illis per annum continuum inforDuerint.

Quod officiales nichil exigant ultra debitum.

Item idē dñs nŕ intendēs exactiōibus quas. S. sua nō sine displicentia plerūq fieri intellexit p officiales Ro. curie qui cōstitutis eisdē emolumētis p exercitio offitiorū que obtinēt non cōtenti ultra a psequentibus negotiorū quorūlibet expeditionē in eadā exigere non uerent obuiare uolēs districte precipiēdo inhiuit omnibus & singulis queuis officia in eadem curia obtineñ ne de cetero quicūq pretextu offitiorū que obtinēt quouis colore et celerioris expeditionis ultra emolumenta hūmōi exigere seu ad hunc effectū expeditionē eorū que in eis incūbūt malitiose differre psumāt sub excōicationis & pter illā suspēsiōis a pceptione emolumentorū hūmōi p prima ad semestre & p secūda ad annū & p tertia uicibus quibus sic excederent priuationis offitiorū p eos obtentorū in qbus sic excesserint penis incurrēdis. Ac uoluit q sancte Ro. ecclie uicecācellarius: camerarius & maior penitētiarius

excedētes ipsos respectiue prout eis subsunt p subtractionē
emolumentorum eorūde ac alias ut premitit compellant ab
hmoi illicitis exactōibus abstinere & cōtra eos per pdictas
penas & alias prout melius uiderint expedire procedāt.

¶ Extensio reservationum spetialium offitiorum
ad ea que effectum sortite non sunt.

¶ Itē p latis & psonis ecclesiasticis ut de qbusuis dignitatibus
psonatibus administratōibus offitiis cāonicatibz & pben ali
isq beneficiis cū cura & sine cura secularibus & regularibus
ad eorū collationē prouisionē p̄sentationē electionē seu quā
uis aliā dispositionē pertinetibus que uigētibus gratiis expe
ctatiuis ab ipso Alexādro p̄decessore cōcessis in Decembris
Martii Iunii & Septēbris mēsibus uacare cōtigerit dūmodo
dispositiōi aplice gñraliter reseruata seu ex gñrali apostolica
reseruatiōe affecta nō fuerint perinde ac si expectatiue gratie
p̄dicte & super illis reservationes nō emanassent libere dispo
nere possint prout poterāt uiuente Alexādro p̄decessore p̄
fato iuxta quandā ipsius Alexandri p̄decessoris cōstitutionē
ultimo editā concessit ac decreuit irritum &c.

¶ Item cū sancte Ro. ecclesie Cardinales ipi Sanctissimo do
mino nro assistāt & propterea debeāt spetialibus p̄rogatiuis
& priuilegiis gaudere Idem. d. n. statuit ordinauit decreuit &
declarauit quod in quibuscunq constitutionibus & regulis p
sanctitatē suam impofterum post hanc primā editionem &
pntium suarū constitutionē & regularū publicationē faciēdis
non includant ipsi Cardinales in eisdem Constitutionibus &
regulis sic faciendis nisi ille eorund Cardinalium uel maioris
partis eorum consilio edite fuerint.

¶ De potestate. R. dñi Vicecancellarii & cancellariā regētis.

¶ Absolutio illorum qui in supplicationi
bus uel litteris ignoranter scribunt.

¶ Primo q possit cōmittere absolutionem illorum qui igno
ranter in supplicationibus uel in litteris apostolicis aliqd scri
berent corrigerent uel delerent.

¶ Quod possit corrigere nomina & cognomina

¶ Item q possit corrigere nomina & cognomina personarū
& beneficiorum dum tamen de corpore constet.

Quod potest committere omnes causas.
Item q̄ possit omnes causas beneficiales etiam non deuolu-
tas committere in curia cum potestate citandi ad partes.

Quod possit aggrauari processus & sententias.
Item q̄ processus auctoritate apostolica decretos aggraua-
re possit cū inuocatione brachii secularis & sententias execu-
tioni demandari facere cōtra intrusos & intrudēdos p̄ litteras
apostolicas desuper confitendas & non alias.

De conseruatoriis.
Item q̄ possit concedere quibusuis petentibus conseruato-
rias per triennium in forma.

De celebrando ante diem in locis interdictis.
Item q̄ quibuslibet nobilibus p̄sonis petētibus indultū de ce-
lebrādo & celebrari faciēdo ante diē & ī locis īterdictis & p̄
triēniū recōsiliari faciēdo. ecl̄ias & cimiteria polluta ī forme

Quibus concedere potest indultum
de fructibus percipiendis.

Item Prothonotariis & l̄raz apostolicarū scriptoribus & de
quibus iuxta illorū suffitiētiaz & idoneitatē sibi uidebit̄ abbre-
uiatoribus sua offitia in Ro. curia pro tempore exercētibus
indultū de percipiendis in absentia suorū beneficiorum frus-
ctibus etiam si alias eis tale indultum quauis auctoritate con-
cessum fuerit.

Quibus conceditur altare portatile.
Item dñs terrarum & locorū. necnō abbatibus & p̄ priores
gubernari solitorū monasteriorū prioribus ac superioribus pla-
tis ac magnorū principū cōsiliariis altare portatile in forma.

Quod possit admittere resignationes.
Item q̄ possit recipere & admittere resignationes benefi-
ciorū ecclesiasticorū quorumlibet etiam generaliter uel spe-
cialiter reseruatorum simpliciter uel ex causa permutationis
& desuper supplicationes per concessum signate pro litteris
apostolicis inde confitendis ut moris est.

Quod possit signare beneficia.
Item q̄ possit signare supplicatiōes duorū Referēdarioꝝ ma-
nibus signatis de nouis p̄uisiōibus si neutri & surrogatiōibus

pro colligantibus in quibus non detur clausula generalē reservationem importans.

¶ De signandis prouisionibus.

¶ Item q̄ possit signare supplicationes etiam duorū referendariorū manibus signatas de beneficiis ecclesiasticis uacantibus secularibus & regularibus dispositioni apostolice generaliter non reseruatis quorū cuiuslibet ualor. c. floren. auri de camera uel totidem librarum Turoñ paruorum seu tantundē in alia moneta secundū com. exti. non excedant.

¶ Super defectu natalium.

¶ Item q̄ possit signare supplicationes unius Referendarii manu signatas super defectu natalium ad omnes sacros ordines & duo beneficia ecclesiastica cum cura & sine cura se inuicē compatientia. etiam si canonicatus & prebēde. uel officia collegiatarum ecclesiarum fuerint.

¶ Super defectu etatis.

¶ Item q̄ in gratiis expectatiuis concedere possit ad obtinēda beneficia dignitates personatus administrationes uel officia curata etatis defectum patientibus qui uiginti sue etatis annū peregerit. & de quibus sibi q̄ alias ad hoc idonei sunt fides facta fuerit q̄ h̄mōi eorū gratie ad ipsa beneficia dignitates personatus administrationes ac officia ualeant suūq̄ sortiantur effectum. Et q̄ illarū uigore q̄ primum ad etatē legitimā puenerint h̄mōi beneficia dignitates personatus administrationes uel officia acceptare & de illis sibi prouideri facere ac ea recipere & obtinere ualeant.

¶ De reservationibus.

¶ Itē q̄ ī expectatiuis & de bñficiis generaliter uel specialiter non reseruatis impetrationū quaxlibet reformatiōes de nō obstantiis & dispensationibus omissis ac beneficiorum ualoribus & qualitatibus nataliumq̄ defectibus signare possit

¶ Super defectu pro magnatibus.

¶ Itē q̄ in expectatiuis p̄ nobilibus uel graduatis saltē. xx. annos habētibus & ad obtinēda bñficia dignitates personatus administrationes uel officia cū cura defectū etatis patientibus & ad illa dispensationū supplicationes signare possit de duobus ānis.

De maioribus prebendis.
¶ Item sufficientibus & idoneis & de quibus q̄ tales sint ei fa-
cta fides extiterit ī expectatiuis signare possit ad maiores ec-
clesiarum preben̄ in quibus iuxta illarum statuta & consuetu-
dines de minoribus ad maiores gradatim fieri debet ascēsus

De prorogationibus suscipiendorum ordinum.
¶ Item q̄ possit ad ordines suscipiēdos artatis prorogare ter-
minos de dictis suscipiēdis ordinibus usq; ad proxima tunc
a iure statuta tempora in quibus sic artati successiue ad ipsos
ordines promoueantur.

¶ Placet publicentur & describantur
in Cancellaria apostolica. I.

¶ Lecte & publicate fuerūt suprascripte regule Rome in can-
cellarie aposto. die martis. xxviii. mensis. Decēbris Anno in
carnationis dñice. M. ccccc. iii. ponti. prefati sanctissimi dñi
nostri Iulii Pape secundi Anno primo.

¶ Impresse sunt suprascripte Regule Cancellarie apo-
stolice Rome in Campo Flore p Venerabilē uirū
Eucharīū Silber alias Franck Anno a Natiuita-
te Domini. Millesimo quingentesimo tertio
Die uero quarta Decembris Pontifica-
tus sanctissimi domini nostri domi-
ni Iulii Pape secundi
Anno primo.

THE [illegible] OF [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

**Tractatus magistri
Alberti magni. do-**
ctoris eximij. episcopi ratisponensis. de ve-
ris et perfectis virtutibus. als Paradisus
anime nuncupatus.

H-481

Graciam magistri
Alberti magistri
et aliorum magistorum
et aliorum magistorum
et aliorum magistorum

¶ Prologus.

¶ Int que

I dā vicia que frequē-
 ter speciē virtutū prē-
 dūt: vt cum vere sint vicia: cre-
 dunt esse virtutes. Sicut seue-
 ritas putat iusticia. Amaritu-
 do mēt̄ maturitas. Jocūda lo-
 q̄citas d̄r affabilitas. Dissolu-
 tio spūal̄ mēt̄ leticia. Pigritia
 siue inordinata tristitia: iudica-
 tur mor̄ grauitas. Tepor̄ dis-
 cretio. Ornatus supflu⁹ mun-
 dicia. Supabundātia ī victu
 ⁊ familia: dicit̄ honestas. Pro-
 digalitas d̄r liberalitas. Aua-
 ricia puidētia. Pertinacia cō-
 stātia. ⁊ sic de similib⁹. vt dolo-
 sitas prudētia. Hypocrisis sci-
 tas. Incurat⁹ ī agendis man-
 suetus. Curiosus circūspect⁹
 Vanigloriosus honest⁹. Pre-
 sumptio spes. Accusator vel cor-
 rector dicitur zelator iusticie.
 Dissimulās dicit̄ patiens. Pu-
 sillanim⁹ ad corrigendū: dicit̄
 benign⁹ vel māsuet⁹ seu pacifi-
 cus. Sic autē falsis denari⁹
 nihil emit boni: sic nec regnū
 celoz falsis compa⁹ virtutib⁹
 ¶ Sūt etiam quedā virtutes
 boib⁹ q̄si naturaliter inherētes
 sicut naturalis humilitas: be-
 nignitas: modestia: largitas:

miscōia: patiētia. His s̄l̄r ne-
 mo meretur regnū dei: sed sole
 virtutes gratuite: remunerātur
 eternaliter apud deū ¶ Sunt
 etiā virtutes gratuite quas īfi-
 piētes iudicāt esse vicia: sicut
 iusticia iudicat̄ esse seueritas.
 Maturitas mēt̄ amaritudo.
 Prouidētia auaricia. Cōstan-
 tia ptinacia: ⁊ sic de omib⁹ sup̄
 dictis. Sic etiā qd̄ fit p̄ hūili-
 tatē: fieri dicūt ppter vanā glo-
 riā. Qd̄ fit ppter sanctitatē: fie-
 ri dicūt ppter hypocrisis. Qd̄
 fit zelo iusticie: fieri dicūt zelo
 vindicte. Qd̄ fit ex charitate:
 fieri dicunt ex rācore vel odio
 Quod fit ppter spūalē dilecti-
 onē: fieri dicūt ppter carnales
 amorē. Quod fit pura intē: d̄r
 fieri dicunt pro tpali p̄solatio-
 ne ⁊c. Lū autē difficile sit dis-
 cernere inter viciū ⁊ virtutē.
 cunq; sint grad⁹ ī qualibet vtu-
 te q̄ primo ex mera dei liberali-
 tate aīe infundunt̄: infuse radi-
 cātur ⁊ augētur: aucte pficien-
 tur: p̄spicacissime intueđū est
 que sint virtutes vere ⁊ p̄fecte
 quib⁹ solis gratus hō efficitur
 apud deū. Et p̄mo de charita-
 te: que est mater et ornamentū
 omniū virtutum.

Finit Prologus.

A 2

Tabula

**Incipit Tabula capitulo
rum huius libri.**

De charitate.	Capitulū. i.
De humilitate.	ii.
De obedientia	iii.
De patientia	iiii.
De paupertate	v.
De castitate	vi.
De abstinencia	vii.
De prudentia	viii.
De fortitudine	ix.
De iusticia	x.
De temperantia.	xi.
De compassione.	xii.
De pace.	xiii.
De misericordia.	xiiii.
De concordia.	xv.
De constantia.	xvi.
De largitate.	xvii.
De veritate.	xviii.
De mansuetudine	xix.
De fide.	xx.
De spe.	xxi.
De timore.	xxii.
De leticia.	xxiii.
De tristitia.	xxiiii.
De gratitudine.	xxv.
De zelo animarum.	xxvi.
De libertate.	xxvii.
De religione.	xxviii.
De maturitate.	xxix.
De simplicitate.	xxx.
De taciturnitate.	xxxi.
De solitudine.	xxxii.
De contemplatione.	xxxiii.

De discretionē.	xxxiiii.
De congratulatione.	xxxv.
De confidentia.	xxxvi.
De mūdi contēptu.	xxxvii.
De maceratōe carnis.	xxxviii.
De contritione.	xxxix.
De confessione.	xl.
De penitentia.	xli.
De perseverantia.	xlii.

¶ Finit Tabula.

De charitate

Incipit liber magistri Alberti magni epi Ratisponensis de veris et perfectis virtutibus.

De charitate. Capitulum. i.

Charitas

C ad deum vera est et perfecta. quoniam anima cum omnibus viribus suis ardenter se infundit deo. nullum commodum transitorium vel eternum querens in eo. sed solummodo propter bonitatem. nobilitatem. sanctitatem. perfectionem et beatitudinem sibi innatam afficitur circa deum. Delicata enim anima quasi abominatur per modum commodi primum diligere deum. Sic deus cum omni virtute sua anime se infundit: nihil unquam utilitatis ab ea sperans: sed sibi naturalem suam beatitudinem communicare desiderans. Qui autem diligit deum quod sibi bonum est. et propter hoc principaliter ut sibi beatitudinem concipiat: naturalem et imperfectam charitatem habere convincitur. Inductivum vere charitatis est agnitio dei vera. nam in ipsa materia totius dilectionis consistit. scilicet nobilitas: sanctitas: potentia: sapientia etc. Item dilectio dei eterna et immensa: et non interpolata et fidelissima: inductiva est vere charitatis. Argumentum vere charitatis ponit dominus in Johan-

ne dicens: Qui habet mandata mea et servat ea: ille est qui diligit me. Cuius est testis Augustinus dicens. Intantum deum diligimus in quantum eius mandata servamus: non plus nec minus. Ideo intelligendum est de votis spontaneis: que obligant equaliter cum preceptis. Testimonium perhibet domino beatus Gregorius dicens. Ad vosmetipsos fratres charissimi introitus redite: si deum vere amatis exquirite: nec tamen sibi aliquis credat: quicquid sibi animus sine operis attestacione responderit. De dilectione conditoris lingua. mens et vita requiratur. Nullusque dei amor est ociosus. operatur etenim magna si est. si homo operari renuit: amor non est. Hec autem operum executio et mandatorum observatio purificari debet ex intentione vel timore alicuius pene fiat: vel amore primum complentur. Teste Augustinus. deum diligit qui ideo non impata custodit: vel quod magnitudine pene: vel auditate primum compellitur: sed quod quod iubet optimum est et honestum. Sunt et alia duo signa verissima charitatis ad deum scilicet cum homo congratulatur deo in omnibus quod sibi placet a quocumque quacumque hora. quocumque loco fiat cumque contristatur deo in omnibus quod sibi

De charitate

a quocunq. quacūq. hora. q. cūq. loco fiāt. Naturalis aut amor nihil laudis a deo mere tur. qz sp sup se reflectit: s3 solū mō gratuit. q. sēp tēdit i al/ ter. ¶ Vera charitas ad primū ē diligere primū sic seipm. ami cūz iūmicū. quēadmodū aug. dicit. Proximū sic seipm dili gere: s3 ē i deo. ad deū. pp̄ deū. Sic enī vnusq. diligere d3 seipm sicut desiderat sibi om̄e bonū: z fugit oē malū: sic faci at p̄rio. Uel alit. Sic vnusq. q3 bonū pp̄riū i aīa. i corpe. re bus z honore diligit. z sic q̄li bet in his q̄tuor fugit et odit om̄e damnū pp̄riū. sic q̄libet i eis om̄e bonū tā amici q3 iūmi ci d3 diligere. z om̄e dānū odi re. licet ex p̄cepto nō tm̄ nec tā ardēter moueri teneat ad pri mū q̄tū ad seipm. ¶ Ex amore amici nō p̄vera charitas pp̄ē di. Nā ethnici eos diligūt q̄ se amāt. S3 i amore iūmici vera charitas pp̄ēdit. Amātē enī di ligere nature ē. q̄ n̄ ē meritoria. Nō amantē vō diligere ē gr̄e. ¶ S3 adhuc excellēt. pp̄ēdit charitat. vitas ad primū. In glo. sup. Mat. q. dicit. Amātē diligere ē nature: nō amātē vō bñficijs ad amorē attrahere p̄fectōis ē. Et l3 nō teneat ex p̄ cepto tm̄ z feruētē inimicū di

ligere q̄tū amicū: felix tm̄ eēt z sūme p̄fect. q. z pl. tm̄ poss3 di ligere z opa charitat. exhibere tā iūmico q3 amico. corrigētī z corripit. q3 blādiētī. vitupan ti q3 laudātī. qz teste Ch̄is. Ni hil facit deo sic silez quēadmo dū malignis z ledētibz eē pla cabilē. Pro certo enī maiores gr̄az z gl̄iaz p̄sequēt ex p̄secuti one q3 ex fauore: si mō debite sciret ea frui. sic sc̄tis martiri bus multū mag. p̄fuerūt iūmi ci ad eternā gl̄az q3 amici. Ad amorē primū nos d3 inducere nāsa. qz oē aīa diligit sibi sile. z imago dei i ipso z p̄ceptū in scriptura. ¶ Argumēta v̄issime charitat. ad primū sūt v̄edo lere tā amico q3 iūmico i q̄libz aduersitate. vere z ex corde cō gaudere de oī p̄p̄itate. q. duo necessaria rarissima sūt. ¶ Ar gumēta v̄issimi odij sūt. q̄n ali q3 cū ḡuitate cordis de p̄rio cogitat. q̄n cū tristitia ipm vi det. q̄n cū amaritudine animi d̄ ipo loq̄r. vel etiā audit loq̄. cū oē bonū illi. z qd sibi vtile ē q̄ tū p̄t ipedit. q̄n bonū qd i ipo ē diminuit z p̄uertit. Sic n̄ fe cit xps traditori suo iude. s3 ip sū tpe traditōis sue cū alijs di lects suis aplis corpe z sāguie suo refecit. iloco traditōis nō negauit osculū. b̄ignissime sa

De humilitate

lutavit. pl⁹ dolēs de malo suo
q̄ de p̄po vt dic̄ Hiero. ¶ S̄
mirabile ē q̄ vnq̄ aliq̄s sibi d̄
f̄na charitate applaudit: q̄ h̄
signa ī corde gerit. Mult̄ aut̄
videt̄ sufficere si cupiant p̄rio
salutē et̄nā. quā nec dare n̄ au
fer̄ p̄nt. quā b̄n optaret̄ paga
nis z iudeis. Nec mēores esse
volūt. q̄ cū dñs aīaz suā posu
it p̄ aīc̄. q̄ nos tenemur n̄ t̄m
res s̄z eē aīas p̄dere t̄pe nec̄itat̄
p̄ fr̄ibz xp̄ianis. maxīe t̄m p̄lati
tenent̄ ad h̄. ¶ Ex duobz fonef̄
charitas ad deū Ex mādatoz
executio. s̄m illud: Si p̄cepta
mea s̄uaueris m̄abit̄ ī dilecti
ne mea Ad p̄mū ex p̄passiōe
s̄m illd̄ Ec̄ci. Nō desis plorā
tibz ī p̄solatioe: z cū lugētibz ā
bula. nō te pigeat v̄sitare infir
mū. ex his enī ī caritate firma

De hūilitate. La. ij. (ber̄s.)

Humilitas
vera z p̄fecta ē cū gl̄ia
p̄tēnit̄ exhibita: nec appetit̄ ex
hibēda. Vere hūilis sp̄ timet
ne sibi aliq̄ gl̄ia exhibeat̄. et cū
sibi gl̄ia exhibita fuerit expa
uescēs: medullit̄ p̄tristat̄. sciēs
q̄ soli deo honor z gl̄ia debeat̄
Vere hūilis nūq̄ de aliq̄ gr̄a
gl̄iat̄: nisi ex h̄ audiētibz p̄fidē
tiā ad deū p̄stare intēdat: sed si
de ipso aliqd̄ gloriose: vel aliq̄

gr̄a recitat̄. hec cū dolore cor
dis z deiectione sui audit sciēs
solius dei esse qd̄ sibi ascribit̄.
cui soli dāda ē gl̄ia. Vere hūi
lis nec maiori nec minori nec
pari se compar. immo nulluz
inferiorē se credit. nullum omī
no spernit: sed se solum ex cor
de despicit. z ab omnibz feruē
ter d̄spici appetit. gaudetq̄ ve
hementer cū despectus fuerit.
talis nullā timet contumeliā
q̄ nullam amat gl̄iaz. ¶ Est
qui nequiter se humiliat. s̄z ve
re humilis (teste Bernar.) nō
vult humilis p̄dicari sed vilis
reputari. Amās humilitatem
dz radicē humilitatis plātare
ī corde: hoc ē p̄p̄iā fragilitatē
agnoscere: vt se reputet nō so
lū q̄ vilis est: sed et̄ia q̄ vilis
esse pōt. immo et̄ia q̄ vilis es
set: z q̄ vilis fieret. nisi deus vi
olēter euz a peccatis retraxiss̄
z nisi ei tētationes subtraheret
Ibi q̄libet se cognoscere poss̄ ex
fragilitate sua se esse deposituz
ad abyssuz z voraginē vicioz.
Juxta illd̄. Humiliatio tua ī
medio tui. Vera hūilitatē in
ducit frequēs ī despect̄ opibz
exercitiū: dicēte sc̄ptura. q̄ nū
q̄ ad virtutē humilitatis pue
nit q̄ opa humilitatis refugit.
Fonetur h̄o humilitas: ex co
q̄ homo vere cognoscit nullā

De obedientia.

p se carnalē vel spūalē tētatoēz
se posse vīcere. nec mīmū op⁹
bonū z deo gratuz sine spūali
auxilio Jesu xpi posse pficere.
¶ Argumentū vere humilitat⁹
est: cū intātū se hō deīcit q oī
grā se indignuz sentit. nec au
det eaz appetere. z si sup hoc a
deo sup ipsuz absq suo deside
rio aliqd effluerit cū tremore
pcipit. imo laudabili⁹ indicat
e deo carere grā q̄ hīe grāz q̄
totiēs diuersis modis dmeru
it. qua totiēs diuersimode de
turpauit. qua nunq̄ fm ordi
nationē dei fruebat⁹. ¶ Itē ar
gumentū vere humilitat⁹ ē. q
semp querit infimū locum. in
fimos socios. infimū officiū.
infima vestimēta. ¶ Supbia
mētis duplici⁹ cognosci p̄t ar
gumento extrinseco. fm illud
Amic⁹ corpis: z risus dentiū
z incessus hoīs enūciāt d illo.
Sicut arbor bona v l mala ex
fructu suo bono vel malo ppē
dit. qz oīa facta ex corde proce
dūt. Dicit Aug. Sic odor bo
nus z mal⁹ ex stomacho corru
pto vel icorrupto pgredi⁹. vel
ex speciebus bonis vel malis in
stomacho repositis. z sicut im
pudic⁹ ocul⁹ impudici cordis
ē nūci⁹. ¶ Argumēto intrinseco
cognosci pōt supbia: cū aliq̄s
i corde sibi placet: et alijs se p

fert. z pferri desiderat. z cū i fa
ctis suis hoīb placere affectat
talis cuz hūili m grō dñō nro
Jhu xpo nō p̄cordat. q̄ nec si
bi placuit (teste aplo Paulo) s;
ip̄operiū hoīm expectauit et
miseriā. nec venit p̄esse s; sub
esse. ipso teste. Nō veni mīstra
ri s; mīstrare. Jōq̄ talis m gr
discipuloz: q̄ nō deo sed hoī
bus placere voluit: dissipat of
sa hūitū. qm dissipauit de⁹ of
sa eoz q̄ hoīb placēt: p̄fusi sūt
qm deus spreuit illos zc.

De obedientia.

Capitulum. iij.

Obediētia

vera z pfecta ē ad deū
cū hō diligenter et sepe recog
tat qd maxime z quolibet tpe
z loco placet deo. et ad qd p
cipue eū ordinauerit. z hoc to
to nisu semp complere intēdit
¶ Sed vera obediētia ad vica
rios xpi. s. ad p̄latos ē: cū sub
dit⁹ qd sibi maxime p̄trariū est
fideliter z libenter exequi⁹. nū
q̄ manifestās signo vel verbo
aut facto q sibi p̄trariū sit mā
datū. Sed ibi vera obediētia
nō pōt ppēdi: vbi subdit⁹ p̄ce
ptū excogitat. z opus q d sibi
placuerit ipse dictat. Dicit aug.
Optim⁹ ille tu⁹ mīster ē dñe: q̄
non hoc a te audire desiderat

De obedientia

quod ipse voluerit: sed hoc velle
quod a te audierit. ¶ Uer^o obedi-
ens nunquam preceptum expectat. sed
solam voluntatem prelati sciens vel cre-
dens feruenter exequitur per precepto
exemplo domini Iesu: cui volun-
tas et complacencia patris summi pre-
ceptum fuit. Uer^o obediens nunquam
de factis suis ordinat. nec secundum
sensum suum iudicat. cum neque velle
habeat neque nolle: sed omnem or-
dinationem circa se simpliciter et
secrete deo committit et prelato. Ue-
rus obediens non discernit inter
bonum et malum. sicut Abraha non
discernit utrum bonum vel malum
esset occidere filium suum deo iu-
bente. Nec discernit inter bo-
num et melius. Nam spiritus optimus iu-
dicat (etiam in dubio) quod iubet nisi
manifeste appareat iniquum
esse mandatum. tunc secundum consilium
Grego. nunquam propter obedientiam
debet malum fieri. licet quandoque pro-
pter obedientiam bonum possit
et debeat intermitteri. Item Gregorius.
Sciendum quod obedientia si aliquando
de suo aliquid habeat: nulla est.
aliquando si de suo aliquid non habe-
at: minima est. Nam cum successus
huius mundi precipitur: cum loco superi-
or impatiens qui ad precipienda
hec obedit: obedientie sibi stu-
tez euacuat: si ad hec ex proprio
desiderio anhelat. Rursus cum
huius mundi despectus precipitur:

cum probatur contumelie adipisci iu-
bet: nisi hec animus ex semetipso
appetat: obedientie sibi meritum
minuit: qui ad ea que in hac vi-
ta despecta sunt inuitus nolens
que descendit. Debet ergo obe-
dientia et in aduersis ex suo ali-
quid habere. et rursus in prosperis
ex suo aliquid omnino non habere
quatenus in aduersis tanto sit glo-
riosior: quanto diuino ordini
etiam ex desiderio iungitur. et in pro-
speris tanto sit verior: quanto in
presenti ipsa quam diuinitus precipit
gloria funditur ex mente separatur
¶ Inductiuum vere obedientie est
summa obedientia Iesu christi. qui
non solum deo patri obediuit per
omnia dicens: Non mea sed tua
voluntas fiat. sed etiam hominibus
bonis et malis subditus fuit et
demonibus. Item omnia sensibilia et
insensibilia obediunt deo. et illa
subiecit homini: ut se cognosce-
ret subiiciendus esse deo. Sol
et luna obediunt Sedeoni: ter-
ra Moysi cum absorbuisset Da-
than et Abiron. mare Petro ad
calcandum. et Moysi cum submer-
geret Pharaonem et exercitum eius
Serpentes magis in egypto. Be-
stie beremites: ut legitur in vita pa-
trium. Aer et grando Samueli.
aues Francisco. demones apostolis
et ceteris. Et quia omnia obediunt deo sub
celo. in celo. in purgatorio et in inferno

De patientia.

no. iō hō merito debet ī omīb;
obedire deo p̄i p̄cepta eius ⁊
volūtātē ei⁹ ī omīb; exequēdo
¶ Argumētū vere obediētīe di
cit Aug. Uer⁹ obediēs māda
tū nō p̄crastinat. s; parat aures
audīui. man⁹ opī. līgūā vocī.
pedes itinerī. ⁊ se totū intra re
colligit: vt mādatū pagat īpe
rātis. Et Bern. Bon⁹ obedi
ens dat suū velle ⁊ suū nolle ī
man⁹ p̄lati: vt possit dicere Pa
ratū cor meū deus paratū cor
meū. Quātūcūq; p̄cipis face
re: patuz tibi vacare ⁊ p̄imis
mīstrare meīp̄m custodire: ī ce
lestiū p̄tēplātōe redēscere ¶ Ar
gumētū īobediētīe ē: cū subdi
tus mādatū p̄lati īiustū repu
tat. ⁊ ex h̄ in corde mādata re
murmurat. deinde mādatū ex
plere nō posse nec debere se ex
cusat. Propt̄ea diuersas vias
subtilit̄ euadēdi excogitat: ad
ultimū aliquos adducēs q̄ cō
silijs ⁊ p̄cib; mādatū īpediāt
v̄l retractēt Sic nō fecit abra
am: qui nocte abiit: vt subito
mandatū dñi expleret. ⁊ relin
quens seruos in pede montis
ne ipsum in occisiōe fili; cha
rissimi impedirent. Ideo lar
gam benedictionē meruit sibi
⁊ suo semini.

De patientia.

Capitulum. iij.

Patientia ve
ra et p̄fecta ē: cū aliq; sustinet patiēter iniurias: non
solū cū reus ē: sed etiā cū inno
cēs ē. Exēplo b̄i Job dicētis
Nō peccaui: ⁊ ī amaritudini
bus morat̄ ocul⁹ me⁹. Et licet
intolerabilior sit iniuria inno
centi q̄ culpabili. tamen mul
to suauius ferri pōt ⁊ debet in
iuria cū nihil p̄sciam remorde
at de culpa q̄ si molestias me
ruisset culpa aliqua p̄cedente:
teste beato Petro. Nemo ve
struz patiat̄ q̄si homicida aut
fur aut maledicus: aut alieno
rum appetitor. Melius est vt
si sit voluntas dei b̄n̄facientes
pati q̄ malefaciētes. Que enī
gloria est si peccantes et colla
p̄bizati suffertis. sed si benefa
cientes patiēter sustinetis: hec
est gratia apud deuz. Landa
bilis est illa patientia que non
a malis: sed etiam ab eis q̄ vi
dētur esse boui ⁊ amici. nec tā
tum p̄ malis opibus: verū eti
am p̄ bene actis illatas patiē
ter suffert iniurias. Tūc enim
amica dei ē inter filias sicut li
liū inter spinas. Liliū; q̄uis
pūgatur a spinis: candorē ta
men retinet fortiozem emittēs
odorem q̄ si nō pungat̄. Sic
anima sponsa dei: si ab eis qui

De patientia.

videntur esse de numero filiorum et
propterea pungantur. non tamen ad
impatientiam provocantur: si cando-
rem bone conscientie et bone fame
odore diligenter servare co-
nantur. Ille vero patientes est qui non
solum molestias illatas patienter
tolerat. sed inferendas etiam
desiderat. Exemplo christi dicentis
Improperius expectavit cor
meum et misericordiam. Vere patientes in-
ter flagella non murmurant. exem-
plo Job. qui iter tot periculis nec
stultum quod contra deum locutus est
sed mente gaudet de illatis mole-
stias et ex corde gratias agit. Vere
patientes pro illata sibi iniu-
ria nunquam se excusant: etiam requi-
situs fidelissime: deo in omnibus
se committens. qui utique tempore suo
hominum innocentiam excusabit.
Sic dominus Jesus a Pilato in-
terrogatus nihil respondit. Vere
patientes iniuriam suam nul-
li conqueruntur. quia ex querela et ex-
cusatione quandoque mens alieni-
atur. quam alleviationem minime
curat. Sed solus cum solo deo
molestiam suam portat: donec pi-
us et fidelis per internam consolati-
onem repellat. Tria sunt que me-
rito inducunt veram patientiam.
Unum est cognoscere quod peccatis
nostris eternam et amarissimam me-
ruimus penam gehene. pro cuius re-
compensatione molestia temporaliter af-

fligimur. Aliud est quod dominus Je-
sus longo tempore multis et magnis
iniuriis permixtus: ut vicem sibi
rependentes brevi tempore modicum
molestemur. Tercium est secundum lon-
gitudinem. magnitudinem et aspe-
ritatem molestiarum repondera-
bit magnitudinem. diuturnita-
tem et dulcedinem gaudiorum. teste
Paulo dicentis: Id enim quod in pre-
senti est momentaneum et levis tri-
bulatio nostre super modum in sub-
limi potest glorie operari in nobis.
Argumentum vere patientie est se
non vindicare cum possit: sed etiam
prohibere vindictam ab aliis. exem-
plo David. qui prohibuit occidi
Semei. qui lapides et lutum super ip-
sum prociens: vix sanguinem ap-
pellavit. Sed potius vere pati-
ens supplicat deuote pro iniuri-
antibus. quod fecit dominus Iesus effi-
caciter pro crucifixoribus. Et bea-
tus Stephanus pro lapidantibus:
immo etiam cogit dominum pro iniuriis
tibus misereri: sicut fecit Mo-
yses: dicens. Aut dimitte eis
noxam hanc: aut dele me de li-
bro quem scripsisti. Tales ora-
tiones libenter audit dominus
et exaudit. unde omnes tres fu-
erunt pro adversariis exaudi-
ti. Argumentum impatien-
tie est: cum aliquis propter illa-
tam molestiam ex motu interi-
ori sponte dimittit bona opa

De paupertate

que pmode facere posset et deberet: tunc imerito luet de? molestia ab hoie irrogata. Idemq? mot? interior vix se abscondere pot: nisi erupat vel i vultu vel i gestibz. vel i verbis. Hec e? piculossima ipatiencia cui? vdicta vergit i deu innocentem.

De paupertate.

Capitulum. v.

Paupertas vera et perfecta est oia ppter deu sponte et letiter relinquere. nihil ppter sola necessitatem possidere: eademq? necessitate se indignum sentire. et ipsa necessitate quicq? ppter deu sepe gaudet: terq? carere. Ubi eni plena e? necessitas: ibi ppedi non pot paupertas vera. Sic dñs Ihs necessitate cibi caruit: cum nec sibi nec discipulis suis spicas pfri catibz panem hñe potuit qui sistr vestium necessitate caruit quia an cruce (teste Bern.) penitus nudatus fuit. qui etiaz haustum aque in cruce sitiens habere non potuit. nec lapidem nec asserem in quo moriens crucifixus caput inclinaret. Hec q? sepe est ibi superfluitas: ubi creditur esse vera necessitas. verus pauper nulla transitoria concupiscit. immo oblata respuit. Exemplo Helysei: q? munera Ha-

amam non accepit. Et exemplo Danielis: q? dona Balthasar regis ptep sit. Ille paupertatem vere amat: q? potius mererivellet parvam gloriam p paupertatem q? magnam gloriam p diuitias ppter conformitatem Jesu xpi. ¶ Ad amorem vere paupertatis inducere nos debet tria fm Bern. Nihil deo carius. nihil angelis amabilius. nihil hominibus fructuosius: q? in paupertate obediendo vitam finire. Quia aut paupertas deo placeat: testat idem Bern. dicens. In celo omnium bonorum effluentia suppetebat: sed paupertas ibi non inueniebatur. Porro hec species abundavit in terris: sed nesciuit homo precium eius. Venit ergo filius dei hac compare i terris: ut sua estimatio eam faceret nobis preciosam. ¶ Est et aliud inductivum vere paupertatis. s. gloria ascensionis dñi. Veniens ex ea q? pauperes ignobiles ad latus christi sedebunt in iudicio: nobiles et diuites iudicantes. Ex qua q? laudabile est deo: omnia pure propter ipsum relinquere. pauperem fieri propter amorem dei. deo confidere super omnia: q? tamen potes sit semel vel bis i die ministrare corpori necessaria: q? minima computantur coram deo. Nam

De castitate.

ea tribuit inimicis abundan-
tius q̄ amicis: sicut potēs est
die ac nocte singulis momen-
tis mīstrare spūm: abundan-
tiā spūalium donozū: que ma-
xime sunt corā deo: nec ea cō-
municat inimicis. ¶ Argumē-
tum vere paupertatis est nullaz
solicitudinem habere de tran-
sitorijs: simpliciter et secure cō-
mittere se deo: qui auihus et
mīb; semp large necessaria mī-
strat: et precipue pullis coruo-
rum in nido p̄ fame vagienti-
bus: quos antiquus coru⁹ p̄-
pter albedinē quasi filij sui nō
sint famelicos derelinquit: qui
ex largitate dei vel roze aer⁹ pa-
scūtur: donec ipsis nigrescen-
tibus coru⁹ succurrit. Vel cy-
nifes et muscas deglutiunt: q̄
spume rostrorū inberēt: tamē
famelici tam fortiter clamare
nō cessant. ¶ Argumentuz fal-
se paupertatis vel auaricie est li-
benter munera dare p̄ter neces-
saria: vel ea libenter accipe: ta-
lis libertatē suam vendit. Iu-
xta verbū p̄hi: *Munuscula ac-
cipe ē libertatē vendere.* Quo-
modo em̄ paupertatis est ama-
tor: qui nulluz defectū sustine-
re vult: et munera non necessa-
ria frequenter accipit: Immo
petit: et cum quadā subtilita-
te exorquet: et p̄ter necessita-

tem conseruat.

¶ De castitate. Capitulū. vi.

Castitas vir-

ginalis vera et p̄fecta ē:
cū nō solū corpus a pollutiōe
carnalis concupiscētie custodit: ē
immo etiā aīa carnali concupiscē-
tia mūda seruaf. Exēplo Sa-
re dicētis: Dñe tu scis: q̄ nun-
q̄ concupiui vīz: sed mundā ser-
uauī aīam meā ab omī concupi-
scētia. imo ab eis q̄ p̄stāt occa-
sionē concupiscētie. Et hoc ē qd̄
sequit: Nunq̄ cū ludētib; me
miscui: neq̄ cū his q̄ cū lenita-
te sunt vl' ambulāt p̄cipē me
p̄bui. ¶ Ille v̄e castitatē amat:
qui poti⁹ p̄ castitatē virginale
(si possibile esset) modicā elige-
ret gratiā ī p̄senti: et gloriā ī fu-
turo: p̄pter cōformitatē Jesu
christi: q̄ si mereri posset gra-
tiā et gloriā maiore p̄ debitum
cūgale. ¶ Ad amorē castitatis
nos inducere debet exempluz
castitatis Jesu christi dñi et ma-
tris ei⁹: et sanctarū v̄ginū: que
olim p̄ p̄seruatōe castitatis re-
gna mūdi p̄tempserūt: et vitā
spōte pdiderūt: sicut beata ka-
therina et similes: et p̄cipue ca-
stitas mulierū paganarū et v̄gi-
narū: de quib; scribit Grego. q̄
mortē elegerunt: vt pudiciā
p̄seruarēt. Item mūdicia et li-

De castitate.

bertas sequētia castitatē: iuita
re debēt ad castitatē. ⁊ glia ca/
stitatis promissa a dño Jesu
xpo: Qui vicerit ꝑcupiscētiā
carnis: dabo ei sedere i throno
meo: sicut ⁊ ego vici diabolu ⁊
sedeo cū p̄e meo i throno ei⁹.
Nā incorruptio primus facit
deo. ¶ Conseruat aut castitatē
inductiua. vict⁹ parcitas. cul⁹
vilitas. carnalis incōmoditas
⁊ fugere locū ⁊ tps ipudicicie
oportunum. Qd si Dina filia
Jacob fecisset: rapta nō fuisset
qñ venit videre mulieres regi/
onis illius. Itē vitare omnes
homines suspectos. Deb; au/
tē cuilibet femine oīs mascul⁹
esse suspectus. Ex h̄ em Thamar
filia dauid a pprio fratre
Amō corrupta fuit q̄ eū suspe/
ctū nō habuit: qñ ei soli tanq̄
infirmitas mīstrauit. Sitr vni/
cuiq; viro suspecta dz eē vnaq;
q; mulier (etiā sc̄a) fm ꝑsiliū
Hierō. Si castitatez seruare
volueris: feminā q̄uis bñ cō/
uersantē si videris. mēte dilige
nō p̄sentia corpali. ¶ Precipu/
um autꝑ seruatiū castitatis ē
dilectio i deo. qz tunc alia oīa
vilescūt. Gustato em spū desi/
pit oīs caro. Un̄ Grego. Esse
quidē sine delectatiōe anīa nō
pōt. aut em delectatur i infimis
aut i sumis. ⁊ qnto altiori stu/
dio exercetur ad summa: tātō

maiori fastidio torpescit ad in/
fima. quātōq; acriori cura in/
ardescit ad infima: tanto tepo/
re damnabili refrigerat a sum/
mis. ¶ Argumentū vere casti/
tatis est refrenatio quinq; sen/
sum ab illecebris carnis. et
substractio cordis a vanitati/
bus et cogitationib; delecta/
bilib;. Nā ex delectatiōe visus
in vidēdo: gustus in gustādo
nasci solent desideria carnalia
que aīam ad impudiciā aut
emolliūt aut inclināt. ¶ Argu/
mentū siue inductiū ipudici/
cie ē intemperātia potus. Ex
hoc em Noe impudice nuda/
tus fuit. ⁊ Loth cū pprijs fili/
ab incestū ꝑmisit. Iōq; ꝑcipit
apl's. Nolite inebriari vino in
quo est luxuria: ꝑ occasionem
Itē impudicus oculus (teste
Aug⁹.) impudici cordis ē nū/
ci⁹. Sitr ipudica vba. ipudi/
cus incessus: ⁊ colloquiū mu/
lier: teste Ecclī. Quasi ignis i/
ardescit: sitr colloquiū viri fe/
minā inflāmat Itē diligēs cō/
sideratio incessus ⁊ forme alte/
ri⁹ ipudiciā puocat. Qd dis/
suadet Ecclī⁹. Ne respicias v/
ginē: ne scādaliſeris in decore
ei⁹. Ideo ē cauendū femine a
viris. Hoc salubre ꝑsiliū seq/
bat Job: cū pepigit fedus cū

De abstinentia.

oculis suis: ut nō solū caueret
a p̄spectu v̄rginis: sed etiā ne
cogitaret de v̄rgine.

¶ De abstinentia,

¶ Capitulū. vii.

Abstinentia

vera et p̄fecta ē vsus ne
cessitatis t̄m vict⁹ et vestit⁹. et oī
moda subtractio delectabiliū
et sup̄fluoꝝ: et eoꝝ q̄ multa fiūt
et magnis sūptib⁹ p̄panf. Exē
plo Johis baptiste q̄ locustas
comedit et folia arborū lactea
saporē mellis habētia. et aquā
bibit: et vestē de pilis cameloꝝ
habuit. Un̄ apls: Habentes
victū et quib⁹ tegamur (nō qui
bus ornemur) his p̄tenti sim⁹
Quia seru⁹ dei nō debz h̄re ve
stimētū ad decorē: sed ad tegē
dum nuditatē suā. sicut dicit
glo. sup̄ Lucā de veste Johis
¶ Ille verā abstinentiā seruat
et amat: q̄ nō solū abstinet libē
ter a delectabilib⁹ que nō ha
bet: et que ipsi sunt illicita: sed
etiam vitat sponte et pure pro
pter deū delectabilia que ha
bet: et que habere posset: quib⁹
licite et meritorie vti posset: si
ue cara sint siue vilia. Nam si
aliquis plus delectaret in pul
tibus q̄ in perdiciibus. ī aqua
plus q̄ in vino: acceptius es
set deo abstinere a pultibus q̄

a perdiciibus. ab aqua q̄ a vi
no. Dicit enī August. Delicie
quelibet si absq̄ desiderio su
mantur: non officiunt. et cibi
viles appetenter accepti: pro
fectum impediunt abstinentie.
David enī aquā male concu
pitā effudit: et Delias carnes
nō concupitaz comedit a deo
missam p̄ coruos. Hoc testat⁹
Esau: qui nō p̄pter gallinā: s̄
p̄pter lenticulā irrecuperabili
ter b̄ndictōem amisit. Nec so
lū abstinendū est a delectabili
bus corpis. sed etiaz ab eis q̄
delectant animā. scz a vanita
tibus. colloquijs. a gaudio tē
pali. a peccato mortali. ab a
micicia carnali. Nec abstinē
tia laudabilior est q̄ p̄ma. et ē
habēda pure p̄pter deum. nō
p̄pter aliquā mercedē t̄palem
vel ḡtiā. ¶ Inductiua vere ab
stinētie duo sunt. Quā q̄ nun
q̄m cū debita gratitudie dona
dei p̄cipimus. et nūq̄m ad debi
tū finē eis. neq̄ s̄m ordinatio
nē diuinā fruimur. et ex h̄ iraz
dei grauem incurrimus. Ali
ud ē. q̄ d̄ oīb⁹ donis p̄cept⁹
strictaz rationē exiget quo fine
ipsa sumpserim⁹. vel p̄ n̄ra vo
luptate. vel p̄ iusta necessitate
v̄l omniū vtilitate. Et quibus
enī quisq̄ abstinet de ill' rōem
reddere non oportet. Duplex

De abstinentia.

aūť vtilitas sequit̃ abstinentiā.
Diuinorū secretorū cognitio: et
desideriorū exauditiō: q̃ duo
patet̃ ī Daniele: q̃ cū vti nollet
cibo et potu regio: sed aquam
cū legumibz: cūctos magos et
ariolos trāscēdi t̃ ī agnitōe vi-
sionū et somniorū. Scđo q̃ ad
p̃ces ei⁹ septē anni Habucho-
donosor: q̃bz viuere debuit vt
bestia mutati sūt ī septē mēses
Iōqz cū īpetrasset a deo sp̃m
licētiādi pp̃lo vt rediret ī Iie-
rusalē: īpetrauit etiā pp̃lo vo-
lūtātē redeūdi: cū redire tarda-
ret: q̃ ī multis desiderijs suis et
mysterijs fuit exaudit⁹ p̃ absti-
nentiā quā ip̃e testat̃ dicēs: In
diebz illis ego Daniel iugebā
triū hebdomadarū diebz: panē
desiderabilez nō comedi: caro
et vinū nō ītroierūt ī os meū:
sed nec vngēto vinct⁹ sū: et ideo
angel⁹ dixit ei: Ex die primo q̃
posuisti ī cor tuū vt affligeres
te in p̃spectu dei tui: exaudita
sūt ṽba tua. Terciū pōt eē qđ
ē misericōdie dei īpetratio: vt p̃t̃
īminuit: q̃ p̃ abstinentiā miseri-
cordiaz dei īpetrauerūt Ione
iq̃. Mirari possum⁹ s̃ nō imi-
tar: abstinentiā sacerdotū anti-
quorū egyptiorū: de q̃bz Hiero.
dicit: q̃ a carnibz et a vino ab-
stinuerūt semp̃ pp̃t̃ tenuitatez
sensus et p̃t̃iginē capitis quā ex

puo cibo patiebant̃: et maxie
pter appetit⁹ libidīs: q̃ ex his
cibis et ex hac potōne nasci so-
lēt: pane raro vescebāt̃ ne one-
rēt stomachū: et si qñ comede-
bāt: tū sū parit̃ isopū sumebāt
ī cibo: vt escā grauiorē illi⁹ ca-
lore decoq̃rēt. Oleū t̃m ī oleri-
bus nouerāt: et hoc paz p̃pter
nausēā et asp̃itatē gust⁹ lenien-
dā. Quid loquar de volatilibz
cū oua p̃ carnibz vitauerint et
lac: quorū alterz carnes liq̃das
alterz sanguinē esse dicebāt co-
lore mutato: hūiores corpis q̃
nascunt̃ ex ocio et ex mansione
vni⁹ loci nimia vict⁹ castigatō
ne siccabāt. ¶ Argumētū vere
abstinentie ē: cū nō solū p̃ciosis
et delicatis q̃s cū suauitate vti
respuit: s̃ et etiā cū īfirmitas vel
alia necessitas cogit: cū dolore
mētis p̃cipit. Itē cū nō solū a
delicatis et p̃ciosis et sup̃fluis
abstinet: imo etiā necessaria si-
bi qñqz subtrahit: vt alijs īdi-
gentibz īpartiri possit: iuxta il-
lud Hiero. Qđ māducatur⁹
eras si nō ieiunares: da paupe-
ribz: vt ieiuniū sit saturitas aīe
nō marsupij lucz. ¶ Argumen-
tū false abstinentie ē: vitare p̃ci-
osa et delicata t̃m eo tpe quo n̄
habent̃: et p̃pter vanā gloriā vt
hō laudet̃: vel p̃pter p̃citātē ne
depaupetur. vel p̃pter auariciā

De prudentia

ut dices. vel ad cauendam corporis infirmitatem. vel ad vitam detractorem. vel ad consequendam dignitatem. vel transitoriam utilitatem. vel promerendam gratiam in presentis et gloriam in futuro.

De prudentia.

Capitulum. viij.

Prudentia

P vera et perfecta est niti ad cognitionem diuine nature. et profunditatem humane miserie. Quam prudentiam optauit Augustinus. dicens. Fouerim te nouerim me. Ille veram prudentiam habet qui sollicite cognoscere laborat quid sit optimum. et hoc toto nisu amplectitur. quid sit pessimum. et hoc toto corde detestatur. Ille vere prudens est qui frequenter pensat quid bonis: quid malis futurum sit. Quanta delectatio bonis. vniuersi summo bono eternaliter. quanta amaritudo separari eternaliter a summo bono. Ille haec prudentiam fruitur: qui summope fugit omnem illud quod elongat ad tempus a familiaritate dei. scilicet peccatum veniale. et quod semper separat a fruitione dei. scilicet peccatum mortale. Si ille vera prudentiam fruitur: qui diligit omnia que approximant deo. scilicet opera bona que eternaliter vniunt deo. scilicet virtutes et spiritus sancti dona. ¶ In

ductum amoris prudentie est exemplum philosophorum: qui tantum per scientiam laborabant (ut scribit Hieronymus.) qui fugerunt frequentias urbium: et ortulos suburbanos. ubi ager irriguus et arborum comae: et susurrus aquarum. fontium speculum. riuus immurmurans. et multe aurium oculorumque illecebre: ne luxu et abundantia copiarum: animi fortitudo mollesceret. Si ille et pythagorici in desertis habitare consueverunt. et quosdam legimus sibi effodisse oculos: ne per corporis viuis a contemplatione philosophie auocarentur. Quod si quis estimat abundantiam ciborum potionumque perfrui et posse vacare sapientie. hoc est versari inter delicias: et deliciarum vicibus non teneri: seipsum decipit. Sensus enim noster illud cogitat quod videt et audit. odoratur. gustat. attrectat. et ad eius rei trahitur appetitus: cuius rei capitur voluptate. Quanto magis nos qui diuine sapientie studere debemus. Ad idem nos inducere debet multorum damnatio ex imprudentia. Iuxta illud Iesaias. Propterea captiuus ductus est populus meus. quia non habuit scientiam. Et Baruch. Quia non habuerunt prudentiam: perierunt propter suam insipientiam. ¶ Officium prudentis est ordinare cogitationes cordis ne extra deum vagentur. affectus

B

De fortitudine

mētē. ne circa creaturas multū occupēt. voluntates ne a deo auertāt. intētōes ne misceāt: s; purificent. iudicia z suspitiōes vt ad meli⁹ puerāt. Sicut oīa vba z facta z īcessus ordinare d;: vt ad debitū finē oīa fiāt p cōi vtilitate z oīm emēdatiōe. Nā sapiā hoīs (teste salomōe) lucet ī vultu ipsi⁹: hoc ē ī exteri ori puerfatiōe. Qui sic ordiat⁹ ē h; argumētū vere sapie. Itē dicit Bern. De hoc q̄tidiana discussione examina vitā tuā. attēde diligēter quātū pfeceris qualis sis ī morib; q̄lis ī affectōib;. q̄ similis z q̄ dissimil deo. Stude diligētissime teip suz cognoscere. qz multo meli⁹ or es si teipm cognoueris: q̄ te neglecto agnoscas cursus syderū z vires herbarū. ¶ Argumētū false prudētie ē nūc cognoscere cursus syderū. vires herbarū. vtutes gēmarū ppter lucē. Talis enī scia non edificat sed inflat. Itē astutiū esse ī negociis secularib; falsam indicat prudentiā: imo stultam. Teste aplo: Prudentia huius mūdi stulticia ē apd deū. Tales heu multi sūt. Qd p̄gritur dñs Jhs dicēs: Filij hui⁹ seculi prudentiores filijs lucⁱ ī generatiōe sua sunt. Itē alij subtilē sūt ad excogitādū neq̄tias

z nouas adinnētōes: s; ceci se ad p̄siderādū volūtātē dei De talib; dicit Hierē. Sapientes sunt vt faciāt mala. bñ aut facere nesciūt. Tales credētes et dicētes se esse sapiētes stulti facti sunt: vt dicit apls.

De fortitudine.

Capitulum. ix.

Fortitudo

f vera z pfecta est dñari aio suo cū tenta⁹ anim⁹ superbia. inuidia. ira. auaricia. luxuria. vana gloria. placētia vl delectatiōe carnali. z ratio intelligēs nequaq̄ p̄sentit: s; statim rep̄mit. Un Salomon. Qui dñat aio suo fortior ē expugto reuēbiū. Hāc fortitudinē Sāson fortissim⁹ nō habuit: licet leonē dilaniauerit. z cū mādi bula asini mille viros strauerit p⁹ p̄cupiscentiā muliez oī fortitudie p̄uat⁹ ē. Ille verā fortitudinē h;: q̄ ab illicitis mēbra z sensus retrahit. Illā Dauid nō habuit: q̄ vrsū z leonē occidit: z Bolyaz interfecit. z tñ oculos suos ab illicito visu non cohibuit. Eya q̄nte fortitudis quidā sūt ad ieiunādū. vigilādū. ad castigādū corpa sua cilicijs z flagellis. nec tñ p̄nt refrenare pedes suos a vijs noxijs. manus ab ope z tactu illicito. au

De iusticia

res ab auditu nocivo: et precipue lingua a vbiis danosis. dicite beato Jacobo. Quis igitur bestiarum aut volucrum natura domari potest a natura humana. lingua autem nulli hominum domare potest. Est enim lingua malum in quantum plenum veneno mortifero. Tunc sine hac refrenatione non est vera religio: sic dicit idem. Si quis putat se religiosis esse non refrenans lingua suam sed seducens cor suum: huiusmodi vana est religio. ¶ Inductivum vero fortitudinis est degustatio spiritualis suavitatis. Hec enim roborat mentem ad faciendum bona. ad tolerandum adversa. ad vincendum vicia et omnia nociva. Hoc prefiguratur ioathas qui gustans pacem mellis: illuminatus est et confortatus ad persequendum inimicos. Sic Moyses percipiens suavitatem mentis ex visione et colloquutione divina tamen confortatus est ut per plures dies corporali alimonia non indigeret. ¶ Officium fortitudinis est formare intellectum in cognitione dei: et affectum in dilectione dei. Item roborare mentem inter adversa: ne terreatur solidare inter prospera ne mulceatur. Item animare mentem ut semper exerceatur in bonis. confortare ipsam ne vnicuique vincatur a malis. ¶ Primam fortitudinem habuerunt Paulus et Stephanus. Secundam Iothas et Eleazar. Iob et David. zacharias

thobias. qui igitur habet in seipso sentit de argumento vero fortitudinis securus sit. ¶ Argumentum fortitudinis false (imo pessime) est magis et multa posse deum committere. De hoc dicit Anselmus. Peccare non est libertas: nec per libertatis. peccare est potius non posse quam posse. Quicumque enim hoc potest quod sibi non expedit: quanto magis habet potestatem: tanto magis adversitas et perversitas possent in illum. Hanc fortitudinem habuerunt olim persecutores ecclesie reges. et persecutores. principes et hodie habent: et habebunt in posterum antichristus et sui.

De Iusticia.

Capitulum. x.

Iusticia

iusticia vera et perfecta ad deum est redditio debite laudis in omni divina natura sua: debite gratiarum actionis per omnes donis collatas et malis perpressis debiti fuitur doloris: per omnes gratias neglectis debite satisfactionis per omnes commissis. Ille vera iusticia habet ad deum: qui deo fidelis est semper et ubique in omnibus preceptis et votis servandis. qui tantam diligentiam singulis opibus suis apponit quod si tota salus sua in unoquoque dependeat. et qui propter deum pure omnia bona opera facit. non

De iusticia.

propter aliquem fauorem vel utilitatem presentis vite et future vel eterne: quod cum debita gratitudine singula dona precipit. et eis secundum ordinatorem dei frui semper et ubique. ¶ Vera iusticia ad primum est in duobus. Primum facere proximo: quod sibi iuste non vult fieri. hoc est nunquam offendere verbo: facto vel signo vel consilio. in rebus. corpe per honorem. nunquam de ipso malum suspicari. nunquam ipsi detrudere. nunquam bonum suum pervertere vel minuire. nunquam ipsum in bono impedire. Hec enim nec sibi secundum iusticiam vult fieri. Item primo facere quod sibi vult fieri iuste. hoc est primum honorare. bonum de ipso sentire. omnia facta sua etiam mala ad bonum convertere. spiritus in bono memoriam sui habere. spiritus ipse in bono promovere. spiritus bono suo pergaudere: et malo perdolere. innocentiam suam spiritus excusare. et ipsum absente perpugnare. Hec enim secundum iusticiam quisque vult sibi fieri. ideo dicitur secundum iusticiam. quod iudex pro furto nollet suspēdi: et tamen debet furem suspendere. quod illud nolle non habet secundum iusticiam. Et perdo bonum vellet spoliari: ut sibi liceret spoliare. quod tamen facere non debet. quod illud velle non habet secundum iusticiam. Item iusticiam veram ad mortuos servat qui testamentum secundum ordinatorem eorum expedire

non tardat: qui ieiuniis. orationibus et elemosynis secundum eorum confidentiam penas eorum per posse suo alleviat et abbreviat. Item iusticiam ad angelos servat: qui salutaribus eorum et consiliis acquiescens gloriam ipsis ex hoc debitam non retardat: quam per impenso nobis ex obsequio promerentur. ¶ Inductivum vere iusticie est quod dicit David: Iustus dominus et iusticias dilexit. equitatem vidit vultus eius. Item quod iusto promittitur in presenti spes et leticia. secundum illud: Letabitur iustus in domino. Vel quod iustus indicitur exultatio et laudatio. secundum illud: Exultate iusti in domino. Vel quod iustis indicitur securitas in iudicio. Tunc stabunt iusti in magna perstantia. Iustis fit etiam eterne vite re-promissio. secundum illud: Iusti in perpetuum vivunt et cetera. Et quicquid boni in scriptura deus pollicetur: hoc maxime per iusticias acquiritur. Officium vere iusticie est rectificare cogitationes et affectus: ut spiritus in deo sint. voluntatem ut conformis sit voluntati divine. intentiones ut spiritus ad deum sint et ad laudem eius cuncta referantur. Sicut omnia dirigere: ut spiritus ad spirituale finem certum fiat. et in his est argumentum vere iusticie. ¶ Argumentum iniusticie est usurpare sibi quod proprie sunt dei. scilicet laudem. honorem. amorem. vindictam. vel quod proximo

De temperantia

sunt. vlt q̄ p̄rio debēt. Uera ei
iusticia dat unicuiq̄ qd suū ē.
De tpantia. Cap. xi.

Emperan

tia ha et pfecta ē iusta
moderatio motuū iterioꝝ et ex
terioꝝ opm. Ille verā tpantiā
h̄z q̄ nō solū moderat̄ cor suū
q̄ p̄uis cogitatōibz et iutilibz: s̄
etiā modū suat i bōis ne sepi⁹
et diuti⁹ cogitatōes bōe ihere
ant q̄ iustū tps req̄rit. qz offi
ciales cogitatōes lz vtilēs sint
nō sūt tñ tractāde i fra diuinū
officiū: qd dicit Bern. Silr
he tpat⁹ moderat̄ affectōes su
as: qñ aliqd vel nihil spare de
beat vlt timere. et q̄stū et q̄d iū.
de q̄ aliqd vlt nihil gaudere de
beat vlt dolere. et q̄stū et q̄d iū d̄
q̄ amorē vel odiū vel pudorez
h̄re vel nō h̄re debeat. et q̄stū et
q̄d iū Silr moderat̄ intellectū
ne ampliori tpe q̄ optet se oc
cupet circa aliqd ad intelligē
dū. Silr moderat̄ volūtātē q̄
lis vel q̄nta eē debeat: et intēto
nē q̄lis vel q̄nta eē nō debeat
ad quē finē. Silr liberū arbi
triū ponderat q̄ntū debeat eli
gere bonū. et q̄liter reprobare
malū. Silr vera tpantia mo
derat̄ ligūā: qñ loq̄ndū. qñ ta
cēdū. et q̄d iū h̄ ē tpe opruno.
Lui loquēduz. s. bonis. nō su

spectis. qñ loq̄ndū et vbi. s. lo
co et tpe nō suspecto. q̄lit et q̄n
tū loq̄ndū. s. mature cū pōde
re. nūero et mēsurā. et p̄p̄t qd. s.
p̄p̄t nccitatē vlt vtilitatē. et p ne
gocijs aīe et corpis. Silr mē
surat̄ facta et mores et ad motū
oīm mēbroꝝ: vt fm aplm oīa
ordiate fiāt. et iusta intētoe ad
debitū fiāt finē. Ad verā tē
perantiā inducere nos d̄z sapiē
tissima ordiatō diuina. q̄ oīadis
pōit i pōdere. nūero et mēsurā
fm hāc ordiatōz oīs actō nra
mores et vita nra debēt eē mo
derata. mēsurata. nūerata et pō
derata. Hoc ē i vtute p̄is cui
mēsurā. i vtute filij cui nūer⁹.
i vtute spūsc̄ti cui pōd⁹ ascri
bit. Ad idē nos inducere d̄z
exēplū tpantie apli dicēt. Si
ne offēsiōe estote iudeis et gēti
bus et ecclie dei sic et ego p oīa
oībz placeo. Vere tpat⁹ fuit q̄
nullū offēdit. et p oīa oībz pla
cuit. Argumentū he tpantie
h̄z: q̄ se moderat̄ i victu. vesti
tu. somno. et i oīo modo carna
li. et i leticia tpali nullā supflui
tatē. neqz iordiatā delectatōez
s̄ purā necessitatē i oībz hīs ad
mittēs. Vere tpat⁹ i oībz serua
re modū nīcī. p̄terq̄z i amore
et laude dei et gr̄arū actōne. Hā
magn⁹ dñs et laudabil⁹ nimis
Iōq̄ sine mō et sine mēsurā et

De compassione

sine fine amād⁹ et laudādus ē.
¶ Argumētū distantie est: cū
aliquis distortos hñs mores
oēs secū p̄morātes turbat. oēs
inquerat. ī nullo cuiq̄ se confor
mat: s; qđ sibi solī placet h̄ ap
probat. et h̄ p̄ficere p̄tēdit. oīb;
importabīl⁹: sibi p̄pī ītolerabīl⁹.
Aug. Iussisti dñe et ita factū ē
ut sibi p̄pī sit pena oīs anim⁹
īordinat⁹. quāto magis alijs?
Talis fuit Ismael. d̄ quo scri
ptū est: Dan⁹ ei⁹ p̄tra oīs. et
man⁹ oīm p̄tra ip̄m.

De compassione.

Capitulum. xij.

Compassio
vera et p̄fecta ad deū est
incessanter ī corde tristitia vul
nerari. p̄ oīb; iniurijs deo
illat⁹ et adhuc īferēdis offēdit
ī se et amicis suis. q̄s q̄ tāgit q̄si
qui tangat pupillaz oculi sui.
Omnia enī elementa compassa
fuerunt xp̄o morienti. ¶ Ad p̄
ximū vera compassio est con
dolere medullitus afflictioni
bus primoz tam corporalibus
q̄ spūalibus: exemplo apli di
cētis: Quis infirmatur et ego
nō infirmor? Dicit glo. Quis
infirmat⁹ in fide vel in aliqua
virtute et ego nō infirmor: id ē
nō doleo de eo sicut de me ip̄o
Quis scandalizat⁹ ī aliq̄ mole

stia: et ego nō vroz igne p̄passi
onis. ¶ Ad p̄rios ī purgatorio
vera ē p̄passio: vehemēter affli
gi acerbitate p̄eaz q̄s sustinēt.
et p̄cipue q̄ a visione dei et frui
tiōe interi sepan⁹. et de⁹ ab ip̄
sis interi plenarie nō laudat⁹. et
ī illa afflictōe et p̄passiōe inces
santer deo et ardēter supplica
re ut eos a tāta asperitate subi
to digne eripe. ¶ Ad verā cō
passionez inducere nos debet
abūdāntissima cōpassio xp̄i ad
nos. qui (teste Aug⁹). sic festinat
peccatozē absolvere a tormen
to p̄sciētie sue: quasi pl⁹ eū cru
ciat passio miseri: q̄ ip̄m com
passio sui. nec solū compassus
immo vere lāguores nostros
ipse tulit: et dolores nostros ip
se portavit. Hoc idem natura
mēbroz suadet: apostolo teste
Si patiat⁹ vnū mēbrū omnia
cōpatiunt⁹. ¶ Itē duplex est uti
litas p̄passionis. q̄ etiā nos al
licere debet ad compassiōez. s.
charitatis confirmatio. Dicit
enī in Ecclesiastico: Nō desis
plorātib; ī cōsolatōne. nō te pi
geat visitare infirmos. cum lu
gentibus ambula. ex his in di
lectione dei firmaberis. Item
christi conregnatio sicut dicit
apls: Si p̄patimur et p̄regna
bim⁹. Rara ē virtus p̄passiōis
p̄querēte dñō Iesu: Sustinui

De pace

qui simul tristaretur et non fuit.
¶ Argumentum vere passionis
est non solum dolere amicis: ve-
runtiam inimicis. Sic Ioseph
super fratres singulos flebat. quod eum
pro xxx. denariis vendiderunt.
Sic David planxit planctu
magno super morte Saul: qui
eum sepe occidere disposuerat.
Imo doceri fecit filios Israel
carmen planctus super eundem.
Sic mortuo Absalon (qui eum
extirpare voluit de regno) coo-
perto capite lugebat eum di-
cens: Quis mihi det ut ego mo-
riar pro te fili mi Absalon? Et
similiter Job: Flebam inquit
quodam super eo qui afflicto erat:
et compatiebatur anima mea pauperi.
¶ Argumentum false passionis est
cum aliquis verba passionis profert.
et vultum compassionis exhibet
et tamen de afflictione gaudet in
corde suo. et afflictionem proximi
cum posset provocat et non alleviat
vel affligentes quam potest non con-
pescit. sed potius alios ad af-
fligendum: signo. verbo vel facto
provocat et confortat.

De pace.

Capitulum. xiiij.

Pax vera
ad deum est cum quocumque sen-
sus et usus membrorum omnium: et omnia
exteriora et interiora ad nutum rationis

nis disponunt. cumque omnes cogita-
tiones. affectiones. voluntates. inre-
tiones: et omnia interiora secundum ordina-
tionem rationis fiunt. et illa ratio primo secundum
voluntatem dei penitus ordinatur.
Quotiescumque homo sine consensu ratio-
nis bene disposita quicquid agit: sta-
tim pax pectoris perturbatur. Ille
veram pacem cum deo habet (ut dicit
glossa super illud ad Romanos. v. Ju-
stificati per fidem pacem habeamus
ad deum) qui adversum mandata
eius contra voluntatem non litigat. qui
sequitur iussa domini. et ad omne pre-
ceptum divinum suum flectit arbi-
trium. Pax enim vera est concordia
re cum moribus propriis: et litigare cum
vicinis. Ille veram pacem cum proximo
habet: qui toto nisu cauet
ne quicquid ex proposito quacumque
occasione perturbet. Qui enim ex
deliberatione quicquid perturbat si-
ne turbatione nullatenus aliquando
hora esse potest. Aut enim turbatur
si potest se vindicare. aut si vindica-
re diffultat: ex turbatione tamen facta
stimulum et remorsum conscientie spiritus se
cum portat. Ille veram pacem que-
rit: qui continue seipsum considerat.
et unumquemque proprio iudicio re-
linquens: omnibus postpositis cu-
ris transitoriis: in sola dei contem-
platione quiescit. Ibi enim solummodo
vera pax invenitur. Teste Aug.
Fecisti nos domine ad te: et
non est quietum cor nostrum donec

De pace

requiescet in te. Idē dicit: Pacifi-
ci autē in semetip̄is sūt q̄ oēs ani-
mi sui mor̄ p̄ponētes et subij-
ciētes rōni. i. mēt̄i et sp̄ui. carna-
lesq; p̄cupiscētiās hñtes edo-
mitas. atq; idip̄m qđ excellit in
hoīe. i. mēs et rō subijciāt poti-
ori. qđ ē ip̄a v̄itas vnigenit̄ fi-
lii dei. Necq; ei ip̄are inferiorib;
p̄t nisi sup̄iori se ip̄e subijciāt.
Et h̄ ē pax q̄ dat̄ in terra hoīb;
bone volūtat̄. h̄ ē vita p̄sūma
ti p̄fectiq; sapiēt̄. ¶ Ad amorē
v̄e pacis ducere nos d̄z duplex
utilitas pacis. s. suauitas et q̄es
mēt̄ q̄ pacē sequit̄. q̄ suauitas
ē q̄si p̄s et inītiū eterne suauita-
tis et q̄etis. vel q̄z eternā et cōti-
nuā habitatiō; d̄co p̄pat̄ in aīa.
q̄ p̄pter nimīā mansuetudinē
suā t̄m in corde q̄eto locū h̄z et
q̄escit. p̄s. teste. In pace in id-
ip̄sum: dormiā et requiescā Et
itez: In pace fact̄ est loc̄ eius
Qđ testat̄ ap̄ls: Pacē habete:
et de⁹ pacis erit vobiscū. Cle-
ram pacē p̄seruat hoc qđ dicit
Hiero. super epl̄am ad Eph̄.
Si bona nostra inuicē diliga-
mus. si p̄ctā q̄ sine damno tri-
fici: aut cū spe salutis corrigē-
dorum eradicare nō p̄nt: v̄sq;
ad messem vltimā toleramus
sed etiā p̄fectōis opa que fieri
et nō fieri licet: ne infirmi scan-
dalisēnt nō facere disponam⁹

¶ Argumentū vere pacis ha-
bet: q̄ oēm locū: et oēs homines
et oēs actōes v̄itat: ex quib; tur-
batio p̄babiliter sequi potest.
¶ Itē argumētū certissimū ve-
re pacis habet: q̄ p̄cepta habz
dei. et vota semp et vbiq; tenet.
Teste p̄s. Pax multa diligētib;
bus legē tuā. Argumentū ve-
rissime pacis est: qñ caro in om-
nibus sp̄ui subiugatur. ¶ Ar-
gumētū false pacis habet: q̄
nō euellet omnes radices tur-
bationis: que semp pullulare
solent. Ne sunt p̄prie volunta-
tes. animi libertas. morū sin-
gularitas. appetitus placēt̄.
de quib; alibi scriptū est. Itēz
nō est vera pax que ex p̄pria v̄-
tute nō habet: sed ex gratia ali-
orū. Verbi gr̄a. Sūt quidā
qui firmā pacem habent inte-
rim q̄ nil contrarietatis senti-
unt: sed quicqđ eis placet hoc
in om̄ibus inueniunt. Cū v̄o
aliud sit qđ ipsi nō excogitāt.
vel quod eis minus placz: sta-
tim pacē cordis amittūt. tunc
nō ē v̄it⁹ pacis in ipsis: s; poti⁹
in extraneis. Ideo illā pacē au-
ferūt extranei qñ volūt. ¶ S;
qui veram pacem desiderant.
nō debēt aduertere quid aliū fa-
ciant vel loquant̄. siue adulen-
tur. siue detrahāt. s; semp que
pacis sūt cogitēt. et sic p̄t⁹ pax

De misericordia

cis in ipsis veraciter permanebit
De huiusmodi regno pacatissimo
et ordinatissimo missus est foras
princeps huius seculi (ut ait Au-
gustinus) qui pueris inordinatisque
dominatur. hac pace intrinsecus positi-
tuta atque firmata: quascunque per-
secutiones ille qui foras missus est.
scilicet princeps huius mundi forinsecus
percutianerit. auget gloria: quod secundum
deum est. non aliquid in illo edificio
sed prout labefactas: sed deficienti-
bus machinis suis innotescere
faciens quanta firmitas inter-
structa sit. Ideo dicitur: Beati qui per
secutiones patiuntur propter iusticiam
quoniam ipsorum est regnum celorum.

De misericordia.

Capitulum xiiij.

Misericordia
dia vera persistit in tribus.
in dando. in condonando et superogando.
Uere misericors quando aliquid
habet indigentibus necessaria sub-
ministrat. Quod si non faceret veram
misericordiam non compleret. dicente
Christus. Quoad aliquid habes
omnibus non suffeceris: non dum om-
ne complesti. Quibus enim fatue vir-
gines oleum habuerunt: sed non co-
piosum usque in finem. Hanc misericordiam
habuit Job cum dixit: Fors non
mansit peregrinus: et ostium meum via-
tori patuit. Si negavi quod vo-
lebatur pauperibus: et oculos vi-

due expectare feci. Si come-
di buccellam meam solus: et non co-
medit pupillum ex ea: quia ab infan-
tia mea crevit mecum miseria
et de utero matris mee egressa
est mecum. Sed qui dat substantiam
et iniurias non condonat: nullam
misericordiam facit: ut dicit Gregorius.
Ideo vere misericors sponte et
antequam rogetur: omnem iniuriam ex
corde remittit. non quia vindicatu-
rus: nec per se nec per alios. imo
ipse misericors paratior est ad re-
mittendum iniurias quam sit ad pe-
tendum. Nam vere misericors propter
dolet de peccato iniuriantis quam propter
afflictione propria quam iniuriose
suffert. Sicut David Semei
maledicenti: et lapides protra-
henti ex corde dimisit: etiam non
petenti: et ne ab inimico occideretur
prohibuit dicens: Dimitte eum ut
maledicat iuxta preceptum domini: si
forte respiciat dominus afflictionem
meam: et reddat mihi bonum pro
maledictione hac hodierna.
Sic Joseph peccata fratribus suis
antequam peteret flendo super singu-
los. Nec in hoc sufficit vere mise-
ricordie: nisi etiam iniuriarum pro
cibus suis a deo veniam obtineat
Sic Moyses iudeis ipsum lapidare volentibus gratiam impetra-
uit dicens: Aut dimitte eis no-
xam hanc: aut dele me de libro
quem scripsisti. Sic Stephanus

De concordia.

lapidatibz. sic dñs Jhs cruci
figētibz grāz obtinuit. cū vtrqz
dixit: dimitte eis qz nesciūt qd
faciūt. vbi valde iniuriātes ex
cusant. qsi diceret: nō hñt sen
sū. nō enī sciūt qd faciūt. Jdo
qz ipsis nō ē merito īputāduz
sz pcedū. ¶ Ad amores & mie
īducere nos dz. qz de⁹ ī sua na
tura sūme mīfīcorz ē. z ī alijs
mīscōdīaz diligit sup modū. sic
īpe dixit: Eūtes discite qd est:
mīscōdīaz volo z nō sacrificiū.
¶ Aliud īductiuū mīscōdie ē qz
mīfīcorz de⁹ ī mīfīcorz des ho
mīes ī iudicio sine mīscōdīa iu
dicabit. teste Jac. Iudiciū si
ne mīa fiet ei q nō fecerit mīaz
z mīfīcorz des a dō copiose mī
scōdīaz psequēt. Fenerat ei dñs
q mīseret paupz: z cū mag vsu
ra et lucro recipiet qdqd pau
pibz elargit. ¶ Officiū mīscōdie
ē collocare singulos p meritis
apd deū. iuxta illd Ecclī. Dñs
mīscōdīa locuz faciet vnicuiqz
fm opa ei⁹. ¶ Argumētuz vere
mīscōdie ē: cū aliqs sibi subtra
hit: qdqd salua vita sibi sūtra
here pōt. Insup cōtinue labo
rat (etiā sup vires) vt possit īdi
gētibz ampli⁹ subuenire. ¶ Ar
gumentū false mīscōdie ē: cū ne
cessitatē cuiuslibet p posse nō
subleuat: sed dicit indigentibz
illud Jaco. ij. Ite in pace cale

faciamī z saturamī: nō dederi
tis aut eis q necessaria sūt cor
pori: qd pderit. Un Lbrifos.
Oporet si ex tuis tribuerz nō
ita parcū esse. nūc autē q sunt
dñatoris das. cui⁹ grā pusilla
nimis es. vel cū iniuriātibz re
mittit: sed ob hoc q scit deū si
bi nō remittere nisi pri⁹ ipse re
mittat. aut cū voceten⁹ orat p
iniuriātibz. z tñ p eoz pfusio
ne gaudet interius.

De concordia.

Capitulū. xv.

¶ Era cōcor

dia ad deū ē vniri vo
luntati diuine ī psp̄eris z ī ad
uersis. z p posse diuinis moribz
z exemplis Jesu xpī pforma
ri. Dicit enī Jobānes ep̄s. q
nihil digni⁹ est qz q homo sui
cōditor sit imitator. z fm mo
dū pprie facultat⁹ diuini ope
ris executor. Hanc vnionem
petiuit nobis dñs in penulti
mo instanti vite sue dicēs: Si
cut tu pater in me z ego ī te: vt
sint vnū ī nobis. ¶ Item vera
concordia in primos est. cum
om̄ibus. in om̄ibus. idē sape
re. idē sentire que sunt ad deū.
sicut ī p̄mitiua ecclesia multie
dis credētū erat cor vnū z aīa
vna ī deo. i. ad oīa q spectabāt
ad deū. Itē alijs pformari ī ci

De concordia.

bo et potu. somno. in moribus et in opibus que non sunt de deo nec per se facta sua. nec per se perfectio: ut per se lucrifaciamus. sic apostolus factus est in firmis infirmus ut infirmos lucrifaceret. omnibus omnia factus est: ut omnes salvos faceret. ¶ Ad amorem et concordie inducere nos debet quod valde laudabile est deo. et valde placita concordia fratrum. sic ipse dicit per Salomonem. In tribus placitum est spiritui meo que sunt probata coram deo et hominibus. concordia fratrum. et amor proximorum. et vir et mulier sibi consentientes. Nam miseri homines habuerunt in terra quod angeli suare non luerunt in celis. ¶ Ad idem invitare debet diligentia Iesu Christi: qui fecit concordiam inter deum et homines. et inter apostolos cum esset presentio inter eos que eos videre esse maiorem. et cum indignati sunt decem apostoli de Iacobo et Iohanne. eo quod volebant sedere ad dexteram et sinistram eius. In his enim omnibus Christus eos concordavit. ¶ Argumentum vere concordie est ad deum testimonium per se non esse peccatis quibus involutus. sic apostolus habuit dicens: Nihil mihi conscius sum. Et Job: neque enim reprehendit me cor meum in omni vita mea. Vel fervens desiderium perficendi in omnibus bonis secundum dei ordinationem. ¶ Argumentum per concordie ad primum habet: quod ad omnes tam sancte habet. ut nullus de ipso querela mo-

ueat. nec etiam verbum malum de ipso loqui valeat. Utrumque habuerunt pariter Iohannis baptiste. Erant enim ambo iusti apud deum. immedes in omnibus mandatis et iustificationibus dei. quam tamen ad primum. sine querela. quo ad secundum. ¶ Si argumentum de utroque habuit Iudith. de qua scriptum est Erat in omnibus famosissima. quam timebat deum valde. non erat que verbum malum loqueretur de ea. ¶ Argumentum false concordie inter deum et homines est. quando aliquis non sollicitate investigat per se. et sic per erroneam per se credit se placere deo. cum in omnibus vere displiceat. ¶ Argumentum false concordie ad primum habet. cui bona opera et sancti mores aliorum in corde displicent. que tamen quandoque verbo commendat. ¶ Argumentum autem discordie inter deum et hominem est. cum homini displicet divina ordinatio circa creaturas. et divini mores et exempla et sanctissima opera Iesu Christi. Unde scriptum est. Displicet deo cui displicet deus. Argumentum discordie ad primum habet quod sensum suum aliis proponit. et se sensum suum aliorum post se trahere nititur seu disponit. et nunc aliorum sensui sensum suum coadunare proponit.

De constantia.

Capitulum. xvi.

Deconstantia

Era cōstā-
tia est: cum homo nec in
prosperis nec in aduersis a perfecti-
one retrahi potest: sicut Job: Do-
nec deficiam inquit: non recedam
ab innocentia mea. iustificatio-
nem meam quam cepi tenere non deferam
Nec minis nec benedictionibus indu-
ci poterit ad transgressionem veterum
et diuinorum preceptorum. sicut se-
pente fratres in libro. ii. Macha-
beorum. Qui percussis linguis et ab-
STRACTA cute capitis: et cecis sum-
mitate pedum et manuum. in ol-
lis eneas viui torquebantur. Et
Eleazarus sub simulatione no-
luit illicitas carnes comedere
sed dixit se velle permitti in infernum.
¶ Ille veram constantiam habet: qui nun-
quam a laude diuina cessat Iuxta
illud: Benedicam dominum in omni tempore:
semper laus eius in ore meo. Et
non cessat a ferventi desiderio per-
ficiendi. Nam teste Leone papa:
Fleus est qui in hac vita perfectior
sanctiorque esse non potest. Et ibi
quilibet incidit in deficiendi pi-
culum: ubi proficiendi non proposu-
erit appetitum. ¶ Ad veram constantiam
inducere nos debet constantia
martyrum: et precipue virginum: qui
in sexu fragili eternam gloriam per
constantiam meruerunt. Sed am-
plius nos ad constantiam moue-
re debet pertinacia iudeorum et he-

reticorum: et temeritas perversorum
hominum in maliciis suis: qui perfidia
et pertinacia iniquitatum suarum
que tormentum habent in conscientia in pre-
senti: gravissimam penam anime et cor-
poris expectantes. ¶ Argumentum
verae constantie est: cum quis nec per
amissionem rerum. neque corporis ces-
sat ab omnibus que deo placet. Si-
cut Thobias a sepultura mor-
tuum non cessavit. pro qua rex Se-
nacherib omnia sibi abstulit: et in-
super occidi precepit. Sic Dani-
el ab oratione non cessavit. Sic
apostoli post resurrectionem christi. nec
propter flagellationem: nec propter ti-
morem mortis a manifestatione
nominis christi cessaverunt: dicen-
tes aduersariis: An deo magis
obedire oportet vel hominibus
vos ipsi iudicate. ¶ Argumentum
inconstantie: cum quis propter fa-
uorem hominum. vel propter lucrum alii-
quod obtinendum recedit a via ius-
ticie. Sic Balaam propter ami-
ciciam et munera Balach prece-
ptum domini dicere noluit populo
Israel Vel propter timorem rerum
temporalium a missione. sicut ille di-
ues recessit tristis a domino Jesu:
cum suaderet ei perfectionem. Erat
enim multas habens possessiones
quas dilexit. Vel propter timorem cor-
poris. sicut apostoli omnes a dilecto
domino Jesu fugerunt. Mathari-
as vero continens omnes homines et ho-

De largitate

nores a nuncijs regis Antiochi phibitus ē et munera promissa Relinquēs omnia sua fugit in mōtes: vt legē dñi pseruaret. Istū nec appetit⁹ regal' amicitie: nec timor rex tpaliū retraxit a via iusticie Similit' nec timor corporis retraxit bñm Stephanū a via iusta: sed inueniens in celū inter pssuras lapidū: fixus p māsit i xpo. Similiter et Paulus q̄ dixit: Nō solū alligari: sed et mori parat⁹ sum p noīe dñi Jesu christi i Hierusalem zc.

De largitate.

Capitulum. xvij.

Era largi-

tas et pfecta est: cū aliquis hominib⁹ indigētib⁹ res tpales p posse suo largiter hilariterq̄ amministrat Immo etiā omib⁹ indigētib⁹ spūalia dona requisit⁹ libēter pmutuat. videlicet i pfectionib⁹ p̄dicatōib⁹. p̄silijs et doctrinis nec solū desideratib⁹ i hmoi parat⁹ est: immo etiā nō desideratib⁹ et nō curatib⁹ doctrinā p̄dicationū. Scdm p̄siliū apli: Opportune et importune participat: imo etiā inuitis et ignoratib⁹ oratōes. gemit⁹. fletus coram dño pmutuat. Nec in hoc sufficit vero largo

nisi etiā se totū euisceret in studio. i meditationib⁹. i sanctis opib⁹ cōtinue p salute oīm primorū. ¶ Ad hanc largitatez inducere nos debz appetitus pformitatis dei. qui tam cōtinue dat omnib⁹ dona sua temporalia et spūalia: etiā nō petētib⁹. Et sup oīa carnē suam et sanguinē suū. Nec sufficit ei dare dona sua simpliciter: nisi etiā seipm immēsum det. In singulis donis cōmendat largitatē suā: q̄ nulli negat dona sua quantūcūq̄ aduerset sibi. immo pluries i nocte et in die dona sua turbis elargit⁹ q̄q̄ a quocunq̄ offendať. ¶ Approbatur i hoc largitatē suā: q̄ncūq̄ aliquā oportunitatē iuenit in recipiēte: statim ab influxione spūaliū donorū nequaq̄ se poterit cōtinere. licet ex sapientia diuina cognoscat: q̄ recipiens illa i primo debeat amittere. vel ea cōtinue deturpare. et ipsū p eadē impugnare. Ad idē nos inducere debet: q̄ aliena sunt que damus. Et puerbiū est: q̄ late corrigie incidunt de pellib⁹ alienis. Lhrif. Oporteret si ex tuis tribueres nō taz parcū esse. nūc autē que dñatoris sunt das: cui⁹ grā pusillanimis es. ¶ Argumentū vere largitatis est: cū aliquis dat sua

L

De veritate

indigentibus hilariter sine meritis ali
cuius: et sine spe recompensationis.
Sic dedit dominus Jesus et se et
omnia sua. et hoc est magne perfecti
onis. Nec sufficit hoc largo da
re sua. imo etiam pro salute priorum
tempore necessitatis usque ad mortem
exhibet semetipsum. Sic docet
beatus apostolus Iohannes. Si Christus
animam suam pro nobis posuit et nos
debemus animas pro fratribus ponere
Ad hoc tamen magis obligantur prelati
Hanc largitatem habuit apostolus
dicens: Ego ipse libenter impen
dar pro animabus vestris. quasi diceret
Quotidie morior propter gloriam
vestram. id est pericula mortis sustineo
Vere largus sine spe recompensationis
nisi dat domino totum quod est et quod
habet et potest ad eterne laudis
augmentum. Singulis ange
lis et sanctis ad perpetuam exultatio
nem. singulis peccatoribus ad conver
sionem. iustis et perfectis ad perfectio
nis confortum et perseverantiam. sin
gulis peccatoribus ad penarum mi
tigationem et abbreviationem. ¶ Ar
gumentum false largitatis est
cum aliquis dat sua ut laudet.
ne alius vilior reputetur. vel ut
a clamore pauperis liberetur.
et tunc rem et meritum perdit.
Item false largus est: qui dat
sua propter coactionem. vel propter
aliquem favorem. vel propter spe
gratie in presenti: et glorie in futu

ro. vel propter timorem iudicis qui
precipit dare. cuius precepti trans
gressionem impune non transiret.

De veritate.

Capitulum. xviii.

Veritas in

ista est: quoniam vere concor
dat mens et lingua et opera: ut
quod sentit in corpore perfert ore. per
ficit in opere: exemplo apostoli inui
tantis: Estote imitatores mei
et observate. id est imitari eos
qui ambulant secundum formam no
stram. Glossa. sicut ego credo.
doceo et vivo. Ille verax est qui
deo et hominibus immutabi
liter omnia vota servat. et omnia
verba sua simul et dicta prople
nisi ea salubriori consilio quoniam
mutet. sicut dominus quoniam propriam
sententiam mutavit. ut patet in Eze
chia et ninivitis. ¶ Ad amorem
veritatis nos inducere debet. quia
christus est veritas. et quia veritas se
ipsum amabilis est Et licet aliquibus
quoniam gravis sit veritas et into
lerabilis: non est hoc ex parte veri
tatis: sed ex mala voluntate eorum
quam libenter impleret: si verita
tem contrariam non haberet. La
stis et humilibus amabilis est
veritas. que commendat castita
tem et humilitatem. et detestatur
impudiciciam et superbiam. que
nimis contraria est impudicis

De mansuetudine

et supbis. que psciam suā i op
positis firmāt. Et qz vritas vi
cit oia: sicut pbatū ē i Esdre. et
qz veritas imutabilis est. sicut
dicit dñs Jhs: Facili⁹ est ce
lū et terrā trāsire q̄ vba mea p
terire. ¶ Argumentū veritatis
ē cū q̄s nec p fauore alicuius:
nec p vtilitate ppa. nec p amif
sione rerū vel corpis veritatez
i se relinqt. nec dissimulat. nec
palliat in alijs. nec vnq̄ ex p
posito aliqd falsū dicit: nec di
cere pponit. nec vba sua semel
dicta (nisi ppter causā necessa
riā) pmutat. Exēplo Balaā di
cēt: Si dederit mibi Balach
domū plenā argēti: nō possuz
dicere nisi qd dixerit mibi dñs
Et silt exēplo Hiere. michee.
Danielis. et alioz pphetarū: q̄
nulla cā vinci poterāt: vt a ve
ritate vbris vel factis aliquate
nus deuiarent. ¶ Argumentū
falsitatis est: vnū hē i corde et
aliud i ore. et verba sua ex fa
cili sine causa vtiliz necessaria
permutare. Ille vō nō solum
fallat est (vt dicit Lbrif. imo
etiam proditor est veritatis) q̄
transgrediens veritatē: palam
pro veritate loquit̄ mendaciū
Sed qui etiam nō libere pro
nunciat veritatē: quam libere
oportet pnūciari. aut nō libe
re defendit veritatem quam li

bere defendere conuenit.

De mansuetudine.

Capitulum. xix.

Era man

v
suetudo siue benigni
tas est. cū ppter illatas iniuri
as mens nequaq̄ exacerbat̄.
nec amaritudo cordis exteri⁹
iudicat̄. sed est quasi homo nō
audiēs: et nō habens i ore suo
redargutiones. exemplo Jesu
xp̄i dicētis: Ego q̄si agn⁹ mā
suet⁹ q̄ portat̄ ad victimā. qui
corā tōdēte se obmutescit et nō
apit os suū. Un̄ dicit glo. sup
Mat. Ditis ē quē asperitas
seu amaritudo n̄ afficit. sz sim
plicitas fidei ad oēm iniustici
am patiendā instruit. Ditis
est quē nec rancor nec ira affi
cit: sed oia equanimiter sustinet
Sic fecit Moyses qñ. Ma
ria et Aarō p̄ ipm murmurau
runt. Ideo dictū est: Erat enī
Moyses vir mitissimus sup
oēs homines qui morabant̄ i
terra. Hui⁹ virtutis magnitu
dine quasi magistrum se fecit
dñs. quod nō faceret nisi vna
summe pfectionis hec virtus
esset. Discite inquit a me. quia
mitis sum. Mansuetus nec
irritat nec irritatur. nec nocet.
nec nocere cogitat. Ditis au
tem est: qui malis moribus

De fide

dnatur. hec omnia dicit glosa
¶ Ad amorem mansuetudinis
inducere nos debet beatitudo
promissa ex persona xpi dicēs Be
ati mites: qm ipsi possidebūt
terram. Mansueti enī heredi
tabunt terrā: et delectabūtur ī
multitudine pacis. Et Petr⁹:
Mansuetis dabit grāz. ¶ Ar
gumentū vere māsuērudinis
est: cū mēs ī afflictōe nō mur
murat. nec mordentes verbis
remordet. nec ī facie aliqua
asperitatē demonstrat: sed qui
etū animū ad īhabitādū deo
semp reservat. ¶ Argumentū
false mansuetudinis est: cū hō
verba mollia et mansueta pro
fert. faciem mansuetā exhibet.
et tamen gravē amaritudinē ī
mēte portat.

De fide.

Capitulū. xx.

Era fides

v
est credere patrē et fili
um et spūm sanctū esse vnū ve
rum deum. et q in his tribus
psonis ē vna et īdīvisibilis dei
tas. coequalis gloria. coeter
na maiestas. Quilibet eorū est
increatus. immēsus. eternus.
summe bonus. sapiēs. omīpo
tēs. vnus deus et dñs. Nec tñ
tres sunt increati. immensi. bo
ni. eterni. sapiētes. omīpoten

tes: aut tres dñi aut dñi: s; vn⁹
increatus. immēsus et c. Et in
his tribus psonis nullus est p
ior aut posterior. qz coetne sūt
Nec aliquis maior aut mior:
qz p oīa et in omnibus sunt coe
quales. Differūt tamen pprie
tatibus. qz pater est ingēitus. a
nullo habēs originē. Fili⁹ vō
a patre est genitus: lumē de lu
mine. deus verus de deo vero
Spūs sanctus nec est creat⁹. nec
genitus. sed equalit pcedit ab
vtrorū. ¶ Itē vera fides iubet
credere: q dñs noster Ihesus
xps est ver⁹ deus et ver⁹ homo
eternaliter natus de patre fm
diuinitatē. temporaliter natus d
matre fm humanitatē. et p oīa
equalis patri fm deitate. qui
assumpsit aiām ex nihilo et cor
pus de purissimis sanguinibus
bte virginis. Impassibilis et
immortalis fm diuinitatem.
passibilis. mortalis fm hūa
nitatē. Itē q verā fidē hñs cre
dit omēs articulos. septē per
tinentes ad deitatē. et septē ad
humanitatē Iesu xpi. ¶ Ad ve
rā fidē nos inducere debet fi
des antiquorū fidelium. s. Abra
am. Isaac et Jacob. Moyse et
similium. Et infidelium. vt Raab
meretricis: et similium. Per hāc
placuerūt omēs antiqui deo.
qz sine fide impossibile ē pla

De spe

cere deo: vt dicit apostolus. Ad idem nos inducere debet duplex utilitas fidei. Nam vera fides omnia potest. omnia impetrat. teste dño Jesu: Omnia possibilia sunt credenti. et quicquid orantes petitis: accipietis etc. Etiam si dixeritis monti huic: Tolle te et iacta te in mare fiet. Sicut montes Caspij penitente Alexandro adunati sunt. ¶ Argumentum vere fidei est frequens exercitium in bonis opibus. Nam sicut corpus mortuum est sine spiritu. ita fides sine opibus mortua est vt dicit Iaco. ¶ Argumentum false fidei est: non credere scripturam per omnia: sed putare quod omnia fiant ex fato vel cursu nature. et non ex dei prouidentia. Item dicit Augustinus. quod ille deum esse non credit: qui ea presente deo occulte facit que publice presentibus hominibus facere pertimescit. Item Hieronymus. Non est vere christianus qui non audet in eo statu mori in quo viuere audet. Deu multe fuerunt olim hereses: de quibus scribit Hieronymus. Liberum sic confitemur arbitrium vt dicamus nos semper indigere dei auxilio et tamen illos errare qui cum Manicheo dicunt hominem peccatum vitare non posse: quam illos qui cum Ioviniano asserunt hominem peccare non posse. quia uterque tol-

lit anime libertatem. Nos autem dicimus hominem et posse peccare: et non peccare posse.

De spe.

Capitulum. xxi.

Era spes

est certa expectatio future beatitudinis proueniens ex gratia dei et meritis precedentibus. Hec duo necessaria sunt ad veram spem. Gratia enim dei non nisi per merita conseruatur. Meritis autem sine gratia nemo saluatur. Spes ergo sine meritis non est spes: sed presumptio dici potest. Ille veram spem habet. qui licet frequenter se in bonis operibus exerceat. nunquam tamen suis meritis. sed solum in superabundanti bonitate et diuina largitate dei confidit: nesciens utrum deo bona sua placeant: cum omnes iusticie nostre sint sicut panis menstruate. Ille veram spem habet: qui deo sacrificium iustum offert. Iuxta illud: Sacrificate sacrificium iusticie et sperate in eo. Istud sacrificium est unigenitus dei filius Christus iesus: qui se pro peccatis totius mundi obtulit deo patri in ara crucis: ampliorē emendationem offerens quam mundus totus debebat. Unde dicit Ambrosius. Suffecisset vna gutta tam preciosa san-

De timore.

guis ad redimēdū totūz gen⁹
hūanū: sed abundanter effudit
vt abundantia dilectōis ostē-
deret. In hoc est tota salus et
spes nostra. Iuxta illd̄ Bern.
Peccāti mihi peccatū grāde:
p̄sciētia turbabit: sed nō p̄turb-
abit. qz vulnez dñi recorda-
bor. Ego v̄o qđ mihi deest ex
me: fidēter mihi vsurpo ex vul-
neribz q̄ miscōia affluunt. nec
desunt foramina p̄ que effluat
miscōia. Ipse enī ieiunauit vi-
gilauit et orauit. sūdauit et las-
satus est: lachrimatus ē. flagel-
latus et crucifixus est: vt ī ipso
supplementū oīm defectuum
habeamus. ¶ Ad verā spez be-
atitudinis iducere nos debz ex-
cellētissim⁹ amor. quo cogente
cū tanta amaritudine salutes
nobis p̄meruit. Et ne obtēta
nobis salus deperiret: diligen-
tiā tantā adhibuit: vt confer-
ret nobis angelos ad p̄tectiōz
sc̄pturā in eruditōez. exempla
sua et sanctorū suorū ad demon-
stratiōem. corpus et sanguinez
ad p̄fortatiōz. ¶ Argumētū v̄e
spei hz. q̄ viriliter resistit mal.
et p̄fortat ī bonis. qui virilis ē
in aggressu arduorū. et fortis ī
p̄seuerātia ipsoz. Iuxta illud
Cirilī agite et p̄fortet̄ cor ve-
strū: oēs qui speratis in dño.
¶ Argumētū falsē spei hz: q̄ p̄-

cepta diuina et vota trāsgredit̄.
nō curās vitā suā corrigere s̄z
scripturā. p̄sumēs nimis sine
meritis de bonitate dei. tal̄ spes
vana ē. sic d̄z ī li. Sap. Spes
imp̄i tāq̄ lanugo que a vēto
tollit̄. et tanq̄ spuma gracilis
que a p̄cella dispergit̄. et tanq̄
fumus qui a vento diffundit̄.
et tanq̄ memoria hospitis vni-
us diei p̄tereuntis.

De timore.

Capitulū. cxiij.

Iustus ti-

mor est fide et moribz
diuinorū diligēs custodia p̄ce-
ptorū. Itē iust⁹ timor est anxie-
tas corda trahēs hoīm ab illi-
cito vsu mēbrozū sensuūq̄ ex-
teriorum: ne anima vel a deo
sepet̄. vel a familiaritate ip̄ius
aliquantulū elonget̄: cauēs et
am ne mens vel ī cibo vel ī po-
tu vel in somno: v̄l aliq̄ creatu-
ra delectatiōz nimia querat. et
sic a feruore tepescat dei. Hāc
anxietatē habet sp̄ōsa ad spon-
sum charissimū: ne in aliquo
motu. incessu. v̄bo. facto ip̄m
offendat: q̄ ingratitudinez ei⁹
icurrat. Iust⁹ timor cogitat n̄
solū a p̄ctis grauibz: imo etiā
a venialibz abstinere. Nā ex cō-
suetudie venialiū securitas mē-
tis et familiaritas dei amittit̄.

De timore

et gratia multiformis concitati negli-
git. Ad iustum timorem nos in-
ducere debet multiplex eius utilitas.
Est enim initium sapientie et iusticie.
Juxta illud: Qui sine timore
non potest iustificari. Ite est signa-
culum et conclusio omnium statuum et gra-
tiarum. Juxta illud: Timor domini
omnibus se supponit. Ubi non
est timor domini: omnis gratia subito di-
spergitur: et conscientia pervertitur. Item
illud: Nisi tenueris te instanter
in timore domini. cito subverte-
tur domus tua. Alii philosophi. Qui timet
dominum omnia timent eum. Deni-
que adeo magnifica est fortitu-
do timendi deum ut pessimus
auctor malicie ubi timor domini est
appropinquare non audeat.
sicut testatur Salomō. Timor
domini ad vitam. et in plenitudine
promouetur absque visitatione pessi-
mi. Aliam utilitatem timoris domini
dicit Bernardus. In veritate didi-
ci nihil adeo efficax esse ad pro-
merendam gratiam. retinendam. re-
cuperandam. quemadmodum si
semper inueniaris coram deo non
alta sapere sed timere. Time cum
arriuerit gratia. ne indigne ope-
reris ex ea. Time cum recesserit
mor casurus. Time cum de-
nuo reuersa fuerit. ne recidiuum
patiaris. Ad idem nos indu-
cere debet miserabilis casus an-
gelorum. De quo Job ait Ec-

ce qui seruiunt deo non sunt sta-
biles. et in angelis suis repe-
rit prauitatem. quanto magis qui
inhabitāt domos luteas et ter-
renū habēt fundamentū. su-
muntur velut a tineā. Et casus
sanctorum virorum ab initio mundi
sicut fuit Adā. Sālon Salo-
mō. David. et omnes apostoli. et heu
hodie viri sanctissimi prosternuntur.
Juxta illud psalmi. Cadent a
latere tuo mille. id est qui de-
berēt sedere ad latus iudicis in
iudicio. et decem milia a dextris
tuis. id est qui deberent locari
ad dexteram Iesu christi. Unde
dicit glossa. Sunt multi qui pu-
tant se cum christo iudicatos.
et sunt multo plures qui se pu-
tant collocandos a dextris inter
saluandos. sed quia de se presumunt
non habentes in alto radicem chari-
tatis defixam decidunt a cogitationi-
bus suis. Ad idem nos inducere
debet exempla sanctorum timentium deum.
Sicut Job qui de se dicit Qua-
si tumētes fluctus super me sem-
per timui deum. Et super illud
Job. xxi. In puncto ad infer-
num descendunt. Oia mea. di-
cit glossa. Pēstate quod vestrum de re-
quie securus sit. cum de ea trepidat
ipse quem iudex laudat. Ite
Hieronymus de seipso loquitur. Quo-
tiens diē iudicii toto corde co-
gito et tremisco. quod ergo nos mise-

De leticia

ri acturi sumus ubi tanti trepidat viri. ¶ Argumentū iusti timoris habet: q̄ tā sollicit⁹ est oīm que dei sunt: vt nullo tpe vel loco quicq̄ eorū negligat. que sibi possibilia sunt. imo p posse oīmā frequenter operat̄. Un̄ dicitur in Ecclesiastico: Qui timet deum nihil negligit. Et iterū: Qui timet deum faciet bona. ¶ Argumentū in iusti timoris habet: qui p amissionem rerū vel corporis: non propter deū bonū facit vel malū facit ⁊ bonū dimittit. Dūc timorē phibet dñs dicēs: Nolite timere eos q̄ occidunt corpus. Et Isaias: Tu quis es vt timeas ab homine mortali? De talibus dicit dominus Ubi sunt dñi eorū in quibus habebant fiduciā? ¶ De laude enim timoris ipse spiritus sanctus studiose describere curauit dicens: Timor dñi gloria ⁊ gloriatio. leticia et corona exultationis. Quid preclarius aut sublimius de quacūq̄ virtute dici potuit? Deinde timor domini delectabit cor: ⁊ dabit leticiam ⁊ gaudium in longitudine dierum. Et consequenter: Timenti deum bene erit i extremis: ⁊ in die defunctiōis sue benedicetur.

De leticia.

Capitulum. xxiij.

¶ Era leticia

siue gaudium est consolari in his que in deo sunt. Materia enī omnis gaudij ē in deo. scz potentia. sapientia. bonitas. largitas. pulcritudo. beatitudo. misericordia. iusticia. pietas. nobilitas. sanctitas. mansuetudo. fidelitas. charitas. humilitas. et si qua sunt similia. Et hec oīa immeusa et eterna sunt in deo. Ille verā leticiam habet qui sincerā habet cōscientiam in oīmibus factis suis nec vnq̄ transgreditur scienter pcepta diuina vel vota: sed semp intendit proficere ⁊ exēplis Jesu christi: ⁊ diuinis moribus se conformari. De hac psciētia gaudebat ⁊ gloriabatur ap̄lus dicens: Gloria nra hec est testimoniū pscientie nostre. Q̄ i simplicitate et sinceritate dei: nō i sapiētia carnali: sed in gratia dei cōuersati sum⁹ i hoc mūdo. abundantius autē ad vos. ¶ Ad verā leticiā inducere nos debet. q̄ sup omnia bonus deus inter oēs creaturas solā creaturā humanā intantū sibi vniuit: vt vere dicat̄ deus esse homo. ⁊ homo esse de⁹ et quicqd habet deus p naturā: habet homo p grām. Ruf

De leticia

¶ Enī angelos apprehendit: sed semen Abrae dicit apl's. Glosa Chriſ. Reuera magnū et mirabile est carnem nostrā fursum sedere: et ab angelis et archangelis adorari. ¶ Aliud inductiuū est. q̄ nos certificauit d̄ eterna beatitudine p̄mīs s̄is legis: et p̄phetarum iuramento. Iusiurandū qd̄ iurauit ad Abraam patrē nostrū: daturū se nobis. Per p̄uilegia quattuor euāgelistaz. p̄ testiōniū apl'oz. p̄ pign' spūsscti in baptismo. p̄ arrā. id est p̄ gustationē in deuotōne et dulcedine dei. p̄ obsidē qui est xp̄s vnigenitus filius dei. Ad hoc dupler gaudiū hortat nos apl's dicēs. Gaudete in dño semp: videlicet p̄pter diuināz vnionē. Iterū dico gaudete: p̄pter eterne beatitudinis certitudinē. ¶ Argumentū et materiaz vere leticie habet: qui p̄ internāz inspirationē certificatus ē de remissioe oīm peccatorū: q̄b' tā grauiter deū et oēm creaturam offenderat. omnēq; gratiā collatam amisit: et offerēdā demeruit. Hāc certitudinē habuit b. Maria magdalēa. cui dñs dixit: Remittunt tibi peccata tua. ¶ Aliud argumentum et materia leticie est: securitas in mente: q̄ sit filius dei et heres

celestis regni. Hanc securitatē dat spūssctus: vt dicit apl's Ipse spūssanctus dat testimonium spūi nostro q̄ filij dei sumus. q̄ si filij et heredes: heredes quidē dei: coheredes autē xp̄i. Hanc certitudinē habuit apl's: cū dixit: Cert' suz q̄ neq; mors. neq; vita. neq; aliqua creatura poterit nos separare a charitate dei. ¶ Argumentū vane leticie est. delectari in trāsitorijs: siue sint res tpales: siue amicitie carnales: siue sit cōditas: vel leticia temporalis. Nec leticia est laque' tristicie. cū enī transeūt illa: trāsit et leticia. Et nisi de corde cedat talis leticia: nunq̄ intrabit vera leticia. qz simul eē nō possunt sicut ignis et aqua. que mutuo se expellūt. ¶ Habet etiam aliquādo leticia naturalis. qñ homo cogitat. vel loquit. vel audit loqui de p̄fectōne dei. Vel etiaz habetur de appetitu regni celestis naturaliter. Omnes enī appetūt naturaliter celestē beatitudinē. Nec leticia similiter vana ē: et diff. culter cognoscit qñ sit gratuita et a deo. qñ naturalis. Felix esset qui dicere posset cum Isaia. Sp̄ gaudens gaudebo in dño creatore. et exultabit anīa mea in deo meo redēptore. De tristicia.

De tristitia.

Capitulū. xxiij.

Era tristi-
cia ē dolor cordis pro
om̃ibz iniurijs quas patiens
deus innocēter sustinuit a cre-
aturis suis a principio mun-
di. ⁊ in finē sustinebit: taz a spi-
ritualibus q̃s a secularibz ho-
minibz. Iste dolor innumera-
biles lachrimas sanguineas
elicere debet ab oculis singu-
lorz deū amatiū. ¶ Alia ps ve-
tristicie ē. q̃ hō frequēter in tē-
tatōibz sine repugnātia supat.
Qñ enī aliqd videt vel audit:
tā ī volatilibz q̃s in reptilibz
quod spectat ad impudiciā
statim mens impudicis cogi-
tatōibz vel affectōibz vel volū-
tatibz sordidat. Quando hō ali-
quid pcipit aīa ex quinqz sen-
sibus: quod mouere potest ad
vanā gloriā. inuidiā. irā. rāco-
rē. detractōem. auariciā. leuita-
tē: vel carnalem amiciciāz. vel
ad peccatum statim sine pug-
na deñcī ī aliquod predicto-
rum. dubius si vnqz a tali ca-
su resurgat. Et si d̃ auxilio dei
resurgat: incertus est si vnqz re-
cuperet gratiam quam habe-
bat. ⁊ tantā sicut antea habu-
it. Homo enī per se cadere po-
test. p se hō resurgere nūqz po-
test. quia caro est vādens ⁊ nō

rediēs. ¶ Alia ps vere tristicie
est. q̃ multiplex grā effluens
a fonte diuine pietatis ad nubi-
lū redigī. eo q̃ nō reuertit ad
suū principiū vn fluxit: cū mlti-
plici feruore fm ordinatiōez
dei. hoc oēs creature digne de-
flere nō possent. ¶ Ad verā tri-
sticiam inducere nos debz sā-
ctissimū exemplū Jesu xpī. cu-
ius anima tristis fuit vsqz ad
mortē a pncipio vite sue. Qui
etiā tristes beatos esse confite-
tur dicens: Beati q̃ lugēt: qm̃
ipsi solabunt. Quia nō nisi p
tristiciam gaudia inueniri va-
lent. ¶ Ad idem nos inducere
debet vtilitas ex ea pueniens.
Utilior est enī vera tristicia q̃s
falsa leticia. Juxta illud: De-
lius est ire ad domum luctus:
q̃s ad domū conuiuij. Freqn-
ter enī ex tristicia quilibet de-
p̃imitur: qui quandoqz ex fal-
sa leticia eleuatur. Et qd̃ mise-
rabilius est: qñqz fit hō spū a-
lis post leticiam ⁊ deuotionez
mentis liberior illa die ⁊ i cau-
tior in factis suis: q̃s si nullaz
leticiam habuisset. ¶ Alia ē vti-
litas tristicie. cum oratio et ce-
tera bona deum vngant ⁊ mul-
ceant. Lachrima que est effe-
ctus tristicie: deum cogit siue
pungit fm Bernardū. ¶ Ar-
gumentū vere tristicie habet

De gratitudine

cuius mens ex dolore non affligitur sed alleviatur. nec vult a tristitia liberari. sed semper desiderat ampliozem. Tristitia vero a qua mens affligitur. et a qua subito liberari aliquis conatur: iniusticia est. de qua scriptum est: Spiritus tristis exiccat ossa. s. virtutis. Et Iacobus. Ira enim viri ex tristitia veniens. iusticiam dei non operatur. Aliud argumentum vere tristitie habet. qui a delectamenti cohibet sensus suos. non videt. nec audit. nec gustat. nec odoratur aliquid. neque tangit. per quod posset tristitia mitigari. Fugit etiam omnem locum. omnes homines per quorum consortium potest minui dolor cordis. Certus est enim securissimam viam esse in vera tristitia finire vitam. Iuxta illud. Cor sapientis ubi tristitia est. cor stultorum ubi letitia. Aliud argumentum false tristitie habet. qui non considerans sapientissimam ordinatorem dei torquetur per amissionem rerum temporalium. vel pro afflictione aut morte amicorum. vel pro sui corporis infirmitate. vel pro sua correctione. Tristitia talis nullam gratiam confert. sed mentem dilaniat. Iuxta illud Si cut tinea vestimento. sic tristitia

cia nocet cordi. Et alibi. In meroze animi deicitur spiritus etc.

De gratitudine.

Capitulum. xxv.

Gratitudo

vera et perfecta est extollentia donorum dei in anima cum annihilatione sui. et debita cordis reverentia. Sic magnificavit David dona mandatorum dei dei. Dilexi mandata tua super aurum et topazion. Et Salomon extollebat donum sapientie dei. dicens. Preciosior est sapientia cunctis opibus. et omne desiderabile huic non valet comparari. Ille veram gratitudinem habet qui omnium donorum dei indignum se sentit. et quanto indigniorem se sentit tantum gratitudo mentis excrescit. Christus. Pro omnibus que tribuisti nobis o christe. nihil peto a nobis nisi salvari nos. hoc ipsum tribuens et accipientibus gratias agis. Ad veram gratitudinem nos inducere debet consideratio dantis seu datoris qui est deus omnipotens. mitissimus. beatissimus. perfectissimus. nobilissimus. fidelissimus et optimus. Ite donorum magnitudo. non enim parum donum corpale

De gratitudine

vel spūale a deo fluit. ī quo nō sit inclusus. immensus deus: cum omni diuina virtute. Pē sandus ē affectus dantis. nō enī cum dimidio dat vel cum indignatione aliqua vt absoluat a nobis: sed ex omī desiderio diuino ex tota dilectione et bonitate sua. Item pensanda est vtilitas donorum dei. que singula dantur ad seipsos cognoscendū. ad amandum. ad fruendū. et nos ad beatificandum. Item pensandū est quid cogit ad dandū. non timor alicuius mali. vel species alicuius boni. vel aliqua virtus nostra. sed eterna et immensa bonitas sua. Itē consideranda est indignitas nostra: qui nec ipsi vīta digni sumus. nec meruimus esse vermes inter alias creaturas. Itē vtilitas gratitudinis ad idem nos inducere debet. Nam ipsa aperit fontem diuine pietatis. et mouet deum ad effluendum: sicut ingratitude exiccat fontem diuine pietatis. et mouet rore misericordie. fluentia gratie. Quanto enī maior est gratitudo in anima: tanto fit habilior ad gratiam recipiendā. et amplius largissimus deus cogitur ad largiendū. ¶ Argumentū vere gratitudinis ha-

bet: qui pensat singulis predictis que valent ad gratitudinem p singulis donis paruis et magnis ex toto corde gratias agit: cum eas reuerenter suscepit. et toto nisu ab amantissimo deo receptas: impollutas seruare cōtendit. Quomodo enī amici donū gratū fuit quod nō gratanter suscepit. vlt quod tam subito deturpat vel amittit? Nec solū gratitudine indigemus in his que sūt ad nostrā consolationē: sed etiā in his que ad nostrā sunt afflictionē. Ex eadez enī charitate et bonitate dat vtrūq;. Hinc est qd Thobias senior ait: Benedico te dñe quia castigasti me et sanasti. Ad equalē enī gratiam in p̄senti: et gloriā in futuro dat deus deuotiōem. et p̄mittit euenire tribulationem: vel ad maiorem vtilitatē: sicut p̄misit Job. Ideo dixit: Si bona suscepimus d̄ manu domini: mala quare nō sustineamus. Quasi diceret: Vtrūq; gratanter suscipere debemus. ¶ Argumentū ingritudinis est: qñ aliquis obstruit cor suū aliqua mala volūtate. vel rancore. vel leuitate. vlt delectatiōe tempali. vel amicitia carnali. p̄ quibus nō potest spūalia dona recipere. aut cuz p̄ce-

De zelo animarum

ptas grās cōseruare nō curat
aut collatas mltiplicare. ⁊ eis
frui fm ordinatōem dei p vti
litate cōmuni nō laborat. aut
cuz muneribz a deo perceptis
in anīa ⁊ corpore ⁊ viribz ani
me ipsum deū impugnare nō
cessat. sicut heu frequēter con
tingit. Tūc enī omīa meretur
amittere: cum eis vitur cōtra
largitozem.

De zelo animarum.

Capitulum. xxvi.

3 Elus ani

marū verus ⁊ pfectus
est: qñ aliquis sanctis medita
tiōibus. feruentibz desiderijs.
lachrimis. vigilijs. ieiunijs.
orōnibz. p̄dicatōibz. p̄fessionibz.
cōsilijs. doctrinis: alijsqz
bonis opibz p aīarū salute la
borat. Quāta grā h̄ sit descri
bit Beda dicens: Que gratia
sublimior ⁊ deo gratior puer
satio esse potest q̄ eoz q̄ quot
tidiano exercitio alios ad au
ctoꝝ sui gratiā studēt cōuer
tere. ⁊ crebra animaz acquisiti
one fideiū: gaudiūz semp pa
trie celestis augere. Itē Greg.
dicit: Nullū omnipotenti deo
tale sacrificiūz quale est zelus
animarum. et hoc ppter ima
ginē trinitatis impressam ani
mabus. ¶ Ad zelū animaz in

ducere nos debet exemplū Je
su christi: qui ī omī vita sua tā
to feruore cōuersionē peccato
rū ⁊ pfectiōem bonorū sitiuit:
vt p redemptiōe animaz vēdi
tarū singula mēbra sua ad sin
gularem penam. ⁊ tandem ani
mā suam ad turpissimā mor
tem offerret. Teste Bernardo
Tātū reconciliationis huma
ne studium sibi fuit: vt sua sti
pendia nō attenderet dum er
roneuz lucraretur. O quanta
dignitas animaz: et quantus
zelus dei ad animas. p quarū
redemptione p̄ciosum sangui
nem suum totum obtulit fili
us deo patri: cum tamē suffe
cisset vna gutta tam p̄ciosissi
mi sanguis sui ad redimēduz
totū genus humanū: sicut di
cit Ambro. Et maxie cuz sibi
nihil beatitudis decresceret vlt
acresceret. Hanc nobilitatez
animaz nouit sapientia dei. q̄
nobis ē incognita. Quod cō
queritur Bernardus dicens:
Heu q̄ taz parū attendimus
anime nobilitatez. qua p̄sente
corp⁹ viuit. cui⁹ absentia pro
bat quid eius p̄sencia p̄tulerit
quaz deus tantū estimauit: vt
vnigenitū suū p ea daret. quaz
diabolus tantū reputauit: vt p
ea totūz mundū offerret. ¶ Ar
gumentum veri feruoris ha
D

De zelo animarum

bet qui nec propriam vitam sine
corpus curat: ut plures animas
christo lucrificat. Hunc ze-
lum habuit David: cum dixit
Quis mihi det ut ego moriar
pro te fili mi Absalon? Et apo-
stolus: Ego ipse impendar pro
animabus vestris. Et iterum
Quotidie morior propter glori-
am vestram. id est pericula mor-
tis sustineo. Et beatus Domi-
cus cum se vendere voluit pro
quodam capriuo quem detinebant
Saraceni. Et iteꝝ pro alio qui
mansit apud hereticos propter
victum. quem tamen sapiens de-
us pro salute plurimorum animarum inuen-
ditum conservavit. ¶ Argumentum
falsi fervoris habet: qui de spiri-
tibus opibus magis sollici-
tus est pro muneribus quam pro anima-
bus. Talis non est diabolus qui
figuratur in rege Sodomor-
um: qui dixit ad Abrahā: Da
mihi animas: cetera tolle tibi.
Et qui amplius laborat pro
amicicia hominum vel favore:
quam pro eorum sanctitate vel per-
fectione. Talis non potest di-
cere cum apostolo: Non quero
vestra sed vos. Notandum autem:
ubique movetur duo ad aliquod
opus. scilicet deus: et aliquid aliud.
difficiliter cognoscitur quid plus
moveat. Verbi gratia. Aliquid
mouet ad audiendum confessio-

nes. vel ad aliquod opus spiri-
tale: videlicet salus animarum: et
spes lucri. vel favor. vel placen-
tia. vel libertas. vel aliqua alia
delectatio. hoc difficulter dis-
cernitur: quid horum plus affici-
at animam operantis. ¶ Et tamen
evidens argumentum est. quod si ali-
quod predictorum plus moveat
quam deus vel animarum salus. cum
audit aliquis divites. nobiles
iuvenes et formosos libentius
quam pauperes ignobiles senes et dif-
formes et cum sepius et divitiis dele-
ctatur esse cum istis quam cum il-
lis. et forte cum minori fructu
cum tamen illi tam sanctas conscien-
tias habeant sicut isti vel sancti-
ores. et tamen vel amplius obe-
diant consiliis sicut isti. et tantius
vel plus studeant perfectionem si-
cut isti. et tantum vel plus deo pla-
ceant quam isti. Teste beato Jaco-
bo: Nonne pauperes elegit de-
us: divites infideles: coheredes
regni. et vos ex honorastis pau-
perem ipsum non curantes: in
quibus tamen maxime Chri-
stus honoratur. sicut dicitur in
omelia super illud: Omnes ho-
norate. Item satis est evidens
argumentum quando in opibus
nostris plus querimus partem
dei quam partem nostram. Nam
ad illa opera que laborem ha-
bent et aliquam consolationem.

De libertate

ut sunt predicatio. confessio. prelature: et similia: licet in eis magnus sit periculum: tamen ad ea quilibet est paratus. ab eis pro operibus que tantum laborum continet. ut vigilie. ieiunia. discipline: et similia: licet nullum in eis sit periculum. qui libet tamen se ab eis abstrahit quantum potest.

De libertate. La. xxvii.

Era liber

tas est: non esse ligatus vinculis peccatorum. que verellegant animas. Juxta illud Iniquitates sue capient impium: et funibus peccatorum quilibet constringitur: et vere servum faciunt. Juxta verbum domini: Qui facit peccatum servus est peccati. Peccare enim non est libertas nec pars libertatis: ut dicit Anselmus: sed est pessima species servitutis. Et hac servitute nemo liberabitur: nisi solus filius dei auxilio. Ipso teste: Si filius vos liberaverit: vere liberi eritis. Veram libertatem habet: qui non est captus appetitu rerum temporalium. nec laude nec favore hominum. nec propria placetia. nec displicentia aliena. nec amicitia carnali. nec timore servili. nec delectatione gaudij transitorij. Ad

amorem vere libertatis nos inducere debet divina ordinatio que vult hominem esse liberum. in cuius signum dedit homini liberum arbitrium. in hoc maxime ipsum sibi assimilans. quia nemine cogi potest: sicut nec deus ab aliquo cogi potest. Istud liberum arbitrium confert homini: dicens in Ecclesiastico: Apposui tibi ignem et aquam ad quod vis mitte manum tuam. Et hominem vita et mors: bonum et malum. quodcumque placuerit ei dabit illi. Ad veram libertatem indubitater inducit: qui preceptorum divinarum et consiliorum et votorum suorum inviolabili observantia se ligat. qui mentem suam et sensus suos a voluptatibus refrenat. qui membra sua nullis illicitis occupat. qui obedientie iugum amat. qui toto nisu qualiter deo placeat laborat. Quanto amplius quisque innititur: tanto citius veram libertatem consequitur: et in ea fortius radicatur. Qui vero in hoc mundo libere voluntatem suam in omnibus inquantum potest exequitur: varijs diaboli laqueis irretitur. et cum liberior esse videtur. tunc in servitute diaboli et captivitate fortius et certius detinetur. Argumentum verum

De religione

re libertatis habz: qui nihil eorum desiderat que a familiaritate dei mentes alienant vel elongant: sicut prelatus. circa exteriora frequens occupatio. de comodo carnis nimia sollicitudo. mentis dissolutio. ad diuersa negocia distractio. alienatione vite vel conscientie temeraria discussio. propriorum defectuum excusatio siue minoratio. defectuum proximorum manifestatio et aggrauatio. ¶ Aliud argumentum vere libertatis: est securitas mentis de remissione totius culpe: que ex feruore cordis puenit. que quandoque circuit in corde sicut ignis in fornace. et hominem ante frigidum et pallidum in oratione: facit calidum et rufum. qui feruor omnem maculam et penam consumit: sicut ignis rubiginem ferri exurit. ¶ Argumentum seruitutis et captiuitatis habz: qui iugum obedientie detestatur. qui charitativam et fraternam correptionem abominatur. qui vindictam iniuriarum suarum continue meditatur. qui laudem fauorem hominum afficitur. qui scienter et pertinaciter in aliquo quod est contra deum: vel contra conscientiam vel contravoluntatem patrum occupatur. qui in receptione collatione litterarum munuscu-

lorum amicabilius delectatur. Unum sapiens quidam dicit: Munuscula accipere est libertatem vendere. Et Job: Ignis deuorabit tabernacula eorum qui libenter munera accipiunt. id est ignis falsi amoris. Et per consequens illum amorem sequitur vinculum seruitutis. De dante vero munera dicit Proverbia. xxij. Qui dat munera honorem acquirit. animam autem aufert accipientium. Singula horum auferunt homini libertatem. et redigunt in miserabilem seruitutem. Non enim potest deo vacare in libertate spiritus: qui huiusmodi occupatur.

De religione.

Capitulum. xxvij.

Eligio vera siue spiritualis vita est (sicut dicit beatus Jacobus) visitare pupillos et viduas in tribulatione eorum. et immaculatum se custodire ab hoc seculo Ille immaculatum se ab hoc seculo custodit: qui moribus secularibus omnino renunciat. et tam carnalia quam spiritualia peccata quantum potest deuitat. ¶ Ad veram vitam spirituales nos debet inducere utilitas. De qua scriptura dicit: Spiritus est qui viuificat: caro autem non

De religione

prodest quicquid. Et illud apostoli: Qui in carne sunt deo placere non possunt. Item qui vult vere spiritualis fieri: debet fugere et odire carnale commodum. et hoc fugat carnalia desideria quae militat aduersus animam. sicut dicit Petrus: et appetere asperitatem siue carnale incommodum. hoc conseruat gratiam: sicut spinne custodiunt herbas in orto. Nam gratia effluit per oculos et aures: et sicut ignis et aqua simul stare non possunt: ita nec carnalis et spiritualis voluptas: secundum Bernardum. Item cognoscere quod homo nihil boni potest ex se: sicut dicit apostolus: Non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis. sed sufficientia nostra ex deo est. Hoc auferit presumptionem. Et quod omnia potest per Christum amplius et perfectius quam per seipsum. teste apostolo: Omnia possum in eo qui me confortat. Hoc auferit desperationem. Que duo valde necessaria sunt spiritualibus et sepe repugnant. Item se habere coram deo semper non solum quod vilis est: sed etiam quod vilis esse potest et potuisset: nisi deus precauisset. Hoc auferit timorem. Et quod deus exiget rationem de omnibus malis commissis: et bonis omissis. et gratias sibi et vniuer-

sitati neglectis. Hoc infert iustum timorem. Item omne bonum accipere tanquam a deo date: hoc excludit falsum amorem: et infert gratitudinem. Et omne malum tanquam a deo pro nostra utilitate benigne permittente. Hoc infert patientiam. Quanto magis in his quisque proficit: tanto magis in spiritalem vitam inducitur. et in ea crescit et perficitur. ¶ Argumentum vere vite spiritualis habet: cuius spiritus carni penitus dominatur. qui tam cito et tantum sentit incommodum spirituale sicut corporale. qui tantum fugit incommodum spiritus sicut corporis. et tantum vitat locum. tempus et homines: ubi et per quod ledi potest in spiritu: sicut ubi offendi potest in corpore. et qui tam cito studet mederi spiritui sicut carni. et tanto magis cauet spiritui quam carni vel corpori: quanto dignius est spiritus quam corpus. ¶ Item argumentum vere vite spiritualis est. qui tantum delectatur in cibis spiritualibus quantum corporalibus. et tam inuite negliget aliqua hora cibum spirituale sicut corporale. et ita ordinat sumit cibos spirituales sicut carnales. et tantum se cogit ad cibos spirituales cum non appetit: sicut infirmus cogit ad corporales cum eos fastidit. ¶ Item

De maturitate

aliud argumentū est vite spiri-
tualis: si homo tam diligēs est
circa spiritū sicut circa carnes.
si tam paratus ē in omnibus obe-
dire spūali medico pro salute
spūs: sicut carnali medico pro
salute corporis. si tam sollicitus ē
acquirere gratiā qua indiget in
aduersitate qua in prosperita-
te. qua ad amicos quā ad ad ini-
micos. qua cū laudat̃ qua cū
vituperatur. qua indiget sal-
corā deo: qua inter homines.
sicut sollicitus est de cibis car-
nalibus vel quadragesimali-
bus. de vestibus hyemalibus et
estivalibus. si tantū studet ac-
quirere. multiplicare. cōserua-
re. vtiliter expendere dona spi-
ritualia sicut seculares bona tē-
poralia. et tātō magis diligēs
est de spiritu quā de corpore quā-
to dignior est spiritus corpo-
re. De his omnibus dicit apłs
Qui secundum carnem sunt: que car-
nis sunt sapiunt. qui vero secundum
spūm sunt que spūs sunt sen-
tiunt. ¶ Argumentum carna-
lis vite est secundum carnis regulas
vivere. Aug. Ille secundum carnem
vivit qui pergit quo vult. dor-
mit quando vult. quēdiū vult.
loquitur quando vult. quēdiū
vult. et ubi vult. et bibit quan-
do vult. quēdiū vult. ridet et ioc-
atur turpiter inter quos vult

et quando vult. Postremo quicquid
est naribus suaue querit.
quicquid tactui blandū. quic-
quid oculis delectabile. quic-
quid corpori iocundū. quali-
ter vult exercet. et quando vult
Deinde delectatur in vestibus
pulcerrimis et equitibus et ar-
mis sicut vult. ¶ Aliud argu-
mentū carnalis vite est liber-
tas lingue. quam sequitur dis-
tractio cordis. Juxta illud Ja-
cobi: Si quis putat se religio-
sum esse: et non refrenans lin-
guam suam: sed seducens cor
suum: huius vana est religio.
Ideo scriptum est: Qui custo-
dit os suum custodit animas
suas. Et alibi: In manibus lin-
gue mors et vita.

De maturitate.

Capitulum. xxix.

Maturitas
vera est cum omnes
affectus anime et vires vnani-
miter colliguntur in deum. Ex
hoc vere restringitur mēs ava-
ritate. et deinde quinque sensus
ab illecebris compescuntur.
sed quādoquē anima ab ista
beata vnione recedit: diuersis
more vanitatibus irretit. ¶ Ad
veram maturitatem inducere
nos debet sanctissimū exem-
plū Iesu christi. De cuius se-

De maturitate

rio scribit Aug. Legimus dominum Jesum fleuisse. doluisse flagella sustinuisse. crucem suscepisse. nunquam autem legimus eum risisse. nec in presenti prosperatum fuisse. Item quia scriptura multum vituperat dissolutionem et risum. Juxta illud: Risum reputavi errorem. et gaudio dixi. quid frustra deciperis? Et alibi: Risus dolore miscbitur: et extrema gaudij luctus occupat. Et per se loquitur ad dominum. O disti obseruantes vanitates. Et comminatio Jesu christi precipue dicens: Ne vobis qui ridetis. quod lugebitis. Item multum abstrahit vnumquemque a familiaritate dei. et obstruit mentem a precepto gratiarum dei. Argumentum vere maturitatis habet: qui nec verbis iocosus. nec factis. nec signis. nec incessu dissoluto. nec aliqua occasione quenquam ad leuitatem prouocat: sed semper in se et in alijs dissolutionem ex corde detestatur. Omnia loca vitat in quibus dissolui potest. fugitque omnes homines dissolutos ut maturitatem conseruet. sciens quod qui tetigerit picem inquinabitur ab ea. et qui communicat dissolutis: dissolutionem non effugiet. Talis fuit beatus Job. qui tam maturus fuit. quod etiam dissoluti eius

presentia fugerunt. sicut ipse dicit: Uiderunt me iuuenes et abscondebantur. Et tantam habuit consuetudinem maturitatis: quod si oppositum in eo visum fuisset nemo credidisset. Unde ipse dicit: Si quando ridebam ad eos non credebant mihi. et lux vultus mei non cadebat in terra. Argumentum leuitatis est et hoc qui puerus est ad risum. iocosus in verbis. dissolutus in moribus dissoluta loca frequentans. cum dissolutis habitans et ambulans Qui fugit maturos homines grauius est sibi maturitas ad videndum. credens ex maturitate infirmitatem corporis euenire. Talis describitur in Ecclesiaste: Letare iuuenis in adolescentia tua. et in bono sit cor tuum in diebus iuuentutis tue. ambula in vijs cordis tui. et intuitu oculorum tuorum et scito quod pro omnibus his adducet te dominus in iudicium. Ambrosius dicit: Solliciti debemus esse ne quid temere aut incuriose geramus. aut quicquam omnino. cuius probabilem non possumus reddere rationem. Unde Tullius. In omni vita rectissimi me precipit ut perturbatores fugiamus. id est. morum animi nimios rationi non obtemperantes.

De simplicitate.

Capitulum. xxx.

De simplicitate.

Simplicitas vera est neminez ledere. sed pro omnibus proficere. sicut dicit glosa super parabolas. Nec est prima virtus de qua cōmendabatur Job. Et erat Job vir simplex: quasi excellens sit pre ceteris virtutibus. Hanc precepit dñs noster Iesus. cū mitteret apostolos in vniuersum munduz ad vnitatem fidei catholice incredulos puocare dicēs: Estote prudētes sicut serpētes: et simplices sicut colūbe. vbi prudētia simplicitati cōiūgit. Nam prudētia sine simplicitate caliditas est. et simplicitas sine prudētia stulticia est. Colūba nec vngue nec rostro ledit Ita vere simplex nec opere nec verbo nocet Vere simplicitatē diligit: q̄ non occupat circa multa sicut Martha. Nā ibi plures sunt. sed tñ vnū querit. d̄ quo dicit dominus. Porro vnum est necessarium. De quo laudatur Maria. que optimaz partem elegit. hoc est vnum bonū in quo sunt omnia bona eternaz immensa. ¶ Ad simplicitatis amorē nos inducere debet vtilitas ex ea pueniens. Scriptum est enim. q̄ cum simplicibus ē sermocinatio domini.

Familiaris est dñs simplicibus. a quibus nō timet archana reuelare. Un̄ Raphael archāgelus dicit: Sacramentū regia abscondere bonū est. opera autē dei reuelare et confiteri honorificū est. Un̄ aplis phibētibus pueros venire ad p̄sentia Iesu christi: respōdit: Si nite paruulos venire ad me. talitū est enī regnū celozū. Nec ē virtus sine qua nō est sal⁹. Dicit enī dñs Iesus. Nisi efficiamini sicut paruuli. i. simplices et innocentes. nō intrabitis in regnū celozū. Alia est vtilitas d̄ qua dicit. Qui ambulat simpliciter. ambulat p̄fidēter. Nā ad regnū celozū via securissima est via simplicitatis. Nā sc̄ptū est in puerbijs. q̄ ipse deus p̄tegit ambulantes simpliciter. Non habet simplex cor (vt dicit August.). i. mundū cor. nisi qui transcendit laudes humanas. et illū solum intuet̄ qui recte viuit et ei placere nitit̄. qui p̄scientie solus inspector ē ei⁹. de cuius p̄scientie puritate q̄ quid p̄cedit. tāto est laudabilius quāto būanas laudes minus desiderat. ¶ Argumentuz vere simplicitatis habet q̄ nullius facta peruerit. sed bonus de omnibus p̄sumit. q̄ nullius bonū deprauat. nullius bonū

De taciturnitate

minuit. omniū salutem deside-
rat. nulli malū optat. et qui bo-
na facit et bene. et qui bona sen-
tiunt de domino. et in simplici-
tate cordis querunt illū. et qui
voluntati eius se subiūciunt. et
mandata eius custodiūt. ¶ Ar-
gumentū duplicitatis habet:
qui vnum gerit in ore. et aliud
in corde. vel aliud i opere. Si-
cut Joab tenens mentū Ama-
se dixit. Salue mi frater. et in-
terim occulte educens gladiū
occidit eū. Contra hoc dicit
dominus Iesus. Sit sermo
vester est est. nō nō. Id est que
habetis in corde proferte i ore
exhibete in opere. Et apłs Ja-
cobus dicit. Vir duplex ani-
mo inconstans est in omībus
vīs suis. Et duplicibus de-
maledicit. Item qui seruire si-
mul intēdit deo et diabolo. i. i
peccatis et in bonis operibus
exerceri. Cōtra hoc dicit dñs.
Nō potestis duobus dñis ser-
uire. cōtrarijs. Nam virtus et
viciū. bonū et malū penit-
ad-
uersant. Itē qui intendit deo
placere et mūdo. Contra hoc
dicit beatus Jacobus. Qui
voluerit amicus esse huius se-
culi inimicus dei constituitur.
¶ Argumentū false simplicita-
tis habet. qui simplicitate ex-
hibet in exteriori conuersatio-

ne. et tamen dolū gestat in cor-
de. De hoc dicit dñs per pro-
phetas. Unusquisq; a primo
suo se custodiat. et in omni fra-
tre suo nō habeat fiducia. q̄a
omīs frater supplantans sup-
plantabit. Hierony. Habeto
simplicitatem columbe ne cui
q̄ machineris dolos. et serpē-
tis astutiā. ne aliorū supplan-
teris insidijs. Nō multum di-
stat in vicio vel decipere posse.
vel decipi christianū.

De taciturnitate.

Capitulum. xxxi.

Taciturni-

tas vera est moderare
linguā. nō solum a verbis illi-
citis. vt sunt detractōes. men-
dacia. periuria. impudica. ira-
cūda. leuia. nociua. maledica.
ociosa. et similia. sed etiā ab vti-
libus et licitis. Iuxta illud. Ob-
mutui et humiliatus sum et si-
lui a bonis. s. annūciandis. di-
cit glosa. Ille enī solus nō ca-
dit ad illicita q̄ se caute restrin-
git a licitis. Non solum anteq̄
p verba inutilia et nociua. sed
etiam p verba vtilia gratia spi-
ritualis effundit. cum i loquē-
do modus non seruatur. Ra-
ra ē hec virtus moderatio lin-
gue. teste Jacobo apło. Om-
nis natura bestiarum. volucz

De taciturnitate

et serpentū domatur a natura humana. linguam autē hominū nemo domare potest. Est enī inquietū malum plenum veneno mortifero. Glosa Lingua prauorum bestijs ferocitate. volucris lenitate. serpentibus virulentia precellit. Sūt bestiales qui exacuerūt ut gladium linguas suas. Sunt volucres qui posuerunt in celis os suum. et lingua eorum transiit in terra. Quorum os loquutum est vanitatem: et dextera eorum dextera iniquitatis. Sunt serpentes de quibus dicitur: Venenum aspidum sub labijs eorum. ¶ Ad amorem taciturnitatis nos inducere debet sanctissimū exemplum christi. qui taciturnitate. cōmendans de impositione criminū etiam interrogatus se noluit excusare. nec per responsionem suam mortem volebat differre. Ad idē nos inducere debet exemplū cuiusdā heremite. de quo legitur: quod tribus annis lapidē gestabat in ore: ut addisceret silentium seruare. Citius enī aliquis addisceret loqui quā tacere. Unde Ambrosius. Cum plures vidī loquendo peccatū incidisse vir quēdā tacendo. Scio loqui plerūque cum tacere nesci

unt. Sapiens est ergo qui nō uult tacere. Un̄ bene ait scriptura: Homo sapiens tacebit usque ad tempus. ¶ Ad idē nos inducere debet utilitas ex ea pueniēs. Rā cor distractū pponit. psciētie serenitatē inducit ad recipiendā gratiā diuinā. abilem mentē facit. Ubi autē nō ē taciturnitas: ibi hō ex facili ab aduersario superat. Iuxta illud: Sicut vrbis patēs et absque murozū ambitu: sic vir qui nō potest in loquendo spiritū suū cohibere. Ubi etiā non est moderatio lingue: ibi nunquā erit pfectio. Iuxta illud: Qui nō offendit in verbo: hic perfectus est vir et non alius. Dicit glosa. Ubi autē est custodia lingue: ibi est beatitudo. p̄ illud: Beatus homo qui nō est lapsus in verbo. Qui enī custodit os suū custodit animā suā. ¶ Argumentum vere taciturnitatis habet qui cum libere et licite et sine obseruatione loqui potest. et cuius verba excipiuntur cum magno desiderio: quod tamen vir vel nullo modo vel raro inducit ad loquendū. Recogitat enī illud Gregorij Si sanctus ppheta Ezechiel missus ad loquendū fuerat. et tamen septē diebus sedebat. merensque dicebat. Pensandū

De solitudine

nobis est quanta culpa sit non tacere: quē nulla necessitas cogit loqui. Et illud euangelij: De omni verbo ocioso quod loquuti fuerint homines reddent rationem in die iudicii. ¶ Argumentum loquacitatis ē proterue et clamorose loq. vel tēpe nō opportuno. vt aliquis inter alios videatur: cum tamen sermo opportunus optimus sit. Contra hoc est illud: Sapiēs tacebit vsq. ad tempus. stultus autē et insipiens nō seruabunt tempus. Vel loqui vbi nemo audire curat vel auscultat. Contra hoc. Vbi nō est auditus nō effundas sermonē. Vel cum respondet anteq. audiat. Contra illud. Qui respondet anteq. audiat stultum se esse demonstrat et confusione dignū. Vel cū respondet p. altero nō rogatus. Contra illud. Adolescens in causa tua loquere vir. ¶ Argumentum false taciturnitatis est tacere nō ppter virtutē: sed ne ab audientibus confundatur. vel vt ppter taciturnitatem laudeat. vel cum ne sciens loqui vtiliter: loqui recundat. Vel vt p. silentium sua stulticia pallietur. fm illud: Stultus si tacuerit: sapiens reputatur.

De solitudine.

Capitulum. xxxij.

Solitudo

vera ē abstrahere mentem a sollicitudine et occupatione actionum exteriorum ab omni delectatione creaturarū omnes affectiones. voluntates. intentiones: vnanimiter quantum potest dirigere in deum: vt fiat vnus spūs cū deo. Ad hoc hortatur nos Isaias: Ingredere in petram. id est in diuitatē xpī. abscondere in fossa humo. id ē in vulneribus christi. Qui in hac petra est solus est. Qui extra hanc petram ē: in multitudine est. In hac solitudine tanta gratia et illuminatio mentis percipitur: vt percipiens fit alijs gratus ad videndū. Sicut Moyses manēs solus cum deo in monte quadraginta diebus et noctibus: tantū illuminatus fuit: vt lux de vultu eius erumperet: et de claritate vultus tanq. radij solis procederent. quos filij Israel non poterant intueri: donec faciem suam velaret. ¶ Ad amorem solitudinis nos inducere debet sanctissimū exemplū christi. qui licet ex nullius consortio seu negotio vnq. impediri posset in spirituali negotio. sepe tamē declinauit a turba propter amorem solitudinis. et quāq. euz amplius

De solitudine

nō poss; a charissimis aposto-
lis suis ad orandū secessit qn
tū iactus est lapidis: sicut euā-
gelista dicit. Per hoc innuēs
q; viri sancti i multitudine deo
vacare nō possunt. et modicaz
vel nullā gratiaz efficacē inter
hoīes consequunt. Vnc ē q;
Zachens in turba dñm Jesū
videre nō potuit. sed postmo-
dū vidit ipsum. et voce; salua-
toris audiuit: cū solus arborē
ascendisset. ¶ Ad idē nos indu-
cere debet vtilitas solitudinis
de qua dñs de spōsa dicit: Du-
cam eā in solitudinē: et loquar
ad cor eius. Q; felix est: qui
vel semel audit dominū intus
loquentē. Locutio dñi in cor
de hominis: est de arduis gra-
tūis securitatē mentis prestare
Unde dicit ppheta: Audiam
quid loquat in me dominus
deus: quoniam loquetur pacem
in plebē suā Et super sanctos
suos: et in eos qui conuertunt
ad cor. ¶ Ad idē nos inducere
debet. q; sancti heremite olim
cucurrerunt et errauerunt in so-
litudine. in montibus. i spelū-
cis et in cauernis terre. vt deo
ptinue vacare possent. et qñq;
in triginta vel quadragita an-
nis hoīez nō viderūt. ¶ Argu-
mentū vere solitudinis habet
cui grauis pena est esse cuz bo-

minibus. et ab eis se abstrahit
quacūq; occasione potest: fm
illud: Ecce elongaui fugiens:
et mansi in solitudine. Sic be-
ate Marie magdalene pena
fuit videre homīes. postq; do-
minū Jesum amplius videre
non potuit. Immo etiam vi-
dere angelos sibi penale fuit.
Unde angelis volentibus eā
consolari de recessu domini d
sepulcro ait: Quero creatores
et ideo grauis est mihi omnis
creatura ad videndum. Ideo
q; fugit in heremum; p; amore
Christi iesu. Triginta annis
carens cibo et potu corporali
Quam angeli leuabant in ae-
re singulis horis ad orandū
deputatis. In qua oratione
sumpsit corporis et anime nu-
trimentum. ¶ Argumentum
false solitudinis habet. qui li-
cet solus sit corporaliter coraz
deo. anima tamen eius est in
diuersis finibus mūdi: varijs
negocijs occupata. Nec duo
scilicet taciturnitas et solitu-
do: efficaciter eleuant ad con-
templationem. Unde est illud
Trenorū tercio: Sedebit so-
litarius et tacebit. et leuabit se
super se.

De contem-
platione.
Capitulū. xxxiij.

De contemplatione

Contēpla

Contēplatio vera est collectio affectionum et omnium virium anime ad cognoscendum cum delectatione et admiratione mentis aliquid de diuina natura. scilicet potentia. sapiētia et bonitate. charitate. nobilitate largitate siue occulta dei iudicia. siue sanctissimam eius voluntatem. siue aliquam perfectionem: que tendit in deum. In hac contemplatione fuerunt patriarche et prophete: et sancti apostoli. Nam patriarchis et prophetis occulta sua per spiritum sanctum reuelauit. ut Noe de diluuiō. Abrahā de subuersione Sodomorum. Ioseph de fame Egypti. Hieremie de transmigratione et captiuitate iudeorum. Danieli de Nabuchodonosor et ceteris. Alijs patriarchis et prophetis aliqua occulta reserauit. ut Ezechieli diuersas visiones. Unā Amos: Non faciet dominus verbis nisi reuelet secretum suum seruis suis et ceteris. Apostolis vero per unigenitum filium suum omnem voluntatem suam: et omnem perfectionem indicauit: sicut ipse dicit: Omnia que audiui a patre meo nota feci vobis: ut et ipsi posteris suis eadem re-

uelarent. quod etiam fideliter fecerunt. Nam in omnes terram exiuit sonus eorum: et in fines orbis terre verba eorum. Sed inter apostolos alios: Iohanni euangeliste: et beato Paulo occultissima reuelauit siue indicauit. Inter alia patefecit eis octo beatitudines: dicens: Beati pauperes spiritu quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites: quoniam et cetera. Que magnam in se continent perfectionem: perfectamque indicant voluntatem dei. Differunt autem contemplatio. meditatio et cogitatio. Nam in cogitatione est mentis vagatio. In meditatione inuestigatio. In contemplatione admiratio. Cogitatio est sine labore et sine fructu. Meditatio est cum labore et fructu. Contemplatio est sine labore et cum fructu. Ad contemplationem dei inducere nos debent tres gradus. De quibus dicit Gregorius. Ad contemplationem necessarij sunt gradus autem tres. Primus est ut se ad se colligat. Secundus ut videat qualis sit collatio. Tercius ut supra se ipsum surgat: ac se contemplationi auctoris inuisibilis subiiciat. Sed se ad se nullo modo colligit: nisi prius didicerit terrenarum atque celestium imagi-

De contemplatione

nuz fantasmata ab oculis mē-
tis reijcere: quicquid de visu.
auditu. odoratu. tactu. gustu:
corporee cogitationi eius oc-
currerit: respuere debz atqz cal-
care: quatenus se talem querat
intus qualis est sine his. Nā
hec qñ cogitat: quasi qñdā ym-
bras corporum introitus ver-
sat. Abigenda sunt omnia ma-
nu discretionis ab oculis mē-
tis: quatinus se talem anima
esse consideret: qualis sub deo
supra corpus creata est. ¶ Ad
idem nos inducere debet inef-
fabilis suauitas que ibi perci-
piť. ammirabilis pfectio que
ibi addiscit. principiū omnis
beatitudinis quod ibi reperit.
Fons enī omnis beatitudinis
summ⁹ deus ibi cognoscitur.
et quod vere cognoscitur: hoc
amat. ⁊ quod vere amat: hoc
desideratur. ⁊ pro eo obtinen-
do laboratur. ⁊ p quo studio
se laborat: hoc tandem acqui-
ritur. cūqz acquisitū fuerit: cū
delectatione intermiabili pos-
sidentur. De hac dicit Bernar-
dus: Que anima semel accepe-
rit ⁊c. In hac contemplatōne
fuit sanctus Augustinus: cuz
dixit: Displicebat mihi quic-
quid ⁊c. ¶ Argumentum vere
contemplationis habet: quez
in miseria hui⁹ mundi viuere

tedet cum beato Job dicente
Tedet animā vite mee. Et cū
beato Paulo qui dixit: Infe-
lix ego homo: quis me libera-
bit d corpore mortis huius? Et
cū brō Thobia dicēte: Deli-
emibi mori q̄ viuere. Et qui
ad fontem vite sitit: dicente cū
psalmista. Quemadmodū de-
siderat ceru⁹ ad fontes aquarū
ita desiderat anima mea ad te
deus. Unde Grego. Contem-
platina vita est charitatē dei ⁊
primi tota mente retinere ab
exteriori actione quiescere. so-
lo desiderio conditoris inhe-
rere: vt nihil iam agere libeat:
sed calcatis curis omnibz: ad
videndū sui creatoris faciem
anim⁹ inardescit. ita vt iā no-
uerit carnis corruptibilitas pō-
dus cū merore portare totisqz
desiderijs appetere illis hym-
nidicis angeloz choris inter-
esse. admisceri celestibz ciuibz.
⁊ de eterna in conspectu dei in-
corruptōe gaudere. Idē. Luz
mens in contemplatiōis sub-
limitate suspēdit: quicqd pfe-
cte cōspicere pualet deus non
est. Tūc ergo verū est quod d
deo cognoscimus: cū plene d
illo aliquid cognoscere nō pos-
se sentimus. ¶ Cum humana
mēs ad dei cōtemplatōem su-
pra seipsam rapit: oēs huma-

De discretione

neratōis angustias supgredi
tur. Ad illud enī q̄ supra se ele
uata: et quasi i extasi rapta. dū
aliquid de deitatis lumine cō
spicit: omnis hūana ratio suc
cumbit. ¶ Argumentum false
cōtemplationis habet. qui ali
quid de deo. vel de aliqua per
fectiōe cognoscit. cui sacre scri
pture veritas contradicit. et s̄
tamē temere p rationes defen
dit. Ex hoc olim hereses pro
cesserunt. videlicet Ariū. qui fi
lium coeternū cōsubstantialē
q̄ patri negat. Et Sabellū.
qui personas in trinitate con
fundit. ponēs nominalem tm̄
differentiā cuz vere differāt
pprietatibus. Pater enī pro
prie habet innascibilitatem. fi
lius pprie nascibilitatē. spūs
sanctus pcessionē.

De discretione.

Capitulum. xxxiij.

Discretio

vera est prudēter di
iudicare inter creatorem et cre
aturam. quid sit creator. quid
creatura. et quantū creator dif
fert a creatura. Item dū iudica
re quid sit bonū. quid melius
quid optimū. quid malū. qd
peius. quid pessimū. Quātū
bonū sit appetēdū. quātū ma
lū detestandū. Itē quā reue

rentiā hō debeat supiori. q̄tā
clemētiā inferiori et p passionē
Qualē societate equali. qualē
se habere debeat ad mortuos.
q̄liter ad viuos. qualiter ad p
decessores. q̄liter ad successo
res. q̄liter ad amicos vt diligā
tur i deo. q̄liter ad inimicos vt
diligant ppter deū. q̄liter corā
deo occulte. q̄liter corā hoīb
manifeste. Que refectio carni
que spūi impendēda ē. quib
vestib induendū. qñ comedē
dū. qñ bibēdū. qñ abstinēdū.
et quantū et quib cibis. qñ vi
gulādū. qñ dormiendū. et quā
tū et q̄diū. qñ orandū. qñ fien
dū. qñ aliquod opus faciēdū
quō se habēdū ad laudē. quō
ad rep̄hensionē. qñ loqndū. qñ
tacendū. et quantū et de quib
causis. cuz q̄b. quo loco. quo
tpe. qñ dādū quantū et quib.
quo tempe. qñ retinendū. De
omnibus his ordinate et pru
denter dū iudicare est vera dis
cretio. Hec virtus ē magistra
omniū virtutum. statuēs om
nibus modum et ordinē. vbi
autem discretio nō est. ibi cha
ritas nō suat ordinē. qd pmo
qd postremo diligēdū sit. nec
modū: quid minus qd ampli
us diligēdū sit. ibi hūilitas ni
mis deiciit. et fit fm August.
vbi nimius seruat hūilitas

De discretione

regendi frangitur auctoritas. Ibi obedientia ceca et stulta fit: credēs etiā in malis obediendum. Ibi etiam se largitas nimis effundit in histrionibus sine necessitate. Ibi timor in desperationem deijcit. Spes in presumptōz puerit. Ibi iusticia nimia seueritatez demonstrat. Patiētia. misericordia. mansuetudo. benignitas: iniusta dissimulat. Ibi religio dissoluitur. veritas falsificatur. castitas violatur. maturitas leuis efficitur. constantia pmutat. Hec virtus ex defectu aliarum virtutū crescit. Luz enī homo sepe cadit de humilitate in supbiā vel vanā gloriā. de charitate in inuidiā. de patiētia in irā. de māsuetudine in rācorē. de seruoze in teporē. de castitate in carnalē concupiscentiā. de amore paup̄tatis in auariciam. de pace in turbatōez. de vnione in discordiam. de obedientia in rebellionē. de maturitate in leuitatez. de religione in dissolutionem. de taciturnitate in loquacitatem vel detractionē. de spūali amore in carnalem. de spe in p̄sumptionē. de iusto timore in humanū v̄l seruile timorē. de iusticia in seueritatē. de misericordia in molliciē. de p̄stātia in mutabilitatē

de veritate in falsitatē. tūc p̄mo fit cautior: et ad cauendū sollicitior: et in omnibus discretior. ¶ Ad verā discretionē inducere nos debz et potest assidua lectio: et meditatio in scripturis. continua inuestigatio de sanctorū exemplis. frequēs cōsiliū a viris discretis. Iuxta illud: A sapiēte cōsiliū perquire. Un̄ dñs ad Paulū dixit: Ingredere ciuitatez: et ibi dicetur tibi qd te oporteat facere. Similiter misit leprosos dicens: Ite ostēdite vos sacerdotibz. nō in vni s; pluribz. vt si vn̄ min⁹ discret⁹ sit: alter discretior requiratur. ¶ Argumētū vere discretōnis habet: qd oīa facta sua d̄ cōsilio discretoz p̄tractat quos si semp habere nō potest singula opera sua et negocia in conscientia sua coram deo cū matura deliberatione discutit. Iuxta illud: Nihil sine consilio facias: et post factū non penitebis. Nec tamē semp in hoc conscientie sue credat: nisi scripture manifestū testimonium habeat. nec scripturā aliquatenus ad sensum suū torqueat sed sensū suū scripture sacre cōformet. ¶ Argumētū indiscretōis habet: qd ieiunijs. vigilijs orōnibus. disciplinis et lachrimis super vires laborat breui

De congratulatione

tempore se destruens: ut pluri-
bus annis i seruicio dei inuti-
lis fiat. Sed heu pauci homi-
nes huiusmodi sunt qui i hmoi
excedat. Argumentum false dis-
cretiois habet: qui volens caue-
re destructioem corporis: nihil eo-
rum negligit que modum sunt cor-
pori: dicens domino: Domine fortitu-
dinem meam ad te custodiam. Et
spiritus eius interit sine spiritali ci-
bo deficit et tabescit. qui sine la-
bore nullatenus haberi potest
Unde Aug. Dum infirmita-
tem nostre carnis timemus sa-
lutem anime negligimus. quia ca-
ro si delicate nutritur: occidit spi-
ritum: teste Aug. Sicut tinea
lanam deuorat. et lignum et fenum
et stipulam ignis comburit. ita
delicata caro animam concremat
et consumit. Talis non cogitat
quod tandem caro destruetur: etiam
si omni comodo frueretur. sicut
seculares omnem corpori volu-
ptatem impendentes: non magis
deo seruiunt: sed frequenter infir-
mantur. Melius est autem vi-
uentem spiritum gratia repletum
esse in corpore languido: quam spi-
ritum languidum vel mortu-
um esse in corpore sano.

De Congratu-
latione.
Capitulum. xxxv.

Congratu-
latio ad deum vera est:
congaudere deo in omni bea-
titudine et perfectione innata si-
bi eternaliter. videlicet de omni-
potentia. sapientia. bonitate. et quod
nullius indiget. sed quod sibi suf-
ficit in omnibus creaturis. Item
congaudere de ordinatione celorum
et terre: et omnium que in eis sunt.
et de opibus suis a principio
usque ad finem seculi. Precipue
de operibus incarnationis eius
et circumcisionis. passionis. resur-
rectionis. ascensionis. spiritus san-
cti missionis. Unum Hiero. Fe-
lix qui crucem et resurrectionem et
locum natiuitatis christi. et locum ascen-
sionis in pectore suo portat. Et
de omnibus iudiciis manifestis et
occultis circa demones. et cir-
ca animas infernales. in limbo. in
purgatorio. et circa malos ho-
mines in mundo. Item congaudere
deo quicquid laudis et reueren-
tie habet ab angelis. et a sanctis in
celo. et ab hominibus in terra
Item vera congratulatio ad pri-
mos est congaudere singulis
sanctis de gloria in celo. Propter
tribus de perversione. Iustis de
proportione et gratiarum preservatione
ecclesie. et de sacramentis et donis
spiritus sancti. Et congaudere sin-
gulis hominibus in terrarum in
E

De confidentia

ecclesia triumphati: videlicet beate virgini. patriarchis. prophetis et apostolis etc. et singulis electis de donis preceptis et precipiendis singulis a deo. ¶ Ad veram congratulationem inducere nos debet maxima utilitas ex ea proveniens. Nam quicquid deus omnipotens perfectionis. bonitatis et beatitudinis in se naturaliter habet. quicquid glorie angeli in celo et sancti. quicquid gratie et virtutis ecclesia et fideles habent in ea: hoc totum proprie fit unicuique per congratulationem. ¶ Ad idem nos inducere debet. quod congratulatio patris et filii et spiritus sancti origo fuit omnium creaturarum. et fuit semper. et nunc est principium omnium operum divinarum. ¶ Argumentum vere congratulationis habet qui per omnia delectatur in omnibus que in deo sunt. cui ordinatio ecclesie et omnia opera dei et iudicia et mores divini et sanctissima exempla Iesu christi et omnium amicorum suorum ex corde placent. et ea omnia verbis commendat. et alijs manifestat. Item cui de singulis donis naturalibus: spiritualibus. gauditis angelorum et sanctorum in celis et singulorum hominum in terra generatur gaudium speciale. et ad hec omnia semper et ubique co-

operatur per posse. ¶ Argumentum false congratulationis habet qui omnem ordinationem divinam in celo et in terra. et opera sanctorum. et virtutes. et sanctam eorum vitam in ore commendat. sed omnia in corde vituperat. Talibus improperat dominus per Isaiam dicens: Populus hic labijs me honorat: cor autem eorum longe est a me. Tales de corpore ecclesie percisi sunt. quia bona corporis non participant.

De confidentia.

Capitulum. xxxvi.

Confidentia vera et perfecta est mentis securitas: quod omnipotens et fidelis deus amicos suos nunquam derelinquit. Juxta illud: Quis speravit in domino et confusus est: et mansit in mandatis eius? et derelictus est? Ille veram confidentiam habet: qui certus est quod super omnia bonus deus suis semper presens est in tribulationibus. et semper paratus est ut eos a temptatione liberet et liberos glorificet. Hoc ipse testatur in psalmo. dicens: Cum ipso sum in tribulatione: eripiam eum: et glorificabo eum. Et sic fuit cum Daniele in lacu leonum. et sic cum Noe in archa. et cum Ioseph in camera et carcere. cum tribus pueris in camino ignis. et omnes

De confidentia

benignissime liberauit. Unde
Eccl. Speciosa misericordia
dei in tempore tribulationis qua
si nubes pluuie in tempore siccita-
tis. Un̄ b̄t̄s Petr⁹: Mouit
dñs p̄ios eripe de t̄tationib⁹
Et in Thobia dicit Sara:
Noc p̄ certo habet oīs q̄ te co-
lit. q̄ vita eius si in p̄batōe fu-
erit coronabitur. si in tribulati-
one fuerit liberabitur. si in cor-
ruptione fuerit: ad misericor-
diam tuaz venire licebit. quia
post tempestatem tranquilluz
facis. ⁊ post lachrimatiōem ⁊
fletū exultationez infundis.
¶ Ille verā habet confidentiā q̄
om̄es preces suas: ⁊ om̄ia iu-
sta desideria sua non dubitat
exaudiri. Nam Chrysos. dicit.
Si sine dubio mentis acces-
seris ⁊ dixeris: Nisi accepero
nō recedam: p̄sus accipies: si
Iesum postulaueris que eum
dare deceat. ⁊ tibi petenti dari
expediat. Hec virt⁹ valde lau-
dabilis ē ⁊ magni meriti corā
deo. De qua hortat̄ apl⁹s di-
cēs: Nolite amittere p̄fidētiā
vestram que magnā habet re-
muneratōem. ¶ Ad verā cōfi-
dentiā inducere nos debet. q̄
largissim⁹ de⁹ absq̄ desiderio
nostro maiora nobis sepe de-
dit q̄ auderemus desiderare: si
nō dedisset ex mera liberalita-

te ⁊ bonitate. Creauit enī nos
de⁹ pater ad imaginē sc̄tē trini-
tatis. ⁊ sanctissim⁹ fili⁹ eius Je-
sus xp̄s dedit nobis carnē suā
ī cibū. et sanguinē ī potū. aīaz
ī p̄ciū redēptōnis. Quis enī
vnq̄ vel semel auderet d̄ h̄mōi
cogitare? Ad idē nos induce-
re debet dispositio xp̄i ī cruce.
De hoc dicit Bern. Quis nō
rapereť ad spem ⁊ ad impetrā-
dam confidentiā: si videret in
cruce xp̄i corpis dispositionē.
Vide caput inclinatū ad oscu-
landū. brachia extensa ad am-
plexanduz. man⁹ p̄foratas ad
largiendū. latus apertū ad di-
ligendū. totius corporis extē-
sionē ad se totū impendendū.
¶ Argumētū vere p̄fidētie h̄z.
quē de p̄ctis mortalib⁹ p̄scien-
tia nō remordet. teste b̄tō Jo-
hanne: Si nō rep̄bēderit nos
cor nostrū: fiduciā habem⁹ ad
deū: vt quicq̄d petierim⁹ acci-
piem⁹ ab eo. Et itē: Hec ē fi-
ducia quā habemus ad eū. q̄
q̄cūq̄ petierim⁹ p̄m volunta-
tē eius: audit nos. Un̄ legit̄ d̄
Susanna Erat cor eius fidu-
ciā habens ī deo. q̄ innocētez
se cognouit d̄ crimine obiecto
¶ Aliud argumentū cōfidētie
habet: qui in bonis operibus
se continue exercet. ⁊ p̄cipue ī
sp̄uali elemosyna: que ē remittit.

De confidentia.

tere iniurias. et superogare orationes. De qua dicitur: Elemosyna ab omni peccato et a morte liberat. et non patietur animas ire in tenebras. Fiducia enim erit magna coram summo deo elemosyna omnibus facientibus eam. ¶ Aliud argumentum vere confidentie habet de remissione peccatorum: qui in iuventute sanitate ad veram penitentiam per peccatis exhibet. teste Aug. Si quis positus in ultima necessitate penitentiam accipit: non negamus ei quod petit. sed non presumimus quod bene hinc exeat. Nunquid dico damnabitur: sed nec dico liberabitur. Uis ergo a dubio liberari: age penitentiam dum sanus es. Si sic agis: dico tibi quod securus es. quod penitentiam egisti quam peccare potuisti. In eodem. Quem ergo sero penitet: oportet non solum timere iudicem: sed diligere. quod sine charitate nemo potest saluus esse. Non ergo tantum timeat penam qui penitet: sed anxietur per gloriam. Item qui veram volunt obtinere perfidiam: convertant vires operum carnalium ad spiritualia. secundum illud Isaie: Qui perfidunt in domino mutabunt fortitudinem. assumant pennas ut aquile etc. ut qui ante fuerunt fortes ad labores corporales: fortes postea sint ad spirituales. ¶ Argumentum diffide-

tie habet: qui vilipendens gratiam redemptoris: in peccatis scienter iacet. Unde in evangelio Scimus quod peccatores deus non audit. sed si quis dei cultor est. et voluntatem eius facit: hunc exaudit. Et in ps. Iniquitatem si asperi in corde meo: non exaudiet dominus. Et Isaia. Iniquitates vestre diuiserunt inter vos et deum. et absconderunt faciem dei a vobis. ¶ Argumentum false confidentie habet qui putat iustissimus deum tantum vinci misericordia et pietate: ut tam bonos quam malos saluet in die iudicii. eo quod pro omnibus mortuus est. Contra hoc dicit dominus: Ibi sunt mali in supplicium eternum: iusti vero in vitam eternam. Item Athanasius Et qui bona egerunt ibunt in vitam eternam: qui vero mala in ignem eternum. ¶ Argumentum false confidentie habet: qui putat peccatorem primam gratiam mereri posse quando sibi placuerit: quam solus deus dat sine meritis: cui et quando sibi placet. Item si quis credit: ut qui hic abundat in temporalibus bonis. quod etiam in futuro abundet in gaudiis sempiternis. Contra hoc dicit in ps. Videbunt iusti. sed diuitem in inferno. et super eum

De contemptu mundi

ridebunt et dicent: ecce homo
qui non posuit deum adiuto-
rem suum. Sed sperauit in mul-
titudine diuitiarum suarum et c.

De contemptu mundi.
Capitulum. xxxvii.

Erus con

temptus mundi est ab-
renunciare rebus temporalibus
pompis seculi. dignitatibus.
et prelaturis spiritualibus et se-
cularibus. et abstrahere se ab a-
micis carnalibus et moribus
secularibus propter spem beatitu-
dinis eterne. Ad hoc monet bea-
tus Iohannes in sua canonica di-
cens: Nolite diligere mundum ne-
que ea que in mundo sunt. Hunc con-
temptum habuit beatus Aug. cui
displicebat quicquid agebat in
seculo. et cum loquebatur cum ma-
tre sua valde dulcis: vilescerebat
ei mundus inter verba cum dele-
ctationibus suis. Sicut sancta Ka-
therina. Agnes. Cecilia et alie
virgines regnum mundi et omnes or-
natu seculi contempserunt propter
amorem domini Iesu christi. ¶ Ad con-
temptum et odium mundi inducere
nos debet: quod tantam infidelita-
tem exhibet in fine dilectoribus su-
is. Nam et hoc actum est creatori
mundi a mundanis. quem in die pal-
marum gloriose susceperunt exeu-
tes obuiam ei et cantantes: Benedi-

ctus qui venit in nomine domini
rex Israel. Sed postmodum se-
xta feria processerunt clamantes
coram Pilato: Crucifige cruci-
fige eum. Reus est mortis. Si
non esset hic malefactor: non ti-
bi tradidissemus eum. Et cum pe-
deret in cruce: deridebant eum
dicentes: Si filius dei es sal-
ua te ipsum et c. Et quem cum
palmis et frondibus et floribus sus-
ceperunt virgibus spinis postea
coronauerunt. et virgis et flagel-
lis ceciderunt. Et cui vestimen-
ta in via strauerunt: ante crucem
omnibus vestibus exuerunt. et glo-
riam exhibitam omnino in contumeli-
am mutauerunt. ¶ Ad eundem con-
temptum et odium mundi induce-
re nos debet periculum ex amore
mundi proueniens. De quo di-
cit Salomon in prouerbis.
Ambulans itinere recto et ti-
mens deum: despicietur ab eo qui
infamiam graditur viam. Nam te-
ste beato Iacobo: Amicitia hu-
ius mundi inimica est deo. Et
qui voluerit amicus esse huius
seculi inimicus dei constituitur
Et quia mundus odit dominum
Iesum et omnes amicos eius: sicut
ipse dixit apostolis ad consolationem
Si mundus vos odit: scitote
quod me priorem vobis odio ha-
buit. ¶ Argumentum veri contem-
ptus mundi habet qui non curat gene-

De maceratione carnis

ris nobilitates. nec querit carnis voluptates. nec diuitias appetit. nec culmen honoris. Talis fuit Moyses. De quo ap[osto]lus: Fide Moyses gradis effectus: negauit se esse filium filie Pharaonis: contra nobilitatem eligens magis affligi cum populo dei: q[uam] peccati temporalis habere iocunditates: contra voluptates. Maiores estimans diuitias thesauro egip[ti]o[rum] improp[er]iis xp[isti]. contra diuitias. Aspiciebat enim impensionis remunerat[i]o[n]e[m]. ¶ Aliud argumentu[m] veri contemptus mundi habet: q[uod] nec seculi blanditijs mulcetur. nec minis terretur. nec vituperio. nec laude hu[m]ana mouetur. nec odio: nec fauore hominu[m] ad amore[m] mundi inclinatur. In hoc contemptu mundi fuit ap[osto]lus q[ua]n[do] dixit Omnia arbitratus sum vt sterco[ra] vt xp[ist]u[m] lucrifaciam. ¶ Argumentu[m] falsi contemptus mundi habet: qui amore seculi et illecebris mundi tunc primo se abstrahit: q[ua]n[do] p[er] senectute[m]. debilitate[m] et paupertate[m] se in ipsis exercere non valet. Tunc eni[m] no[n] relinquit mundum: sed a mundo relinquitur. Sicut beatus q[ui] plurimi sunt qui tunc peccare desinunt: cu[m] amplius peccare no[n] possunt.

De maceratione carnis.
Capitulum. xxxviii.

¶ **E**ra maceratio carnis est: cu[m] aliquis sponte castigat corpus suu[m] ieiunijs. vigilijs et orationibus. cilicijs. disciplinis. abstinentia cibi et potus delectabilis: vt in omnibus caro spiritui subiacet. Hoc fecit apostolus dicens: Castigo corpus meum et in seruitute[m] redigo. Et Judith que pulchra et iuuenis et diues vidua erat. postq[uam] manserat cum viro suo tribus annis a virginitate et sex mensibus: habuit cilicium super lumbos suos. Ieiunabat omnibus diebus p[re]ter dies solennes in Hierusalem. ¶ Ad amore[m] macerationis inducere nos debet magna utilitas ex ea proueniens. Nam ex maceratione carnis: spiritus in negocijs spiritualibus roboratur. Iuxta illud apostoli: Cum infirmus. scilicet in carne. fortior sum in spiritu. Et econtra ex mollicie carnis vigor spiritus in spiritualibus hebetatur. Iuxta illud Aug[ustinus]. Delicata caro animam concremat et consumit sicut ignis stipulam. ¶ Argumentum vere macerationis e[st] cu[m] carni nulla voluptas: sed

De contritione

sola necessitas impēdatur. Iuxta consiliū apostoli dicentis: Debitor es sumus carni: non ut secundum voluptatem carnis vivamus. Nam voluptas multa delicatiora et plura exigit quā necessitas. Sed necessitas paucis et vilibus contenta est. Et subiungit apostolus malū consequens voluptatem: dicens. Si secundum carnem vixeritis moriemini. sed si spiritu facta carnis mortificaveritis: vivetis. Manifesta autem sunt opera carnis. scilicet fornicatio. idolorū servitus. veneficia. immundicie. contentiones. rixae. ira. dissensiones. homicidia. ebrietates. comestationes: et his similia. quoniam qui talia agunt regnum dei non possidebunt: nec consequetur. Aliud argumentū est quā aliquis secundum consiliū Jesu odit animam suam in hoc mundo. Nam ipse dominus dicit: Qui non odit patrem et matrem et uxorem et filios et fratres et sorores: adhuc autem et animā suā: non potest meus esse discipulus. Quod exponens beatus Gregorius ait: Tūc bene animā nostram odimus: cum carnalibus eius desideriis non acquiescimus. cum eius appetitū frangimus. eius voluptatibus reluctamur. Quae ergo contempta ad melius ducuntur qua-

si per odium amantur. Qui autem carnem suā a concupiscentiis non refrenat: in laqueos diaboli se precipitat. secundum illud Ecclesiastici. Si presteris anime tue concupiscentias eius: faciet te in derisionem et gaudium inimicis tuis. Sicut David tradidit Samsonem fortissimum philisteis illudendum. Argumentum false macerationis habet: qui tantum os suum et ventrem suum coercet a cibi et potus voluptate. et linguam non compescit a verbis illicitis. nec visum refrenat a delectationibus. neque cor a cogitationibus et affectionibus voluptuosis. Parum enim est os et ventrem restringere a cibis: ubi cor et omnes sensus delicis pascuntur. Unde Christus. Qui a cibis abstinent et mala agunt: imitantur demones quibus non est esca: sed nequitia semper adest.

De contritione.

Capitulum. xxxix.

Contritio

C vera est dolor pro peccatis assumptus pro qualitate et quantitate peccatorum. cum proposito confitendi et satisfaciendi perveniens ex gratia gratuita. dolor enim naturalis: vel dolor sine gratia: nihil prodest. nec

De contritione.

valet. Quantitatē doloris exp
mit. Hiere. dicēs: Luctū vni
gēri fac tibi. Hāc pcepit dñs
i Jobele: Scindite corda vĩa
z nō vestimēta. Ad hāc scissio
nē spūalē valēt spine. clauī. v
ge. flagella. crux. lancea. q̄ scin
debāt corpus dñi nostri Jesu
xp̄i. Vera p̄tritio rara est: teste
Grego. Sciendū q̄ sunt non
nulli qui seculū relinquētes to
tū quidē qđ habēt offerunt. et
tñ i bonis q̄ agūt mīme p̄pun
gunt. Nec semp credēda est ve
ra cōtritio esse: vbi gemit⁹ ap
parēt z lachryme. Nā ex timo
re inferni vel ex p̄sideratōe ali
cui⁹ damni. vel ex naturali do
lore. vel ex naturali p̄passione
sepe solēt talia puenire: cum re
cordat⁹ aliq̄s enormitatē scele
rum suorum: vel acerrimā pas
sionem Jesu xp̄i. Quid veram
contritōem exigīt dolor d̄ om
nibus peccatis cōmissis. z de
om̄ib⁹ bonis obmissis. z om̄i
bus gratiis neglectis sibi z vni
uersitati. Et sifr que p occasio
nem sui cōmitti vel obmitti vlt
negligi p aliquos potuerunt.
Veram cōtritōez inducere no
bis pōt si fideliter cogitamus
quid p peccatū amissimus. scz
spūm sanctū cū om̄ib⁹ donis
suis: omnesq̄ virtutes gratui
tas. amiciciam trinitatis. soci

etatē totius celestis curie. Itē
quicquid acquisiuimus. eter
nam. s. mortem. maledictionē
dei patris. Nam teste psalmi
sta: Maledicti sunt qui decli
nāt a mādatis tuis. Itē odiū
dñi nostri Jesu xp̄i. q̄ odit om
nes operātes iniquitatē. Elō
gationem sanctispūs: qui eti
am aufert se a cogitationibus
que sunt sine intellectu. Multo
magis ab operibus malis
hec peiora z horribilioz sunt
q̄ ipsa pena gehenne. Unde
Chrisos. in derrepatione lapsi
Nonnulli quidam imperitoz
sibi satis esse credunt et opta
bile videri si gehēna tñ modo
careant. ego autem multo gra
uiorē dico esse cruciatus ge
hennē ab illa gloria remoueri
z arceri a cōspectibus christi.
Hoc (crede mihi) penīs om̄i
bus grauius. hoc est soluz qđ
superat z gehennā. Quid idem
nos inducere debet maxia vti
litas ex ea proueniēs. Nā mi
nima contritio omnes macu
las anime delet. mortē eternā
occidit. benedictōez patris cō
fert. amiciciā filij reddit. fami
liaritatē spū sancti z socia
tem ciuiū supernorū restituit.
Et quātumcūq̄ sit parua cō
tritio. magis satisfacit q̄ ma
xima elemosynarum largitio.

De contritione

Hec omnia sepe ponderata in statione cordis: inductiva sunt vere contritionis. ¶ Ad perfectum vere contritionis ammonet nos beatus Ambrosius dicens. Exiguus est perfectus et parua meritorum gratia. supplicij metu ab errore reuocari. maiorque prerogativa charitatis et amoris: eo dominus ad promerendam sui gratiam studia nostra acuit. et acquirere de cupiditate diuinitatis inflamat dicens. Ignem veni mittere in terram. Non utique illum ignem consumptorem bonorum. sed bone voluntatis auctorem. qui aurea domice domus vasa meliorat. fenum quo consumit. et stipulam ac secularia omnia mundi voluptate concreta: pitureque opus carnis exurit ille ignis diuinus: qui flammigerabat in ossibus prophetarum: sicut sanctus Hieremias dicit: Quia factus est sicut ignis ardens: flammigeras in ossibus meis. ¶ Argumentum vere contritionis habet: quod instanti peccati detestatur immundiciam. quod omnem penam purgatorii libentius eligeret quam contra benignissimum deum unquam aliquod peccatum commisisset. Et qui ad penam infernale potius se exhiberet sicut Eleazarus: quam unquam de cetero ex proposito aliquod peccatum promitteret.

Quod etiam eligendum esse dicit Augustinus. Et qui penam omnium martyrum libentissime sustineret: ut per hoc mereri posset: quod nunquam de cetero aliquod peccatum perpetraret. Et qui ad omnem afflictionem infirmorum et punitorum letanter se offerret: ut per offensam dei deo satisfacere digne possit. ¶ Argumentum false contritionis habet: qui quibus peccata commissa defleat. tamen continuo post dolorem eadem peccata vel alia committere non cessat. Contra hoc dicit Ecclesiasticus. Qui baptizatur a mortuo: et iterum tangit mortuum: quid prodest lauatio eius? Sicut et de preteritis peccatis dolet. et de cetero peccata dimittere non proponit. videlicet superbiam. inuidiam. carnalem inimiciciam iniustam possessionem. de qua dicit Augustinus. Non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. Contra hoc etiam dicitur in Ecclesiastico. Unus destruit et alter edificat: quid prodest illis nisi labor. Destruit qui de peccatis dolet. Edificat qui in voluntate peccandi manet. De tali edificatione dicit Augustinus. Ex mala voluntate facta est libido. et dum libidini consentitur facta est consuetudo. et dum consuetudini non resistitur: facta est necessitas.

De confessione.
Capitulum. xl.

De confessione

Confessio

C vera est sincera peccatorum absque velamine coram sacerdote manifestatio. Hanc precepit dominus Iesus leprosis: cum dixit: Ite ostendite vos sacerdotibus. Et beatus Jacobus: Confitemini alterutrum peccata vestra. Et apostolus Johannes in canonica sua dicit. Si confiteamur peccata nostra: fidelis est deus et iustus: ut remittat nobis peccata nostra. et emundet nos ab omni iniquitate. ¶ Ad veram confessionem exigitur. quod sit pura. integra et discreta. fidelis et perfecta. Iuxta illud Trenoꝝ: Effunde sicut aquam cor tuum ante conspectum domini dei tui. In effusione notatur integritas. Non enim ex proposito dicenda sunt guttatim peccata: de quibus nunc facta est confessio. sed quicquid potest simul et semel cogitari: totum coram uno sacerdote simul effundi debet sicut aqua. Ibi notatur quod simplex debet esse pura. non enim ex timore servili vel coactione facienda est confessio: sed pure et simpliciter propter deum. Discretio notatur ibi cor tuum. Non enim solum confitenda sunt verba et facta: promissiones vel obmissiones atque excessus: sed etiam cogitationes immunde. morose

affectus. inspectiones impudice. inordinate intentiones. mixte voluntates: et perversa iudicia. et suspitiones temerarie. Nam dicit Origenes. quod in illa die cogitationes accusabunt animas vel defendent. Non cogitationes que erunt tunc: sed que nunc sunt. quarum quidam note relinquentur in corde velut in cera. Unde Salomō in puerbijs dicit: Revela domino opera tua: et dirigentur cogitationes tue. Fidelitas et perfectio notatur ibi: ante conspectum domini. Secundum quippe cognitionem dei omnia confitenda sunt. Ubi enim nos unum peccatum cognoscimus? ipse in sapientia divina mille cognoscit. ¶ Ad confessionem veram nos inducere debet certa remissio peccatorum et mutatio anime. Iuxta illud Johis: Si confiteamur peccata nostra etc. Et quia ad propiciationem restringitur pater et filius et spiritus sanctus. secundum illud. Et si omnia novit deus: vocem tuam confessionis expectat. Habet enim causas ut pro te interveniat Christus. habet et causam ignoscendi pater. quia quicquid vult filius vult et pater. ¶ Argumentum vere confessionis habet. quod peccata omnia sicut aquam effudit: ut non remaneat color sicut in effusione lactis. nec pinguedo. nec sapor ut in effusione olei vel sanguinis. vel odor

De penitentia

ut effusione vini vel aceti. Lo-
lor remanet cum dicitur pecca-
tum. et reticetur occasio vel p-
nucatio ad peccatum. ut fit in gu-
la et fornicatione. Pinguedo vel
sapor remanet: cum dicitur pecca-
tus. et taceat quantitas vel diu-
rurnitas delectationis. in qua
ratio penitens absorbetur. Iuxta
illud: Intrauit sicut aqua in in-
teriora eius: et sicut oleum in ossibus
eius. Odor manet cum dicitur pec-
catum et taceat infamia et malum ex-
emplum et scandalum aliorum. Sed
vere confitens manifestat ipsius
peccatum. et antecedentia peccati
et sequelas peccati. ¶ Aliud argu-
mentum vere confessionis est: cum
confiteatur aliquis peccata in numero
pondere et mensura. In nume-
ro confitendum est. id est. vices peccato-
rum. quia vulnus sepius renouatur
tardius sanat. In mensura. id est.
in diuturnitate peccati. qui enim
diutius infirmatur certius moritur.
In pondere. id est. in gravitate. Aggra-
uat autem peccatum ex sacro loco. ut
ecclesia vel cimiterium. vel ex sa-
cro tempore. vel ex persona. sicut est
clericus. canonicus vel monia-
lis. siue coniugata cum qua pec-
cat. ¶ Argumentum false confessi-
onis est. cum propter hoc aliquis con-
fiteatur ne infidelis dicatur. vel
ut sanctior reputetur. vel ne sa-
cra communio sibi cum confusione

negetur. Sic confitebatur Saul ne
a propheta Samuele coram populo
confunderetur.

De penitentia.

Capitulum. xli.

Penitentia

p

exterior vera est absti-
nere a licitis. cum de illicitis ve-
nia postulat. ut dicit scriptura.
Sic penitentes et claustrales a
carnibus abstinent. delicatas ve-
stes abiciunt. ieiunia seruunt. vi-
gilis insistant. disciplinis se affli-
gunt. silentium tenent. propriam volun-
tatem frangunt. et a multis delecta-
tionibus se abstinent quae licita eis es-
sent. si nunquam illicita commisissent.
Hanc precepit dominus Iesus. et bea-
tus Iohannes baptista dei. Peni-
tentiam agite. appropinquabit enim
regnum celorum. ¶ Ad veram penite-
ntiam nos inducere debet necessi-
tas. nam absque ipsa non est salus
dicente domino. Nisi penitentiam
egeritis omnes simul peribitis.
Et beatus Augustinus. Peccata magna
siue parua sint impunita esse non
possunt. Unde dominus mi-
sit David penitentiam pro pecca-
to suo quod populum numerauerat
Aut sustineret septem annis
fame in terra. vel tribus mesi-
bus vindictam inimicorum. vel tri-
bus diebus pestilentiam. Et elegit
David sibi et populo commune

De perseverantia

plagā mortis. Per hoc signatur. q̄ necessario quilibet pro peccatis suis punietur: vel in inferno. quod significat septē anni famis. Vel in purgatorio. qđ significat tres mēses. s. violentia inimicorū. Vel tēpali pena. quod significat pestilentia triū diez. Sic utile est nobis eligere penas leuissimā et subito transeuntem. ¶ Argumentū vere penitētie est debita cōmēsuratio pene contra culpā. ut s̄m quantitātē culpe sit quantitas et gravitas pene. Scđm delectatōem culpe sit amaritudo pene. s̄m diuturnitatē et multiplicitatē culpe: sit multiplicitas pene. s̄m illud Johis baptiste: Facite dignos fructus penitētie. Sicut enī singule infirmitates corporis hñt necessario singulas medicinas. et nulla tā efficax est q̄ sanat omnes egritudines: Ita singulorū peccatorū genera specialē habēt penitētiā. Nō enī directe emendatur supbia p elemosynā. Rancor et invidia p orōem. Avaricia p ieiuniū. Impudicitia p vigiliās. et sic d̄ alijs. S; supbia p humiliatiōē. Avaricia p elemosynarū largitiōē. Impudicitia p carnis maceratōem. Gula p ieiuniū. Loquacitas p orōē. Invidia p charitatē.

Iniurie p remissionē. Rapina et iniusta possessio p restitutionē: sicut dicit Chriſt. Si non pōt quis explere oēm satisfaciendū ordinem. tunc benignus deus qualēcūq; suscipit emendat. Tūc p iniustis rebus valet ieiuniū: si nō potest restituere. Si non potest ieiunare: valet oratio. Si nō pōt orare p infirmitate: sufficit deo bona voluntas. ¶ Argumentū false penitētie est (sicut dicit Innocētiū) Cū penitēs ab officio curiali vel negociali non recedit qđ sine peccatō nullaten⁹ agi pōt aut si odiū ī corde gesserit. aut si offenso cuilibet nō satisfaciatur. aut si offensus offendētī nō indulgeat. aut si arma contra iusticiam gerat. Item falsa penitētia est: quādo vnū peccatū emendat. et aliud nō curat.

De perseverantia.

Capitulum. xlii.

Perseverantia vera est in bonis operibus frequens exercitatio continuū studium ad p̄fectionē spūaliū gratiarū et virtutū diligētissimavsq; ad mortē cōservatio Ad hanc inuitat nos dñs in Apocalipsi di. Esto fidel' vsq; ad mortē: et dabit tibi coronā vite. Hāc habuit br̄s

De perseverantia

Job cū dixit: Donec deficiam
nō recedam ab innocentia mea
Et Tobias. qui corpa occi-
sorū occultavit in domo sua.
et in media nocte sepeliuit. Li-
cet eum rex ppter hoc spoliari
iussit et occidi: nō dimisit ta-
men ppter hoc. ¶ Ad amorē p-
seuerantie nos inducere debet
maxima vtilitas ex ea pueniēs
Nā ex ea omne op⁹ bonū et oīs
virt⁹ coronat⁹. et tota salus ho-
minū in ea consistit. fm illud
dñi Jesu: Qui perseuerauerit us-
q; in finez hic saluus erit. Si-
ne qua nulla virtus vel opus
bonū remunerabile est. sine q̄
omnis pfectio in nihilūz redi-
gitur. Quid enī pfuit Iude q̄
ipsum dñs de mūdo elegerat?
quid pfuit diuturna familiari-
tas? quid sancta p̄dicatio quā
sepe ab ipso audierat? quid ex-
empla mirabilia? quid vtutes
quas ab ipso viderat? qd soci-
etas ap̄loz? quid grā sibi col-
lata ad p̄dicandū et miracula fa-
ciendū. Nā ei cū ceteris ap̄lis
dixit: Euntes p̄dicate: qz ap-
propinquat regnū celoz. infir-
mos curate. mortuos suscita-
te. leprosos mūdate. demones
effugate. ¶ Argumentū vere p-
seuerantie habet: qui nec amore
vite. nec terrore mortis. nec mi-
nis. nec pmissis a rectitudine

flecti potest. Sicut Susanna
mortē nō timēs dixit: Si pec-
catū hoc egero mors mihi est
si aut nō egero: nō effugiā ma-
nus vestras. S; melius ē mi-
hi absq; ope incidere ī manus
vestras: q̄ peccare ī cōspectu
dñi. Et Mathathias. Et si om-
nes gentes obediunt regi An-
tiocho. vt recedāt vnusquisq;
a seruitute legis patrum suoz
et p̄sentiāt mādatis eius. ego et
filij mei et fratres mei obedie-
mus legi dei. vt ppici⁹ sit no-
bis deus. ¶ Argumentūz false
perseuerantie habet. qui de sua
sanctitate false presumēs q̄ ca-
dere nō possit. ex qua nascitur
animi libertas. exinde non ha-
bet custodiam sui. et sic impos-
sibile est hominē in sanctitate
perseuerare. Et si essent aposto-
li in mūdo. nec haberēt custo-
diam sui. cadere possent. Ex-
emplū de Dauid. qui adulteri-
um et homicidiū simul perpe-
trauit. quia negligēs fuit ī cu-
stodia oculorum.

Conclusio operis.

Quoniamque
ro: tibi omnipotens
deus cum multis
lachrymis et guttis sanguine
is filij tui. q̄ adhuc nunq̄ per
ueni ad principium alicuius
virtutis in ea perfectione sicut
scriptum est. Gaudeo tamen
q̄ omnes virtutes habebim⁹
perfectius q̄ humanus vale
at comprehendere intellectus
Confiteor tibi domine. q̄ be
atus est in presenti: et beatior
erit in futuro: qui has virtu
tes habet in ea perfectione si
cut hic scripte sunt: licet forte
minus sufficiant ad salutem.
¶ Peto etiam domine cuz om
ni desiderio filij tui et spiritus
sancti: et omnium creaturarum
ut des mihi discretionem in
ter virtutes gratuitas et natu
rales: et similitudines virtutum
ut quicumq̄ legerit hanc ma
teriam: vel de ipsa audierit vel
cogitauerit. tu omnipotens op
time deus: confer illi salutem
unicam: virtutem veram et per
fectam. Et certus sum qui ha
buerit unam a te domine om
nes simul habet. et qui crescit i
vno simul in omnibus crescit
et qui in vna decrescit simul in

omnibus decrescit. et qui vna
caruerit nullam habet. q̄ om
nes vnite sunt in gratia.

Laus deo celi dñi oq̄ terre:
Qui sua nostro pietate finē
Ecce felicē imposuit labori.
Orbe citato.

¶ Tractatus domini Alberti
magni: doctoris eximij: de ve
ris et perfectis virtutibus: Im
pressus Argentine per hone
stum necnon prouidū virum
Martinum flach: inibi conci
uem: Anno a natiuitate domi
ni Millesimoquadringentesi
mononagesimo octauo: Mē
sis 6o Julias die decimo: Fi
nit feliciter.

INCIT

D

De Isacco Syro Videsis Bibliothecam
Patrum Lugdunens. Forn. XI. p. 1019.

INCIPIIT

Prologus sup
librum ysaaci Syri, Presbyteri Antiocheni,
DE CONTEMPTU MUNDI.

YSAAC per paucos orat quis quis et lo tempore
quo genua flectuntur orare consuevit. Nunquam
vero orat quis quis et flexis genibus euaga
tione cordis qualicūq; distrahitur: et idcirco
quales orantes uolumus inueniri: tales nos
esse oportet ante tempus orandi. Necesse est
enim mentem in tempore supplicationis sue
destatu precedente formare illisq; eam cogi
tationibus orantem vel ad celestia sublima
ri: vel ad terrena demergi quibus ante ora
tionem fuerit immorata. Quisquis autem ex oro
nis et patientie proficiens statu: non solum immo
rentie simplicitatem possidet: sed etiam discretionis
virtute munitus uirtutum serpentium exter
minatorem effectus: huius contutum satan sub
pedibus suis et ad figuram rationabit cerni
mentis alacritate peruenit: pasitur in prophetis
atq; aptis mentibus. i. excellentis simis eorum

ac subtilissimis sacramentis. Quorum
gi pastu vegetatus omnis psalmorum effectus
in se recipiens ita incipiet decantare ut eos
non tamquam propheta compositus sed velut a se editos
quasi orationem propriam profunda cordis compun-
ctione depromat vel certe ad suam personam
extimz esse directos eorumque sententias non tunc tam-
modo per prophetam aut in propheta fuisse comple-
tas: sed in se cotidie gi impletque cognoscat. Tunc
enim scripture diuine nobis clarius patebunt
et quodammodo earum vene medulleque pandun-
tur: quoniam experientia nostra earum non tam percipit
sed etiam peruenit rationi sensusque verborum
non per expositionem nobis sed documenta referan-
tur: eundem namque recipientis cordis affectus: qui
quisque decantatus vel conscriptus est psalmus:
velut auctores eius facti preceam magis in-
tellectum ipsius quam sequam prius dictorum vir-
tute quam noticiam colligentis. Quidquid in
nobis gestum sit vel cotidianis geratur in-
curis superueniente eorum meditatione quodam
modo

2

recordemur: et quid nobis vel negligentia nostra
peperit vel diligentia conquiescit: vel pro
uidencia contulerit: vel instigatio fraudave
rit inimici vel subteaxerit lubrica ac subtil
oblivio vel intulerit humana fragilitas: vel
fessit in provida ignorantia: decantantis
remmistant. Omnis namque hos affectus in psal
mis invenimus expressos ut ea quae incurre
rit velut in speculo purissimo prudentis effi
catus agnoscamus: et ita majoris affectibus
eruditi non ut audita sed tamquam perspecta
palpemus: nec tamquam memoriae commendata sed vel
ut ipsi rerum nature insita de intimo cordis par
turiamus affectu ut eorum sensus non textu le
ctionis sed experientia precedente penetremus anime.

INCIPIIT Liber ysaac

ANIMA que dominum diligit in deo solo ge
tem habet. Anticipa soluere omnem obligationem

20

extremam a te ipso et tunc deo corde poteris
colligari: Precedit enim colligari deo solutio
a mundanis. Esus panis post ablationem
datur infanti: et homo qui delectari vult
in divinis prius se debet a seculo velut in
fans ab uberibus alienare. Operatio corpo
realis operatione anime: sic in adam limus in
spreta anima accredit. Qui corporeale actioes
non acquisivit nec anime potest operationes habere: quia
hic ab illa nascitur sic spica de nudo grano.
Et illis qui non habent operationem anime: spiri
tualia dona desunt. Labores huius seculi qui
pro vanitate fuerit: non comparantur delitiis que
preparate sunt affligentibus se in bonis. Sic se
quuntur seminantes in lacrimis manipuli exul
tationis ita consequuntur leticia spiritualis afflicto
ne que fit propter dominum. Panis qui sudore acquiritur
dulcis apparet agricolis: et operatio que propter iusti
tiam fuerit cordi ostendunt quod statum dei precepit. Susti
net abiectionem et humilitatem bona volun
tate ut securitatem habeas apud dominum. Omne

Verbum dux sustinēs homo scienter absq; in
 quitate q̄ processerit ab illo contra loquentem
 coronā quidē spineā capiti suo sup̄ imponit: b̄s
 est aut̄ quia tempore quo ignorat incorruptibit
 coronab̄r. Qui fugit mūdī gl̄iam scienter h̄r
 in aīa sua futurū seculum iam persensit. Qui
 dīc se reliquisse mūdum et litigat cum hoīb̄s
 pro vsū rei alicuius ne que spectāt ad quietem
 suam minuant̄: eidem cecus est hīc omnino q̄a
 corpus quidē voluntarie penitus dereliquit: pro
 vno aut̄ mēbro eius litigat atq; pugnāt. Qui
 fugit p̄ntis vite quietē huius mēs futurum
 seculū intuet̄: qui vero cupiditati ligat⁹ est
 seruus vitiozū existit. Ne putes q̄ sit cupi
 ditas questū augeri tm̄modo et aegenti: s; rei
 oīs in qua voluntas tua dependet. Ne Laudes
 illum qui corporatē se affligit est tm̄ sensib;̄
 dissolutus v;̄ auditu et ore diffuso ac oculis
 impudicis. Si q̄ndo aīe tue posueris terminos
 vt per misericordiā hēdifices temetipm̄ vt
 nō queras iusticiā in reb;̄ aheis tuā animā

assuetas ne videaris una quidē manu
opās aliāq; dispergens. Illic. n. sollicitū
necessaria est hic vero dilatio cordis.
Scias q; dimittere debitorib; de operib; iusti-
cie est: et tunc videbis tranquillitatē adq;
cum splendorē: cum sup; ascenderis viā iusti-
cie adherebisq; in omī re libertati. Quidā
scōz dixit q; misericors n̄ sit iust; rec̄ est
vt ex hīs det alijs que laboribus p̄prijs ac-
quisiuit: nō ex acquisitis per machinatioēs
et mēdatia p̄ perjuriam, et falsitates. Si vis
seminare in pauperibus de proprijs sc̄ia nam
s; de alienis seminaueris exunt ruzarijs ama-
riōa. Ego vero dico q; n̄ fiat misericors supra
iusticiam nō est misericors. i. q; nō solum
hominibus misereatur de proprijs: s; et
substineat cum leticia iniuriā ab eisdem
ac et misereatur ipōrum. Cum aut; iusti-
ciā per ehā uicerit coronab̄ nō coronis
q; sunt in lege iustorum s; b; coronis que
sunt in euangelio p̄fectorum. Nam q; aliq;

det pauperibus et nudum induat et diligat
et diligat proximum suum sicut se ipsum nec in
iustum faciat: nec et metiatur: hec et in testa
mento veteri continentur. Sed perfectio euā
gelice dispensationis sic precipit. Ab auferente
tibi tua non exigas et omni petenti te tribue.
Et non solum iniurias rerum et ceteros euentus
extrinsecus deest sustineri cum gaudio verum
etiam tempore oppositio animam potius proferre. Hic
est enim misericors et non ille qui tantummodo per
dona fratribus misereatur. Et quicumque audierit
vel viderit quicumque conuersans fratrem suum
et adustus fuerit corde hic misericors est ve
re. Simile et qui percussus a fratre suo motus
non fuerit ad dicendum aliquid quod conuertet
cor eius misericors est

DEVIGILIIS

O Perorationem vigiliarum habeas
preciosam ut inuenias consolationem appropinquantem in anima tua. Per seuera leges

in solitudine ut semper mens tua ad der mira-
bilis deducat. Dilige cum patientia paupertatem
ut a dispersione tuus animus colligatur. Affa-
bilitatem odi: ut cogitationes tuas sine turba-
tione confues. Retrahe te ipsum a multis et
cura de anima tua: ut serues eam ad ipsam
tranquillitatis mentem. Dilige castitatem
ut non confundaris tempore orationis tue
et in memoria mortis accendat leticia in cor-
de tuo. Ut a magnis non exadas cauet tibi
a pus. Non sis lentus in operatione tua ne
confundaris cum steteris in medio amicorum
tuorum et inueniaris sine viaticis: ac te solum
in minus medio derelinquant. Intelligibiliter
confitere opera tua ne a toto conspectu tuo derelinqueris.
Acquire libertatem in conuersatione tua ut libereris
a tempestate. Nec vincas libertatem in volupta-
tu causa ne seruus seruo fieris. In vestitu tuo
dilige vilia indumenta ut occideres in te cogitationes
abicias. scilicet elationis: nam qui splendida ducit
humiles cogitationes habere non potest quia cor ex-
terioribus figureationibus conformatur. Quis

diligens turpiloquia pot hēre mūdā mentē. Q
 se fingit ut ab hominibz gloriatur et pot cogi
 tationes humiles adipisci. Aut quis luxuriosz
 existens et dissolutus mēbris: pot fieri mēte
 mundus et humilis corde: Cum mēs a sensibus
 trahit^a tunc cum eis cibū comedit bestiarum.
 Cum vero sensu⁹ retrahunt^a a mēte cum ipsa
 statim angelorum cibū assumūt. Abstinentiam
 et retractionē ciborum sequit^a humilitas va
 naghā vero opus est superbie fornicationisqz
 ministra. Humilitas pp continuā retractionē
 suam contemplationi occurrat animāqz ornat
 in castitate vanaghā pp continuā turbationē
 et fornicationem cogitationū suarū que fiūt
 ex occursu rerum thesauros intuet^a aspectu
 et in turpibz ymaginationibz fac mētem stu
 dere. humilitas quoqz per contēplationē spū
 aliter retrahitur et ad contēplandum
 deū mouet acquirentē suū

DE perfectione solitudinis

NOLI compare facientē signa et prodigia et virtutes in mūdo illis qui in solitudine sunt scienter. Dilige otium solitudinis plusquā esuriētes seculi saturare et conuertere multas gentes ad agnitiōē suā et ad honorem dei. Melius est enī tibi a peccati vincto soluere te ipm quā liberare seruos a seruitute. Gregorius namq; dixit. Bonū est thelogiā edocere pp̄ deū s; melius est qđ se ipm mūdet quis ap̄ dñm. Melius est tibi pacisci in anima tua veritatē trinitatis q̄ in te est. s. anime corporis: et sp̄s quā pacificare doctrina tua distordes. Melius est tibi breuiloquiū ē cū doctus sis et peritis quā proferre in subtilitate mētis doctrinam quasi torrētem. Expedi tibi sollicitum esse addigendū qđ de aīa tua in vitijs est collapsū per motū cogitationū tuarū in rebus diuinis quā mortuos

Grego

pacificare
unitatem

suscitare. Multi enim operati sunt virtutis
 et mortuos suscitauerunt: et fatigati sunt ut
 errantes conuerteret et mirabilia magna fereret:
 nec non etiam per manus eorum multi deducti sunt
 ad supernam agnitionem dei: et postmodum ipsi qui
 uiuificauerunt alios ad execrabilia vitia et orri-
 bila reciderunt et semetipsos interfecerunt et facti
 sunt alijs in scandalum postquam fuerunt eadem ipsorum
 opera manifestata quia cum in infirmitate anime
 laboraret: de sanitate propria non curat sed ex-
 posuerunt se in malum huius seculi ad sanandas animas
 aliorum: dum ad huc ipsi egrotaret et perdidere-
 runt semetipsos sic dixit aspe dei. Nam suorum
 infirmitas sensum obstat non poterat salame-
 rerum intuitum ex consuetudine vitiorum diffi-
 cultatem. Ad huc egebant cauere sibi ne ui-
 deret mulieres et ne quiesceret: et ne res aut
 pecunias possideret neque preessent alijs: ne con-
 tra quamquam extollerent. Melius est tibi ex-
 timari iuris myritum obbreuitatem sententie tue
 ad disputandum quam unum de sapientibus
 per presumptionem tuam.

+

QUALITER debemus repre
hendere alios

ARGVE contradicentis tibi infide virtu
tum tuarum potentia non suggestibilita
te verborum. Inflexibilium quoque presump
tionem mansuetudine ac tranquillitate verbo
rum tuorum refrena. Argue luxuriosos tue
conversacionis nobilitate: et sensibus impu
dicos octorum retentione tuorum. Peregrinam
te te ipsum sentias omnibus diebus vite tue
quocumque ingrediaris: ut a dampno possis evi
giare a securitate contingit. In omni tempore
te ipsum reputa nichil scire: ut culpam ef
fugias quam facit suspitio volentis sistere
contra alterius arbitrium disputantis. Per
severa semper ore benedicendo et nunquam maledi
ceris: nam benedictio benedictione parit et
maledictio maledictione. In omni re te ipsum
extrema agere doctrina: et invenieris sapiens
omni tempore vite tue. Ne teadas quicquam
alicui quod non dum comprehendisti ne

7

verecunderis in te ipso: et ex complatiōe tue
conuersationis ad illud tue reatiōis fal
sitas reueletur. Si loquaris alicui non
cum animo et presumptiōe s; in ordine lo
quere addistentis et anticipa condemnare
te ipm ostendens q; in sufficiētiore eo sis: ut
et auditoribus ordinē humilitatis oīdas:
et eos ad audiendum verba tua: et cre
rendum ad operationē inducas et fias ve
nerabilis in oculis eorūdem de hūior re
bus loquere cū lacrimis et grāder erit
tecum

QUO VIR debz se armare contra
temptationis et que sunt arma defendēdi

SI ad dei grām puenisti et in cōtēpla
tione creaturarū dei visibiliū qest pri
mus ordo scientie delectari promeruiisti
contra spm blasphemie prepara te ipsum

et arma. Sine armis non stes in hac regio-
ne ne ab insidiantibus et decipientibus te
quam tutius occideris. Sit aut tibi pro ar-
mis Lacrimae ieiuniumque frequens et caue tibi
ne documenta hereticorum legas hic enim
est quod blasphemie spiritum contra te per om-
nibus armat. Cum repleueris uentrem ad
struendum aliquid de diuinis rebus ne
mouearis: nam in uentre repleto secretorum
dei scientia non existit. Intellige quod tibi dico
lege continue et insatiabiliter in libris doctorum
prudencia dei quia ipsi dirigunt mentem ad
intuendum ordinem creaturarum dei et ope-
rum eius et roborant eam ex ipsis et aptant
ad acquirendum intellectum illuminatum ex da-
ritate ipsorum et ad considerationem creatu-
rarum dei cum mundicia faciunt ambulare
lege in euangelis ut viaticum acquiras
ex dispoitis a deo ad supernorum agnitionem
ex in toto mundo uirtute prudentie sue

peregrinationes singulas operare ut mens tua
 in dei mirabilibus perfundatur. Immo lectio tuo
 labori coaptatur ne sint penes te sermones
 peritorum. scilicet falsariorum et quae divina eloquia
 uendunt ut non remaneas in tenebris usque
 ad finem vite tue: et defectum patiaris como-
 ditatis ipsorum. Ac si fermentatus terrearis
 tempore pugne tue et in foueam incidas oculo
 ne percipiendo comoditatis ex ipsis. In omni
 moda tranquillitate lectio tibi fiat: et esto
 liber a multa solitudine corporis rerumque
 turbatione ut delectabilem gustationem
 in anima tua gustes per dulcem considera-
 tionem quae exsuperat omnem sensum et sen-
 tiat eam. anima tua perseverando in ipsa. Hoc
 tibi sit quod significatio in rebus quas subire
 uolueris ne de regione illa egrediaris.

DE signo contemplationis rerum
 in Veritate

CUM inceperit gr̃a tuos oculos ap̃re
ad percipiendam contemplationē rerum
in ueritate tunc statim incipiet oculi tui fū
dere lacrimas quasi flumē ut multociēs la
uent^r ex h̃m̃dantia gomme tue et tūc cessat
pugna sensum et reueabit^r int^g. Si quis aut̃
docuerit istorum cōtraria: ne credas ip̃i nā
preter lacrimas aliud signum a corpore nō
requiras. Quāto .n. tibi mēs a creaturis
extollit^r tunc corp⁹ tam a lacrimis quā ab
om̃i sensualitate recedit. Cum mel inue
ris ne inde replet^g euomas: ex ip̃o come
de moderate: nā enim anime tenuis: et
re^bleuis existit. Alit^r. n. saliens deside
rat ascendere: et distere supra natam suā
multociēs enim a lectione scripturarū et
contemplatiōe rerū aliqua comprehendit cum
vero comparatur h̃is que comprehensa sūt
ab illa insufficiētiore et minor apparet
scdm̃ sue dispositiōis mēsurā respectu
illoz ad q̃stionem eius int̃ruit. Sic et

induatur in cogitationibus suis timorē atq; tre-
 morem : et festinet reddere ad infirmū suū p̄p for-
 midinē ut pote que mota est et de hijs que su-
 pra se sunt diuinis rebus scrutari presumpsit
 natura p̄pter timiditatē rerum formido que
 dam fit ei : et discretio multū intellectui aīe
 ut silentio uaret : et q̄ nō moueat² ne pereat
 nec exquirat que sup̄ se st : et q̄ se st alteriora.
 Cum vero potās tibi data fuerit considerādi:
 considera nec mouearis contra Deum : sed
 adora et glorifica et silendo reuereri. Nā
 sic nō expedit multū mellis comedere : sicut
 nō diuinis eloquijs perstrutari / ne volentibz
 intueri res breues / nec ad hoc eas ex asperi-
 tate uie valentibz / infirmet² uisiois uirtus
 et offendant². Alit. n. loco uirtutis fantas-
 mata quedā videntur et cū mēs ob inquisi-
 tionem acidia occupat² obliuiscit² sue inte-
 tionis. Bñ ergo ait sapiēs salomō. Q̄ homo
 sine sapiētia est sicut ciuitas sine muris.
 Manda igitur o homo animam tuā et exerce

a te sollicitudine rerumque sit ex natura
tuam: et apprehende humilitatis et castita-
tis velamina contra intellectus et motus tu-
os et per hoc muenies id quod intra vel co-
tra te est sacramentum. humilibus enim myste-
ria reuelantur²

QUALITER datur anima ad orationem
et ad perseverantiam lacrimarum

SI Vis dare ad operationem orationis que
mundat mentem et perseverantiam in vigiliis
notis elonga te ipsum ab aspectu mundi sui
de colloquia et nolle exire de consuetu-
dine amicorum in cella tua nec et sub specie boni-
tatis preter illos que sunt tibi eiusdem moris et
arbitrii ac societatis eiusdem. Et tamen fer-
mentationem locutionis anime que consuevit in caute-
rite moueri. Et postquam suaderis et solueris ex-
teriori locutione vel hominem coniunge orationi
tue mentem: et anima tua lumine veritatis

uidebit. Nam quanto cor ab extrinsecis re-
bus in tranquillitate manet: tanto mens pot-
est recipere comprehensionem quam a consideratione intelle-
ctuum habere esse. Est enim mos anime cito mutare
colloquium. Si tamen laborauerimus in qua di-
ligentiam adhibere. Stude in lectione scri-
pturarum que demonstrant viam subtilitatis conten-
tationis: et in vita sanctorum quamquam a principio non
sentias dulcedinem propter obtenebrantes propin-
quitates rerum ut mures colloquium in collo-
quium. Et cum prexeris ad orationem et re-
gula locum meditationis secretarius quam vidisti
et audisti inuenies te in meditatione scriptura-
rum quas legisti et recordationis illorum scita-
rium obliuisceris: et tunc ad mundum mens
accedit. Et hoc est illud quod scriptum est quod
anima uiuat a lectione quando stat in oratione: et ex
oratione illuminatur a meditatione: Ac eadem uerum
locum extrinseci fermentationis inuenitur tota
informa orationis. Turpe est carnis amatores

et caetera magis de rebus spiritualibus perstru-
tari. Corpus graviter egrotans odit cibos
asperos et repellit: et mens secularibus re-
bus intentata non potest appropinquare strutibus
divinorum. Ignis in humidis lignis non accenditur
et divinus calor in corde diligentis quietetur
et otium: non igitur. Metuere non manet
amittit penes unum et aiam que colligata est
in rebus pluribus in divinis non permanens documē-
tis. Quēadmodum his que non vidit oculis suis
solum ex auditu solo non potest recitare cuius-
libet eius: nec sentit ita et ille cuius aia
dulcedinem celestium non gustavit. Si
hēs quā ultra diurnā necessitatē tuam
pauperibus illud exoga et veni cū securi-
tate: offeret orōnes tuas. i. loquere cum
deo: sicut filius cum patre suo. Nichil
ita fac appropinquare deo: sic etiā nichil
ita fac mereri tranquillitatē q̄ sic paup-
tas que voluntarie sustinetur. Melius est

tibi vocari a pluribus ydiotā propter simpli-
 tatem quam pp̄ gloriam sapientem atq; perfe-
 ctum. Si quis equū ascendens extendit ad te
 manū ut recipiat eum: ne repellas eum
 quia illo tempore sicut vn̄ de pauperibz egēs
 euenit. Cum autē dederis cum magnanimitate
 da et vultus claritate et plusquā petierit
 prebe. Emite nāq; dñō panē tuū an̄ faciem
 pauperis: et post nō multū temporis reuer-
 sutionē videb̄. Ne disternas diuine a paup̄e
 nolq; s̄ne dignū ab indigno s; sint ap̄ te oēs
 hominē equales ad bonū. Hoc modo indignos
 poteris attrahere ad bonū: quia cito trahit
 aīa per temporalia in dei timorē. Nā et
 dñs publicanis et peccatoribus comunicabat in
 m̄sis nec separabat indignos: ut hoc modo at-
 traheret ad dei timorē vniuersos et per corpo-
 ralia spūalibus p̄p̄inquaret. Ob hoc in bono
 et honore omēs hominē fac equales quāvis in-
 deus vel paganus vel homicida sit. Et ma-
 xime quia frater tuus est et de natura tua
 et aueritate sine s̄nā deiciat. Qñ feceris

alicui bonum retributionē non expectes
ab illo et secundum utraq; rem retribuer.
tibi adeo. Et si tibi possibile fuerit neq; p
retributionē futurā facias bonum s; ppter
amorem dei simplē. Si posueris anime tue
terminum paupertatis et per grām dei fue
ris a sollicitudinib; liberat; et in tua paup̄ta
te factus fueris supra mūdum caue ne p
amorem pauperum questum diligas pro
ehya facienda et ponas aīam tuā in tur
batione ut accipias ab alio ut alij largiaris
et exterminēs honorem tuū subiectionis
petitiōe rerum noīe alior; et excidas a liber
tate et nobilitate mentis tue in sollicitu
dine temporalium rerum quia gradus tu
st̄limis est graduū misericordiū. Supplico tibi
ne subiacaris ehya similis est nutrimini
pueror; : s; sollicitudo perfectiōis est capd. R.
hēs. res est semel illas disperge q; si nō hēs nō
hēre. Munda igitur tibi cellā a supfluita
tib; et delirijs quia h' te adducet ad abstinentiā

etiam multū et nolētem. Necessitas rerū
 docet hominē abstinere quia cum oportu-
 nitatē rerum accipimus nos met ipsos non
 possumus continere. Qui exteriorē pugnam
 superauerūt securitatē acceperūt de timo-
 re interiori nec in portune in stat in eis
 nec ab an nec retro quatiuntur in pugna.
 Pugna aut dico q̄ aduersus animā a sensibus
 et negligentia suscitatur: sic est dare et acci-
 pere auditu et lingua que sup inducuntur
 anime: et sibi faciunt recitatē: et ppter
 supinductionem turbationis exterioris nō pōt
 sibi ipi attendere in latēti prelio q̄ mouet
 aduersus eam et cum tranquillitate illa
 vincere que mouetur ab intus et insidiatōes
 que sunt ex ciuitatem nō timet. Beatus
 qui nouit h̄ et manet in solitudine nec
 fluctuat in opum multitudinem: s̄ om̄s cor-
 porales operationis laborē om̄is cōuertit
 et credit quādiū operatur cum deo et habet
 solitudinē in ipso die noctūq; nō deficiet

ex quicq̃ de necessarijs vsibus q̃madmodum
non cessat ab opere pro eodem. Si quis aut̃
nō sustinuerit in solitudine sine opere opet̃
utēs quidē eotāq̃ adiutorem nō tñ auide
p̃p̃ lucrū nā illud positum est in firmis quia
fortioribz turbamētum existit pauperibus et
pigris p̃rēs imposuerūt vt oparent̃ s̃z nō fir-
rem necessariam. In tempore quo deus con-
pungit cor tuū da te ipm̃ continuis extensio-
nibus corporis in terra et genu flexionibus.
Et cum reperit te demones suggere uacare
in alijs cor tuū sollicitū esse de aliquo nō di-
midas : et tunc uide et mirare qđ debz ex hoc
maius oriri. Nichil aliud maius est quam
aliquē sternere se ipm̃ ant̃ reuerē xp̃i die
ac nocte : et manus post tergū ligā. i. a
manuali opere quiescere : vis nō fugie-
re tibi calozem et alacrimus nō paupari
in hijs exire te ipm̃ et beatus eēs o homo
si die ac nocte studueris in hijs quē dicunt
tibi : nec aliud quesieris cū esdē. Tunc

enim orietur tibi lux miteri et iusticia tua
 cito fulgebit: et fiet sic indeficiens fons aque:
 ac sic florida paradisi. vide quanta bona
 homini de certamine oriuntur. multociens in
 uenit homo curuat⁹ sup genua in oronib⁹
 man⁹ h⁹is extensas ad celum et respiciens fa
 ciem dei n⁹i ihu xpi et colliges om⁹s cogita
 tiones suas ad deum in orone: et quadiu orat
 cum lacrimis et compunctione in ipa hora sta
 tim subito manat in corde suo fons pducens
 delectationem et dissoluuntur membra eius et
 conuelant⁹ ocli eius et reuertit facie in terra.
 cogitationes at⁹ ipius altantur ita ut non
 possit parere genu flexione p⁹gaudio qd
 est in toto corpore suo. Attende igit² o homo
 qui legis quia nisi laboraueris non mueris
 et nisi pulsaueris cum feroore ac super
 uigilaueris hostro continue non exaudieris
 Quis audies hoc desiderabit iusticia extri
 secam: ille. s. qui non pot in solitudine
 sustinere. Verumptamen⁹ si quis non poterit

huius uacare pro eo qd grā dei est eē hominem
inter hostium non derelinquat aliam uā
ne utriusq; uie faciat se ex parte: Donec
moriatur exterior homo a rebus mūdi nō
solum a peccato: s; ab omī actiōe corporali:
similiter: et interior homo a prauis cogitatioibus
et infirmet² motus corporis naturalis ut nō
moueat in corde dulcedinē patōz nō moue
bitur in homīe dulcedo spūs s; et mēbra
eius nō non purgabuntur in uita sua
et anime eius: intellectq; diuini nō apparebūt.
Et quousq; destruat in corde suo solitudinē
seculariū preter necessariū usum nature
ac dimittat dñi curā de ipō spūalis ebie
tas in ipō nō mouebit et consolationē illam
nō sentiet de qua erat apt^s consolatq; qñ
dicebat nrā conuersatio in celis est. Et ite
rum uiuo ego iam nō uiuit uero
in me xp̄s. Hoc aut dīxi. nō sciens
spem ita v; qd nisi quis attingat ad su
mitatē pfēctionis nō pmezeatur grām dei
aut sibi consolationē; nō inueniat occurrētem

In veritate .n. cum aliquis commissa publica
 uerit et ab eis elongauerit se omnino: et ac
 reserit constanter ad bona in modico tpo
 re sentiet auxiliū. Qd si superauerit ali
 quantulum inueniet consolationē aīe suae
 et remissionē peccaminum consequetur et
 habundantiā bonorū recipiet et grā dign⁹
 fiet verūtamē minor est iste incompatiōe
 apud perfectionē illius qui se ipm segregauit
 amūdo et inuenit in aīa sua beatitudinis
 secretum et comprehendit illam rē pro qua
 xps adueit. Cui sit gl'ia in secula seculorū
 amē.

In acquirendo honore quē d's dedit
 hominibus per duplicē doctrinā

MULTVM honore dedit deus homi
 nibus per doctrinā duplicē qua eis aperuit
 hostium intēdū ad sup'ā agnitiōē vis

aut testem fidelem sup premissis. fac
temet tu in te ipso et non perhibis. et si ab
exteri⁹ vis hoc scire hēs aliū magrē et
testem qui ad viā te dirigat veritatis. Mēs
fermī tuta obliuionē euitāre nō pōt et sapiā
nō apit talibus portā suam. Qui pōt con
prehendere diligenti cognitioē ad quā equa
litatē finis omnium fīnat abrenūciatio
tpōlium alio magro nō eget. Nālis Lex
que primū homini data fuit adeo cōtempla
tio est creaturarū suarum. Post preua
ricationē vero addita est lēalis. Qui nō
elongat se a causis vitioꝝ volūtarie: in
undq trahitur ad peccatū. hec sūt cause
peccati diuiores. mulieres: prospera coepens
habitus et diuitie. Non q̄ hec sint na
turalē peccatū: s; quia per hec delectat
natura ad passionis peccati. Vnde oportet
hominem studiosē cauere sibi.

QVOMODO a causis vitiorum
est fugiendum

SI semp fragilitatis tue fueris memor:
terminum custodie nō excedes. Apud ho-
mines abominabilis est paupertas: apud
deū verā, plus anima corde sublimis et
mens elata. Apud hominē sūt diuitie pre-
ciōse s; apud dñm anima humiliata. Cum
volueris facere initiū bone operationis:
aduenturas tibi temptationis primo pre-
para te ipm ne hestes veritati. Nā
consuetudo est minimi: Vt cū viderit
aliquē incipientē bonā cōversationem
fide feruenti et consuetudine pura: ob-
uiat ei varijs et diuersis temptatiōibz:
vt ex mīde in timore veniens arestat
a bono proposito ne habeat aliquatenus
calorem appropinquandi deo. Non q̄ talē
virtutem habeat aduersarius nā nullus

si hic esset possz facere bonū: sz permittit^r
a deo: sicut in beato iob docui sumus. Tu
vero prepara te ipm virilz ad obstandu
temptationibz que virtutibus inducunt^r
ac demde virtutis incipe operari: Quia
n prius te preparaveris ad resistendu
temptationibz: a virtutū operatiōe re
cedes. Homo dubitans deum esse ad
iutorē bone operatiōis ab umbra sua
terretur: et in tempore fertilitatis et ha
bundantie fame laborat: Et in tranquill
tate spūali tempestate replet^r: Qui ve
ro confidit in deo: confortabit^r corde:
et corā omibz apparebit preciositas eius
et cōspēctu inimicōrū suorū. mā
data dei sup omē thesauros mundi st.
Et qui acquisiuit ea: invenit intra se
deū. Qui semp qno cubat sollicitus est
de deo: ipm acquirit pcurēm. Et qui
desiderat voluntatē eius: celestes

angelos deductores habet. Qui timet
 peccata in offensibiliter transiit timidum
 iter. Et ante se lumen inueniet tempore tene-
 broso. Gressus custodit deus propter timorem
 et tempore ruine preueniet eum misericor-
 dia dei. Qui delicta sua extirpat propter
 cadet in deteriora prioribus: et in septu-
 plum soluet venditum. Semina elemosi-
 nae in humilitate: et in iudicio man-
 metes. In quibus perdidisti bonum in illis
 iterum acquirere illud. Te vero obolum debes
 deo quod a te non pro ipso recipit margaritam.
 Vnde castitatem perdidisti: non recipit a te
 deus elemosinam in fornicationem mor-
 tem. Quia castitatem corporis tui vult a te.
 Ex quo preueneris es mandatum ne putes
 acquisitionem mundi dereliquisse pro alijs
 pugnas: verum dereliquisti et alios ve-
 nisti impugnare. Dixit beatus effremus. Quia
 nullus repugnat estui tempore mensis: inemahz

indumentis indutus: sic quilibet quod seminat
illud et metet. Et quolibet infirmitas me-
detur propriis medicinis. Et tu forsitan
agitatus inuidia ut quid solum impu-
gnare festinas? quousque paruum habes
et incipiens florescere delictum: excide illud
ne crescat antequam amplifietur et fu-
tum faciat. Ne sis negligens. Quā-
do tibi paruum videtur delictum. Quoniam vi-
debis illud delictum dominum inhumanum
et coram illo ligatus tanquam servus incedes
sed ille qui repugnat a principio: dominabitur
eius cito.

DE humilitate et patientia

QUI potest iniusticiam sustinere cum gaudio
hinc utique premanibus quo resistere possit:
hic recipiet consolationem divinitus per
caritatem quam gerit ad ipsum. Qui cum

17

humilitate sustinet falsas accusationes sibi
obiectas: hic ad perfectionem devenit: et
a sanctis angelis admiratur. Nulla enim ita
magna et difficilis ad obtinendum extitit
virtus. Ne credas tibi met quod sis fortis: quo
usque examinaueris et inveniens te ipsum
in alteratum: sic in omnibus proba te ipsum. Non
habeas mentem elatam: ne confidas de vir-
tute tua: ne permitaris in fragilitate
naturae cadere: ac tunc ex propria nata
fragilitate tua adistas. Ne credas tuo
arbitrio: ne te vinculo suo illaqueet mi-
micus. Acquire fidem rectam in te met ipso
ut inimicos tuos valeas conculcare. ha-
beas mansuetam linguam: et omnino tibi de-
decus non occurrat. Acquire tibi dulcia
labia: et habebis tibi omnes amicos. Ne
glorieris unquam in lingua tua, nec in
tuis operibus: ne confundaris. Quamlibet
re in qua gloriatur homo deus alterari

pmittit: ut humiliet^a homo, et omnia pui
dencie diuine pmittat: ne credat qd sit
sibi aliquid inalterabile in hac vita.
Talis aut affectus tuos oculos ad dnm sepe
extollet. Protectio dei et puidētia creant
omnis hominis: nec videt² nisi ab hijs qui
purgaue^zunt semet ipsos a peccato et medita
tionem hnt in deo. Spāliter aut manifesta
tur his puidētia dei qui pro deo madunt
in magnā temptatiōez. Tunc ipaz sentiūt
et quasi oculis corporijs apparet qui vidz
eam iux^a cantitatē et causas contingētis
temptationis: ut ad strenuitatē pugnatōez
iungat sic in iob ihūnaue. Petro. et
similibz quibz in humana specie apparebat
confortans et confirmans ad fidē et
spem. Si vero dicis sanctis hoc dispensato
ri datum fuit Et qd spāliter pmeruisset
hmo^u visionis: sint tibi ad fortitudinis
exemplū max^z tres xpi. Quorū multi
multociens aut singulariter vnus et

unus et in multis locis certauerunt pro xpo.
 Et in occulta uirtute que in eis erat ui-
 uenter sustinuerunt luteis corporibus cor-
 pi ferro et omnia tormenta, xē quidē
 supra naturā. Talibus em̄ sancti angeli
 visibile apparerent. ut addiceret quili-
 bet. Quā habundanter diuina prouide-
 tia puenit ad illos qui modis omnibus
 sustinent om̄em temptatiōem et om̄em
 tribulationē pro ipso ad iudiciū fortitudi-
 nis eorū et confusiōem inimicorū suorum.
 nam quantomagis sanctis uisceribus ro-
 borabantur: tanto plus aduersarij ppter
 iporum patientiā furebant. Quod nec
 esse est dicere de monachis peregrinis:
 et anachoritis qui desertū inhabitabāt:
 et fecerūt illud habitabile hospitium an-
 gelorū. ad quos sancti angeli accedebāt
 sepius ppter conuersationis sue suau-
 tatē. Et ut pote sub vnius dñi ptectione

statuti inuicē conueniebāt ad temp⁹. Quia
omnibz diebz vite sue vitā heremiticā
implexantē in montibz et speluncis et ca
uernis terre degebāt ppter dulcedinē
vel dilectionē diuinā. Unde sicut terre
na dereliquerūt celestia dilexerūt et
angelorū imitatoris facti sūt: ita de
Iure angelorū suā eis voluntatē nō ab
stondebant s3 ad tēpus apparebant
eis qualē oportebat eos conuersari do
centē. Et aliquō quedā eis ambigua
exponebant. Aliquō sanctos per deuia errā
tes dirigebāt. Aliquō vero in temptatio
nibus incidentē liberabāt. Et quōq3 su
bita ruina lapidibus et lapidum itu ab
inimico sanctos manifeste impugnatē eri
piebant: et se illis visibiter ostēde
bant. et ad ipsorum consiliū seu auxi
liū se dicebant transmissos. Et con
fortationē refrigeriū et audaciā eis

faciebant. Et quandoq; p ip̄os sanitates
 operabantur. Aliqño vero ip̄os sanctos
 curabant in passionis incidentis. Aliqño
 vero corpora ip̄orum fame correuētia tactu
 manu aut verbis super naturalibus cō
 fortabant: Et fortitudinē apponebant.
 Et quandoq; exhibebāt eis panes aliqño
 calices et alia quedā: Quandoq; et tran
 situs sui modū exponebāt. Vt qđ igit
 enaxam⁹ charitatē exponēdo quā erga
 nos et curā quā erga iustos sancti an
 gelī gesserūt et gerūt? Nam sicut
 maiores fr̄es minoribz fr̄ibus sic pui
 dent ip̄i super nos. Sz hec dicta sūt.
 Vt fiat quilibz: qm̄ ppe est dñs om̄bz
 invocantibz eū in veritate / et quā tam
 prudentiā facit illis qui se beneplaci
 tis eius tradiderūt: et sequūtur ip̄z
 ex toto corde. Si credis q; deus paret
 de te Quare solutus es et curas de

temporalibus et necessariis carnis. Quod
si non credis quod provideat tibi deus: et ob
hoc de necessariis tuis es sollicitus sine
ipso: miseremur es omnium hominum. Ut
quid ergo vivis? Iamda ergo ad dominum
cogitatum tuum: et a timore superveniente non
formidabis. Qui se ipsum semel obtulit
deo: in mentis quiete degit. Nisi al-
quis fuerit sine proprio: ad turbationem
cogitationum non poterit ei animam liberare.
Et sine tranquillitate sensum non sen-
tiet pacem mentis. Et si non intineuerit
in temptationes sapientiam spiritus non acqui-
ret. Et sine laboriosa lectioe subtili-
tate cogitationum non sentiet et sine
tranquillitate cogitationum mens in oculis
mysterijs non movebitur. Et sine
confidentia que fit per fidem animam contra
temptationes audaciam sumere cum

securitate nō pot. Et sine experientia
 p̄cedis dei cor in ip̄o sperare nō pot.
 Et nisi gustet aīa passiois xp̄i scīe
 ter comunione nō hēbit cū ip̄o. Illū
 reputa hominē dei eē: qui ob multā
 pietatē se ip̄m mortificavit: necessa
 rie utilitatē. nam qui misetur paup̄is:
 deum hēt pro se cogitantes. Et qui pro
 ip̄o fit paup̄: indigentis thesaurus in
 muenit. Deus nō eget aliquo: s̄ ledat
 cum videt aliquē suam imaginē comple
 xantē et honorantem illā pro ip̄o. Quō
 quis postulauerit a te quod habes nō di
 cas in corde tuo dimitta hoc aīe mē ut
 requiescat in ip̄o: et deus hēt illi unde
 porrigat necessaria aliūde. Iniquorū
 verba sunt hec et ignorātiuz deum:
 nā iustg et bon⁹ homo suū honorem
 nō dat alijs. neq̄ p̄mittit q̄cūq̄ temp̄
 manitez p̄teriri. Paup̄ q̄dem et egen⁹

homo procuret a deo quia nullū derelinquit.
tu autē reliquisti honorē tuū procuratū tibi
a deo et repellens paupē per auaritiā a se
a te grām elongasti. Cum autē dederis gaude
et dic. Gl̄ia tibi d̄s quia fecisti me dignū ut
aliquē muererē ad complacandū. Qd̄ si nō
hēs qd̄ des gaude potius et dic referēs gra-
tes deo. Grās tibi ago d̄s me⁹ qui dedisti
michi hunc honorem: ut sim pro noīe
tuo paup et fecisti me dignū gustare tribu-
lationem positam in via mādatorū tuorū
et infirmitatē et paupertatē sic gustauerūt
santi qui hāc viam ambulauerūt: Cum
infirmus dic. Beat⁹ es qui meruisti a deo
temptari in hijs quibus vitam hereditarie
possidem⁹. Infirmitatē enim corporis affert
d̄s pro aīe sanitatē.

DIXIT DE UTILITATE Tēptationum
quidam sanctorū et illud
notauit qd̄ monachus qui non fuit deo

iuxta beneplacitum eius: nec studiose labo-
 rat pro salute aīe sue s; erga uirtutum
 acquisitionē se continet negligenter p̄mitti-
 tur a dño in temptationēs incidere: ne nimia
 ociositate sua ad deteriora declinēt. Ob
 hoc m̄si proicit deus temptationēs sup̄ pigros
 et negligētēs: ut in ip̄is et nō in uanitatib;
 meditent̄. Fac hoc deus diligentibus eum
 ut castiget eos: et faciat sapientēs et ip̄os do-
 ceat suam voluntatē quos q̄no ad dñm orāt
 quam titius nō exaudit quousq; confessi sūt
 ut stat̄ pro recto q; ~~hoc~~ pro sua negligentia
 contingit. Scriptum est enim. Cum extēde-
 ritis ad me man⁹ ūas aduertam oculos me-
 os ad uob̄ et si multiplicaueritis orōnes non
 exaudia. Hoc licet pro alio sit dictū: tñ p;
 his scriptum est q̄ uiam dei dereliquerūt.
 Ex quo dñm misericordē multum dicim⁹: quare
 in temptationēs postulantes et pulsantēs non
 exaudim⁹. Hoc aut̄ dorem⁹ apphādite

Non est brevis mand⁹ domini ad erudiendum:
neq; grauis auditu ad audiendū: s; peccato
nra diuiserūt nos ab illo et iniquitatē nre
ne exaudiat qui suā faciē aduerterunt:
Esto dei memoria in omni tempore, et cum
incideris in mala temptatiōē recordaberē ipse
tui. Natura tua facta est receptibilis uitio
eum et pntis seculi temptatiōs: multe sunt
nec longe sunt a te mala s; intra te ipsum:
et subtg pedibus tuis oriūtur. De loco non
ex eas ubi manes et ab ipis liberaūis cū dē
ānuerit tibi. sic propinqua sunt supbia
oculis: ita sunt et hominib; temptatiōes pro
pinq. Hoc aut disposuit dei sapiētia pro uti
litate tua: ut assidue hostium suū pteores et
timorē tribulationū in mente tua eius memo
ria infatur et appropinqs ei p intercessiōis
et sanctificet^a cor tuū p cōtinuā memoriā
eius ut et te deprecantē exaudiat: et adisti
qā dē est qui te liberat: et seminas creator

tuum qui mundum duplicem pro te fecit.
 vnum tanquā doctorem et castigatōrē tpo
 ralem. Alium tanq; pēnam domum et heredi-
 tatem tuam eternam. Vnū in pnti: et alium
 in futuro. Non fecit te deus inreceptibilem
 terrestriū ne ad deitatem aspiras: hereditas
 qā hereditauit primus lucifer q; pp elationē
 sathanas postmodū est effectus. Similiter nec
 indeclinabile nec immobile: ne fieres simi-
 lis in ciatoz natura et fierent tibi bona sine lu-
 reo et sine mercede sic sunt inreonalibz na-
 tuzales effectz: Quanta utilitas et grarum actio
 et humilitas oriuntur desup inductione stimuloz
 omis stize facile possunt. Manifestū est qd nob
 est et studere in bonis et declinare a malis: et
 ad nos honore et dedec⁹ que hnt ex his fieri
 referunt². Pro dedecore uere cōdemnantes
 timem⁹: pro honore vero dō grās agim⁹ et
 extendimur ad virtutē. hac de causa pro-
 misit te dō in contestationibz eē ne aliquādo
 declines exasperans eum et sup inductione

pene destruat te a facie sua pretermulto. n.
dicere in pietate et ceteras blasphemias que
nascuntur per prosperitatem et securitatem
quam predicta dicere quis non presumat. Hos
tibi magis deus multiplicavit ne sibi esses
ex eis et irreceptibilis contristantia ad supra
timorem existens oblivisceris dominum deum tuum
et declinationes ab ipso et ad culturam multorum
deorum incidens: sicut multi qui utique tue
conditioni consules existens et eisdem contrista-
bilibus non flagellati in uno momento temporis &
breui potante non solum a multorum deorum inciderunt
cultura sed et se ipsos vocari deos in amorem pre-
sumpserunt. Hac igitur de causa per passiones
et contristabilia multiplicavit deus memo sui
in corde tuo et timore aduersitatum excitavit
te ad pulsandum hostium sue pietatis et pro
liberatione tua ab ipsis: et oratione eorum in te
suam inseruit. Caritatem autem inferens honor
tibi adoptionis appropinquavit ostenditque tibi ha-
bundantiam sue gratie quanta esset. Unde

sciebas o homo huius dispensatione et cura
 suam nisi tibi contraria contigisset. Nam ex
 his possibile est in anima tua divina multi-
 plicari per amplius caritate. scilicet ex conside-
 ratione suorum christianorum et ex recordatione
 multitudinis prudentie sue. Hec omnia bona
 de contrariis tibi oriuntur ut distas
 regnari. Memento dei: ut salvans te
 recordetur et ipse tui et omnem benedictionem lar-
 gatur. Ne obliviscaris eius elatus inua-
 nitatibus ne obliviscatur et ipse tui tempore pu-
 gne tue. In habundantia tua obediens sibi
 esto ut in tribulationibus precordiale habeas
 et assiduam deprecationem cum securitate apud
 eum. Munda te ipsum coram deo semper habeas
 memoria eius in corde tuo. Ne mora pre-
 hens ex memoria eius sine securitate fias.
 cum accesseris apud eum: quia securitas apud
 eum ex ipso fit frequenti colloquio multaque
 oratione. Affectus qui fit erga hominem est
 frequentatio que fit per corpus. sed affectus

ad deū fit per memoriā aīe ac supplica-
tionum orōnem et holocaustū. De mul-
ta enim assiduitate recordationis ipsius
quōq; ad stuporē et admirationē transfer-
tur cor iux̃ illā leat^a cor querētūz dñm
querite dñm o condemnabiles: et cōfor-
tamini spe. Querite faciē ei⁹ p pñiaz: et
sanctificabimini sanctificatiōe vult⁹ eius
et a peccatis vris mundabimini. Currite
ad deum o vos qui estis rei peccatis: quia
potens est dimittere peccata: et pot̃ dele-
re delicta. Cum iurēiurādo ait per pro-
phetam dicens. Vnio ego dicit domin⁹:
nolo mortē peccatoris: s; vt cōuertat^r et
vivat. Et iterū tota die spandi man⁹
meas ad pplm cōtradictentē et rebellē. Et
iterū quare moriemini dom⁹ isrl: con-
uertimini ad me: et ego cōvertar ad vos.
Et iterū. In quacūq; die peccator con-
uers⁹ fuerit a via sua praua ad deum

et fecerit iudicium et iusticiā iniquitatu
 eius nō recordabor: s; vita uiuet et nō
 moriet^r: Dicit dñs. Et iustus si dereli
 querit iusticiā suā: et peccans iniusticiā
 fecerit: iusticie eius nō recordabor: s;
 ponā lubricum corā eo et obscuritate ope
 rum suoz moriet^r p̄seuerās in eis. Qua
 de causa peccatoz nō obligat^r peccato suo:
 qñ cumq; conuertet^r ad dñm. Et iusticia
 iusti nō liberabit eū quatūq; die peccau
 rit. dū tamē p̄manserit in peccato. Et
 iheremie quoq; sic ait dñs. Accipe tu perga
 mē tuū quocūq; dixerō tibi stube adieb;
 iose regis iude vsq; hodie omnia mala q̄
 quot dixi tibi inducā huic populo. Ut au
 diens et timens dñs homo dezelmiquat viam
 suam malā: si cōuersi p̄niteat tollam^r
 p̄cā eozū. Et sapiā dixit. Qui abstodit
 p̄cām suā: in utilis erit qui vero cōfi
 tetur peccata sua. Et transtendit ea

misericordiam obtinebit a deo. Et ysaïas
ait. Querite dominum et invenietis: invocate eum
et appropinquate ei. Derelinquat populus via
peccatorum: et iniquus vias cogitationes suas: et
convertimini ad me et ego miserebor vestri. (ut
custodieris vias domini et feceris voluntatem eius)
Tunc spera in eum et invoca eum. Et multa
similia per totam scripturam. Sed superveniente te-
tatione iniquus non habet confidentiam invocandi
deum. Nec de propria salute sperandi quia in
diebus quietis sue elongatus est a volun-
tate ipsius. Priusquam pugnare incipias
exquirere compugnatores. Et ante quam infir-
mezis: requirere medicum. Et priusquam contrahat
tribulationis ora dominum: et tempore tristitie in-
venies eum et exaudiet te. priusquam la-
bores invoca et supplica. Et ante quam votum
ammittas: prepara promissa viatica recede
scilicet ab hoc mundo. Archa noe tempore pacis
condita fuit. Et centum annis ante ligna eius
preparata erant. tempore vero ne misisti

pierit: et iusto p[ro]tectio fuit facta. Os iniquum per
 orationes obstruitur nam redargutio conscientie ho-
 mines facit formidolosum. Cor bonum effundit
 lachrymas cum gaudio in oratione. Nam quibus mundus
 mortuus est in sustinet aduersitates gaude-
 ter. Magnorum enim est et potentum sustine-
 re dolores huius mundi inter suos et illorum
 quibus iste mundus mortuus est omnis consolatio de-
 sperat². Et quibus non est motus neque uent in iu-
 riam sustinere sed a vanagloria moti reatuebant²
 seu et a tristitia occupantur. O quam difficile
 est: ut hec acquirat uirtus et quanta gloria
 obtineat apud deum: qui vult hanc uirtu-
 tem acquirere. scilicet iniuriam cum gaudio susti-
 nere. Neesse habet elogare se a suis atque
 peregrinari quia non potest eam acquirere in sua
 patria commorando. Magnorum enim est et potentum sustinere
 dolorem huiusmodi inter suos: et illos quibus mundus iste mortuus est: et
 DE humilitate et exaltatione humiliantis. ^{consolatio des}
 SICUT appropinquat gratia humilitati: sic et superbie

contristans euentus. Oculi domini super humiles ad
letificandum eos. Vultus autem domini contra super
bos ad humiliandum eos. Humilitas semper ven
pit a deo misericordia: duriciem vero cordis
et modicitatem fidei terribiles obuiationis occu
runt. Paruipende te ipsum in omnibus apud omnes ho
mines: et exaltaberis super principes huius mun
di. Preueni omnes inclinationem et salutationem
tua: et honoraberis super illos qui offerunt munera
auri ophir. Vilipende te ipsum: et videbis gloriam
dei in te ipso. nam ubicumque humilitas nasci
tur ibi gloria dei oritur. Si laboraueris mani
feste contempni ab hominibus: faciet te deus
glorificari. Quia si habes humilitatem in corde
tuo: ostendet tibi deus gloriam in corde tuo.
Esto contemptus in magnitudine tua: et eris
magnus in puitate tua. Studeas despicere: et
repleueris honore diuino. Non queras hono
rari: cum minoris sis repletus pulueribus. Con
temne honorem: ut honorearis: ne diligas
illum ut dederis non incurras. Qui currit post honorem

honor fugit ab eo. Et qui fugit illū: sequet^r ab ipso.
 et de illius humilitate fiet omnibz hominibz p^rdicator.
 Si despicias te ipm: ne honoreeris deus te diuul-
 gabit. Si vero ppter veritatē contēpseris te
 ipm: precipiet deus creaturis suis omnibz: ut te
 laudent et aperiet ant^r conspectū tuū hostiū
 gl^{ie} creatoris tui. et comedabunt te quia
 secundū imaginē ei⁹ et similitudinē eius
 existis. hominē quidē virtutibz fulgētem
 hominibz vero contemptibilem apparentem
 et vita splendētem suā q^q p^rclarū humi-
 lem vero spū quis vidit? Beatis qui
 humiliat se in omnibz. Qm exaltabit. nā
 qui p^r dñm humiliat se et parvipendit se
 ipm glorificat^r a deo. Et qui p^r dñm exu-
 rit et sitit: deus illum bonis suis me-
 briabit. Et qui p^r eum fit nudus: stolla
 in corruptionis et gl^{ie} induet^r ab illo Et
 qui paup^r efficitur p^r eū: veris ipius di-
 vity⁹ consolabit^r. temet ipm despice ppter
 dñm:

Et multiplicabit² tibi gl'ia te penitus ignorante.
In tota vita tua te ipm reputa p'orez: ut
semp iustificeris. Fias ediota in Sapa tua.
nec apparere te facias sapientem idiota ex
istens: na ubi exaltat humilitas in utile
et in doctum quanti putas e ille qui fit ma
terea veneratiois magnitudinis et honoris?

Timeto supbia et magnificaberis: fuge
vanagloriam et gloraberis. Non est em
distributa filiis hominum vanagloria: nec
natioi mulierum elatio. Si spore renuisti
omnibus mundi reb): ne vellis aliquatenus
cu aliquo litigare. Si vanagloriaz abomina
ris: fuge venerantis ea. fuge tamen ama
toris reru qua acquisitione ipare. Et l'aga te ipm
aprodegis: sic apud galitate. fuge luxuriosos:
tamq; a luxuria. Quia ubi simple memoria
predutorum conturbat metes quanto magis aspectu
et couersatio cu eisde. Appropinqua iustis: et
deo p ipos appropinabis. Conuersare cum
h'mibz humilitate: et adistes mors eorum

si enim aspectus eorum est utilis: quātomagis doctrina
 eorum. Dilige pauperes quia per eos misericordiam
 obtinebis. Ne appropinques litigiosis: ne foras
 tranquillitatem fieri compellaris. Ne foras
 abominabilium infirmorum dolores: quia et tu
 aene indueris sic et ipsi. Ne exacerbes
 contristatos corde: ne ipsorum vacullo flagel
 leris: et queres et non inuenies consolantis.
 Ne rideas mutilatos membris: quia ad mor
 tem omnes equaliter vniuersi. Dilige peccatores:
 sed ipsorum tamen sint opera odiosa. Ne quando in his in
 quibus ipsi sunt tu tenteris. Memeto quoniam comu
 nionem habes cum terrena substantia: et bene
 fac vniuersis. Ne exacerbes egentes: et
 orationibus tuis et suauibus sermonibus et consola
 tionibus ne priues illos ne pereant et a te
 ipsorum anime requirant. Sed imitare medicos qui
 calidioris passionis medicinis frigidioribus
 et contrariis medentur frigidiora. Exalta
 te ipsum cum obuiaueris proximo tuo: ut honores

eum supra mēsuras suā osculare pedes ei et
man⁹ et tene ipās multoties cū multo honore. et
sup pone ipās sup oclōs tuos et comēda ipm et
in eo qd non hnt cum aliquo vero. Cum vero
recesseris ab illo de ipō loquere omne bonum
et quicqd est preciosū. sup hoc et hūmōr trahes
eū ad bonū et compelles eū erubescere ex
salutatiōe qua eū salutare curasti et ita semē
virtutis seminabis in ipō. Ex tali aut con
suetudine qua te ipm asuehis format mte
forma bona et multā humilitatē acquires
in te ipō: et magna obtinebis sine labore. Nec
illud solum quinimo si hnt et defect⁹ ali
quos honorat⁹ a te recipiet similitatē eru
bestens ex honore quē sibi fecisti: et hic
modus salutatiōis et honoris sit tibi semp
apud omēs. Non exacerbes aliquē nec in
ideas alicui nec ppter fidē nec ppter opa
eius mala: s3 custodire ipm. Nec aliquē
in aliquo aequas aut culpes: hēm enim

in rebus iudicē nō acceptantē psonas: q̄ si velis
ipm conuētere ad ueritatē: contestare pro
ipō et cum lachrimis loquere ipi uerbum
unū aut duo neq; ascendaris furore cōter
eū ne inimitie videat in te signū: Nā co
ritas nō nouit furere aut exacerbare aut abo
minari aliquē uicose. Signū caritatis et shē
est humilitas que nascit^r ex concietia bona in xpo
ihū dñō nro cui est glia et potestas cū pte et
spū stō in secula seculorū amē

DE bonis que nobis pueniūt ex noticia hu
mane fragilitatis: et de gēibz et cōditionibus
appropinquandi deo

QVANDO aliquis in aliquā eumā labit^a
peccati significatiuū est naturalis infirmitas
quia cōuenienter pmissit dñs natūm humanū eē
receptibile vitioz. Nō enim puidit dñs cōstitue
re ipāz supiorē illis sūt regeneratiōez futu
ram. Ipām aut eē receptibile uitioz uile
est aīe ad cōcientie purgamenta s; pseuerantia

in eis deus impudens est et turpis. Tres modi sunt per
quos omnis anima rationalis deo potest appropinquare. vel
per fervorem fidei: vel per timorem: vel per domini disci-
plinam. Nullus enim potest appropinquare caritati dei:
nisi precesserit unus ex hijs tribus modis. Sic enim
ab inglubie ventris nascitur turbatio cogita-
tionum: ita et a multiloquio et immoderantia
locutionum ignorantia et mentis excessus. Tem-
poralium rerum sollicitudo turbat animam. Et
fermentatio que fit ex ipsis mentem corrumpit
et extrahit a quiete. Et ideo deus religiosus
qui se tradidit operationi celesti quotidie
ex omni sollicitudine temporalium semper est. Ut
factus in se metipso nihil penitus in se immutat de
hoc mundo. Ab humor enim factus in otio rever-
cabitur in lege domini die ac nocte poterit medita-
ri. Corporalis labor sine mentis mundicia est
sicut sterilis mater et ubera siccata quia sche-
re dei appropinquare non potest. Et sicut quidam
corpus laboriosus quidem facit sed nihil acquirit.
sicut qui seminat super spinas nihil metere

potest: ita q̄ se odio vel cupiditate destruit nō pōt
 aliqd adipisci s̄ ex multis vigilijs et occupationibz
 rerum in format̄ in leto suo. Et hoc testat̄ scriptu
 ra q̄ dicit. Sicut p̄p̄ls opans iusticiā et nullū
 mandatū dñi negligens veritatē et iustici
 am querūt a me et volūt m̄ appropinquare dicēts.
 Quare ieiunauim⁹ et nō vidisti et nos hu
 miliuim⁹ et nō nouisti. In diebz em̄ ieiunij
 or̄ v̄rōz factis voluntates v̄rās et tamq̄ ido
 lis sacrificia offerētis malignas opationes aīe
 et cogitationes prauas quas sic dēos reputastis
 vobis et corp⁹ v̄rū om̄ pretiosius thymama
 te molantes eisdem q̄ uos oportebat offerre in
 p̄ bonā opationem et sincerā concienziā v̄rā. fer
 tilis terra est que letificat cultorem suum fru
 tificatiōe centena. Et in aīa que solidata ē in
 timore et memoria dei et vigilijs in dormitabi
 libz nocte dieq̄ ibi edificat dñs sup stabilitatē
 ipsius nube cooperiēte ip̄az diuino lumīe: Et
 ad illuminationē noctis intra ipsius caliginē lux
 fulgeb⁹. Sic nubes operiūt lumē lune ita et
 vapores ventris in aīa sapiāz dei. Sicut est

Flamma ignis in succis lignis: ita est corp⁹ vete^{re} re-
pleto. sicut auget pinguis materia flamma ignis
ita diuersitas cibor⁹ corporis motu. In corp⁹e
luxurioso non habet scientia dei. Qui diligit
corp⁹ suu^m dei gra^{ti}a non acquirit. Sicut ex dolo-
rib⁹ part⁹u^m fruct⁹ orit^{ur} letificas parietes ita ex la-
bore nascit^{ur} in aⁿima secretoru^m dei scia. Et pi-
gris et luxuriosis turpitudinis fruct⁹. Sic
pater cura gerit filij sui: ita de^{us} cura gerit cor-
poris & pro ipso affligit^{ur} iux^{ta} illud preciosissima
est operis acquisitio: que cu^m sapia exerce^{re}.
Peregrin⁹ est qui mente fact⁹ est ex secu-
laria vniuersa. Luxe^{re} qui in fame et sin-
gula ducit oib⁹ dieb⁹ vite sue p^{ro} spe futuri bo-
no^{re}. Diuitie religiosi sunt consolatio que fit
ex luctu et letitia que fit ex fide que inu-
bilib⁹ splendet. Monachus est qui sedet
ex seculu^m. et semp^{er} supplicat deo ut adi-
piscat^{ur} futura bona. Misericors est quidam
oib⁹. Et in mente aliquem ab aliquo non dister-
nit. Virgo est non qui custodit corp⁹ suu^m
a pollutione tantu^m aut a coⁿu^{er}tu impollutum

33 is qui quando solutur dē: Verecūdat de se ipō aut
 in se ipō. Si diligis castitatem: tūpes cogi-
 tationē p̄ meditationē lectionis et extentā orō-
 nez expelle et tūc amaboris cont̄ causas
 nature. quia sine his impossibile est mūdi-
 ciām in aīa īueniri. Si vis inuenire grāz
 vel misericordiā possidere: prius aſueſte
 te ipm̄ contemnerē oīa. Ne mēns ipōrum
 ponderē dissoluat̄ et ex terminos suos fi-
 at. Nā rectificatio mīe in iniuriarū patiētia
 demonstrat̄: quā adipisci nō pot̄: qui rez
 solitudinē occupat̄. Humilitatis p̄fectio ē ac-
 cusatiōes falsas cū gaudio sustinere si mue-
 ritate misericors es cū auferūt̄ t̄ iniuste
 tua: ne contristeris mīeri nec exteri
 dammū recites s̄z conglutinet̄ poti⁹ iadura
 iniuriarū a misericordia tua in aīa tua:
 sic vni austeritas p̄ habundantiā aque cō-
 pestitur. Ostende quoq; multitudinē mīe
 tue in bonis que retribuīs iniuriatoribz tuis.
 Sic b̄s eliseus fecit inimicis suis. Nam qnō

oravit et excreavit eos caligine virtutē que erat
in se tūc oravit et cū cibū et potū dedit eis : et eos
abrē pmissit mīaz demōstravit

DE vera humilitate

QVI in veritate humilis est patiendo
iniuriā non turbat^r : nec excusat se sup re
in qua iniuriā est peccat^r : s^z recipit accusa
tionē ut veritatē nec sollicitus est sugge
rere hominibz q^d iniuste sit accusat⁹ : s^z veniā
petit. Quidā enim infamīā luxuriāre aro
gere sponte sibi : cum tales nō eēnt. Alij
infamīā adulterij longe existētis ab eo
sustinuerunt. Et se ipsos lacrimando pena pec
cati qd nō fecerat honorabat^r : et indulgen
tiam de iniquitate quā nō ppetraverunt
cum lacrymis ab iniuriantibz exoptebat.
Omī puritate et mūdicia existētis in aīa
coronati. Alij quoqz ne glorificarentur
in virtuosa conversatiōe sua que occulto
erat in ipis se infirmos ostendebat^r : cum
eēnt divino sale conditi et tranquillitate
firmati

ut pote qui ex conuersatione sua summa stōs anglos opu-
tionū suarū predicatoris hēbat. Tu. n. humilitatē
putas hēre: si nō pateris accusari? Si g̃ stree
volueris utrum sis humilis: p̃ba te ipm̃ in su-
pradictis

DE celesti mansione

Multas mansionis in domo patris sui saluator
vocat mensuras mētūz ī illa comorantū re-
gione. v3 discretioēs et diuersitatē q̃b9 in aīo p̃-
ficiūtuz. Non enim differētia locorū: s̃ ordine
charismatū multas fore māsonis exp̃essit.
Sic quilibz materiali sole iux̃ sinceritatem
virtutis vis9 et gr̃e fuit. Et sic vna lūcor
na in vna domo lucente sit cui9 lux diuisa
isplendores plures in lūmine indiuisos: ita in
futuro seculo iusti om̃s indiuisi in vna regiōe
morabunt. Quilibz aut̃ ab vno intelligibili
sole illustrabit̃ scdm̃ mēsurā suā. Et p̃ meritū
trahet gaudiū et leticiā tamq̃ ab vno aere
et loco et cathedra et aspectu et forma. Nec
inuidebit quis mēsuris pl9 hōtis aut mīn9.
Nec videndo gr̃as sup̃ habundatē amici sui

ppriūq; defectū: fiet sibi turbatio et tristitie causa.
quod absit ubi nō ē tristitia nec gemit⁹. Quāto
quolib; s; concessaz s; grāz iux mēsurā mētorū
deletat⁹. Vna ē em̄ visio oībz ext⁹is et leti
tia vna. Et absq; istis duob; ordinib; ali⁹ medi⁹
ordo nō est v; vn⁹ sup⁹ et ali⁹ inferior. In
medio aut istoz varietas discretie retributio
nū existit. Q; si verū est sic verū ē: quid
insipienti⁹ et amēt⁹ illis qui dicūt sufficit
michi vitare gehēnā: si nō intro regnum
nō curo. Nam evitare gehēnam nichil
est aliud q̄ regnū m̄tē. Sic a regno exi
dere ē intrare in gehēnā. Non enim do
cuit nos scriptura tres regionē. S; q̄. Cum
filius venerit in gl̄a sua oves quidē adex
tras: hēdos aut statuet a sinistris. Nec
dixit tres ordinē: S; vnū adexters aliū
a sinistris. Et distinxit terminus eorū et
tabernacula eoz dicens. sūt isti in eternū
supliciu. s; p̄dores. Iusti aut in vitā etnāz
qui fulgebūt sicut sol. Et verū veniet ab ori
ente et. oc. z dis. cū ab. in re. re. f. aut re. erit
in tene. exte. ibi erit. fle. et str. de. Qd ē horribil⁹
oī igne

Quid ergo. Non intellexisti quod contra superioris ordinis ipse est ge-
 herena quod cruciat. Bonum est ergo instruere homines ad bonum
 et attrahere ipsos ad comorandum sub dispensatione divina
 et ab errore ad veritatis agnitionem transferre. Hic et enim
 fuit Christi et apostolorum ordo et est valde sublimis. Si vero se sentit
 homo ex hominum gratitudine assidua commutatione quod in visione
 rerum sua gratitudine infirmetur turbetur ei tranquillitas et scientia
 obscuratur pro eo quod mens sua eget adhuc custodia et sensum subie-
 ctione et dum velit alios curare suam destruit sanitatem et
 exit a libertate proprie utilitatis ad mentis turbationem. Iste
 recordetur apostoli verbi monitionis. Esse abusu solam profectum et
 reuertatur retro ne audiat tamquam in puerbis. Medice cura
 te ipsum. Condempnet quoque se ipsum: et conservet propriam sani-
 tatem: et tamen per sensibiles verbis suis quam vocibus oris sui
 ministrat et doceat conversatio bona sua. Cumque animam suam
 in sanitate senserit tunc et possit alijs et de alijs curam gerat.
 Nam cum invictus fuerit ab hominibus elogatus potest eis benefacere potius
 in re bonorum operum quam in verbis dum ipse infirmus sit et eorum
 sanitate plenus eis. (et). n. sicut cum duxerit ambo in fove-
 am cadunt. Illi autem qui sanas habent sensualitatem et exer-
 citati sunt: qui et possunt sumere omnes cibum. Vnde insulsi omni
 sensuum: nec ab omnibus quod sibi occurrunt lesionem moveant cordis
 per excitationem perfectioris perveniet et fructificet in humilitate. Oculi
 domini super humiles corde: et aures eius ad preces eorum. Quoniam diabolus

rijs et p[ro]p[ri]e
ezit eos multo
ia cepit cu co
itation

Vult mētez religiosoz g[ra]m[m]are ī memoria fornicationis
p[ro]p[ri]e ī amorē uanaglie p[ro]bat mētez ip[s]oz quia mētum
huius cogitationis esse vitū nō putat: ita n. facere

g[ra]m[m]at[ica]l[is] custodiētib[us] mētez suā ī q[ui]b[us] nō p[oss]ūt sēmare
cogitationes p[re]stina disputari et elongauerit

in statim occurrerit eis ī forma forni
cationis et subuertit mētē ī rebus luxu

rie. Et primo quidem tuebatur ī subitō
eorum incursu p[ro]pter p[re]cedentē castitatem
cogitationum que occurrerat rebus aqu

bus mētē fuerat separata et quāuis non
contaminent[ur] t[ame]n a p[ro]p[ri]a t[ame]n dignitate
deicit ip[s]os. Si vero mētē cōuersa fuerit
retrosum. et conculcauerit p[ri]mū cogitationū
insultum que est causa sup[er]inductiois st[ati]t: tūc de
facili poterit vitium superari. Melius est enī
p[er] virtutū memoria quā p[er] impugnatōez sup[er]

vitia quia vitia cū causa regide recedunt
et mouent[ur] p[er] pugna et tūc mētē ymagines
imprimūt atq[ue] formas. Potētia nāq[ue] magna h[ab]et pug[na] possid[et]
q[ui] mētez cogitatioēs vehomētez g[ra]m[m]as et tumultū excitāset
s[ed] p[ri]mā determinatioē q[ui] dixit uestigia cūtoz vitioz n[on] app[er]et ī m[en]te
post.

expulsiōem eorum. Corporat labor et
 diuina meditatio scripturas conseruat
 mundiciā: Laborem vero corroborat spes
 et timor. Spem quoq; ac timorē in mente
 constituūt elongatio ab hoībus et orō con-
 tinuata. Quo vsq; recipiat homo parachi-
 tum eget diuinis scripturis vt in mēte
 sua bonorū memoria informetur: et ex
 continua ledione immouetur in eo motus
 in bono et custodiat aīam suā a viarū
 subtilitate peccati pro eo qd nō dū acqsi-
 uit virtutes spūs^{fi} qui prolongat erro-
 rem captiuitatem. vtilis anime recorda-
 tiōes et pprīantē frigiditatē mēti que
 fit in conspersiōe ipsius. Nam qndo vir-
 tus spūs superuenit virtuti anime quē
 operatur per ipm tunc pro lege scriptu-
 rarum mandata spūs radicantur. et
 a sensibili materia auxilio nullo eget.
 quam diu eī cor a materialibus instrui-
 tur doctrinā nūmūm error et obliuio
 imittantur. Cum vero doctrina spūs

3
adeſt. Tunc memoria cuſtoditur illeſa.
Sunt cogitationē bone ac male: ſimiliter
et Voluntatē bone ac male. Prīus eſt
ordo eſt motus tranſiens in mente. ſic
Ventus qui aſſurgit in mari et undas
extollit. Secundus vero ordo eſt pavimē-
tum et fundamentum et ſecundū pavī-
menti terminum: non iuxta cogitationū
motum fit boni retributio atq; mali. Anima
ex motu cogitationū cōvertibiliū non qui-
eſcit. Si vero unicuiq; illarū mutacionū
dederis: inferius in corde pavimēto nō ex-
iſtente. proximus es ergo tu ad altitudinē
cotidiana adverſa tua. Milles atq; bona
avis inpenſata eſt mens educta noviter
a cōnexionē vitiorū per priam et in tēpo-
re orōnis laborans extolli a terrenis re-
bus et requiens. ſed adhuc ſerpens ſuper
terre faciem et adhuc volare nō potens.
Verūtamen colligit cogitationes ſuas in lectōe
et operatiōe et timore: et cura varietatis
ſecretum: nam pōt hī aliquid ſcire nō pōt

Et h^c quoq³ conseruant mētem inpollutā ad
 breue tempus - Postea vero eueniūt re
 cordatiōēs et conturbant et contamināt
 cor: quia nondū persenserit tranquillū
 aerem Libertatis ad quē per obliuionem
 rerum post longum tempus colligit mētez.
 Qm̄ adhuc alas h^t corporeas. i. virtutē
 q̄ manifeste operantur. Nam contēpla
 tionis virtutē nō dum inspexit: nec
 ip̄as sentire promeruit: q̄ sūt ale mentis
 per quas elongatur a terrenis et celesti
 bus appropinquat. Quādiu sensibilibus
 rebus ministrauerit quis dño in figuris
 corporalibus diuina considerat. et forme
 rerum ip̄arum in suis cogitationibus in
 firmatur. Cum autē persenserit ea que
 intea res sunt. tunc iuxta mensuraz sen
 sualitatē sue: mens ē^t ad tempus publi
 mior formis rerum. Occhi dñi super hu
 miles corde et aures eius in p̄ces eorū.
 : Oro humilis tanq̄ ab ore ad aures Dñe
 deus m̄us tu illuminabis tenebras m̄as.

in tēpore tranquillitatis tue clama in
operibus humilitatis bonis

Signum ad cognoscendum qn
anima exeat a tenebris

QVANDO anima appropin
quaverit Ut exeat a Tenebris hoc
tibi sit pro signo. Estuat cor tuū et
calefit sic ignis die ac nocte. ita ut
totum mundum reputes tanq̃ ster
cora et cinerem: nec cibum apetas
predulcedine mirabiliū et feruentius
cogitationum q̃ semp moventur in
anima tua. et datur tibi fons subito
Lacrimarū sic torrens montium absq̃
Violentia que omnibus tuis consistunt
in ledōne et orōne. Et meditacōe. et
cibo. et potu tuo: et et in omni opere
cum ip̃o Lacrimae tue tēperate inueniunt.
Cum aut h̃ in anima videris conforta
re. quia mare transfectasti. et sic adicias

operibus tuis et tene bene custodia ut
 multiplicetur in te gratia de die in diem.
 Quousque hijs obuiaueris non dum perfecisti
 vitam tua. ut conuenias ad opus dei. **Q**uod si
 postquam inueneris et acceperis gratiam lacrima-
 rum cessauerint lacime et calor tuus
 frigefactus fuerit si alteratio alterius
 rei. scilicet infirmitate corporis. ut tibi quid
 perdedisti: quoniam aut in elationem aut ad ne-
 gligentiam et laxationem venisti. Quid
 autem sequuntur lacrimas postquam recipiuntur et
 post ea quid occurrat: in alio loco tandem
 scribemus in capitulis de providentia: sunt
 a scripturis et patribus illuminati sumus
 quibus secreta huius sunt commissa. Si opera non
 haberes de uirtutibus ne loquaris. precio-
 se in conspectu domini tribulationes que sunt pro
 ipso et pro ipso super omnem orationem et sa-
 crificium. et dolor sudor ipsorum super
 aromata uniuersa.

Unde in. c. de s.
 ruy

28
Quoniam Virtus facta sine la-
bore corporis est instabilis et
imperfecta.

Quamlibet virtutē sine labore
corporis fructū reputa sicut ab-
ortivū ex arborē. Oblatio iustorum lacrimę
oculorum suorum. et sacrificiū eorum acce-
ptabile gemitus eorum in vigilijs. Clama-
bunt ad dñm iusti: pondere corporis an-
gustari et indolore preces ad eum emitte-
ret. et in clamore vocis sue sicut ordinis ad
auxiliū eorum accederet ut confortet eos
et in spe consolentur. Commūcant enim
angeli sancti in passionibus et tribulatio-
nibus ob suam propinquitatē: bona ope-
ratio et humilitas hominē dñm faciunt
super terrā. fides vero et misericordia ci-
to faciūt ad mundiciā transire. Calo-
rem et contritionē in una aīa fieri im-
possibile est sicut in vno fieri ebrietatē et

modestiam cogitationum. Cum anime da-
 tur h' calor auferatur contritio ludus. Vi-
 num namq; ad ylaetatem. s; calor ad aie
 leticiam exhibetur. Illud calefacit corpus.
 s; Verbum dei ad futurū seculum mentem.
 Sic illi qui mēbriantur vīno. figurase
 formas altezatas ymaginatur: ita et illi
 qui mēbriantur spe et calefiūt nec tribula-
 tionē percipiūt nec aliquid seculare. h' aut
 contringunt simplicioribus corde et fer-
 uentioribus spe et alia filia post asiduam
 operatiōem et mūdiciam. que omnia ppara-
 ta sunt illis qui ambulant in semita mā-
 datorū. h' utiq; gustant ut principio vie
 propter fidē anime sue. Omnia enim q
 cumq; vult deus facit: Beati qui preinxe-
 runt lumbos suos ad maxie tribulationū
 in simplicitate instutabili modo propter
 amorem dei. nec dederūt tga. qm ad sa-
 lutis portum quā citius dirigentur et qui
 essent in tabernaculis eorum qui bene

ne n̄ reuertunt. n̄ sper-
at ad inquirēdū de hoc.
p̄ h̄ mare trāsauntes
asperitates /

laborauerūt et consolabuntur a tribu-
lationibus suis et exultabūt in leticia
cordis sui. Qui sub specuerūt p̄pter
asperitatē. videntis deo grās offerunt
quomodo liberauit eos ab angustiis et ru-
pibus et h̄n̄ asperitate nescientibus ip̄s.
Illi vero qui multas cogitaciōes in mēte re-
uoluūt: volentis esse minimū sapiētes q̄a
exponūt se cogitacionū subuersionibus pre-
parant se p̄gubie. et p̄uiderere volentis
materias nocumētū: plures eorū ante
portas domorū suarū sedentis semp
inueniūtur. Liger transmissus ad viā
duet. Leo est in via et homicida in pla-
teis et iux̄ illos dicentis: filios gigante-
um vidimus: et examus corā eis sicut
locuste. Hi sunt qui in t̄pore sui ob-
tus inueniuntur in via qui volunt sēp
esse sapiētes: s̄ ponere principiū oīno
nō volūt. Ydiota vero natādo transit

In primo calore de corpore nullatenus curā
 gerens nec cogitans in semetipso utrum lu
 cretur aliquid nec nō de sua negotiatiōe.
 nō fiat tibi multitudo sapientie lubricum
 anime et laqueus ante faciem tuam s̄
 in deo confisus viriliter pone incium
 incedendi per viā quē sanguis plena est.
 ne sp̄ videaris egenus et nudus scia dei.
 Timidus enim et qui ventos prestolatur
 nō seminabit. Melior est enim mors pro
 deo quam vita cū verecūdia et p̄gritia.
 Cum volueris incipere op⁹ dei prius q̄ de
 testamentum tanqm̄ nō h̄ns viue in
 hac vita: et sic ille qui se parauit ad
 mortē desperans de vita sua: donec
 puenias ad tempus termini tui: et hoc in
 veritate hēas in mēte tua^a et memora^{ab}
 re dierum q̄ erunt post mortē tuā. et
 nunq̄ laxatio superueniet tibi iux̄ sapi
 entem qui dicit t̄^a ne impediaris spe p̄e^{ta}
 sentis vite ad pugnandum et v̄m̄erendum

78
Nam spes in vite relaxat metes pp
quod mē excoquies oīo: s; fidei da locum
c + in mente tuat. Quia nulle nū in seculū
nō sunt. s; dies unus in seculo iustorū.
Infortitudine inape omē bonum. nec
in duplicitate aī accedas ad illud. nec es
tes in corde tuo super spe. ne labor tuus
fiat in utilis et onerosa operatio laboris
tuis: s; crede in corde tuo: qm misericors
est dñs: et exquirētibz eum dat grām
non iux operationem nrām: s; secundū
pmpitudine aīarū nrarū. Aut enim fi
at tibi secundū q credidisti. Diversis itatē
autē operationū sunt iste. Quidam pcutit
verticem sui capitis tota die pro collectis ora
rum taliter agēis. Alius genu flexio
bus laborans. et sic permansens colligit nu
merū orōrum suarū. Alius multitudinē
lazarimā suarū supplet locū collectoreū sua
rum et contentus est eis. Alius sollicitus
est in meditatione intentionis et colligit

regulam inuendam sibi. Alius curat
 animā suam in fame: ut et nequeat
 complere collectas. Alius in feruenti me-
 ditatiōe psalmozū permanens collectam
 continuam facit ipam. Alius studet
 lectiōi et calefit cor eius. Alius sub-
 ripitur diuinos scripturazū considerās
 intellectū. Alius stupefactus exadmira-
 tiōe versū a silentio preperditur a
 consueta meditaciōe detentus. Alius
 gustans ex hijs omnibus et saturatus an-
 nexsus est retrorsum et remāsit inanis.
 Alius modicū ex hijs gustans solummodo
 tume factus errauit. Alius annulta infir-
 mitate et debilitate sua impeditus est
 conseruare regulam suam. et alius a
 consuetudine alicuius concupiscentie
 occupatus vel ambitionis vel vane
 glie vel congregatiōis et recit. Alius
 corruit et surrexit nec conuertit terga

sua usque dum accepit preciosissimam
margaritam. cum gaudio et prompti-
tudine sibi incipe opus dei: et si mun-
datus es a vicijs et hesitatione cordis
ipemet deus ascendere te faciet aduer-
tias summitatem et sibi auxiliabitur
et prudentem te faciet. et sibi volunta-
tem suam mirabilem perfectionem attiges.
cui sit gloria et potentia in secula seculi
lorum amen.

Sermo factus per interrogaciones
et responsionis. Interrogatio.

QVO Vinculo retinetur cor ne
disturbeat ad mala. Responsio. Sa-
pientiam sequi semper et in doctrina vite
studere. Aliud enim vinculum esse
nationi mentis fortius non existit. In-
terrogatio. Usque est terminus itineris

sapientiam insequentis. et in quo finitur do-
 ctina eius? Responsio. Ita est in po^{le}. cōpre- *atq*
 hendere in itinere terminū istū: quō etiā
 sū quo ad perfectiōem eius paciūtur destī. *nuly hūj*
 Itineris enim sapie nō est finis. quia vsq;
 adeo sublimatur donec in secutore suū
 vniat deo. Et hī est signum q̄ est eius
 consideratio sine fine. quia sapiētia est ip̄e
 deus. Interrogatio. Q̄ est prima semita
 et incipit q̄ nos facit appropinquare sapi-
 ente? Responsio. Q̄ quis totis viribus sa-
 pientiam insequat. Et ad insequendū eam
 tota mente festinet: ita vt etiam cum expe-
 dierit exuat ip̄am vitam et proiciat a se
 ip̄o ne fiat negligēs. pp̄. amorē sui. Inter-
 rogatio. Quis est ille qui digne nōiatur
 intelligens? Responsio. Qui vere intellex
 quid sit terminus huius vite. Idē enim po-
 tens est terminū ponere delictis suis. Quenāq;
 scīa quis de intellectus est maior isto. v3
 vt exogitet quis quat exire possit de hac

nuly hūj
nī tēmpo
justificāde

No

Vita cum in corruptiōe: non hīs membris
aliquid a concupiscēcie fetore infectū: vel
aīe maculā ab ipsius dulcedine sozdestentam.
Homo enim qui acuit intellectus suos ut in
grediat^r ad secreta omnium naturarū et du
catur in adinuentiōe et cōsideratiōe in om
niā: et aīa eius existit sordibus peccati pol
luta. nec acquisiuit testimoniū in spe aīe
sue. s; putat bñ ad portū confidenter per
uenire. insipientiorē eo mūdus nō h̄t. Namq;
vsq; ad spem huius adduxerūt eū opera sua
per indifferēte cursum suū. Interrogatio.
Quis est fortis in veritate? Responso. Qui
prospatur in tribulatiōibus temporalibus in
quibus absconsa est glia victorie sue. nec
desiderat dilatiōem in qua est abscondita vi
ta confusionis q̄ calicem latus propinat
s; inuementibus eam. Interrogatio. Si
leditur in itinere quo itur ad dñm. si quis
declinat a bonorū opatiōe ppter temptaciōes.
Responso. nō decz aliquē appropinquē x̄ sine

40

tribulatione nec sibi ipsa conservat iusticia
cuius quam in alterata. et si quis exciderit opus
que augentur eam recindit et conservat
ipsum. et inveniatur sicut thesaurus in custo
ditus et tanquam athleta suis armis expoliatus
quando circumdant eum acies inimicorum suorum. et
sicut navis non habens apparatus suum: et tanquam po
merium refrigerationis fonte privatum. Interro
gatio. Quis est illuminatus intellectibus
suis? Responsio. Quicumque pervenit ad ama
ritudinem que est abstinentia indulgentie
mundi et continuit os suum ne de calice
hoc gustaret. ac se statuat de salute anime
sue: nec cessat actus suus donec dissoluatur
a mundo isto. claudit quod hostia sensum
suorum. ne subintret in ipso unquam concupiscentiam
huius mundi: et subrepiat occultos thesau
ros eius. Interrogatio. Quis est mundus.
Et quomodo cognoscimus eum? Et in quo le
dit diligentes eum? Responsio. Mundus
mentis est que desiderio pulchritudinis sue
ad concupiscentiam suam trahit videntis eam.

Qui autem particulari^{ter} amore suo detentus ipm
fuerit amplexatus a manibus eius nō pot̄ eu-
dere : donec spoliētur vita sua : et cū spo-
liauerit eum omnibus eiit eum a domo sua
et in die obitus sui homo cognoscat eum.
Qñ vero laborat quis exire de mūdo
isto quādiū est abstersus in ip̄o nō pot̄ vi-
dere conexions eius : et sic nō solum disci-
pulos suos et filios : et illos qui colligant^r
in ip̄o detinē mūdos . s̄ illos qui propriū nō
hnt et religiosos quoq; qui eius vinculo
diruperūt et in unū facti sūt super eū iaz
rep̄ quibusdam modis in op̄ibus suis ve-
nerunt nec nō et concubare . Interrogatio .

Quid faciemus corpori qñ circumdat eū do-
lor et gravitas : Quia collaxat^r cum eo vo-
luntas prioris fortitudinis a desiderio boni?
Responsio . Hoc fit multociens pro eo q̄ me-
dietas eorū exiit post dñm : et medietas
reliqua remansit in mūdo : et corda ip̄orū
non sunt ab hijs que sunt h̄ separata .

s; diuisa sunt sua : et qm respiciunt an : re
 teo vero qm . et sic et ego puto illos qui ta
 liter sunt diuisi et appropinquant deo . Sa
 piens monz dicens . Ne accedas ad eam in
 duplicitate cordis s; ad illam accede . sicut
 qui seminat et qui metit : et dñs Moyses qui
 abrenūciat in p̄f̄e et sunt diuisi et re
 dcunt m̄tem retrorsum occasione ^{timoris} tribula
 tionū . sciens q nō dūm a se carnis deside
 rium abiecerunt : cum et illud ē abire
 voluit a mentibus eorūdem dixit eis
 verbum determinatū . s;

Qualiter debemus sequi xpm

QUICVMQ; vult post me venire pri
 us anneget se metip̄m . s; sicut ille qui
 paratus est in cruce ascendere assumit in
 mente sua mortis intentionē . ac sic egre
 ditur velut homo cogitans se non hēre
 vite partē : itē in hac vita . ita et qui
 p̄f̄uere vult p̄dicta . Nam crux est
 ad om̄em tribulationē parata voluntas . Item
 cum dñs dīe voluit quare hoc esset ita dixit .

Qui vult vivere in hoc mundo perdet se
ipm aua vita. Qui vero perdit se ipm pp.
me. h. illuc inueniet semetipm .i. qui transit
per viam crucis et ponit gressus suos in ipa
et hnt itm sollicitudinē de hac vita perdidit
se ipm aspe pro qua vt sustineret tubula
tionis exiuit: quia huius sollicitudo nō pmit
tit eum appropinquare tribulationi que susti
netur pro deo. s. ppter morā quā protrahit in
eadem: trahit eum ipa sollicitudo modicu et
modicu, et deducit a certamine beatitudinis. et
augetur in ipō in tm hē cogitatio donec supe
ret eum. Qui vero perdit animā suā in mē
te sua pp. dilectionē meā: h. in vitam eternā
ille s. et innocens custoditur. Hoc est enī qui
perdit animā suam pp. me inueniet eā. Dem
ceps ergo statim prepara aīam tuā ad exter
minationem ex hac vita totalem. et sicut
repromissi: tibi dabo tibi vitam eternam
et in hac quoq. vita opere tibi repromisso
nem meam et certitudinē futurorū bonorū
ostendā: tunc enim inuenis eternā vitā
Cum neglexeris vitam istam. Cumq. inre
ueris in huius preparationē in seculum

tunc contempnentur in oculis tuis omnia que
 laboriosa et tribulantia reputantur. Nam
 cum mens ita fuerit preparata non habet etiam nec
 tribulationem in periculis mortis. propter quod pro
 certo nisi homo odio habuerit vitam suam
 in hoc mundo propter affectum future vite tribula
 tionis sustinere non poterit. Interrogatio. quomodo
 reseruat homo primam consuetudinem suam et
 assuescit se ipsum multa religionis et egesta
 tis? Responso. corpus vivere sine necessi
 tatibus suis non acquiescit. Sed in quantum pos
 sibile est mens se ipsam continet a voluptatibus
 relaxatione quamdiu ab hijs qui relaxationem ope
 rantur longe consistit. Nam quando videt
 materias rerum voluptatis excitatur in ea
 concupiscentia cum fervore. Propter quod
 saluator sequenti eum spoliari mandavit et
 exire de mundo. quia prius oportet hominem
 relaxationis causas abire a se ipso. et sic apro
 pinquare labori. Et ipse quoque dominus quando
 incepit pugnare cum diabolo ipsum in deserto
 siccissimo expugnavit. Et paulo et admonet

tollens xpi curam exire de Ciuitate dices
Egrediamur cum eo et assumamus opor-
tum eius : quia xps ex ciuitatem passus
est. per segregationem quidem mundi et
eorum que sua sunt. Ego quis tradit obli-
uioni primam consuetudinem suam. nec labo-
rat in hijs tempore multo : per propinquitatem
vero mundi et rerum eius mens a fortitu-
dine sua quantius relaxatur. Expedi-
ergo ^(monacho) qd in hoc certamine deat ut sit in
necessitate etopia : status ceteri mona-
chi. et ut fiat cetera eius vacua. et ab om-
nibus occiosa : que desiderium quietis mouet
in ipso. quia cum cause laxationis longe
sunt ab homine. Non periditatur in du-
plici prelio. in exteriori v3 et interiori.
Nam quando homo est egens necessaria
utilitate tabernaculi sui. tunc et utili-
tas eius fit contemptibilis. nec in nec-
essario tempore cum desiderio videt
eam. Et modico quodam fac corpus esse
contemptum. et illud et tanq3 contemptibile

videt. Nec propter delectationē cibi attri-
 git ei. Sicut naturā tantū sustineat et
 confortet. Occasioēs enim huius festinā-
 terio transferūt hominē ad religionē
 sine tribulationē ac tristitia mētis. Expe-
 dit aut monacho nullatenus consistere
 opugnans eum: S3 ab eorumdem
 aspectibus et abstinere et elongare se
 a propinquitate ipsorum. Et hec duo nō
 solum pro ventre s3 etiā pro omnibus in
 quibus exāture et pbatuz monachoz
 libertas. Qñdo enim homo accedit ad
 dñm: fedus init cū dñō de hijs omnibz
 abstinere que sunt hec. Non videre fa-
 rem mulieris. Non respicere formosoz
 aspectus. Non concupiscere quidq3 vel
 epulari. ornatū vestitq3 nō videre. Nō
 respicere hominū seculariū dignitatem.
 eoz verba nunq3 audire: nec ea quesitū
 de eis. Quia multas vires adquirunt

Vicia. de propinquitate ipsorum laxantur
athletam. et alteranciū sapientiā et pro
positum eius. Et si aspectus bonorum
mouet arbitrium hūis zelū ut inclinet
ad opōnes ipsorum manifestū est q̄ eorū
contraria potentiā hnt captiuandi aim
ad se ipā. Et si vll plus fiet ex hijs solu
tatio ad infestatiōem tñ preliorū inducit
illum. Et ubi quidā de religiosīs et
revertatoribus semibus videns ^{quidā} mberbez
simulē mulieribus reputauit hoc nociuū
menti atq; dapnosum in pugna sua. Quis
est qui se pot in alijs gerere negligent.
Postq; strus iste n̄ acceptauit intrare
vt salutarz frēm. Deceuit enim prudens
ille senex. q̄ si cogitauero tñ hac nocte
q̄ h̄ sit talē quid. fiet michi iadura non
parua pp. quod dixit alijs. Ego quidem
filij non timeo. verūptamē quare volo
inducere michi pugnā in vanū. Nam
recordatio talium in fructuosam facit

menti turbatioem. Ad unum quodque namque
 corporis membrum habet homo pugnam. et debet
 custodire se ipsum et diminuerere pugnam suam
 in ipsis tanquam si appropinquassent. quamquam homo
 sibi faciat violentiam ad bonum. periclitatur
 tamen ex eis videndo semper atque concupiscendo.
 Medecinales herbe multe sunt in terra
 condita: et inestate prope estum nemo cognoscit
 eas. Cum autem ex aqua fuerit humetate: ac
 preperint virtutem aerei febris tunc apparet
 quolibet illarum species ubi fuerat in terra
 sepulta. Ita et homo quando est in gratia tranquillitatis
 et in fervore abstinentie quiescit a multis viribus:
 sed cum ad res seculi accedit: tunc videt quo
 modo quolibet virum excitatur et sublevar
 caput suum: maxime autem autem si odoraverit
 quietis odorem. Hoc autem dixi ne quis con-
 fidat in corde suo quamdiu vivit: donec
 moriatur: et ut ostendam quantum fuga rerum
 super longum a seculo in certamine iuvant.
 Quicunque fuerit nobis in confusione in recordatione

12
sui expedit nos timere nec concubare
conscientiam et contempnere eam. In desertum
temptemus ducere corpus et faciamus
per patientiam acquiramus. Maius autem omnibus
est: ut causas pugne longius prorogemus
quāquam ex hoc corpus angustiam patiatur.
quia timor est ne cum superuenerit neces-
sitas ruinā propter propinquitatem incureat.
Interrogatio: Quicumque abiit a se tenta-
tione et intrauit ad pugnam quod est initium
eius in pugna abstinentie et vñ incipit
pugna? Responso: Istud omnibus notū est
quia cuiuslibet certaminis peccati et concupiscentie
initium est labor ieiunij maxime pugnan-
tium contra peccatum quod intra nos est.
Signum quoque odij contra peccatū et concu-
piscientiam eius ex hoc apparet in certato-
ribus inuisibilis pugne huius et cū ieu-
nio vigiliis nodis coopezantur. Quicumque
autem per totam vitam suam societatem
huius coniugij diligit. Hic fit castitatis

amicus. Sic est quies ventis initium omnium
 malorum et laxatio sopni qui accendit concu-
 pistentiam luxurie. ita via dei sancta et omnis
 virtutis fundamentum ieiunium est et vigilię
 ac vigilancia in seruitio dei. In crucifixione
 corporis per totam noctem contra dulcedinem
 sopnorum. Ieiunium protectio est omnis virtutis.
 et initium certaminis: et corona continentium
 et pulchritudo virginitatis et sanctitatis: et
 splendor castitatis: et principium vite christi-
 anitatis et mater orationis: et fons sapientie:
 et magna tranquillitatis que precedit omnia bo-
 na. Sic imitatur sanos oculos desiderium lux-
 urie sequitur ieiunium quod cum discretione fit desi-
 derium orationis. Cum enim quis ceperit ie-
 iunare ex hoc ad desiderium alloquendi deum
 pervenire cupit in mente sua. Ieiunans corpus
 non expectat in lecto suo ut dormiat tota nocte
 Cum sigillum ieiunii supportur orationis:
 mens eius in compungitione meditatur: et
 cor eius producit fructum orationis: et mesi-
 tia iam in vultu eius et prave cogitationes

Longe prolongantur ab ipso: Avaritia
non inuenitur in oculis eius et con
cupiscentiarum et inaniu colloquorum
est inimicus. Nunquam vidit aliquis ie
iunantem cum discretione a mala concu
piscencia redatum in seruitute: Est enim
hoc magna domus: ad omne bonum. et qui
negligit illud amouet omne bonum: Quia
istud mandatū quod ab initio fuit impos
tum ad custodiam nostre nature et in ca
dit principium nostre psalmationis. Vnde
vnde facta est exterminatio prima: in certa
toris veniunt ad dei timorem. Postquam legem
ceperint eius custodire. Saluator etiam
quando apparuit mundo apud iordanem
hic incepit. Nam post baptismum edu
xit eum spiritus in desertum et ieiunauit
XL. diebus. Similiter et omnes qui exeunt post
eum et sequuntur eum super hoc funda
mento ponunt initium pugne sue. Arma
tura est enim operata per deum. Quis ne
gligit eam et non et non culpabitur.

Et scitis qui edidit legem ieiunare: quis
 est ex his qui legem observant quem non oportet
 ieiunare? Propter hoc et enim usque tunc
 humanum genus victoriam ignorabat. Nec
 diabolus fuit unquam expertus superationem
 suam per nostram naturam. In hac arma-
 tura ab ipso principio fuit formidolosus;
 et dominus noster ihesus christus princeps et primogenitus
 victoriae factus est ut daret primam coro-
 nam victoriae super caput nostre nature. Et
 diabolus quando videt hanc armaturam
 apud aliquem hominem statim terretur ad-
 versarius et tyrannus: et in contenti ve-
 nit ad recordationem superationis sue quam
 a salvatore passus est in deserto: et vir-
 tus eius conburetur in armata que data
 nobis est a principe nostro. Que igitur ar-
 ma sunt his fortiora et confortacionem
 exhibentia coram impugna que fit contra
 spiritus malignos sic exprimitur secundum apostolum.
 Nam quanto plus fatigatur et affligitur

corpus tanto magis tēpore quo cūcūdam
homines aries demonū tot ipius acōfiden
tiā deffensatur et ieiunij armatura
vestitur. om̄itpore est accensus et ze
lores: Elias cum zelavit p̄ lege dei
in hac armatura vixit. Reducit em̄
ad memoriā possessoris sui mandata spūs
s̄ci. Mediatrix est ieiunatio veteris
testamēti et gr̄e date nobis a xpo: et
qui ieiunū negligit ap̄ reuera p̄puna
cula laxus est et infirmus: et signū
laxatiōis aīe sue demonstrat. et dat
locum victorie impugnāti eū. quia nu
dus agreditur pugnam et manifestū
est q̄ sine victoria egredietur ab ea. q̄
membra eius nō sunt induta fervore
famis ieiunij. Itē homo per ieiunium
inconcussus mente servatur apud oīes
suis diffinū vnoꝝ. Dicit de multis

martiribus quia in die qua prestolabantur
 coronam recipere martirii: si prestiebant hoc
 ex relatione vel aliquo amaro suo: in
 illa nocte aliquid non gustabant: sed a se
 usque ad mane stabant vigilantes in
 oratione glorificantes deum in psalmis et
 in hymnis et canticis spiritualibus: et in
 leticia et exultatione expectabant horam
 illam sicut illi qui sunt ad nuptias prepa-
 rati: prestollantes occurrere gladio in
 ieiunio suo. Nos quoque qui ad invisibile
 martirium vocati sumus ad recipiendas
 sanctificationis coronas vigilemus. nec
 in aliqua parte relaxationis signum nostris
 inimicis exhibeamus. Interrogatio. Sunt
 quidam et nonnulli habentes hec opera. hi
 quare cogitationum pacem et quietem ac tran-
 quillitatem non sentiunt viros?
 Responsio. Omnes vires in aera sunt

absconsa que non corriguntur per labo-
res tantum corporales nec etiam cogita-
tionis arctantur per eos: apud illos
qui a sensibus sepe exerce fuerunt. Quia la-
bores huius ad concupiscentijs tuentur
hominis ne ab eis et ad demonum turbatio-
ne vincantur. Parum vero et transi-
tutatem anime non impendunt: sed tamen mem-
bra que sunt interia mortificant et prestat
cogitationum quietem: cum solitudini commu-
ramus. Nam quanto sensus exteriores
cessauerunt a turbatione et permanserunt
in operatione per aliquod tempus quousque defe-
rerint homini occursum hominum et mem-
bra eius cessauerunt ad diffusivam cogi-
tationum. et ad se collegit semetipsum non
poterit agnoscere suam infirmitatem.
Quietudo enim sic ait Beatus Basilus
initium est munditie anime. Cum autem
exteriora membra cessauerunt ab exteriori
aspirante et distractione ad regionem exteriorem:

expge fit cor ad scrutatioem intentionaz
 q̄ intus in aīa sunt: et si bene p̄ māsūt
 in huius. Incipiet ad mundiciā aīe am-
 bulare. Interrogatio. Nunquid nō pot
 in conuersationē que est extra hostiū aīa
 mandari. Responsio. Arboris q̄ cotidie
 regatur q̄ndo scatur radix eius: et
 q̄ndo minuitur vas quod cotidie recipit
 incrementum. Et si mūdiciā nihil ali-
 ud est quā euitare consuetudinē illiber-
 tatis et recedere ad consuetudinē eius: ille
 qui actualit̄ in semet ip̄o vel in alijs per
 sensus ^{ei} innouat illibertatis memoratio-
 nem eiusdem q̄a est agnitio malicie
 q̄ndo poterit aīam suam ex hoc mūda-
 re: vel q̄ndo poterit cessare ab inpur-
 gationibus exterioribus hōis cōtēplari.
 Si enī cor cotidie sordet q̄n mūdatur
 a sordibus: et ubi exteriorū affectui

resistere nequit quanto minus potest cor
emundare? Et qui est in medio exerci-
tus constitutus et expectat cotidie fe-
quentem belh numerationem audire: quo
modo presumit pacisci in anima sua? Verum
tamen cum ex hoc elongatus fuerit: tunc
primo modicum et modicum quiescere po-
terit abritus quia quousque fluvius su-
perius obstruatur: atque ipsius inferius
deficiantur minime. Cum autem aliquis
venit inquietudinem tunc potest animam dicer
neze via et scrutari sapientiam quam in ea
est: tunc etiam interior homo proficit ad
opera spiritus: et de die in diem percipit sa-
pientiam occultam que floret in anima sua
Interrogatio. Quod sunt certa argumē-
ta et signa appropinquatio incipienti
videre fructum occultum in anima sua. Respo-
sio. Cum quis premerit gremium lacrimarum

multarum que sine violentia fuerat. Nam
 sic terminus posito sunt inter lacrimas inter cor
 poralia et spiritualia: et inter visuositatem
 et mundiciam. Quousque aut respiciat quis de
 num istud ad huc in exteriori homine manet
 efficacia operis sui. nec peruenit ad huc efficien
 tiam occultorum spiritualis hominis. Nam cum quis in
 reperit acrobilibus huius seculi et infra hunc
 terminum: qui est intra naturam visus fuerit
 transfundo. statim ad hanc gratiam lacrimarum
 pertingit: et a sola prima occulta conuersatione
 incipiunt lacrimae istae: quae perducunt ipsum ad
 perfectionem dilectionis dei: Et quanto magis pro
 cedit illis: tanto plus duratur in ipsa donec
 bibat eas et cibo et potu suo propter multam
 perseverantiam earundem: et hoc est signum
 certitudinis quod recessit de mundo isto: et per
 sensit mundum illum spiritalem. Quanto ma
 gis vero quis appropinquat menti sua huius
 mundo: tanto plus de his lacrimis deest in ieiunio

Et cum mens eius sit omnino in mundo isto to-
taliter defectū patitur huiusmodi in lacrimarum:
et h̄ est signum. q̄ quis in vicijs sit sepultus.

De differentia lacrimarum

LACRIMARUM quedā sunt adu-
rentes et q̄dam inpingentes. Om̄s aut̄
Lacrimae quae ex corde procedūt pp̄ p̄ta desic-
cant corpus et vrūt: et multociens ip̄m cere-
brum sentit in ip̄arum exitu lesionē. Et p̄o
quidem ad hūc ordinē lacrimarum ex neces-
sitate occurrit homo et per eas appetitur sibi
hostium vitandū secundum ordinē meliorem
quod est gaudiū in quo recipit miserorum dīa.
Hec nāq; sunt Lacrimae quae ab intellectu pro-
fluūt quae corpus decorāt pariter et inpingāt.
Et sine violentia per semet ip̄as emanāt:
et aspectus hominis alteratur sic dicitur. letifi-
cat cordis facies vultus. Isaac a lacrimis con-

passionis

Vel deuotionis celestium multum distat ille
 q̄ ob dñm cito cordis sc̄is Lacrimis exprimūt.
 Quas licet nō peritus in fructuosas cedam
 eē. Bono enim p̄posito corū attendatur
 emissio. at tñ qui in affectū iam transiere
 virtutū nequaq̄ debz hoc modo extorq̄ri
 p̄fusio Lacrimarū: neq; exterioris homi
 nis magnopere affectandi sūt fletus.
 Qui et si fuerūt ut cūq; producti: nunq;
 p̄tingere illā spontanearū lacrimarū po
 terunt vberitatē. Magis enim supplicanti
 animū suis conatibus distrahentes humi
 liabūt: atq; ad humana demergēt et ab illa
 celesti sublimitate deponēt in qua atomi
 ta mens orantis indeclinabilē debet esse
 defixa: Eamq; compellent precū suarum
 intentiōe laxata erga steriles coactitas la
 crimarū gutulas egrotare. Interrogatio
 Quē est resurrexerit aīe quā dixit apostolus

Si confuuerexistis cum xp̄o. Responſio. Quid
aut dix Apts. deus qui dix extencbris lu
cem irradiari: ip̄e illux in cordibus nris.
Resurrectionē vero vocans ostendit recessu
auetustate. videlicet ut fiat homo nouus
de vetere nichil h̄ns: sic dicitur. Dabo
eis cor nouū et sp̄m nouū. Tunc enim fi
gurat^a xps in nobis per sp̄m sapiēcie et rela
xatiois eius. Interrogatio. Quid est per
breuiloquiū ^{Ex̄to} vetus operatiois solitudinis?
Responſio. Solitudo sensus exterioris morti
fiat: et suscitatur motus interioris. Sz extin
sca conuersatio istorū contraria operant:
suscitat videlicet sensus exterioris et morti
fiat motus interioris. Interrogatio. Quid est
causa visionum et relationū quia quidā
vident: quidā vero laborāt plus eis et
visio nō operatur in eis? Responſio. Istae
causae sunt mltae: quidā enim ip̄az fuit per
dispensationē gr̄a gn̄alis vtilitatis quēdam

Vero sunt ad consolationē et confortationē
 et doctrinā. Et primo quidē per misericordiā
 dei dispensantur hec oīa in hominibus:
 et tribus quoq; modis ex maxima pte: vel
 in simplicioribus qui penitus sunt absq; ma-
 licia reliquibusdā perfecte sanctis vel hū-
 tibus zelumignitū dei: et de hoc seculo de-
 sparatis qui pfecte abrenunciaverūt et a co-
 municationē hominū recesserūt et post dñm
 nudē egressi sūt nullum a visibilibus au-
 xiliū expectantē. Super quos irruit formi-
 do. pp. solitudinē: vel circumdat eos pe-
 riculū mortis ex fame vel ex infirmitate:
 aut etiā ex aliquo incursu et tribulationē
 Ita ut appropinquet desperationi. Consol-
 ationē ergo que fuit talibus nec fuit illis
 qui eos superant in labore. Prima causa
 hec est. quanto quis hēt consolationē huma-
 nā ab aliquo visibilem: tanto sibi huius

consolationis non fuit nisi propter dispensa-
tionē aliquā grā commutatis. Nobis autē
sermo desolatorijs. est et t'atur unus
de patribus qui pro ipā preces effudit et
audiuit. Sufficit tibi consolatio et colo-
quiū hominum. Et alijs eodē modo cū
esset in solitudine et uiueret iuxta con-
uersationē solitarij epulabatur in oī
hora grā consolationis. Cum appropinqua-
ssset mūdo quesuit iuxā consuetudinē: nec
inuenit et supplicauit deo causam sibi se-
gnificari dicens. Nunquid dñe propter
Epātum recessit a me grā? Et respōsus
est ei. nō. S3 quia dñs dispensat cum
his qui in heremo amozantur: et eos
huius consolationibus dignos facit. Inde
rens est enim qm̄q3 recipere diuinam
consolationē et istam: nisi sit ob dispē-
sationem aliquam predictā. Interrogatio

Est idem visio et reuelatio: Responsio. Nō.
 Immo differentia est. Reuelatio enim mul-
 tociens dicitur de duobus. Nam quia ma-
 nifestatur occultū. — omnis visio dicitur re-
 uelatio: Sz reuelatio nō dicitur visio.
 Nam reuelatio ex maxima parte de cognitis
 et a mente gustat accipitur. Visio vero fit
 oīo de ^{q̄m} imaginibus et formis sicut olim
 fiebat antiquis: vel in sopno profundo vel
 vigilando et aliquo certius. Quādoq; vero
 quasi in fantasmate et quodam modo obscu-
 re. Aut etiā p̄ voces audiuit susceptio-
 nē. Quāq; vero formā aliquā videt: aliquo
 maius v̄z facie ad faciē. Nec igitur fuit
 cum ex necessitate homo eget eis: Si nō
 h̄t aliam susceptiōem vel consolationē ex
 labore suo. Reuelationis vero que sentiū-
 tur in mente per mūdiciā et accepte sūt
 solum perfectōrū ac peccatorū sunt. In re-
 gatio. Sz puenit aliquis ad mūdiciā cordis

1. pp qd̄ n̄p̄ q̄
 videt mltociēs
 ignorat. b̄z b̄
 q̄lādo videt. l̄
 dormiendo q̄ue

Et visio ē co-
 locutio v̄tutis
 p̄ s̄c̄e dignis ap-
 p̄ntes ē reuela-
 tiones facientes
 in deficiorib; loc
 ē remotissimis
 ab hōib; A

q̄ est signum eius? Et q̄ndo cognoscitur
homo q̄ peruenit ad mundiciā cordis ip̄i
us? Responsio. Cum videt quis om̄s ho
min̄s esse bonos. nec apparet ei quisquā
innūdus vel contaminatus tūc est ve
re mundus corde: quom̄ em̄ p̄ficitur
verbū Apl̄i dicentis. Reputa om̄s te me
liore et sp̄siorē cordis sinceritate ni
si p̄ueniat quis ad id qd̄ dicit^a: Oculus
bonus nō videt mala? Interrogatio.
Quid est mundicia et vsq; quo est termin^{us}
eius? Responsio. Mundicia est sp̄s sc̄ie
obliuio que sunt cōtra naturam quas in mūdo
adinuenit natura. Termin^{us} autē quo q̄s
liberetur ab eis h̄ est: ut redeat homo ad
primā nature sue simplicitatē et innocēti
am et quasi puer fiat absq; pueri de
fectu. Interrogatio. De^{us} aliquēd ad hūc
ordinē peruenire? Respondeo. Sic. Ecce
Abbas sisops sic p̄uenit ad hāc mensuram

ut quereretur a discipulo suo de se si comedisset
 vel non comedisset. Et quidam de patribus
 ad talem simplicitatem paulominus
 quam puerilem peruenit ut omnia quae huc
 sunt esset oblitus. et comedisset ante comu-
 monem nisi a discipulis suis impediretur:
 et discipuli sui ducebant eum ad comu-
 monem quasi puerum: et in mundo quidem
 puer erat: sed in anima perfectus fuerat apud
 deum. Interrogatio. Quam meditatio-
 nem et exercitium habere solitarii debet
 in solitudine sua. ne studeat mens sua in
 cogitationibus variis? De meditatioe et
 exercitio queris quomodo mortificatur homo
 in cella sua. Nunquid homo peruiget
 et festiuus quo ad animam eorum interrogatio-
 ne qualem conuersetur dummodo sit seruus.
 Quid aliud est meditatio monachi in
 cella sua quam luctus? Nunquam a luctu va-
 cat ^{et ad} aliam cogitationem respicere? Quia

meditacio melior hac existit? Ip̄a nāq;
sessio et solitudo monachi similitudi-
nem conuersantibus in sepulchris que
ab humano gaudio distat docet eū quia
luctus est operatio eius et ip̄m et cogno-
mē nominis sui ad h̄ inducit eū. Luctu-
osus et enim appellatur .i. amarus corde:
et om̄s quoq; s̄c̄i lugendo egressi sunt de
hac vita: et ex quo s̄c̄i lugebāt et cor-
oculi pleni lacrimis semp̄ erāt: donec
egrederentur de vita ista: quis nō plo-
rabit? Consolatio nāq; monachi de plā-
ctu nascitur: et viri perfecti et triumphā-
tores h̄ plorauerūt: ille qui vulnereb;
est repletus quom̄ sustinebit vt aplan-
ctu quiescat. Qui mortuū suū habet
an̄ se positum: eget doctrina qua cogitatioe
utatur lacrimis. Anima aut̄ tua morti-
ficata est in p̄ctis et iā q̄rit conspectum
tuū que melior est apud q̄m sit mūdus

et plantu nō eget? Si Venerimus in sol-
 tudinē poterimus in plantu manere. pp.
 q̄ assidua mēte dñō supplicemus ut nobis
 h̄ largiatur. Nam si grām hanc obtinu-
 erimus que ceteris dātis est potior et su-
 perna. ad mūdiciā ingrediemur per ip̄am
 et cum ingressi fuerimus ad eandē: non
 auferetur a nobis mundicia usq̄ ad
 exitū n̄m vite hui⁹. Beati mundo cor-
 de quia nō est tempus in quo nō p̄cipiat
 delectatiōem huius lacrimarū. et in ipsa
 s̄ dñm contemplantur et existentibus
 adhuc lacrimis in oculis suis promerē-
 tur visionē refectionū eius in excellentia
 suarū orōnum. nec est eis orō sine lacrimis:
 Et hoc est qd̄ dōus ait. Beati qui lugēt qm̄
 ip̄i consolabuntur. Deluctu quippe venit
 homo ad mūdiciā aīe pp̄ q̄ dicens domin⁹
 qm̄ ip̄i consolabunt nō expressit qua consola-
 tione. Nam cum monachus per lacrimas

regionem transire promeruit victor et per
uenit ad campū mundicie anime tūc occur
rit ei huius consolatio qui nō pertransit
ab hijs qui h̄ inueniunt eam. et in ista oc
currit homo consolatiōi q̄ h̄ nullatenus
inuenitur: et tūc intelligit quā consola
tiōē suscipit finis luctus quē deus p̄ mū
diciam lugentibus elargitur: quia inde
rens est continue aliquis a vicijs molesta
ri. In passibiliū enim est istud. q̄ si mentē
lugentis ad tempus ad victorū commemora
tiōē possūt lacrimae alterare: quid dicemus
de hijs qui per experientiam h̄nt die noctūq;
hanc operatiōē: auxiliū aut quod fit ex laci
mis nemo nouit p̄ter illos qui huic operatiōi
suas aīas tradiderūt. Om̄s san̄ hanc intru
sionē affectant. et per lacrimas aperietur
hostium coram eis: ut ad regionem consō
latiōis ingrediātur In qua regione vesti
gia dei per reuelatiōē ymaginantur.

De ordine monastice conuersationis.
 festinancia q̄q; et differencia et qua
 liter hēre (z quom̄ nascūt^r v̄tut̄s ab in
 uicem

X OPERATIONE violenta orit^r
 calor s̄i mensura qui in corde igitur
 ex nouis cogitationibus que de nouo
 superueniūt menti. Hec autē operatio
 et custodia mentē acciūt in ip̄arum feruo
 re et prestant ei visionē: et hec visio
 patit feruentes cogitationē quas p̄dixi
 in profunditate visionis anime que cōtē
 platio appellatur. Hec autē contemplatio pa
 rit feruorē et ex hoc feruore q̄ fit ex gr̄a
 contemplatiōis defluxus igitur lacri
 marū: in p̄ncipio quidē pars modica. s̄ mul
 toaens superueniunt homini per diēz iterq; de
 ficiūt. et ex hoc proueniunt eidē indefinē
 tes lacrimae: et recipit aīa pacem cogitationūz s̄ a pace cogi
 tationum ad mentis mundiciā exaltat^r

Pex mundiciā vero mentis venit ad vi-
dendum secreta. quia mundicia est absto-
sa in pace q̄ pugnis successit. Post hoc
aut̄ pertingit mens ad videndū reuela-
tionis et signa: sic vidit ezechiel pro-
pheta. que designāt tres ordines per quos ap-
propinquat anima deo. Iniciū quāt omnium horū
est bonum propōitum erga deū. et spēs in
conuertibiles opū solitudinis q̄ nascunt̄
ex multa abstinentia et elongatiōe seculariū
nec est a deo necessariū spēs horū opum sin-
gulas recitare: quia sunt omnibus nota.
Verūtamen quia indēmis est occurrentibus
expōitio earundē quāymo utilis esse pote-
rit. Sic ego dico ipas explicare non pigra-
bor q̄ sunt iste: fames: lēto peruiigiles totius
notis vigilie. iuxta posse unus cuiusq̄. mlti-
tudo genu flexionū que ad faciendū sunt
necessarie in horis diei: et in nocte mul-
toiens. fuit aut̄ ad mīn⁹ xxx̄. qualibz
vire et adoretur rex: et sic deinde

recedatur. sunt et quidam qui addiderunt huic
 numero iuxta posse suum. Alij in una oratione
 faciunt per tres horas hunc mentem per vigilem
 absque violentia et elatione cogitationum perstrati
 ad faciem. et hee due species manifestant et expo-
 nunt multitudinem diuitiarum gratie: quia cuiuslibet
 hominum diuiditur secundum merita sua. Quis
 non sit modus alterius orationis et perseveran-
 tie in ipsa sine violentia indignum reputavi-
 mus publicare. seu verbis lingue: aut exara-
 tione calami eius ordinem explicare: ne si le-
 ctor non inueniretur comprehendere quod lege-
 ret: existimaret in utilia esse que scriberent
 vel si inueniret ea sine percipenderet utique
 illum qui rerum ordinem ignoraret: et sicut
 ex hoc vltimo contingeret vilipensio: ex pre-
 cedenti vero derisio. et hoc modo apparere
 barbarum in huius rebus iuxta verbum apostoli quod
 ait de propheta. Quicumque hoc adistere cupit.
 per viam ambulet supradictam. et operationes
 mentis faciat consonantes. et cum in hijs factus

fuerit ipse aduersus per semet ipsum. Dicit enim. sede
in cella tua et eadem omnia te docebit.

De diuersitate modorum pugne que fit aduersus
contra illos qui ambulat per angustam viam que super
mundum est.

HABET ut consuetudinem aduersarius
nostre diabolus contra descendentem in hanc pugnam acies
ingeniose diuidere secundum figuras armorum suorum
et iuxta vultum suorum aspectum: modum pugne
sue mutare. In hos autem qui sunt in proposito de
fides et in cogitationibus infirmi respicit.
Et ab ipso principio vehementer impugnat
eos. et excitat contra eos temptationis fir-
mas: ut illi faciat ed gustare ab ipso prin-
cipio. Unde et ex prima pugna occupentur for-
midine: et videatur eis via aspera et di-
ficilis: et dicant. si principium est ita difficile
et durum: usque ad finem eius quis poterit obuiare
certaminibus multis que sunt in eius medio
constituta? Et extunc stare vel amica perire

nequeunt: sed si ad aliud quid respicere propter eum
 tum sollicitudinis circa huiusmodi: et de mo-
 dico ad modicum constingit contra eos dia-
 bolus pugnam suam ut vere fugiat. Immo deus
 est qui permittit eum vires assumere contra
 eos pro eo quod in hesitatione ac fugiditate ad-
 revertantur dominum sunt ingressi. Dicitur enim male-
 dicitur homo qui facit opus domini negligenter et
 probat manu a sanguine. Iste prope est dominus
 timetibus eum. nam sine timore et fugiditate
 precipit dominus obviare diabulo dicens. Incipe
 igitur destruere eum et revertere contra eum
 ad pugnam. et complere illi viriliter. et in-
 cipiam superponere timorem tuum super omnes in-
 imicos tuos qui subrelo sunt. Si enim non fue-
 ris mortuus morte carnali sponte per bonita-
 te dei multatus a deo spiritualiter morieris.
 Cumque sit idem pax tui ne difficile geras pro
 eo sponte recipe temporales passiones et intrare
 ad gloriam. Nam si in pugna domini mortuus
 fueris temporaliter ipse te dominus coronabit

et Venerabilibus reliquijs tuis honorem
martirium exhibebit. Ideo sic predixi qui
in primordiis sunt negligens & laxi et qui
conati non sunt tradere morti se ipsos ex hoc
in omnibus pugnis minimi apparent imbecilles.
Immo dominus permittit eos persequi et et impugna-
ri: ~~quia~~ non quia non quiescerunt cum in veritate:
sed quasi temptationis et iniurias probauerunt
perficere opus dei: propter quod ipse et diabolus
a principio cognovit eos et probavit cogita-
tiones eorum quales existunt. scilicet formidinosi ac
diligentes se ac potius parcentes corporibus suis.
propter quod velut in procella persequitur eos: quia vir-
tutem spiritualem quam ex consuetudine vi-
det in sanctis non videt in eis. Nam secundum
affectum hominis circa deum et intentionis pro-
positum erga ipsum ita cooperatur ei et prestat
auxilium ex ostendit ei providentiam suam. Dia-
bolus autem non potest appropinquare homini vel
ei temptationes inferre nisi se gesserit negli-
genter vel permisit eum dominum: vel si
laxaverit se ipsum in cogitationibus pravis

a vanitate vel elatione vel acrogitacio
nibus hesitationis animiq; duplicitatis.
Tales quidem expetit diabolus ad tēptā
dum. Nouitios vero et simplices et ru
des nō expetit a deo sic sanctos et magnos
ut tēptet eos: quia nouit qd nō pmittit
eos dñs incidere in manū eius. Nouit enī
qd nō sufficiūt ad temptatiōes diaboli. nisi
vnam causam hēant ex temptatiōibus q̄s
prediximus. Qm̄ tūc virtus dispensatio
nis dei elongatur ab ip̄s.

Secūdus modus pugnāzū inimici

ILLOS quos fortēs et virtuosos diabolus
videt et mortem pro nō reputant et
in magno zelo egressos et ad om̄em tēpta
tionem et mortem deditos et cōtempnē
tes vitam: mundum et corpus: et om̄s
temptatiōis: non occurrūt eis in p̄mo
impetu eorū: s; nec componit acies ad in
pugnandum illos. Nouit enim qd om̄e
feruētius est in pugna p̄ncipiū: et nouit

¶ statim diabolus nō
ōnd^t se m̄leuz eis.
s; retrahit semetip̄m
¶ dat eis locū: nec
occurrit. ¶

etiam q̄ in principio multum zelum hāet
athleta et pugnatorē zelum hītes de fa-
cili non vincuntur. Hoc autē nō facit
ex formidine diabolus : s̄ a circūdante
fidelium virtute terretur Quā diu em̄
videt eos ita nō audet attingere eis don̄
videat eos fuge factōs a zelo suo et proi-
cientē arma q̄ sibi preparauerāt in men-
tibus suis in alteratione Verborū dei et
comemoratione cooperantū et auxiliātūz
eis : et sic desidiē ipōrum tempus attendit.
Cumq; conuersi fuerint modicum ap̄mis co-
gitationibus suis : et ipi a semet ip̄is inrepe-
runt inuenire ad inuentiōē sup̄arōis sue
a blandimentis sapiētie sue qui oriuntur
in ip̄is tunc effodiunt foueam p̄ditionis
āiabus suis . pp̄ . elationē cogitationū que
fuit ap̄igitia per quā frigiditas regnauit
in ip̄is : videlicet mentibus et cordibus eorū
dem . Hoc itaq; diabolus nō facit sponte

quando impeditur ne impugnet eos vel quasi
 parcendo eis aut erubescendo eis. pro ni-
 chilo enim habet eos: sed puto quod vultus quidam
 circumdat es dum in fervore zeli se conti-
 nent erga dominum: et illos similes qui paulatim
 egrediuntur et sine rationis renuntiant
 et sperant et credunt in dominum et ignorant con-
 tra quem circumbit eis pugna habere. Ideo ex-
 pellit dominus crudelitatem malignitatis ei-
 ab eis ne tangat eos. Refrenantur et enim
 inimicus videns custodem eorum et dum
 causas eorum non excusant a se ipsis: que
 sunt oratio: labor: et humilitas: sustinator:
 et auxiliator eorum nunquam recedit ab ipsis:
 prospice ac scribe hec in corde tuo: quia
 dilectio delectationis: et dilectio quietis est
 causa permissionis. Si quis autem ab hijs for-
 titer abstinens sustinuerit a cooperatione
 dei nunquam derelinquetur nec inimicus ipsum
 aggredi permittetur. Quod si semel promissus

fuerit aggredi ad disciplinam Virtus in
sta sequitur eum et continet ipm: nec
retinens temptationis demonum quia confor
tatur ab eadem virtute illosq; contemnit:
hec et enim diuina virtus instituit homi
nes quos admodum ille qui paruulum puerum
instruit ad natandum quem cum incipit
submergi subleuat: quia super omnibus
doctoris sui natat: Et quando puer incipit
ex imbecillitate submergi. Doctor procla
mat confortans eum et dicens. Non time
re. Ego te sustineo. Et sic mater instauit
filium ad ambulandum: et elongat
se ipam ab eo: et vocat ipm. et quando ipse
veniendo ad eam incipit tremere propter
mollitiem pedum: et debet cadere currit
mater eius et prestat eum in vlnis suis:
sic et gratia dei prestat et instruit homines
qui pure ac simpliciter semetipsos in sui plas
matoris manibus tradiderunt: Et illos

qui toto corde renuntiaverunt mundo et abi-
 erunt post eum. Tu autem homo post dominum egres-
 sus in omni tempore recordare principii pugne
 tue: et primi zeli qui affuit in principio iti-
 neris tui et ferventium cogitationum cum quibus
 egressus fuisti de domo tua et ad operationes
 pugne te induxisti: et examina cotidie te
 metipsum ut non refrigescat fervor anime tue
 in aliquo armorum quibus inductus es et zelo
 qui in te ab initio est accensus: scilicet in princi-
 pio pugne tue: et infra exercitum vocem
 tuam semper exalta: et filios dextere videbis
 cogitationes proprias corrobora et conforta
 et ostende alijs. id est aduersus se parti: quia per
 uigiles: et si in primordijs vides in ipso
 tum temptacionis per te reuertere te ne laxa-
 ris quia forsitan expedit tibi. Non enim
 promittit gratis aliquid saluator tuus appin-
 quare tibi nisi dispensacionem aliquam tibi in
 hijs que tibi expediunt ministrando. Sine

ostendas desideras a principio ne laxatus
in paruis non inueniaris ultra q̄ super
uenientibus tibi trustis possis obstare. s.
a fame infirmitate et terribilibus fantas
matibus et c̄ alijs. Ne cōuertas in tēpta
tionem p̄ncipiū certaminis tui: quia tibi au
xilium contra aduersariū subministrat: ne
te inimicus tuus inueniat sic putat: s̄
deprecare dñm incessanter et plora corā
grā eius et luge et misit quousq̄ tibi auxi
lium destinauit. Nam si semel uideris
iuxta te illum qui saluū te facit ab in
imico aduersari tibi nunq̄ uinceris. Isti
sunt duo modi pugne diaboli.

Tertius modus pugnae contra robustos

YM igitur post omnia predicta inuasit
diabolus aliquis. uero poterit contra eū
in pugna: ymo cōtra confortantē et au
xiliantem ei. Per quē homo extollit̄

supra ipm et assumit ab eo Virtutē et pa-
 cientiam ~t pinguē corpus et materiale
 vincat incorporeum et spūalem. quā cito
 videt inimicus omēm hanc virtutē quam
 recipit homo a deo et exteriorē sensus eius
 a visibilibus et audibilibus insupatos. et
 cogitationē ipsius ablandimētis et suasioni-
 bus suis nō relaxat. Tūc deceptor cupit
 querere modum aliquē quo ab eo recedere faci-
 at angelum qui auxiliatur eidem ~t mue-
 natur sine auxilio. et moueat in ipso cogita-
 tionē superbie. ad putandum qd a propria
 Virtute sit tota hęc fortitudo. Et ipse si
 has diuitias acquisierit: et per virtutē
 suam sibi met ab auersario et homicida pra-
 uerit. Et quādoq; putat qd inimicum ex ac-
 denti deuicit. Aliqñdo vero ex inbecillita-
 te inimici: Et taceo de alijs modis et cogita-
 tionibus blasphemie quibus incidit anima
 intumorem absolā recordatiōem ipsorum. Alii
 etiam in forma diuinarum reuelationū excozem

suum in medio refert. et sibi res in somniis eius
ostendit: et iterum in vigilando transformatur
in angelum lucis: et omnia facit ut ad consen-
tiendum sibi possit hominem inclinare. quatenus
tradatur ad manus eius. Si vero retinet
cogitationes suas instabilitate sapiens homo quoniam
ymo retinuerit memoriam cooperantis sibi et
extulerit in celum oculum mentis sue: ne
videat qui murmurant hoc in ipso studet itum
mimus modos alios machinari.

Sermo novus alia oppositio pugne
NOC tandem solum inimico remansit
quoniam affinitatem habet natura cum ipso. et ideo
expectat spualiter facere hominis extermi-
nationem in ipso. Quid autem est illud? Impu-
gnare hominem in naturalibus visibus suis.
Execratur mens athlete multociens ab aspe-
ctu et propinquitate materialium rerum.
et de facili superatur in pugna cum appropinquanti

eis et plus etiā multo cum inuente fuerit aut
 oculos suos. Scientia nāq; et experimento
 utitur hī artifex crudelis diabolus p̄p̄
 experientiam videt; quā in multis exercu-
 it pugnatoribus robustis et virtuosis in-
 dentibus in eisdem. Et hoc quidē ingeniose
 facit. Nam licet nequint inducere hominē
 actualit̄ operari p̄p̄ stabilitatem solitudinis
 sue. Ac propter abstinentiam habitaculis ab
 occasibus causar. Laborat tñ fantasma-
 tibus ymaginare mentes eorū et formare in
 eis fallacia fantasmata in ymagine verita-
 tis ut veniat saltē ad concupiscentiā eo-
 rumdem. pruritus opans et motus excitas
 in eisdem ad cogitandū prauas cogitationes et
 consensuendū in eis: et constituendū se reos
 ut eorū auxiliator recedat ab eis. Nouit
 et enim quia victoria hominis et superatio
 eius et thesaurus et suspectio eius oīa que
 religiosi sunt in mente consistunt et ī breui

muta fit ut ammus eius tantūmodo moueat^a
et ab altitudine illa descendat in terrā. et
arbitrio monstret in petū nutq̃ esse consensū.
Sic contigit multis sanctorū in fantasmatibz
pulcritudinis mulierū. Multociens autē et
ad illos qui propinqui erāt mundo quasi ab
vno milliari vel duobus: vel vnius diei
spatio ipas mulierē veraciter conuertit et
ducit. Distantibus vero a mūdo quibus hoc
facere nequit in fantasmatibus ostendit pul
critudinē mulierū qm̃ in ornatu vestī et
in pudico aspectu. et aliqñ in spēm nude mu
lieris superant eosdē. per hoc enim et huius
quodā in ipā re superant. Alij vero in fan
tasmatibus sic illusi sunt pp̃ inbecillitatem
cogitationū suarū ut in desperationis pfundum
inciderūt et in seculū declinārūt et aspe celestī
exorderūt aīe sue. Alij quoq̃ fortiores eis et illu
minati a grā eius fantasmata superant
et delectationis corporis conculcānt et fructi

sunt diuina caritate probati. Plures et auri
 fantasmata rerumque preciosorum thesauros occultos
 fecit eos ymaginari. Est autem quod aliquando ipsas ea
 dem inuitate monstrauit. ut per huiusmodi
 fantasmata possit acursu suo forsitan eorum aliquem
 impedire. et decipere ipsum per unum de laqueis
 et retibus suis. Sed domine domine ne inducas nos in
 temptationis huius qui nostri nostram infirmitatem.
 a quibus pugnis illi qui fortes et exercitati sunt
 vix exeunt triumphantes. In his omnibus et enim
 permittitur temptator diabolus in pugnare suos
 temptando eos ut examinetur in ipsis caritas
 dei per temptationes huius. Si per abstinenciam
 rerum et egestatem ac recessum a seculo amicum dei
 existunt et permanet in caritate dei. et si vera
 ceterum dominum diligunt. quamquam huius rebus appropinquum
 uerum. Labor autem contempnere et despiciere
 eas deum nec superantur ab eis nec commutatur cari
 tatem dei a dulari ab eis et sic temptantur non
 ob hoc tamen ut cognoscantur deo sed etiam ipsi dia
 bulo quia desiderant multum temptare et exa
 minare omnes si liceret eidem et expetit a deo

temptare illos sicut et iustum iob postulauit.
Et quam cito modica permissio fit adeo appropinquat diabolus temptans secundum qualitatem et quantitatem uirtutis eorum qui temptantur ab ipso. et impugnat eos inimicus diabolus iuxta desiderium suum. Ex hoc probantur qui sunt veri et firmi in caritate dei. Si hec omnia contempserit et quasi non reputauerit ea in conspectu occulorum suorum respectu caritatis dei. humiliando semetipsum sicut illi qui cooperatur eis in omnibus ^{et est} causa ~~erat~~ uictorie sue attribuendo gloriam et tradendo se ipsos in manibus eius quando pugnant. et dicant deo. Tu es fortis domine. et tua est pugna: pugna et uirtus domine pro nobis in ipsa. Tunc isti sicut aurum in fornace probantur. Qui uero in bealles sunt dum examinantur in huius temptationibus cadunt ut ut quisquiliis dantis locum aduersario suo. et propter desideria animi sui exeunt condepernati. quia non premeruerunt uirtutem recipere quam in se sancti operantem habebant: quam uirtus que

comparatur nobis vinci non pot. Omnipotēs
 est enim dñs et fortior oībus : et om̄ t̄p̄e
 triumphator in mortali corpore q̄ndo con
 descendit eis in pugna . Si vero subcūbūt
 manifestū est q̄ sine ip̄o v̄nuntur . Et
 hī sunt qui proprio arbitrio illum exūnt
 a se ip̄is . pp̄. in gratitudinē suam . quia nō
 fuerūt digni v̄tute q̄ protegit triumphan
 tes : q̄n̄ ymō sp̄ali etiā v̄tute quā habere
 consueuerāt temporibus veb̄ em̄tūz pugnar̄
 suar̄ se sentiunt vacuos . Quom̄ autē
 hoc sentiāt vident ruīnā suā dulcem preocchis
 suis et q̄ difficile sit eis sustinere aspidatē
 pugne inimici quam vincebāt olim pure cū
 zelo ex impetu naturalis motus q̄ hēbant
 in illo t̄p̄e cum acuto feruore et nūc eum
 in anima sua nequeūt inuenire . Et illi
 quidē qui in suis primordiis desides sūt et
 laxi non solum ex hīs pugnis et hīs simili

ſed ex ſonitu foliorū arborum p̄tineſcūt et
etiam conturbantur. et a parua neceſſitate
q̄ contingat a fame et ab infirmitate breui
vincantur et abnegāt et cōuertūtur retror
ſum. Illi vero q̄ veri ſūt et probati nec
de herbis aut oleis faciantur: nec etiā
acceptāt ap̄t conſtitutam horā comestionis
aliquid edere: q̄quā in ſiccarū herbarū rad
icibus vitā ducant. Quāymo dormiūt in terra
lz corporis feſſitate p̄mant. Caligant quoq;
ip̄orum oculi ob nimiam euacuationē corporis
et quāuis p̄ neceſſitatē appropinquauerint
exire de corpore: nec ſic tñ porrigūt manū
ad ſubcūbendum et cadendū ob conſtantiā
arbitrii ſui. affectāt em̄ et deſiderāt inferre
ſibi violentiā pro caritate diuina. et laborarē
pro virtute potius eligūt quā hēre t̄poralem
vitā et om̄em quietem eius Cumq; ſup̄ueniunt
eis temptationes quia in ip̄is perficiūt ex
labor anxietate que ſit eis nō heſitāt in

caritate dei. Sz quousq; de hac vita deficiat
prompti fuerit ad suscipiendū viriliter incur-
sus et nō recedūt.

De hijs que prosunt hōi ad appro-
pinquandū deo in corde suo: et que
est causa appinquentis sibi auxilij: et
que est illa q̄ ducit eū ad humilitatez

BEATVS homo qui scit infirmitatez
suam. quia hec sūa incium sibi fit et etiā
fundamentum. Cum enim didicerit aliquis et
in veritate persenserit suam infirmitatem. tūc
compestit animam suā a laxatiōe que demig-
stram et thesaurizat custodiam sibi ipi. Nemo
aut pōt percipere suam infirmitatem nisi tēpta-
ri modicum permittatur in hijs que suū corp⁹
sue animam opzimūt. Tūc enim comparatiōem
faciens infirmitatis sue ad auxiliū dei eius ma-
gnitudinē scire pōt. Et item cum pspexerit
ad omīa artificia sua. v3 ad custodiam: ab-
stinentiā protectionez: et circumumitionē anime
sue p q̄ sperat cōfidentia muenire. Nec muenere

portantia: sibi tranquillitatem propter timorem
percipiat et cognoscat ex eo quod timor cordis
sui designat et manifestat quod egeat utique au-
xilio alicuius. Cor etiam testatur interius ex
timore quem producit abscissus demonstrans quod
defectum alicuius patitur et ob hoc cum confide-
tia negat habitare. Et quoniam auxilium dei est
quod saluare potest. quoniam scit aliquis quod egeat auxilio
dei: orationes multiplicat. et quanto magis audit
eas tanto plus cor eius humiliatur. Nullus enim
egens et postulans potest non humiliari: cor
et enim contritum et humiliatum deus non sper-
nit. Igitur quousque humilietur cor ab angus-
tiis cessare non potest. quia humilitas
colligit cor. Cum autem humiliatus fuerit
homo statim credat eum misericordiam et diuinum auxi-
lium. cor tunc sentit quia inuenit virtutem
confidentie que mouetur in ipso. Quoniam vero
percipit homo diuinum auxilium quod adsit auxi-
lium patris ei. Statim fides repletur et intelli-
git ex hoc quoniam oratio refugium est auxilij et

fons salutis: et Theſaurus confidentie et lu
 me hijs q̄ in tenebris ſunt. et portus liberans
 a tempeſtate. et confortatio infirmorū. et p̄dictio
 temptatorū. et auxiliū in egritudine violē
 tia. et clipeus liberatiois in p̄lio. et ſagitta
 accuta contra inimicos: et ſimpl̄^{ſic} dīc: per
 orōnem h̄t iūitiū tota multitudo bonorū.
 et iō epulatur homo in orōne fidei et cor
 eius delectatur ex confidentia: et nullaten⁹
 in priorē ~~revertitur~~ ac nuda oris locutione
 moratur: ſz cum hoc taliter percipit: tunc
 poſſidz orōnem in aīa ſua ſc̄ theſaurū et p̄
 multa leticia formas orōnis in uoces gr̄arum
 cōmutat. Et hic eſt ſermo quē dixit ille qui
 cuilibz rerum formā p̄p̄iam diffiniuit. Qm̄
 orō gaudium eſt gr̄arum referens actiones.
 hanc orōnem exponens que p̄ficiatur ex ſh̄a
 dei. i. que deſtinatur a deo qm̄ ex tūc in la
 bore nō orat homo nec in exūna. ſic fir
 m̄ reteris orōnibus q̄ fuit prius quā gr̄a iſta
 p̄cipiatur: ſz cum gaudio cordis et admi
 ratioe p̄ducit recreabiles mot⁹ continue

diſting orōnis

genuflexionibus taciturnis: et premul-
titudine motus eius ad stiam et admirationes et
stupefactum ad gratiam dei subito exaltans vo-
cem suam laudans et glorificans deum: et
gratias refert et orans stupefactus minime mo-
uet linguam. Quicumque igitur peruenit hucusque
in veritate et in infirmitate: et posuit hic
signacula multa et multas agnouit differē-
tias propter multam probationem ipsius: hic nouit quia
non est contrarium id quod dicitur. Igitur cessat
taliter cogitare vana et maneat in deo per conti-
nuam orationem pauidus et tremens. ne praeue-
nit tudine auxilij dei. Hec omnia nascuntur
homini a recognitione infirmitatis sue: nam
ex multo affectu eius ad diuinum auxilium
appropinquat deo permanens in oratione: et quanto
magis appropinquat deo tanto plus attingit
ei deus per carismata sua. nec auferit ab eo
gratias propter multam humilitatem quia sic illa
vidua clamat indefigniter ad iudicem de
aduersario iudicari. Ob hoc enim miserum
deus quasi conuenit ab eo gratias: ut hoc sibi
materiam fiat appropinquandum eidem. et

propter necessitatem suam permaneat apud
 eum a quo utilia producuntur: qui quas
 dam quidem petitiones eius exhibet festinant.
 Illas dico sine quibus salvari non potest: contra
 vero quasdam ab eo et in quibusdam rebus
 inimici adusionis excutit et expluit ab ipso. in
 quibusdam quoque temptari permittit ut illud
 sibi causa fiat ad appropinquandum deo. sic pre
 dixi ut experientiam habeat temptationum
 et castigetur. Et hoc est sermo scripture: quod
 dominus reliquit gentes multas ne disperderet
 eas: nec tradidit eas in manus ihesu filij
 naue ut castigaret in eis filios israel.
 et ut docerentur tribus filiorum israel et
 addiscerent bellum. Iustus autem non cognoscens
 propriam infirmitatem: in arido loco res habet
 nec recessit a lapsu nec a corrupte Leone filij
 demone superbie. Et ideo quicumque ignorat infir
 mitatem deficit ab humilitate. Qui vero
 deficit ab ea deficiens est etiam a perfectione.
 et qui difficiens est ab ea timidus est semper.
 Quia civitas eius non est fundata super columnas

ferreas: nec super limina erea. i. humilita-
tes: humilitatem autē acquirere nemo pōt
nisi per modos suos. p. quos fit contritio cordis
et cogitationes elatiois contēpnuntur. Ob hoc
enim multociēs iūdet mimicus vestigia cau-
sarū ad hominē declinandum. Nam sine
humilitate opus hominis perfici nequit quia
nullatenus est appōitum instrumētū libertatē
sue spūs scti sigillum: ymo seruus ad huc ex-
istit et opus eius nō dum est a timore sublatū:
sic nec corrigit quis opus suū sñ humilitate
nec castigatur nisi per temptatioes ac sine
castigatione humilitatem nō comprehendit.
ppter hoc dimittit dominus sanctis causas humi-
litis et contritionis cordis ac laboriose
orōnis. et multociēs pterret eos per passioēs na-
ture et lapsus pūarū et execrabiliū cogita-
tionū. multociēs vero per iniurias et huma-
na verbera. Alñ vero peregritudinis et cor-
porales infirmitates: et quolibz per pauper-
tatem et vsus necē egestatē. Alñ etiam
p timorē diu doloris ac derelictioēs necnon
et pugnā diaboli manifestā: per q̄ omnia

terrorem eis incutere consuevit. Et alii
 per materias terribiles et diuersas. et hec
 omnia quidē fuerunt. ut hēant materias hu-
 miliationis et eis negligentia^e sopnolentia nō
 contingat. vel ex rebus in quibus athleta
 visus est infirmari: vel et extremo fu-
 turo. ut pote necessario. temptationis viles
 sunt hominibus. Hoc igitur nō dico q
 doceat hominē in turpibus sponte laxari
 ut fiat ei humilitatis occasio in recorda-
 tione ipsorum nec ut festinus intrare ad
 alias temptationes. Sz quia deus eum dū in
 bono laborat omni tpoze vigilare et cogita-
 re qm creatus est. et ob hoc et est caducus.
 Quilibz aut creatus eoz virtute ac ptectione
 diuina: et omis qui eget ptectione alterius
 naturalem infirmitatem ostendit. Omis
 vero qui suam infirmitatem agnoscit nec
 cessario eget humiliari ad impetrandum
 humilitatem suam ab illo qui ei potens est
 subuenire: et si nouissz a principio et vidissz
 infirmitatē suam: negligentis nō fuissz nec

obdormissus ut traderetur in manus tubula-
rium eum sed experge faceret ipm. Vñ debet
ambulante in via dei grās agere sibi in
omnibus supuenientibus sibi. et culpae et
conuictiari animā suam. et agnoscere q̄ ne
quaq̄ fuisse permissus a protectore. nisi ppter
negligentiam ut experge fieret vel ppter
elationē: ut n̄ timeat. ex hoc non retrocedat.
Nec se ipm excuset. ne duplicetur sibi ma-
lum: quia non est apud ^{deū} p̄durētēz iusti-
ciam dñi iniquitas hominū.

De sermonibus sacre pagine ad pñi-
am incitantiū. qui propter infirmi-
tatē hominū dñi s̄ ne p̄derentur a
deo viuo: et quia inderens est eos
ad p̄candi materiā retorqueri.

FORTITVDINEM quam p̄res po-
suerunt in scripturis et Virtutem Aptorū
et prophetarū de pñia que in eis est non
oportet nos excipere ad auxiliū precandi:
et destruere intransgressibiles terminos

domini: qui ab antiquis diebus per os om̃iū
 sanctorum in om̃ibus scripturis et legi-
 mis institutionibus ad reseratioem peccati
 sunt in virtute dñi constituti: Ut enim
 spern p̃m̃e h̃eremus aduenit subripere
 a sensualitate desperationis terrorem ad quā per-
 ueniens homo peccat irreuerenter. Ecce enim dif-
 finivit d̃s om̃i dū t̃iorem in om̃ibus scripturis:
 et ostendit odiosum esse sibi peccatū. **Quæritur**
 de causa subm̃sa est generatio in diebus noe
 per diluuium? Nonne pro luxuria cū exars̃er̃t
 in pulcritudine filiarum caym? Non erat t̃p̃orū
 bus ill' auaricia nec idolatria: nec bella: nec
 beneficia. Quare ciuitates et sodomorū submersæ
 sunt igne combustæ? Nonne pro eo q̃ tradiderūt
 mēbra sua concup̃ie et immūdie? Ita q̃ occupauit
 om̃s illos voluntas earū ad om̃s execratas et ir-
 rationabiles operationes. Nonne pro formatiōe
 vnius hominis ceciderūt ad mortē vno ictu: xxv.
 millia de filiis israel primogeniti dei? Cur autē
 eiectus est a deo sampson gigas qui deo fuit ab
 vtero segregatus et sanctificatus: et antequam

nasceretur ab angelo nunciatus: sic et sanctus
Iohannes zacharie: nec ~~non~~ factus est dignus ma-
gna virtute ac prodigijs magnis? Nonne
quia polluit membra sua stā per capulā mētis?
Hac enim de causa elongatus est ab eo d's et ipm
suis tradidit inimicis. David quoq; qui erat
secundū cor dei: qui et pp. virtutes suas factus
est dignus de semine suo proferre promissionē
patrum: et de eo xps illux in salutē totius mū-
di. Nonne per vnius mulieris adulteriū cu-
riatus est: quam cito vidit oculis pulcritudinē
eius: erat persecutus est eū et h. Post: peri-
tuit cum multitudine lacrimarū: et lacrimis stra-
tum suum rigavit et maxime vbi deus ait illi
per pphām dimissum sibi fore pām. Volo recor-
dari et aliorū quorūdam qui hos pressūt. Qua
enim de causa supervenit ira et mors domini helij
sacerdotis iusti semis: qui per quadraginta annos
in sacerdotio deservivit. Nonne propter iniq-
tatem filiorū suorū: Ophim et finecs: Nec ipē
delictū nequillū ex arbitrio eius. Sed pro eo qd
nō hēbat zelum exigēdi vndictā dñi ab eis

ima sagittam
pit ob hoc etem
taut et deus bellū
mo sua et quide
sunt A

Unde non existimet aliquis in illos tñ exerce
 re dñm vrā suam qui viuūt in iniquitatib⁹
 diebus omnibus vite sue. Ecce propter reo
 nabile delictū et in suis spālibus sacerdo
 tibus et iudicibus et pñcipibus et sanctificatis
 sibi hominibus quibus miraculorū suorū opatio
 nē commisit. Ostensum est q nullatenus parat
 alicui preuaricanti ecclā suā sic scriptū est
 in ezechiele. Dic hōi cui mandavi depreda
 ri iherlm inuisibili glā dñi. Incipe ab altari
 nec miseris semis nec iuuenis: ut ondat qz
 spāles et dilecti eius sunt qm timore et ve
 neratiōe ambulant coram eo et q faciūt vo
 luntatem eius sñ eius sunt in operatione vir
 tuosa et consuetudine mūda. Igitur qui depuat
 vras domini et ipē depuat eos. et deit a fa
 cie sua. et grām suam aufert ab eis. Cux sñia
 contra balthasar subito pradiit et sic in for
 ma man⁹ percussit eum. Nonne quia pre
 sumpsit contra intangibilia vasa oblatiois.
 quē rapuit ab iherlm et in ipis bibit ipse
 et mētores eius. Ita et illi qui obtulerūt dño

membra sua et ^{illis} iterum presumunt in operibus
mundi huius inuisibili plaga perdetur. Ego
nec per expectationem prime et audacia data
nobis a sacra pagina contempnamus eloquia
dei et coninationes ^{nos} exacerbemus cum opum
rationabilitate mentium et ~~non~~ polluiamus
membra mea quae semel obtulimus ad serviendum deo.
Ecce enim sacrificati sumus ipsi sicut helias et
heliseus: et filii prophetarum et reliqui san-
torum et virginum qui magna miracula
operati sunt: et facie ad faciem loquebantur
deo. et sicut illi qui venerunt post ipsos videlicet
iohannes virgo: sanctus petrus et residuum colle-
gium euangelistarum et predicatorum novi testa-
menti qui se ipsos obtulerunt domino et ab ipso mi-
steria receperunt: quidam ab ore ipsius: et alij
per relationes: et facti sunt dei mediatores
et hominum: et per totum orbem regni pre-
dicatores eterni

In quo conservatur pulchritudo monastice consue-
tutinis: et quae est forma monastice glorificationis

DECEt Monachum esse in omnibus rebus
 suis formā vultus videntibus. ut ex mlt
 is virtutibus eius fulgentibus sic radijs pro
 spicientis minimi veritatis et multi et cōfitean
 tur qd sit xpīam spes certa salutis. et tanq̃ ad re
 fugium undiq; concurrāt ad eū. et cornu ecclie
 exaltetur contra inimicos suos. et multi mone
 antur ad virtutis zelum. et recedāt a seculo:
 ip̃eq; fiat venerabilis ex pulcritudine cōversa
 tionis sue. Conuersatio enim monastica glia
 est ecclie ihū xpī. Decet utiq; Monachū hēre
 pulcros gestus ex om̃ parte sui. p̃ter visionē
 visibilium. certissimā prouationem rerū: oīo
 dum carnis contēptum: altitū ieiuniū: cōstan
 tiam inquietudine: temperantiā: sensuū: iussu
 custodiā: om̃umq; mōtib; ^{et} in rebus huius seculi
 abstinentiā: breuitatem in verbis: in mulierib;
 recordatio emendatiōis: cum discretioē simplicita
 tem: scire qd vita supflua sit et inanis: et
 qd p̃pe est vita illa spūalis et vera: non
 ligare se ip̃m amittitib; et qm̃on alicui.

hominum: hēre locū habitacōis tranquillum fugere
hominis: et indefinēt pmanere in orōnibus:
nō hēre habitacōnē nec gaudere exēnijs: nō
ligare se ipm huic vite: temptacōes virili
ter sustinere: alterari a mūdānis affectibus
etiam interrogatōez ~~et~~ ^{vitare} iporum continue
curare ac meditari in regiōe veritatis: hē
re vultum palidum et rugosum: lacrima
re die nocteq: et plus hijs omibz custodire
ppiam castitatem: esse mūdum ab in gluvie
ventris et apazuis etiam et a magnis. Hec
sunt virtutes monachi sub compendio dēe
Que sibi testimoniū perhibent de omōda mor
tificatiōe sua in mūdo et ppinquitate eius
ad dñm. Decet nos de hijs curam gerere sp.
Qz si quis dixerit que necessitas fuit expri
mere singla et nō dicere ea gnālter et brevi
ter. Dicā ergo hō necessario fatm est vt qñ
quesierit vnum ex premissis in aīa sua ille
qui studz pro vita sua et inuenerit q vno
istorz egeat cognoscat ex inde destm suum
in omī virtute et erit sibi ordo iste in pte

recordationis. Cum autē quiescerit prefata oīa
in se ipso. tūc reliquorū sūa q̄ non expressim
largietur eidem. et erit hominibus materia
glorificationis dei. et ex inde preparabit aīe sue
locum quietis priusquā egrediat^r de vita
ista.

De alteratione et cōuersioē q̄ fit
ambulantibus in via solitudi
nis diuinitus constitute. contingit
ei mēstīa et suffocatio aīe et sub
ito gaudiū et calorū suetū. gl̄ia
dirigenti vias nr̄as amē.

QUICVMQ̄ Venit in unū cū mēte
sua ut conuerteretur in solitudine.
conformet se ipm̄ opōm̄. et secundū ordinē
solitudinis deducat residuum dierū suorū.
Cum autē contigerit tibi sic moris est et
ordinis ad diuina gr̄a constitute. ut interū
a tenebris anima confundatur. Et sicut
solares radij velatī sup̄ terram a caligine
nubium. preueneris ad modicū temp⁹ solōne

spūali. Necnō et lumē grē confundatur
interius pp̄ obūbrantē viciozū nubē: ac
tibi^{ad} modicū virtus letifica subtrahatur
et obumbret mentē in consueta caligo. ne
turbetis in anima: nec ad ignorāciam ma
num extendas. s̄ sustine patienter et
lege in fribus p̄m. et infer tibi violen
tiā adorandū et prestolare auxiliū et
veniet tibi te ignorante. Nam sic reue
latur facies terre per radios solares ab
opacitate aeris occupante. Ita potens est
et ozo solvere et amichlare ab anima
nubila vicioz et irradiare mētē lumie
leticie et consolationis q̄d grē conficit
in cogitationibus. et maxime cum hūerit
pabulum a pagina sacra et vigilantiā
que mentē illustret. Continua enim lāo
in scripturis sanctorū replet animā in
comprehensibili admiratione ac letifica
tione diuina.

De solitariis qñ incipiūt pape
 Vbi pueniunt in operibus suis in in
 finito mari v3 in cōuersatiōe soli
 tudinis et qñ possūt vlt modicum
 sperare q̄ labores sui fructus sibi da
 re reperiunt :-

DICO tibi rem quā sic minimā nō cō
 tēpnas nec hesites in hīs verbis meis.
 quia nāces sunt qui michi eadem tradiderūt.
 Si suspendaris te ipm a palpebris ne putes
 quousq; puenieris ad lacrimas q̄ puenieris
 ad aliquid in cōtinētia cōuersationis tue. huc
 vsq; et em̄ mūdo seruiērūt occulta tua .i. stas
 in hūitudine mūdanorū et opus dei per ex
 teriorem hominē operaris. Nam interior
 ad huc infuctuosus existit pro eo q̄ ala
 rimis nō puenit fructus eius. Cumq; ad re
 gionē ip̄arum perueneris. tūc scito q̄ egressa
 est mens tua de carcere mūdi huī. et possit
 pedem suū in etnere noui hominis : et
 reperit odorare aerem seculi mirabilis

atq; noni: et tunc incipit effundere lacri-
mas quia incipit dolor exitus pui spitali.
Nam gra que est communis mater omni-
um transducit^a ad animā ut pariat
diuinam formā secreto ad futuri seculi
claritatem. Cumq; tps partus accedit
statim moueri mens incipit in qbusdam
q in te sunt. Sic spiramē q atrahit
infans intra mēbra in quibus nutrit^a.
Et qm nō sustinet quidē de cōsuetudine
sibi nō est. subito incipit corp⁹ mouē ad
plantū mixtum dulcedine mellⁱ: et qn-
to magis nutritur infans interius tanto
plus augmentum fit lacmarū: hⁱ autē
ordo lacmarū q dixi nō est ille qui
solitarijs exinatioe contingit. quia illa
consolatio q de tpe fit ad temp⁹ ubiq;
fit in solitudine cōmoranti cum deo. et eā
~~etiam~~ existens in contemplatione mensⁱ.
q in sermonibus scripturarū aliquā

occurrere orationum : sed de ordine isto dico : quod ad eum in
 desinet lacrimanti nocte dicq. Quicunq. aut pro isto
 veritate formarum istarum inuenit in solitudine ipsarum
 inuenit . fuit enim occidui eius ad instar fontis aqua
 rum usq. breuium vel ultra : postea vero in
 greditur ad pacem cogitationum : et sic ingreditur
 ad illam quietem de qua dixit Beatus paulus
 sic particulariter capit natura . Apacifica quoq.
 quiete incipit mens contemplari mysteria : et tunc
 spiritus sanctus incipit ei revelare celestia . et deus
 habitat in ipso : et fructus spiritus excitat in ipso . et
 ex hoc sentit alterationem quod in omnium renouatione
 de excipere naturam interiozem . Obscure quodam
 modo et sic in enigmate scripsi hoc ad recordationem
 meam et omnium ad quos occurrerit haec scriptura
 secundum quod comprehendit a contemplatione scripturarum
 et veratibus oculis . et modicum ab experientia . ut fi
 at michi auxilium per orationes eorum qui exinde
 fuerint utilitatem adepti : quia non modicum labor est
 in hijs impendi . Audi et iterum quod debeo
 nunc tibi dicere quod ab ore didici non fallace . Cum
 ingressus fueris ad regionem pacis cogitationum

tunc a te multitudo lacrimarum auferetur. et
postea proueniant lacrimae in mensura conue
nienti: hoc est pro certo veritas in breui lo
quio sic et ab ecclesia creditur generali

NON DECEAT seruū dei qui depau
peratus est a mundanis. et exiit ad inquisitionem
sui met pro eo quod puenit ad comprehensionem
veritatis. ex hoc timore accedere ab inquisi
tione. et frigesci a calore qui nascitur a deside
rio diuinorum. et scrutatione secretorum dei. per
quam forma contingit mentē corrūpi in conmemo
ratione viciorum

RES sunt ordinis in quibus proficit homo: no
uitiorum medius et perfectorum. Qui est ergo in primo
ordine quamquam intentio eius ad bonum tendat.
Motus tamen suae mentis inuitis est. Medius vero:
illius quod est inter passibilitatem et impassibili
tatem et cogitationes tam dextere quam sinistre eq
litter mouetur in ipso. nec cessat oīo educere lumē
et tenebras sic iam supradictum est. Si vero res
pauerit ad modicum ab assidua lectione diuinarum

scripturarum: ac defuerit accendiat ymaginatione
 formarum veritatis et a posse suo quo ad exterior
 rem custodiam: ex qua fit interior custodia et
 sufficiens operatio ad vicia distrahetur. Quod si ^{intus}
 nutuerit calorem naturalem suum in hijs que dixi:
 nec dimiserit inquisitionem et scrutationem et affectum
 eorum de longe quamvis non viderit ea: sed ex
 nutu lectionis divinarum scripturarum nutriet co
 gitationis suas et contineat se ne declinet ad sinistram:
 nec recipiat semina aliquod diabolicum sub specie ve
 ritatis. Custodiat quoque animam suam cum desiderio in deo
 et petat ab eo animam oratione laboriosa et paenitentia:
 Ipse prestabit ei petitionem suam et aperiet ei ostium
 suum et maxime pro humilitate ipsius. Secreta
 quippe humilibus revelantur. Si vero mortuus homo
 fuerit in huius spe et nunquam viderit terram illam
 depper: puto quod hereditas eius ^{erit} et cum iustis
 antiquis qui ad perfectionem pervenire sperabant. Nec
 viderunt iuxta verbum Apostoli quia in spe operati sunt
 omnibus diebus vite sue ac dormierunt. Quid
 autem dicemus si non pervenit homo ut intret in ter
 ram repromissionis que est figura perfectionis. id est. gressus

Veritatis iux mensurā manifestā naturalis vir-
tutis? Nunquid prohibetur propter hoc et ab isto
ut maneat in extremo ordine cuius oē ppositus
ad sinistra declinat? Et pro eo q nō compre-
hendit omēs veritates. Nunq pmanz in
formidine primi ordinis qui nec novit h nec
desiderat? Vel cōvenit eū exaltari ad me-
diam viam quā dixi? Non enim videt
eam nisi tanqm per speculū s speravit de
longe: et propter hanc sperā positus est cū pri-
bus suis: et nō fuit fact^{us} h^{ic} ^{diagnos} pfecta grā: S3
quia semper alloquebatur eamde et eam redu-
cebat ad mentē et qā monebat in desiderio
eius inquantū poterat dum vixisset et co-
gitaciones refecabat. Cor eius repletum lar-
spe recessit amūdo. Nam omē qd habet
humilitatem: deoz videt^r: quia mor-
talem ^{mentis} exercitiū circa desiderii qd diri-
gitur ex consideratione diuinaz scripturarū
aīa interius corā malignis cogitationibus
circūvallat: et confuat animū in reco-
latione futurorū bonorū ne laxetur mens

76
in negligentia sua ad commemorationē seculariū
rerum quia ex hijs frige fuit caloris motuum
eius et ad concupiscentias cadet

DE FORMIS spei ad deum et qm
deus sperare in deo: et q̄est qui m̄sp̄ie:
ter s̄m̄ intellectu spem hēt

IT spes in deo per fidē precordiale: et que
bona est cum discretiōe et sciētia fit: ^{fit} quoq; alia
perversa ex iniquitate constans. que fallax est.
Homo qui penitus nō curat de rebus t̄porali-
bus. s; comēdat se ip̄m deo die noctuq;: nec
est sollicitus de re aliqua seculari p̄p̄ studiū
qđ gerit circa v̄tutē: et om̄ez curam suā pos-
sidet in diuinis. et propter hoc negligit para-
re sibi cibos: et indumenta et preparationem
loci hereditariis et cetera cūta. hic bene et magnali-
ter sperat in dño q̄ ip̄e sibi debeat necessaria
preparare: et h̄ est vere prudentissima spes et
vera. Iustum est et enī talē sperare in domino
qm̄ seruus ^{eius} existit: et studiosē incubit absq; om̄i
opi eluc̄

negligentia q̄ ab aliqua causa contingat. Nam
huic dignū est fr̄cia deo p̄vidēram sp̄ales quia
servavit mandatū eius qđ dix̄. querite primo
regnū dei et iusticiā eius: et hec oīa adiungentur
vobis. Cum aut̄ sic disponimur mūdus tanq̄
seruus nobis oīa preparabit: Et tanquā
dn̄s indubitanter obedir̄ vobis ^{et} et vers
voluntatibus nō resistet. Ne igit̄ hic cesset
de statu suo cōtinuo corā deo: non tradidat se
ipm̄ ad curandū de necessaria utilitate cor
poris. nec de quacūq̄ alio curat: nisi tantum
otiosus fieri p̄ timorē dei ab hui⁹ solitudinē
magna et p̄ua que spectat ad voluptatē. Opti
nebit vnitum h̄ oīa mirabilē nec curas de
eis n̄ laborans dē ip̄is. Homo quippe qui cor
suū sepultū h̄et p̄mit̄ in terrenis: et sēp
terreā comedit cum serpente et in nullo au
det complacēdō. S̄z in oībz corporalibz distrat̄
et dissolut̄ existit: et otios⁹ ab om̄i virtute
p̄pter asiduū eloquū et laxū elationis: et
ocasionēs quasdam p̄ponit: hic p̄pter desidia

et occidit iam a bono et contingit ut cum
 artatur ab aliqua necessitate vel morte seu
 tribulatur a fructificatione suarum iniquitatum: dicat
 sperabo in deo et ipse me faciet absque sollicitudine
 et auxilium michi prestabit. Insuper usque modo
 non fuisti recordatus dei ymo iniuriabaris ei
 primarie tuorum operum: et per te blasphemabat
 agentibus nomen suum sic scriptum est: et nunc
 presumis pleno ore dicere. In ipso sperabo et
 ipse auxiliabitur michi et solutus erit de me.
 Benedictum est a deo confundendo tales per prophetam
 dicentem. Cotidie exquirunt me et volunt
 addiscere vias meas: et sic aliqui facientes
 iusticiam de talibus enim est insipiens cui
 necesse est mente fit proximus deo: sed cum a tri-
 bulationibus circumdatur extollit manus suas
 confidenter ad eum: hic utique habet necesse
 cavet multociens ut disciplinetur hinc in-
 de quia non habet opus dignum ut confidat in
 deo. Nam propter pravas operationes et negligentiam
 suam in hijs que conveniunt dignus fit disci-
 plina. Dominus nos propter misericordiam suam patienter sustinet.
 Ne decipiat ergo talis se ipsum et obliuiscatur orationis gustationis sue

Ne iustificatus
 dei sui non re-
 linquentes qui
 sunt ante iudi-
 cem iusticiae

ac dicat se confidere de deo. Disaplmabr enim
quia opa fidei nusquā hz. Non extēdat in
occio pedes suos et dicat. Credo in dñm qđ
dabit michi necēia tanq; in dei operibus con
uersanti nec insipienter piciat semetipm in
puteū in mēte nō hñs dñm et dicat. Spabo
in dño nō tandē post ruinā et eruet me. No
h errare o insipiens qm labor et sudor qui
pro deo fuerit in agricultura sua spē que in
ipō geritur ańcedunt. Si credis in dñm bene
facis. s; fides eget et operibus et spes q̄ hēt
de deo: similz eget afflictionibus adiutores.
Credis qđ deus pvideat creaturis suis et sit in
omnibus potens. S; fidē tuā sequat conueni
ens opo et tūc exaudiet te. Noli tenere dē
tum in pugno tuo: sin opibus videlicet fidē solā.

DE PROVIDENCIA DEI

MULTOCIENS quis ignorans p viā an
bulat hñtem ferā malignā vel homicidas:
vel aliq̄ constē et hec comūis est puidēcia
dei: vt eruat de huius incurſu. vel ppediat
impetum itineris p aliquas causas quo vsq;

pertranseat fera maligna vel occurrat ei aliq̃s
 ab itinere auertēs eundē : et utē alī serpens
 neq̃ muerit̃ iacēs in via latēs : et deus volēs
 hominē exponere temptaciōi huic facit spemē
 subito sibilare et ab ip̃o loco recedere : vel
 serpere coram eo ut ip̃e videns illum caueat
 sibi et eruat̃ ab eo : quāuis hic sit indign⁹ p̃p̃
 occulta peccata sua q̃ solus ip̃e nouit. eruit
 aut̃ ip̃m d̃s p̃p̃ m̃iam suam. et contingit itē
 cadere domum : et labi funditus a loco suo.
 Et cum quidam inueniantur ibi federe : mādāt
 deus misericorditer angelo qui eam detinēz
 ne labatur quousq̃ surgāt et inde recedāt.
 Vel p̃ quasdam causas educit eos ut nullus in
 ueniat̃ sub ea. Statim aut̃ pertrāsēuntibz
 illi labi p̃mittūt eandem. Quod si contigerit
 aliquē occupari consuari facit illesum : qm̃
 vlt̃ ex hoc fū manifestā magnitudinē suē vir
 tutis. Hec igitur et huius comūis et gnāles
 prouidence dei sunt. Iustus vero inseparabiliter
 h̃t eas. Ceterisq̃ hominibus cū disceptatiōe
 mādauit d̃s disponi q̃ spectāt ad eos et tēpare
 st̃am prouidencia dei : s̃ iustis hui⁹^{scia} p̃ dispositiōe suoz

non eget. quia iam acquisivit pro hac sua fi-
de per quam deponet omnem elationem extol-
lentem se contra suam dei et de nullo supra
dictorum timebit. Scriptum est enim. Quia
Iustus sicut leo confidit in omnibus presumens
per fidem non quasi temptando deum: sed securus
de ipso tanquam armatus quis et indutus spiritus
sandi virtute: Et quantomagis assiduam
habet cum deo solitudinem tanto plus deus
dicit de ipso. Cum ipso sum. in tribulatione
eripiam eum et glorificabo eum. Longitu-
dine dierum replebo eum et ostendam illi
salutare meum. Qui vero laxus est et pi-
ger in opere suo: hanc spem non potest habere.
sed manet continue cum deo in omnibus et appropinquat
ei operum decore suorum et extendit aspectum suum ^{ad cor dicitur}
ad gratiam eius id est signentur. Sicut dicit Beatus
David. Defecerunt oculi mei dum spero in
deum meum.

DE RENUNCIATIONE mundi et ab-
stinencia securitatis circa homines. cum
deluxerimus.

VM dileximus a mūdo fugere ac pere-
 grini fūi a mundanis: nichil ita sepat
 nos a mūdo ~~ne~~ mortificat vicia nra car-
 nalia et vivificat spūalia sicut luctus et la-
 bor cum discretione. precordialis facies verecūdi-
 nitatis ^{alī faciem} humilitatē dila. Nichil nos fa-
 cit in seculo conuersari: cū ebrijs et luxu-
 riosis qui sūt in eo: et nichil nos sic sepat
 a Thesauris sapiētie ac scie secretorū dei
 sicut visus. Hoc est adiuuentio formationis.
 Et qm̄ p̄cepi p̄phnam tuā amice: Rogo in ca-
 ritate vt caueas tibi ab inimicorū incursu.
 Ne verborū effrenatiōe fuge facias aīā
 tuā a calore caritatis xpī qui pro te fel-
 gustavit in ligno crucis: et loco illius dul-
 cis meditaciōis et securitatis ad deū rep-
 pleatur multorū fantasmatu ^{obscuritate} te vigilā-
 te. Te vero dormiente reuerentibz
 sopnīs captiuet ^a quorū fetore s̄i Angeli
 sustinere nō possunt: et sic fies alijs
 lubricū et stimulus tibi ipi. Compelle

temetipm ut imitetur humilitate xpi ut
ignis fortius accendat qui est in te in
spiratus ab ipso: in quo eradiciantur oēs huius
seculi motus qui interficiunt novū hominē
et pollūt atriā dñi scti et fortis. Ego cōfi
dens dico scdm Beatū paulū q templum
dei sumus: Mundemus ergo templū
eius sicut et ipse mūdus est: ut habitare
concupiscat in ipso. Sanctificemus illud:
sic et ipse sctus est. Ornemus illud cunctis
opibus bonis et preciosis. Firmemus
illud thimmiamate in quo quiescit volūtas
eius. i. preordinati et munda orōne: quē
p̄p̄ seculariū communionē acquiri nō pōt. et
sic utiq; obumbrabit aīaz nubes gl̄ie dei
et fulgebit splendor maiestatis eius in
corde ipsius. et replebuntur gaudio et le
ticia omēs habitatores tabernaculi dei.
Effrontis vero et in vere cūdi deffiner
flama spūs scti. Imp̄a tibi offerat sep̄
arcens. O aīa mīsa dissoluto tua

a corpore propinquat: quare delectaris in
 his que debes hodie derelinquere: et quare
 aspectu perabris in eternum? Attende que sunt
 ante te: et cogita que operata es. quahia sunt
 et cum quo conuersata es omnibus diebus vite
 tue. seu quis laborem operationis tue recepit:
 et quem in pugna tua lenifcasti. ut exeat
 in occursum tuo tempore exitus tui: quem
 delectasti in occursum tuo ut in portu eius
 quiescas: cuius gratia laborando te afflixisti:
 ut peruenias ad eum cum gaudio ^{quo} ~~per~~ acquisisti
 per amicum in futuro. ut in ingressu tuo exi
 priat te: In quo ago opera es. et quis debet tibi
 mercedem soluere in occasu solis recessus
 tui. Tu sustitare a te met ipsa o anima.
 et vide ad quam terram portio tua deducatur
 et si pertransisti agrum fructificantem a
 maritudine suis cultoribus: clama et vo
 ca feras in gemitu et anxietate. que super
 sacrificia et holocausta placant dominum dominum

tuum: Producat os tuū dolorosas voces quibus
santi angeli delectantur: tinge genas tuas
lacrimis, ut scē te scūs spō requiescat: et
abluat te a sordibus malicie tue: fac tibi
ppitium per lacrimas dñm ut ad te veniat.
Inuoca mariā et martā ut luctuosas voces
te doceant. Clama ad dñm. Dñe qui scē la
zarū plozasti: et sup eū compassionis laci
mas effudisti. Sustipe lacrimas amaritudi
nis mee: passionibz tuis passioēs meas sana:
vulneribus tuis medere vulnera mē: san
guine tuo. sanguinē meū emūda: et cō
tempa cor meo viuifica: corpus tui odorem:
fel qđ ab inimicis potatus es dulce red
dat animā meā ab amaritudine quā
michi inimic⁹ aduersarius ppinavit.
Corpus tuū qđ in ligno crucis extensum
est. extollat ad te mētem meā que
a demōibus est inferius tradita. Cap
tuū qđ in crucis patibulo reclinasti

erigat caput meū ab inimicis colafizatum. Con-
 fixe clauis sanctissime man⁹ tue subleuet me
 ad te confusioe perditionis ^{depressum} sic os tuū sanctissimū
 reprimat: facies tua q̄ recepit alapas et con-
 spūtiōes amaledicis. clarificet faciem meā in-
 quitatibus sordidatā: Anima tua quā tradidisti
 p̄i tuo existens in cruce deducat me ad te in
 grā tua. Non hēo cor dolens ad requirendū
 te. nō hēo p̄nias nec compunctioez q̄ reducūt fi-
 lios ad suam hereditatez. Non hēo dñe la-
 zimas deprecabiles obtenebratus est in secu-
 laribus animus m̄s: n̄ pōt a te respirare in do-
 lore. Fruit cor meū a multitudine tēptatio-
 num. nec pōt calefieri lacrimis tue dilectiois.
 Sz. ihū xpē thesaure bonozū. tribue michi pe-
 nitentiā ^{perfectā et} cor dolens vt exeam pleno aīo ad
 querendū te. Nam sine te om̄i bono aliē-
 nabor. Da m̄ q̄ xpē tuā grām: pater qui
 te p̄duxit de sinu suo eternatē sine t̄pore
 inuouet in me formas ymaginis sue. derelinq̄
 te nō me derelinquas: Exiui a te: exi

ad requirendū me: et introduc in pascua tua:
et cōnumera me ouibus electis ouilibet tui:
et nutras me cum eis in p̄tis diuinorū se
rectorū tuorū quorū est habitaculū cor mū
datum: et in ip̄o videtur splendor reue
lationum tuarum q̄ sunt cōsolatio et
refugiū eorū qui laborauerūt p̄ te
in tribulatioibus et omnimodis afflictio
bus quibus digni constituam^a gl̄ia et
pretate saluatoris nr̄i nūc et in futuro
seculo amē

Q^UANTILIS sit solitarius occurr
sollicitudinū et dāpnosus ingressus
et egressus

HOMO multe solitudinis mitis
et quietus esse nō poterit quia nec
cessarie causę rerū in quibus studet
compellūt eum^{enā} inuitū et remittentem
in ip̄is moueri: et dispergūt tranquilli
tates et quietudinē^{eius}. De ergo Monachū

in oppōito vultus dei statuere semet ipm. et ad
 eum extendere visum suū p̄ mēse suā v̄c
 vult custodire: ac peravos motus qui in ipsa
 sp̄iūt emundare: nec nō addiscere cum cogitatio
 num tranquillitate v̄t discernat ingredien
 tia et egrediencia: quia multe occupationes argu
 mētum laxatiōis monachi sunt ita opatione
 mandatorū xpi et manifestatio suozū defectuum
 in diuinis. Nisi sis sine sollicitudine. lum̄
 in aia ne queas: nec tranquillitatē aut quie
 tudinē in laxatiōe sensuum: vbiūq; manet
 occupatio rerū. Ne multiplices tibi occupatiōes.
 et nō inuenies in orōne tua concussiones.
 Nam sine assidua orōne appropinquare deo
 nō poteris. Post laborem vero orōnis. si mē
 te fuerit alia sollicitudo illata. opab̄r in
 ip̄a dissipatiōem. Lacrimae ac percussio ca
 pitis in orōne: necnō voluntatio in terra
 cum feroze experge faciunt calorem dul
 cedinis p̄ intus in corde: et cū laudabili
 mētis excessu transfuolat cor ad dñm et cla
 mat

Situit aia mea ad dñm fontē et viū qñ
venia apparebo ant faciem dei? Qui de
hoc vino bibit et postea puatus est eo ipse
solus novit quanta miseria occupat²: et qd
ablatū^{est} ab eo pp laxationē sui. O quā ma
lus est aspectus ^{hominu} et locutio ill' oibus. O
frēs qui veraciter cōversantur in solitu
dine plus multo quā sit illis qui sūt a sol
itudine nō ligati. Quia sic vehemens
glacies subito incidens summitatibus plan
tarum desiccāt eas: ita et colloquia hōi
num qmuis oīno brevia sint et putent^r
ad bonum plata: desiccāt tñ florēs vir
tutum que de nouo floruerūt ex cōtempe
rantia solitudinis: Quāq̃ circūdanr
cum simplicitate et teneritate plantam
anime que plantata est secus decursus
aquarū pñie: Et sic vehemens gelu compre
hendens nouellas plantas pūctōes vrit
eas: ita et colloquia hominum radice mētis
virtutum ^{inde} incipiūt pascua pullulare. Qd si
eorū colloquium qui ex parte quidē abstinet et

ex parte vero breuē deſtīn aliquā paritūtur.
 Conſuevit aīe leſionē inferre. quanto magis
 colloquiū et aſpectū laicorum et ſultorum ne
 dicam potius mundanorum. Nam ſi nobile
 et a venerabilis hō cum inſoriatūre obli
 uiſcitūre ſue nobilitatis: et ſtatus eius exho
 noratur. et recedetur p̄cioſitas eius. p̄p̄ alie
 nas cogitationes q̄ ſuperuenerūt eidē ex vni
 uirtute: ita et caſtitas aīe tuebatur ab
 aſpectu et in tanta locutioē. et exradicatur
 ab ip̄a om̄e ſuſtentaculū laudabilis ſtatus
 ſui. Si ergo colloq̄um et dilatio in diſpoſitōe.
 ſup̄uenientes in ſolitudine comorati: vel
 et ip̄orum p̄p̄inquitas ad videndū et audi
 endum. ſufficiunt inferre menti turbatioē
 et frigefactioē in diuinis. p̄p̄ multa q̄ ſunt
 ex viſu et auditu: et in breui hora h̄ faciūt.
 Quid dicem⁹ de cōſtitutio ip̄orum et occuſu: et
 de multa moza et diurna in eiſdem? ſu
 moſitas at̄ neut̄s obnubilat mētēz in agtōne
 dei quādam admodū et vapor qui ex humidita
 te terre p̄ducit. aſtendenſ aērē reddit obſcurū

Superbia vero nō considerat q̄ in tenebris ambulat. quia p̄p̄ predictam obtenebrationem nesciens intentionē sapiē: et extollitur sup̄ omnia cum sit infima omnium. et adistere vias dei nō pōt. Nam et dñs voluntates suas occultat ab ea quia in via humilium noluit ambulare.

DE VIIS que faciūt hōiem app̄qua
re deo que manifestantur hominibus
et dulcibus opibz nocturnarū vigiliis.
Illi aut̄ q̄ opant̄ in cōuersatiōe ipsius mel
le nutuntur diebus omnibus vite sue

NOLI putare o homo q̄ inter om̄s opōnes
monachorum sit alia quelibz maiorū con
uersatio vigiliis nocturnis. In veritate
fr̄s si nō fiat religio^{us} dispersio: et turbatio
in carnalibus rebus et in sollicitudine t̄p̄o
raliū: et carū^{er} sibi a mūdo: et custodierit
se ip̄m cū vigiliis: mens eius quasi cum
alijs in breui t̄p̄ore volat et exaltatur
in dilectione dei: et cito p̄uenit ad gl̄iaz
eius

Transiit enim per leuitatem et agilitatem ad sciām
 que superat intellectū hūanum. Monachū p̄seuerā
 tem in vigilijs cum mentis discretiōe: ne respi
 cias illum sic feruentē carnē. hoc ~~utiqz~~ anglicā or
 dinis est nō hūmā. Impos^{le} est autē q̄ illos qui s̄
 in huiusmodi continentia conuersantur. Dimittat
 dñs sine magnis donis p̄ eorum ieiunijū et
 vigilantiā cordis. et p̄ solatā conuersationem co
 gitacionū suarū in ip̄o. Anima q̄ in huiusmodi
 vigiliarum conuersatiōe laborat et p̄seuerat.
 quasi cherubin octos suos habebit: quibus sēp
 intueatur et perspiciat contemplatiōem celestē.
 Ego vero puto impossibile esse ille qui cum
 sciā et discretione p̄elegit sibi laborē istū ma
 gnum atqz diuinum. et arbitus est eius portare
 grauamē. et studiose laborat in hac glōsa p̄te quā
 elegit. et in die caueat sibi a turbatione locutio
 num: et sollicitudine pugnariū: ^{et curariū} ne fiat nudus
 et vacuus a mirabili fructificatiōe magne dīlec
 tiōis q̄ colligi p̄estolatur ab ip̄o. ^{nto p̄sentat fructū eius} Quicumqz autē
 hec negligit p̄sumo dñe quod ignorat ad quid la
 borat

et a somno abstinez. et in laudum ^{pro} collectione multa.
et fatigatione lingue. et erecta statione totius no-
dis affligit. Non hinc mentem suam in oratione
et cantu suo sed quia ductus a consuetudine indist-
ta. Et nisi sint huiusmodi ut pre dixi: quomodo
defficeret amittendo ex continua seminatione
sua in labore fructificationis maximas: Nam
si vire solitudinis ^{non} exerceat semetipsum in
lectura diuine scripture quod roborat mentem. cum
orationis sit maxima fortitudo. et vigilijs quibus
coniungitur prestat auxilium: sitque lux mentis
et directio in semitam rectam: et fertilis materia
contemplationis in oratione que ligat cogitationes
a dispersione ne in vanitatibus quantur. Sit
quoque seminatix indefinens diuine recordationis
in anima. et commemorationis uirum sanctorum qui deo con-
placuerunt: faciat tamen mentem acquirere subtilitatem
et sapientiam inuenireque operationum hominum fru-
ctum maturum. Quare ergo o homo indistrete te
et tua disponis? Qui totam quidem noctem paupere
erectus stando deducis. et affligis te ipsum orationibus

laudibus q̄: honorosum. vero nec modicum tibi
 videtur per breuem in die curam te diuinam
 grām promereri. nequis pro te forsità contiste
 tur: ut q̄ te ipm affligis et deuote quidē se
 minas. De die vero spargis laborem. et videris
 infructuosus: Quare dispergis vigilantiā^{tuā} et stu
 dium et calorem^{tuū} quē fuisti adeptus. et p̄dis in
 uaniter lucrū tuū. obturbabiles rerum oarsus.
 Nam si noctūc meditationi concordē faceres
 operationē diurnā caloremq̄ cordis: nec in medio
 differentiā adhiberes: in breui utiq; tpore am
 plexareris pedus ihu sz ex hoc manifestum
 est qm̄ indistrete conuersaris. nec nosti q̄re
 oporteat monachos vigilare. Tu enim putas
 q̄ hec om̄ia sunt ad hoc statuta tm̄ ut tu
 labores. nec ob aliā quod oriatur ex eis. Ille
 vero qui p̄muit^{illa} grā pro quā spe obstat a t̄bte
 sopno. et nē violentiam infūit. tam per vigi
 lantiā corporum quā cogitationū suarum. qui
 bus singulis noctibus p̄eres^{de} offerūt: Ille solus
 nouit virtutē quēfit ex diuina custodia. et q̄le

menti prestat auxilium inquietudine noctis et
qualē potstatē contra cogitationēs et qualē mū-
diciam et intelligentiam sine pugna et
violentia sibi donet. et q̄ faciat ipm̄ intelli-
gere cum liberalitate verborum nobilitatē.
Ego quoq; dico q̄ si corpus fessum fuerit p̄pter
infirmitatē suam ut ieiunare nō possit: p̄
solis vigilijs mēs acquirere statum anime et
intellectum prestare cordi. Ut virtutē spūa-
lem addiscat. Dū modo nō fiat sibi extima-
tio a dilatione diurnarū ~~terrarū~~ ^{ta}. Vñ rogo
te qui affectus adipisci mentē studiosam ap̄
dm̄ et agnitiōem noue vite. toto t̄pore vite tue
noli negligere conuersatiōem vigilarū. q̄a
per ip̄am ap̄iunt² oculi tui ad intuendū totā
gl̄iam conuersatiōis et virtutē vie iusticie.
Q̄ si fiat tibi q̄absit iūm cogitatio laxatiōis.
et nidi frauerit in te forsitan p̄ p̄batiōem
p̄tedoris tui. qui ex consuetudine te p̄mittit
in hūmōr alterari suū in calore seu et in refrigeratiōe

vel ex aliqua causa. vel etiam ex infirmitate
 corporis: ut non possis facere laborē multū can-
 tus quē cantare consueuisti. et extēse orōnis
 ac multarū genuflectionum quas facere sēper
 consueuisti. Rogo te in caritate ut si dere-
 lictus fueris in huiusmodi nec possis eadem
 operari. saltem sedendo vigilia ne dormias
 in corde tuo: et in omni ingemo educ noctē se-
 dens: et bonas cogitans in intellectu: et ne in-
 dures cor tuū et obtenebres illud in somno.
 quia ueniet tibi iterū per grām p̄m⁹ ille ca-
 lor: et leuitas. et virtus. et exultās gaudebis
 m̄ferens deo grates. Nam fugiō et h̄mōr
 grauedo ad examinatioēm et p̄batioēm hōis
 p̄mittunt⁹: et si semet ip̄m excitauerit cum
 feruore. ac exusserit eas a se ip̄o instans ali-
 quamtulū inportune. statim appropinquat sibi
 grā sic ē: et accedit ad eum alia virtus con-
 tinēs omne bonū occultū in semet ip̄a. et ē spes
 p̄dictōis et homo admirabr̄ obstupefens de
 p̄ma grauedie et de supueniente leuitate
 ac uirtute: necnō ē quomodo tam subito h̄mōr

alterationē recepit: Et extunc instruitur ut si
peruenit sibi talis grauedo. cognoscat illā
ex p̄ma experientia sua. Nam si in primo
t̄pore nō itauerit: hanc sciām non pōt
recipere nec hēre. Videns inq̄m instruitur
homo q̄n compellit seipm̄ aliquantulum et
sustinet t̄pē pugne. Si virtus corporis in
firmata est non ex pugna s̄ ex infirm̄te
necessitatis. Tunc et enim nō est conueniens
impugnare natām. In reliquis vero bonus
est ut quis in omnibus que sibi p̄sunt inpor
tune incitet semetipm̄. Continua^{em} est quietu
do cum shā. et moderata ciborum assumptio:
et vigilato exerce faciunt mentem ad
stupefactionē rerum: nisi fiat forte aliqua
causa q̄ quietudinē soluat. Cogitationes autē
q̄ mouentur in solitarijs subito sine consensu
faciunt ambos oculos quasi lauacri fontem
in lacrimarum effusione. et sua multitudie
genas lauant. Cum per abstinentiam dormitū
fuerit corpus tuū et per studiosam custodiam
quietudinis. et percipis q̄ corpus tuū moueatur

violenta passione fornicationis preter natalem mo-
tum : scias qd a cogitationibus superbie es tēptatus.
Appone igitur cinerem obo tuo ^{et amaritudinē populo reple vētra tuū} : et terre adhezeas
ventrem tuū et scrutare quid excogitasti : et ad-
disce alterationem nature tue : et in naturalia
opera tua et forsitā d's miserere tui et emitter
tibi lucē ut addistas humiliari ne tua malicia
augeat^a. Ne cessemus ergo laborando et studē-
do. donec pñiam videamus in nobis : et mue-
riamus humilitatē et requiescant in dño corda
nra cui sit gl'ia in secula seculorū amē /

DE POTENTIA effectus nequitiarū a qbus
cōstant et a quibus et dissolūtur.

QUO vsq; veraciter ex corde quis odiat
causam pñi a delectōe opationis eius nō liberabitur.
Istud est certamē vehementissimū qd appōitur est
homini vsq; ad sanguinē. in quo examinatur liber-
tas sui arbitrij in singularitate spei sue ap-
vretutes. Hec est potētia quā vocat coniū-
et bellū. ad cuius impetum infrenat^a anima
missa pp inevitabilem pugna que est in ipsa

hec est potentia magnitudinis p̄ti in qua castor
animas minus coarumpe consuevit et mundos mo-
tus imitat ut experientia de hijs qui nunquam
repperunt assumant^{vel addiscant}. Hic ostendimus carissimi
patientiam nostram. Hoc est enim tempus inuisibilis
pugne per quam ordo monasticus semper deus tri-
umphare. huiusmodi autem impugnationis occur-
su pia mens etiam firmetur. Si potentissime
non opugnare. Potens es domine fons totius auxi-
lij confirmare in huiusmodi q̄ sit testimonij tempora illas
animas q̄ se desponsarunt tibi celesti sponso et
promissiones sanctitatis exhibuerunt. Da eis
potentiam diruendi muros munitos et omne
altitudinem extollentem se contra veritatem.
Ne propter intolerabilem violentiam ab interiorum sua
fallantur. In illo tempore in quo fit de sanguine
bellum. Non fit quoque semper castitatis certamen
in hac violentia pugna. Quoniam fit et promissio
ad probationem. Ne autem infirmo qui exaiatur in
hoc bello distretu quia fortitudinem magna habet

hoc bellum ex consuetudine iam assumpsit
 a subcumbentibus ob consensum cogitationū
 suarū. Caute vobis o carissimi ab ocio in
 quo latet mors. Nota q̄ nō est incidere in ma-
 nibus festinatum captivare monachū nisi
 per ipm̄^{onū} necondēpnat nos deus in illa^{die} psal-
 mis. Nec proressatioe orōnis: s̄ quia ex dere-
 lictioe ipōrum demōibus est additū patefactus:
 Qui postq̄m locū inuenerūt et ingressi fuerūt
 et mēorum cōcluserūt ostia octop̄. tunc in no-
 bis violentē adimplēt cum vehemēti vīdida
 illa quibus operatores sui p̄ diuinā sm̄az ocu-
 pantur et constituuntur sub eorū manibus p̄
 derelictioem paruorū q̄ digna sūt sollicitudine
 p̄ xpm̄ sicut a sapientibus scriptum est. Qui
 nō subdit^{deo} p̄p̄iam voluntatē, aduersario suo
 subinetur. Ut hec q̄ tibi parua vident existi-
 mentur tibi tanq̄ mur corā illis qui student
 nos captivare. Quorū perfectio intus in cella pō-
 ta est a sapientibus eccl̄ie ad custodiā vite n̄re
 in spū^{cu} relationis. Quorū comprehensio ab insipientibz

parua existimantur. Qui dapnū nō considerat
quid contingit ex ipīs. Et ideo incū et medie
tas ~~eorum~~ ^{eorum} vie sunt: indota libertas q̄ mater
est viciorū. Melius est enim certare et non
deselm̄q̄re parua quā in ipōrum latitudine totum
dare peccato: huiusmōi quoq; irēonabiles liberta
tis finis est. Dura finitus et crudel. Igitur quā
diu hēs sensus viuentis ab incursu contingentū.
Subtrahere te ipm̄ ad modicum quia nō deficiet alē
mētū peccati de omnibus membris tuis: nec sa
lutem poteris acquirere tibi ipi. Si quis autem
monachorū dixit in corde suo q̄ ab hīs cauet sibi.
H̄ qn̄ percutit addiscere non vult. Quicumq;
enim decipit amicum suum dignus est maledictiōe
legis. Qui vero decipit semet ipm̄: qualē vindictā
incurret. Quia scām hīs ignorāz fingit. Q̄
aut scām hēat ondit redargutio consue. et
h̄ etiā difficile sibi videt q̄ scām hīs ignorā
ciam fingat. O quā dulces ^{pe} occasiōes peccati. et
vicia quidē pōt quis refecare: ac in ipōrum elo
gatiōe hēre tranquillitatē: et de ipōrum respo
siōe letari. s; eorundē cās relinquere nequius
et ob hoc multi temptantur. Quia temptationum

occasiōis diu nob̄ diligimus comorari. Et peccata
 quidē n̄ affectamus inducibiles vero causas
 ip̄orum in nobis cum delectatiōe excipimus. pp̄
 q̄ sc̄e materiā et effctm̄ prestant p̄mis. Qui
 diligit viciōrū cās: fuiens fit remittens et m̄
 uitus. et in seruitute iam redactus est viciōrū.
 Qui h̄r odio peccata sua: cessabit ab ip̄is: et qui
 confitetur peccata sua obtinebit remissionem.
 Impossibile est quēquā relinquere p̄r consuetu
 dinem prius quā acquirat inimiciā cū eodem:
 et in p̄tēe remissioem prius quā fiat confessio
 peccatorū. Nam primū est cū vere hūilitatis:
 Secūdu vero conpunctio^{cordis} ac verecūdiā[?] consequit̄
 cor. Nisi hēam[?] odio ea q̄ sunt ab hōinatione dign̄
 non possumus sentire fetorē effectus ip̄orum nec
 ab hōinationē ip̄orum quādiu ferim[?] ea in aīab[?]
 n̄ris. Quousq; proicias ate rēonabilitatē pape
 nō poteris quali turpitudie sis perplexus nec
 erubescenniam eius. Cum autē in alijs perspexis
 bonus tuū tūc addistes incūbentes tibi cōfusio
 nem. Recede a seculo: et tūc scies fetorem
 suū. quia nisi recte feceris: nō addistes. s̄ q̄
 bonum odorem intue^{re}ris fetorem suū et nuditatē

confusionis quasi glacie velamentum. Beatus
qui elongavit se a mundo et intendit ad se
ipsum. quia nec circumspectio nec discretio possunt
esse in illo qui conversatur in medio ei.
Beatus qui relinquit ebrietatis sue crapulam
et insatiabilitatem crapule sue perspicies in alijs
qualia hest. tunc et enim agnoscet propriam turpi-
tudinem. Nam quamdiu fuerit aliquis in se ipso
suorum crapulam patrum quasi pulchra videntur
sibi cuncta que operatur. Quia quando nata fit
ex ordine suo. siue vino seu concupiscentijs
equaliter ebriatur. Vel quia utrumque ab eo con-
ueniens educit. Et idem incendium operatur utrumque
in corpore quo fruuntur. et forme quidem diuerse
se sunt: sed in moderamina una et transmu-
tatio scilicet una sed diuersitates causarum inequa-
les existunt. Distinguntur autem secundum unius
cuiusque receptionem. Omne oculum mittat misericordiam
et omnem misericordiam que sustinet pro deo sequitur
quies. Sicut omnia que sunt in hoc mundo
corruptioni subiacent. Vel nihil in futuro.
In tempore exitus spahiter. Delectationem future

luxurie et afflictionē q̄ obstat delectatōi que
 fit per Santimoniam punit deus : et h̄ quidē
 ex pietate ordinat ut vel in ip̄a via vel in
 fine eius gustetur pena : et sic transeat post
 ea per dicias m̄ie sue . Illā quidē tanq̄ retribu-
 tione aliquas : Hanc vero tanq̄ pignus qui
 usq̄ ad extremā horam nō continz lucrū boni .
 Qui vero de malo castigat̄ h̄ sic scriptum^{est} de
 ierem̄ia sua gustat . Caveas tibi de propriar
 bituj libertate que servitutē preedit . et caveas
 tibi a consolatione que preedit pugna : et ca-
 veas tibi a scia que preedit temptationum occur-
 sum . Per amplius aut tibi caveas ab effatu qui
 h̄t fī aut perfectiōem p̄mie . Memēto quoq̄ q̄ oēs
 delectationem ab hōinatio et amaritudo sequunt̄ .
 Caveas tibi a gaudio q̄ quidam nō h̄t secum
 cam alterationis . Nam om̄e q̄ ab ip̄o sue acqui-
 sitionis initio h̄t esse sine labore pot̄ comphe-
 dere diffinitionem sue alterationis : et eam
 ab illis timeto : q̄ rectitudinē putas hēre : quia
 ex viam istorū dē esse ille qui in sapia no-
 vit disponere honus mūdi . Alterationem
 quoq̄ quoq̄ commisit om̄ibus suis : et extiora

eius sunt q̄i umbra - Sequuntur quietem mēbro
rum excessus et corruptio cogitationū et imo
datā opationem. Accidia. Accidia vero exces
sus. Differt aut excessus ab excessu. Et p̄mū
quidem excessum sequit^a impugnatio formica
tiois. scdm̄ vero proprie solitudinis relictio et
de loco ad locū immutatio. Modate q̄q̄ et cōstati
opatiōi precū nō est. Huiusmōi autē dimi
nutio multiplicat voluptatē. Immoderātia
vero excessum. Sustine insipientiā nature in
te supāntem te: Qm̄ adaptavit te fī in illa
sapientia q̄ sempiternā h̄t p̄ncipatus coronā.
Ne formides a turbatiōe ad amittici corporis
1. prothoplausti quod p̄p̄atum est fī in illa
delectatiōe: cuius s̄h̄a h̄ ex carnaliū mēte con
sistit. Cumq̄ aduenerit celestis ymāgo quē
est rex pacis: ne turberis contra alteratiōem
turbationis nature: Quia t̄poralis est affli
tio in eodē: apud illū qui cum delectatione
recipit illam: h̄i et enim assimilant² cāibz
qui consueuerūt in marello morari. qui so
la voce fugiunt. Neglecti vero sup̄ueniunt
quasi magni Leonis. abire parua contupiscētia

ne cogites Vehementia incendi sui: Quia
 p̄cia que p̄cipuis fit perichm magnas
 rerum expellit: impo^{le} quide est te ḡtine
 a magnis rebus nē vnicas minores. Recor
 dare ordinis in quo debes esse sp̄: cuius vita
 nō est sic illa q̄ p̄uenit ex^{complexionibus} et mu
 tatur: quia per illam conterit mortalitas nec
 est in ea temptationis incendiū: ip̄a quoq; tēpe
 rancia adulationis et delectationis laborem exhibz
 pueri nature. Sustine fangatioem certaminis in
 quod^{ad} examinatioem inductus es ut recipias a deo
 coronam: et quiescas post transitū ex h̄ mūdo. Me
 mento illius quietis q̄ finē nō h̄t: et vite q̄
 non recepit blandimenta: et ordinis perfecti
 et incommutabilis dispensationis et caritatis q̄ ḡpellit
 deligere d̄m: q̄ d̄nat^{nature} quā mereamur
 gr̄a xpi cui est gl̄ia cum p̄re qui est s̄m p̄ncipio
 et s̄to sp̄u n̄c et semp in secula seculorum amē

DE CVSTODIA cordis et contēplatiōe
 subtiliori.

I SINGVLARITER manēs in cella tua

meditare ꝑ ꝑsalmos et cās compunctiōis et in
memoria mortis et in spe futuroꝝ si non dum
es vere cōtemplatiōis virtutē adeptus: h̄ et em̄
colligūt mentē nec ꝑmittūt eam disturrere don̄
veniat contemplatio vera. nā potentia ꝑs forti
or est vitij. Meditare et in spe futuroꝝ cum
recordatiōe dei et cōsidera diligenter intelligen
tiā predictoꝝ. et caue tibi a rebus extrinsecis q̄ te
mouēt ad concupiās: et a paruis q̄ facis in cella
tua caueas tibi sic ab ip̄is et scrutare cogitatio
nes tuas et ora vt octos in om̄i conuersatione
tua acq̄ras: et ex inde incipit oriri gaudiū: tunc
inuenis tribulatiōes dulciores melle. Nemo pot̄ vi
cia supare: nisi per sensibiles visibilesq; vir
tutes. Dispositionem vero mentis nullus vincere
pot̄ nisi in exercitatiōe spūalis s̄c̄e. Mens m̄a le
uis est: et n̄ liget̄ alicui cogitatiōi a dispositiōe
non cessat ac sine perfectiōe predictoꝝ virtutū
impo^{le} est virtutē hanc adipisci. Nisi quis de
uicerit inimicos nō pot̄ in pacē morari: et si
pax nō regnat quom̄ pot̄ inuenire que sunt re
condita intra pacē. Vicia quoq; dya frag
sunt virtutum anime occultat: et nisi prius

dicuntur ipse per manifestas virtutes non possunt
 interiora videri: Quia nec potest aliquis ex murum
 existens cum hijs qui intus sunt conuersari. Nul-
 lus quoque potest videre solem sub nube nec virtutis
 anime viciozum ad hanc turbationem manere. Oramus
 ut tibi sentire affectum spiritus faciat et desiderium eius.
 Cum venerit tibi hanc sensualitas et desiderium spiritum
 tunc debes a mundo distedere et mundus a te diste-
 det. Nam sine ista quietudine religionis et col-
 loquium lectoris ad hanc segregatam natus sentire potest: et
 sine hijs illa non queras. Si vero quiescere conuer-
 tuntur postmodum et corporalia fuerit. Qui
 intelligit intelligat: placuit sapienti domino ut in
 sudore comedatur huius panis: nec pro malicia huius
 fecit sed ne fiet indigestio nobis et moreremur.
 Una quoque virtus mater est scientie. Si dimissis
 matrem que parit virtutis et abieris quere filias
 prius quam matrem ipsam acquiras: ipse inuenient
 autem sic vixit si a te non preteris illas.

NOTA signa efficaciarum caritatis dei

CARITAS dei naturaliter calida est et quoniam se

aliquis cadit in mediocritate fac illam animam excessi-
uam quia caritatem in se capi percipit et mo-
rari. Juxta mensuram vero caritatis superuenient
sibi caritatis inconsuetam videtur alteram in eodem.
Et hoc sunt sensibilia signa eius: fit hominis facies
eubunda: iocunda: cor eius calefit. Rese-
dunt ab eo timor et verecundia: et fit excessi-
uius: et virtus que mentem colligit recedit ab ipso.
et fit quasi demens: terribilem mortem reputat
gaudium. nec recedit contemplatio eius: ac conside-
ratione celestium: et absens tanquam presens alloquitur
non usus ab aliquo. Scientia et visio eius naturales
pertranscunt motum precipit sensualem motum qui est
in rebus suis. et quasi esset cum alio exeret.
In hac passione inebriati sunt apostoli et martyres: et qui-
dam eorum distulerunt totum orbem. et laborave-
runt et sustinuerunt obprobria: filii et matres cum
eisdem. et in desertis errauerunt et in virgula-
ritatibus conpositi: et cum essent sapientes ^{et sapientes} reputati
sunt ad hanc demenciam dignetur nos dominus facere
peruenire. Antequam peruenias ad civitatem humilitatis.
Si videris te ipsum quod quievisisti ab infestatione vno-
rum ne credas tibi met: insidias quedam tibi statuit

mimicus: et expta post quietem tribulationē mul-
tam: postq̃ vero transieris hospiciū virtutum
nō occurrēs quieti a fatigatione tua: nec
aduersaris ^{be}respirationē don̄ possis ad hu-
militatis hītaculū puerze.

DE MODIS virtutū ^{et} illorū q̃ virtutib^{us} non sunt.

RELIGIO mater sanctificationis est. ex
qua oritur prima gustatio perceptiois se-
cretorū dei. que vocatur primus ordo agnitio-
nis sp̃s. Nemo decipiat se ipm et fantasma-
te diuinationis q̃ viderat. Anima enim infe-
da nō ascendit ad regnū mundū: nec cōiū-
tur sp̃ibus storū. Clarifica decore casti-
tatis tue cum lacrimis et ieiunijs et solitaria
quietudine. Tribulatio parua pro deo fā me-
lior est magno opere q̃ tribulatione pficiture
quia spontanea tribulatio p̃batioem fidei claret
caritatis facit oriri. Opus vere quietis ex secu-
ritate consue fit. et iō in tribulationibus p̃bati
sunt sancti pro caritate xp̃i. sz nō in refugijs

Quoniam opus quod fit sine labore iusticia est secula-
rium personarum qui de exterioribus fa-
ciunt etiam nec luccant in semet ipsis. Cuius
operis passionis christi sectator stude in temet ipso ut
dignus sis gustare gloriam eius: quod si compatimur
etiam glorificamur. id est non glorificatur mens cum
ihesu: nisi paciatur corpus pro christo. ergo qui
contemnit humanam gloriam hic est ille qui fit
dignus gloria dei. et glorificatur corpus cum anima.
Gloria enim enim corporis subiectio est castitatis
cum deo. Gloria vero mentis contemplatio
vera de deo abrenuntiatio vera duplex est in
operibus et opprobriis. Nam quando patitur cor-
pus compatitur et cor. Si non nosti dominum ipse
est in te moueri caritatem eius: nec potes
diligere dominum nisi videas eum. Visio vero
dei fit ex ipsius scientia: non enim precedit
visio scientie de ipso. Fac me dignum domine
scire te ac diligere non in scientia disposi-
tionis mentis que fit ab exercitacione: sed fac
me dignum illa scientia in qua mens te vi-
dens glorificat naturam tuam in contemplacione

q̄ subripit sensualitatem mundi a mēte. fac
 me dignum extolli ab aspectu volunta-
 tis q̄ fantasmata gignit et videre te
 in violentia vinculi crucis in parte scdā
 crucifixionis mentis. q̄ in libertate constitut̃
 cessat ab efficacia intellectuū per cōtinuā
 contemplationem tuā que est sup̃ nat̃am:
 pone in me augmētum caritatis tue ut ^{preter}
 post amorē tuum ^{nichil} inveniam in mūdo isto. Mo-
 ue in me consideratiōem humilitatis tue
 in qua conuersatus es in mūdo in velamēto
 quod induisti de mēbris nris: ut in hac in-
 desinenti et in oblita recordatiōe assumā
 cum delectatiōe humilitatē natē mee. Duo
 modi sunt ascensionis in crucē: unus cum
 cōcrucifixio corporis et alius est ascendere
 in contemplatiōē. Et p̃mus quidem fit
 a libertate tua. S cūctus vero ab effectu
 opum. cui nō subicitur mēs nisi corpus fabri-
 catur. Crucifixio corporis est reordinatiō mētis.
 nec subicitur mēs deo nisi subiciatur libtas

arbitrij rōni. Difficile est exhibere que-
dam altia illi q̄ nouicius est et statua
puer. Scriptum est utiq³ ^{de mutati cuo² puer est} Quicumq³ sub
iecit se deo ppe est ut subiciant sibi
om̃ia. Qui cognoscit se ipm̃: scia om̃ia
dat² ei. Nam cognitio sui met: shē oī
um est plenitudo: et in subiectiōe aīe tue
cuncta tibi subiciuntur. Tempore quo hu-
militas in aīa tua regnat et in cōuersatiōe
tua subicit² aīa tua: et cum ea cūcta sub-
rentur. quia gignit² in corde pax a deo. Cūq³
tu ex eā fueris non solum a vitis s³ ab acci-
dentibus et persequeris. Vere dñe nisi
humilitati fuerimus: et nō cessas humi-
liare nos. Vera humilitas genuit² est shē:
et shā vera genuit² est temptationū.

DE MOTV Corporis

MOTVS aut inferiorū mēb rōis corpo-
ris qui fit absq³ acutiōibus cogitationibus
irrōnabilis delectatiōisq³ mouet cū iudicio

et trahit aīam ad miseriam suā sponte indubi-
 tanter est a ventris repletioe: & si
 forte ventres moderat in dicta mēbra non vero
 sine spōte quantūcumq; mouent nos ^{uicē} q; in
 corpe orit viciū: et armaturā fortem et
 inexpugnabilē existima esse in hoc ago-
 ne distare ab aspectibus mulierum: qm̄ si
 aduersarius nequit operari in nobis id
 qd natura nequit agere in sua virtute:
 Ne putes qd natura tradat oblivioni que
 a deo in ipā naturate sūt infra ad filioꝝ
 procreationē et exaiationem illorū qui sūt
 incertamēe. sz distantia rerū concupiscē-
 tiam in mēbris mortificat: et oblivionē:
 et pditionē opatur in ipis. Alie sunt
 cogitacioēs rerū longē distantū q; simp̄
 p̄transcūt in aīo: et pūū motū et modū
 faciūt a se ipis. Et alie sūt cogitacioēs:
 que in aspectu materie st̄mergūt aīus
 sine obtusione: et ex p̄p̄riēte mouet
 vicia: et nutiunt hominem. sūt oleū attēsiōē

Lucerne viciūq; qđ iam mortificatum est
et extrinsecū accēdunt : et turbatur pelagus
corporis per motū cogitationis : in nauiculam
mentis . Hic naturalis motus qui habitat in
nobis : p̄p̄ solam creatioē : absq; appositione
extrinseca : turbare iudicis arbitriū : casti-
tatemq; vexare nō pōt . Deus enī nō con-
tulit nature : potentia ad supandum ar-
bitriū bonū qđ est in nob : S; qm̄ quis mo-
uetur ab ira vel a desiderio : nō cōpellit
eum naturalis virtus determinis exire
nature : et ex illa fieri que ab ea nō de-
bet^a : S; appōitio q̄ facim⁹ sup natam
p̄ voluptatis occōis . Nam oīa q̄cūq; fecit
Deus bene fecit et mēfate : et quāta mēfā
p̄portiois naturalū : in nobis recte suat^a .
Tanto naturalis motus expellere nos non
possit ad declinandū a via dei : s; tantum
tempatis motib; corpus mouet² ut sciam⁹
tantū qđ sit in nob passio naturalis : ad t̄tilādū

et infestandum: quomodo castitatis cursus impe-
 diatur: aut ad obtenebrandum mentem a fu-
 rore: et a pace mouendum ad iram. Si vero
 nos attracti fuissim⁹ alii sensualibus reb⁹
 per quas indignatio contra naturam impetum
 sumere consuevit: In esu vel potu vel
 in superabundantia caritatis: seu in propin-
 quitate vel aspectu intento mulierum: vel
 colloquiis earum: que sunt circa eas: ex
 quibus concupiscentie flamma accendit⁹ et estuat
 in corpore: comutatur⁹ in ferocitatem: ex inerte
 mansuetudinem naturalem: vel propter con-
 plexionem vel habundantiam: vel propter inco-
 uenientem aspectum rerum. Est alii motus
 ipsorum a promissione: que propter humilitatem inter-
 dum accidit: Contra illum qui non credit
 aliquis ita caste vivere sicut ille: et iste non est
 sicut ille. Illos quidem pugnas libertatis
 vocamus que sunt via communis naturae: pugna vero
 que est ex promissione que fit ex causa nostre

opinionis: sumus et cogitamus: quod quoniam in laboribus
et cautione per multa tempora facti sumus
et operamur aliquid proficere se prout
impugnari ut ad istam humilitatem.
Relique vero pugne: que preter hanc
causam fuit nobis ultra vires: a nostro te
ptatore fuit. Quoniam natura cum appositionem
aliquam materialium per castet maregia
recipit: deinde non acquiescit conservare ordi
nem sue prime plasmationis. Nam ille qui
tribulationes et retractiones deposuit compul
setur inuitus peccata diligere. Sine hijs
non recte a blandimento sensualitatis ne
quimus. quia quanto plus multiplicamus dolores:
tanto magis hic minuantur: quoniam tribulationes
et pericula voluptatem viciorum occidunt. Quies
vero nutrit et auget eam. Igitur notum
est quod deus et Angeli eius in necessitatibus
gratulantur. Diabolus et operarii eius in quiete

q̄ si in tribulationibus et angustijs p̄ficiū^a
 mandata dei. Nos ergo qui ip̄s contēpni
 mus ip̄m qui mandata mandavit machina
 mur contempnere: p̄pter vitia que a quie
 te nascuntur: et euacuamus v̄tutis cau
 sam .s. tribulationē et angustia. Nam
 in quantū in nobis m̄sa quietis inducit:
 in tantū vitijs optamus locū in nobis: q̄
 in corpore angustiato: cogitationēs in vani
 tatibus agitari nō p̄t. Cum aut̄ quis in
 gaudio tribulationēs sustinet: et laborēs
 p̄t utiq; cogitationēs refrenare potenter
 q̄a cogitationes infatigationibus cessat.
 Qñ vero recordatus fuit homo priorum
 peccatorum suorū: et cruciauerit se ip̄m
 tūc d̄s curam gerit vt ip̄m quiescere
 faciat: Quia gaudet deus ex eo q̄ sibi
 penā inflixit de peccatione v̄e
 dei: Q̄ signū vere p̄nie existit. Et
 quanto plus ip̄e violentiam egerit aīe

sue: tanto magis eius precium multiplicatur
a deo. Omne gaudium quod a virtute non habet
causam: statim excitat motus concupiscentiarum
minuentem suum. Intellige hoc de omni con-
cupiscentia viciosa: et non de naturali tantum.

DE SPETIBUS diversarum tem-
ptationum et quomodo continet dulcedi-
nem quam pro virtute fuerit. Et de
gradibus et ordinibus in quibus in-
telligens homo ambulat.

VIRTUTES invicem sibi succedunt:
ut non fiat una ipsarum onerosa gravitas:
sed suo ordine peragantur: et ex eo alimur:
ut ita facilia sint que sunt difficilia
propter bonum: sicut et bona. Nemo enim
potest acquirere moralem in veritate: nisi
se inducat et preparet: ad sustine-
dum temptationes cum gaudio. Nullus potest

sustinere temptaciones nisi qui crediderit q
 est aliquid superius : omnem temporale et
 corporalem quiete : p^{er} tribulationibus ad
 quas excipiendas preparauit se ipm. Ois
 ergo qui preparauit se ad inopia p^{ri}mu
 quidem dilectio tribulationu mouet in
 ipo : De m^o superuenit ei cogitatio : inops fi
 de hijs que sunt huius mundi . Et omis
 q^{ue} appropinquat tribulationi : primo p^{er} fide
 confirmat^r : ac de m^o tribulationibus appi
 quat . Quicumq^{ue} p^{er}uenerit se rebus ma
 terialibus : nec p^{er}uenerit se ipm : et
 efficata sensu visus v^{er}o et auditus tu
 bulationes sibi duplici vendicabit : et
 dup^l m^o fiet et tribulabitur : qu^omo
 que utilitas est priuari materialibus
 rebus : et in hijs delectari per sensus . Na
 illud idem patitur ex passionibus : que
 in eis sunt . Q^{ui} actualiter prius patiebat^r

per eorum memoria consuetudinis earundem: non
recedit ab animo suo. Si enim imaginationes
ipsarum mentis facte: dolore siue calore ministrant
te homini: si rebus eisdem: quid habemus
dicere de appropinquante essentia. Bonus est
ergo recessus: et enim valde copat^{ur}: quia
cogitationes virul^{is} mansuescunt et potentia
in exercitatio^{ne} imponit: necnon patior
magna doctorum hominum: insuper venientibus
et necessariis tribulationibus. Ne queas acci
pere consiliu^m ab aliquo qui non sit de con
uersatione tua quamvis sit sapiens valde:
sed omite potius cogitationes tuas Ideo te
in experientia rerum feci: quam eloquenti
Philosopho super strutiones: loquenti sine
experientia rerum. Experientia est:
non quod quis igitur dicat^{ur} et percipiat aliquas
rerum causas: non dum assumens in ipsis:
earundem agnitionem in se ipso. Sed quod percipiat

illarum experientia utilitate & dapnū ipsarū
operabilē per morā quā fecit in eisdem. Qm̄
videt multos res dapnū hīs : et int̄ merces
est utilitate plena : et eōuerso eodem modo.
Vñ plures hoī^m ex rebus q̄ vident^r lucibils :
inueniūt dapnum : et nec ex hijs testimonium
conscience ipōrum verum existit. Illo ergo
consiliario utere q̄ p̄bete sit sapie et paciētie
et discretionis pp̄ h' n̄ est quilibz fide dign⁹
ad dandum cōsiliū nisi q̄ prius libertatem
et voluntatē p̄p̄iam begnine gubernauerit
et acusatōes et detractionēs non p̄timeat.
Quo in ~~venies~~ iua tua pacem inalterabile
tūc p̄timeste : quia longe distas a recto tramite
quia laboriosis pedibus sanctorū calcāt. Nam
qñ progederis in via ciuitatis regni : et
appropinquas ciuitati dei : hoc tibi sit signū.
fortitudo temptatio^m occurrūt t̄. et quanto p̄ficias
tanto multiplicant^r contra te. Cum ergo
p̄senseris in aia tua diuisas et fortiores tēptatioēs

scito quia in illis temptationibus: anima tua in occulto
recipit vere alium gradum excelsum: et addi-
ta est ei gratia: in statu suo quo stabat. Nam secundum
magnitudinem gratiae tamen in tribulatione temptationum:
deus adducit animam non in seculares temptationes
quae fuerunt ad referendam maliciam: et res mani-
festas. neque corporales tribulationes intelligas
ipsas esse: sed temptationes conuenientes mo-
nachis in solitudine sua: quas postmodum
distinguemus. Quod si anima infirmitatem habet
nec est sufficiens ad magnas temptationes postu-
latque non intrare in eas: deus exaudit eam. Sci-
to vere quod in quantum insufficiens est ad magnas
temptationes: in tamen et ad magna lachrymata insuf-
ficiens est: et quemadmodum magnarum tempta-
tionum incursum praepeditus est in ipsa sic et
magna lachrymata praepediuntur in ea. Quoniam non dat
deus magna lachrymata nisi magna temptatione: nam
et temptationes secundum secundum lachrymata determinate
sunt a deo iuxta sapientiam eius quam homines qui creati sunt
ab eo non comprehendunt. Igitur a difficilibus tribulationibus

et temptationibus gtingentibus tibi ex dispensatione
 dei comprehendis quantum consolationem recipit
 anima tua de magnitudine dei: nam secundum officium
 est et consolatio. Interrogatio: Quid ergo
 prius est temptatio: et deinde transmutata an ego.
 Responsio: Non venit temptatio nisi prius re-
 cipiat anima in occulto magnitudinem super mensuram
 suam primam et spiritum gratie quod recipiat prius et testatur
 id ipsum temptatio dei: et temptationes apostolorum. Non
 enim permixtum est apostoli in temptationes intrare don-
 pachum recipiunt. Nam qui communicant bonis conse-
 nit eos substinere temptationes ipsorum. quia post bonum
 est tribulatio eius. Ita. n. placuit sapienti deo
 in omnibus sic facere: et in hoc previdit et voluit
 sic. ut gratiam esse prius quam temptationes. verumtamen pres-
 sit utique sensibilitas temptationum sensibilitatem
 gratie pro probationem libertatis. Nunquam et enim pre-
 venit in aliqua gratia: priusquam gustet temptationes
 precedit equidem gratia in mente insensualitate et
 retardat. unde deus nos habere in hijs temptatio-
 num temporibus duo quidam gratia invicem et in
 nullo sibi similia. Hec autem sunt gaudium et timor.

gaudium pro eo qđ est in via quā calcauerit scđ
quinimo viuificator omnium inuentus est ambu
lare: et hoc manifestum est ex agnitiōe tēpta
tionū. Timorem vero hēre debem⁹ ne forte
ex cā superbie temptem⁹ in istis vel ipis. At tñ
hūiles a grā instruantur. vt hī discernere pos
sint: et scire quid sit temptatio que fit ex fu
ctu superbie: et que fit ex alapis: in illis q̄
verberant⁹ ex caritate discrete sunt ab iniurijs
temptatiōēs que sunt a conamē et augmēto
conuersionis in bono a temptatiōibus pmissio
nis que sunt ad castigatiōē p̄ supbiam cor
dis.

DE TEMPTATIONIBVS amicorum
dei que sunt humiles:

TEMPTATIONES que fiunt a virga spūali
ad profectū et augmentum aīe in quibus exer
citur aīa: et p̄batur et mūdatur sunt iste
pigritia grauitas corporis laxatio mēbroꝝ
accidia: confusio mentis. dolor corporis exaspe
ratiō ad horam obtenebratio cogitationū defe
ctus humani auxilij egestas corporalis vsus

et similia. Ex hijs temptationibus acquirit ho
 animam solitariam et sui p[re]dationem et humilita
 tem: et cor contritum. et ex hijs p[ro]batur q[uo]d ve
 nire ad desiderium carnis. Hec aut[em] disp[en]sator
 ordinat iuxta possibilitatem et necessitatem susci
 piendum ca. hijs contempant[ur] consolatio et ad
 uersitas lux et tenebre p[re]lia et p[re]dationes. et
 ut breuiter dicam agustat h[oc] et h[oc] est signum
 effectus hois per auxilium dei.

DE TEMPTATIONIBUS que sunt
 a p[er]missio[n]e dei contra imprudentis et
 superbos

TEMPTATIOES a p[er]missio[n]e dei contra impu
 dentis et extollentis se in membris suis cora
 bonitate dei. et se iustificantis in superbia st
 iste. Temptationes demonum manifeste
 supra terminum potentie anime. defectus
 virtutu[m] et sapie que est in eis. sensualitas
 acuta intentionis fornicandi: p[er]missa ad
 humiliati[n]em elationis ip[s]orum. Indignati

ato. velle statuere propriam voluntatem:
lingere in sermionibus: inceperet et contempne
error mentis totalis: blasphemiam contra no
men dei: interrogatioes fatue plene visu
imo plandū: contempni ab hominibus et dest
itio honoris sui: fieri confusio et oprobrium
multimodis a demonibus occulte manifesteq:
desideriū consistē et conuersari in mūdo:
loq et migāi semp ~~Trisipiter~~: adinuēi
re sibi renouationem semp cū falsa prophe
tia: pmittere multa. sup posse suū hū
quidem aīe. In corporabilibus veraciter
tingūt eis dolorosi euentus pmanētes sep
perplexi: vixq, solubiles: circuitus hōi
num impiorum: in adēimanā tubulantū:
motio cordis eorū semp: sine causa ex repē
tino timore: pati multo: tiens eunas la
pidum ab alto: et sitia ad confactionem
corporis. Ultimo egestas susipientium:
ex diuina Virtute ac spe fidei sue
et breuiter impossibilia: et sup vires

inducunt^a in eis: supra omnes in quibus per
 missio dei incidere permittuntur: ut
 humilitate distant habere et quate sint
 fragilitatis cognoscant: atque per virtu-
 tis custodia cautius reseruentur. Hec omnia
 sunt ex superbia: et temptatione eius.
 Apparet enim principium horum in homine:
 quando quis incipit se habere sapientem in oculis
 suis: et sic transmutatur in hijs omnibus
 malis: secundum mensuram susceptio-
 nis humani cogitationum superbie. A spiritibus
 ergo temptationum tuarum comprehendere
 viam subtilitatis mentis tue: quod si vide-
 ris aliquas temptationes tuas: mixtas tem-
 ptationibus supradictis: scito quod in quantum
 habet existis in tua superbia incumbit tibi.

DE PATIENTIA hominis repellente
 adversitates.

OMNES adversitates et tribulationes

q̄ non p̄cipiant paciā: duplex h̄m̄ tormē
tum / paciētia hominis repellit aduer
sitates eius. Pusillanimitas vero m̄
est cruciatus. Patientia vero m̄ est cō
solationis et virtus quedam que a latitu
dine cordis h̄t oriē: q̄ virtutē difficile
est hominē muenire in tribulationibus suis
absq̄ diuino carismate q̄d ex perseverantia
orōnis muenitur et Lacrimarū effusione.

DE Pusillanimitate et q̄ p̄cedūt inde
QVANDO vult d̄s hominem tribula
rei permittit eum venire ad ma
nus pusillanimitatis. Hec aut p̄c̄t in d̄o
potentiā fortē accidie in qua gustat suffo
cationē aīe q̄ est gustatio gehēne: et ex
hoc semp̄ superinductor spūs excussus
ex quo nascunt^r plūme temptatiōes. s. Con
fusio. furor. et blasfemia. fatua culpans
perversē cogitatiōes. et de terra in terrā trāsmigra

et similia. quod si dixeris que est causa istorum.
 dico tibi q̄ negligentia tua quia nō curasti
 querere medicinam eorū: una est eorū oīū
 medicina per quā inuenit homo statim con-
 solatioem in anima sua. Hec est humi-
 litas cordis (et preter hanc destruere termi-
 num istorum nemo pot: imo inuenit ea
 sup̄ potentia suam contra eum. Ne midione-
 ris contra me quia dico tibi veritatē. Non
 quesuisti eam ex tota anima tua vnq̄: qd̄
 si scire vis. fac te in regione sua et vide
 bene quō dabit consolationem malitie tue. Nā
 s̄m̄ in fam̄ humilitatis tue datur tibi et patia
 in aduersitatibus tuis: et secundū patientiam
 tuam alleviabit̄ gravitas tribulationis tue. et
 consolatioem obtineb: s̄c̄m̄ consolatioem tuam
 magnificabitur dilectio tua circa d̄m: et secundū
 dilectionē tuā magnificat gaudiū tuū in spū
 s̄c̄o. Ab ill̄ vero quē vere sunt filij. p̄r̄ n̄
 miscores qn̄ plac̄ ei effectū facere temptatio-
 num eorum: non aufferit ab ipis temptatioes

iporum. s; patientiā prestat eis in illis. et oīa
bona h; in patientiā eorum recipit ad per
fectiōem aīarum iporum. dignos nos fa
ciat dñs xps in grā sua sustinendi ma
la cū amore suo cum regeneratiōe cordis
amē.

DE tribus modis virtutis. et de
fortitudine cuiusq; et dñā eius. et de vir
tute corporali mundante corpus.

VIRTUS corporalis in solitudine mū
dat corpus a sordibus que sunt in ipō. vir
tus vero mentis humiliat animā et purgat
eam aq̃s et peruitiosis intellectibus ut
non cogitet in eis vniuse. s; moueat² poti⁹
in contemplatiōe sua. Hec autē cōtempla
tio appropinquare facit eam ad nuditatez
mentis. ~~colligit et~~ que vocat² contemplatio
immaterial et h; est spūalis virtus. Hec
autē ^{colligit et} extollit animum a terrenis et appropinq
re facit eum p̃me contemplatiōi spūs. et
ap̃ dñm constituit aīum. et ad cōtemplatiōez

glie ineffabilis. q̄ est motiū aīe^{ad} intellectū ma
 gnitudo nē ipsius. et etiam separat illā
 a seculo et eius sensualitate. et ex hoc de spe
 nra illa depōta certifiā et ad rectitudinē
 eius ordīs puenimus Et h̄ est perseverantia
 de qua dixit ap̄s. Perseverantia est certifi
 catio in qua letatur mēs intelligiblr̄. s. in
 spe promissa nobis. Que aut̄ sūt h̄ Et q̄no
 quilibet istorum. Audi. Conversatiōem corpo
 ralem q̄ scdm̄ deū est vocat corporalia opa.
 q̄ fiunt ad emūdationem carnis in actiōe vir
 tutis per opera manifesta in semet ipsis. in quibz
 expurgat̄ quis ab immunditia carnis Conversa
 tio anime est operatio cordis. q̄ fit incessanter
 in solitudine iudicii. s. iusticie dei et iudiciorū
 eius. et orō inefficēs cordis et consideratio
 dispensatiōis et cūre dei in hoc mūdo sit facte
 spāhter et totalr̄. necnō et cauere a vitijs occul
 tis. ne occurrat quid ex eis in regiōe occul
 ta et spūali. Hoc est opus cordis qd̄ vocat̄
 conversatiōem in ope conversatiōis qd̄

actus autē scilicet cor. et sepat^{ur} a corōe confusē vite.
que est contra naturā. Ex hijs incipit alīn mouē
ad intelligendū et intendendū in contemplatiōe
materialium: q̄ cāta sunt ad vsum et augmētū
corporis: et q̄nō in administratiōe iparū dat^{ur}
virtus quatuor elemētis q̄ sunt in corpore. Con
uersatio quoq̄ spūalis est actio sū sensibus et h̄
est q̄ destruxerūt p̄es op^{erū} cum mentes sanctorū
sustipiūt sūal^{is} aspectus et pinguedo corporis de
medio tollunt^{ur}: ac dem̄ aspectus fit intelli
gibilis aspectū autē substācialem vocat cōtatiōē
^{salutis p̄m nature} p̄sone nr̄e: et ex h̄ aspectu sūali defacili transtē
dit ad agnitioē solitarie cōuersatiōis q̄ est in
expositione manifesta mirari dīm: h̄ est magnū
status futurorum bonorū q̄ datur in liberta
te immortal^{is} vite in cōuersatiōe que est
post resurrectiōē quia nō cessat ibi aīa nr̄a
mirari dīm. nec cōsiderat ~~q̄~~ oīo de creaturis.
Nam si esset aliqua simile deo hūi^{us} mens
mouē alīn in deo. aliquē in illo q̄ si oīs pulcritudo

eorum q̄ fient in reuolutiōe futura inferior
 est pluritudine eius. quō pot̄ aliquis exire
 in aspectu suo ex pulchritudinē dei. Quid
 ergo. Mors contristat eū vel grauitas car-
 nis. seu memoriā consanguineorū. siue nātās
 nature. vel aduersitates. vel contrarietates.
 seu exaltatio igit̄. vel nē imperfectio aut cir-
 cundatio elem̄torū vel cum aliquo locutio seu
 acidia laboriosissima siue sollicitudo carnis.
 Sz h̄ om̄ia quamuis in hoc mūdo fiant. tñ illo
 t̄pore qñ ablatū fuit velam̄ virtiorū ab oātis
 aī: et perspexerit ad illam gl̄iam statim stol-
 litur aīus in obstupescatiōe et nisi qđ deus
 terminum posuit in hac vita super h̄mōi-
 rebus et quantū deceat in ip̄is morari per
 totam vitā hoīs si permissū esset nō heret
 exire a cōtemplatiōe ip̄orum et quāto potius
 ū h̄ oīa non sunt v̄etus. n. illa indefini-
 ta est et in eisdem rebus st̄baliter erimus
 int̄a imp̄iales Aulas si digni fuerim) p̄ gūsatōes

neam. Quomodo ergo potest aliquis in tantum exire et
elongari ab illa mirabili et diuina contempla-
tione et in aliam rem incidere: ne nobis
qui non cognoscimus animas nostras neque ad quam
conuersationem vocati sumus. sed vitam huius
infirmitatis et statum vitiorum et tribula-
tiones mundi et mundum et malitias eius et
quietem eius reputamus esse aliquid. Sed o Christus
qui solus potes es: et nos tuo precioso sanguine
redemisti fac nos terrena despiciere et amare
celestia. Beatus cuius susceptio eius apud te est
et ascensionis in corde suo disposuit. Tu
domine auerte faciem nostram a mundo in deside-
rio tuo donec videamus eum sicut est. nec creda-
mus malicie sicut veritati. nec finem in creduli-
tati sicut ubi. In noua in animo meo domine
sollicitudinem animi mouem ut in hora exitus
mei cognoscamus quomodo fuit ingressus meus et
exitus in hoc mundo quousque perficiamus
opus in quo vocati sumus secundum voluntatem

tuam in hac vita prius. postea superabimus in
 aīo repleto confidentia recipere mag^a scām
 pmissioem scripturarū q̄ preparavit caritas tua
 in s̄a renouatiōe quorum mēoria consuatur
 in fide secretorū.

De MVNDICIA corporis et mentis
 et anime.

MVNDICIA corporis est sanitas de po-
 lutioe carnis. Mundicia vero aīe est libe-
 ratio ab octis passionibus q̄ consistūt in aīo.
 Mundicia quoq; mentis est in secretorū reuelatiōe.
 purgat. n. ex omnibus accidentibus sensuū imo
 pinguedinis eorū. Nam et infans parui mundi
 sunt corpe et innocētes aīa et nēo vocat eos
 mūdōs mīte. Mundicia vero mētis p̄fctio est
 in conuersatiōe celestis contēplationis q̄ extra
 sensus corporis mouetur in v̄etute spūali su-
 p̄riorū mundorū in innumabiliū administratio-
 num quorū cōuersatio diuersa est ab inuicem
 s̄btili et inuisibili misterio ip̄orum existentium

in intentione diuinarum reuelationum continuamur.
in alteratione ipsorum in omni hora. Ipse autem
deus noster dignos nos faciat videre eum in nudi-
tate mentis et post immediate in secula seculorum
amen

DE FIDE ET OCULIS eius

FIDES est hostium secretorum nam quemadmodum
sunt corporales oculi substantialibus rebus: sic
est et fides oculi oculis in intelligibilibus
thesauris. Oculos duos habemus anime sic
dicunt patres sic duos corporis. nec est idem usus
aspectusque in utroque. In uno oculo intuemur
oculta glorie dei que occultata sunt in naturis. scilicet
potentiam eius et sapientiam ipsius et dispensatio-
nem eiusdem coeternam circa nos quam colligit
ex magnitudine regiminis eius apud nos. et
in hoc oculo celestes ordines consuetos nostros vi-
demus. In alio quoque oculo contemplamur gloriam
ipsius patris quam beneplacitum fuerit deo inducere
nos in secreta spiritualia et mare fidei aperire
in animo nostro.

DE PENITENTIA

GRATIA post grām data est hoībus
in pñā. Penitentia est enim re
generatio fa ex deo: et aīa quam ex fide
recipimus. Per pñāz. n. recipimus donū
dei. Pñā est pōta mīe que apta est psequē

absq̃ mītibz eam. per hanc portā intram^{us} mīaz ^{ad dīnaz}
q̃ro nō mīe
mīam. quia omīs peccauerūt iuxta diuinā scriptu

ram iustificati gratis per grām dei. Pñā
est grā scīa et oertur in corde ex fide et
timore. Timor aut est baculus spūalis
gubernās nos quousq̃ pueniam^{us} ad paradi
sum spūaliū bonorū: et cum ibi appha
mus dimittit nos et reuertit^{ur}. Paradis^{us}
est caritas dei in qua est dilectio cunctarū
beatitudinū ubi Beatus paul^{us} nutritus est
cib^{us} supra naturā et ex quo gustauit ibi
lignū vite clamauit dicens. Oculus non
vidit nec aurēs audiuit: nec in cor hoīs
astendit q̃ pparauit d^{eu}s diligētibz se. De hoc

ligno fuit prohibitus Adā p̄p cōsiliū diaboli
lignū est caritas dei a qua exiit Adā et
ulterius nō occurret sibi gaudiū : s; in tēra
spīazum opabat² et laborabat. Qui cari^{te}
priuati sunt panes sudoris comedūt in ope
ribus suis quāq; in rectitudinē ambulent.
Quē protoplastus visus est comedere post
casum. Donet inuēiam⁹ caritatē in tēra
spīazū semīamus et metim⁹ quāuis semē
nūm fiat semē iustīe et in omī hora pun
gimur ab eis et quātumcūq; iustificemur
in sudore viuimus vultus nūi. Et qñ in
uenim⁹ caritatē pane celesti uestim⁹ et con
fortam⁹ sine opere et labore. Celestis pa
nis est xps q̄ descendit de celo et vitā
tribuit mūdo. h̄ est abg angloz. Qui ca
ritatē inuenit x^m comedit⁹ ex pane quē
dederō ei mortē nō videbit in eternum.
Beatus qui comedit de pane caritatis q̄ est
xps : xpm em̄ comedit q̄ est oīz d̄s ut
testatur john̄s dīcēs. Deus caritas est.
Igitur vitam ex deo fructificat q̄ in caritate

Abnāq; hora ē fit ī
mortalis. ait m. qui
comedit.

uiuente in hoc quoque mundo existens illū aerem
 resurrectionis odorat ex hūc. In isto namque aere
 delectantur iusti in resurrectione. Caritas est
 Regnū quod promissit dñs figuratiue Aplis cōme
 dere in Regno suo. Quid est autē comedetis
 et bibetis in regni mīsa mei mīsa caritatē. Ca
 ritas sufficiens est nutrire hominē pro cibo
 et potu. Hūc est autē uinū quod letificat cor ho
 minis. Beatus homo qui bibit de uino isto.
 Ex hoc biberūt impudici: et facti sūt pudici.
 et ebrii et facti sūt ieiunatores. et peccatores
 et obliui sūt uias offensionū. et diuites et
 affectauerūt paupertatē: et pauperes ditati sūt
 spe: et fragiles facti sūt robusti ydiote facti
 sūt sapientes. Sic impossibile est transmeare
 magnū mare sine naui seu uasello. sic nec
 pot aliquis transmeare sine timore ad cari
 tatem. Mare fetidum quod statutū est inter
 nos et intelligibilem paradysū: cum uasel
 lo prius transsetur possumus hīres remigatores
 timoris. Quod si hī non gubernāt nauē hanc
 prius quā transmeas mare mundi huius ad

deum submergim in fetido mari. Prma est
navis timor gubernator eius et caritas
portus diuinus. Facit ergo timor nos sedē
in naui pnie et transmeare mare mudi
fetidum et ad portū diuinū q̄ est caritas
pduc nos ad q̄ respiciūt om̄s qui laborant
et tribulantur in pnia. Cumq; puenim⁹
ad caritatē puenim⁹ ad dñm et via nostra
perficit⁹ et iam transimus ad insulā que est
ultra mūdum vbi p̄ et filius et spūs s̄g
faciat nos dignos gl̄ia sua et caritate per
timorē. Cui sit gl̄ia in se. se. Amē.

IN QVANTVM mēsa sc̄e ascendit
Et de mēsis credulitatis.

SCIENTIA precedens credulitatē et est
sc̄ia que nascitur ex credulitate. prima na
t̄at. secunda spūalis. Scientia naturat̄
est q̄ disternit bonū a malo et vocat⁹
distetio naturalis qua nouim⁹ et disternim⁹
bonum a malo naturate s̄n documento. Hāc

posuit d's in rōnabili natura et a documēto
 additamentum suscepit et augmētum: nec
 est aliquis q' hanc nō hēat. Hec aut vir-
 tus naturalis scilicet rōnat aīe discretio est
 boni et mali q' mouet^r necessanter in ipā:
 et q' priuati sūt ea inferius rationabili
 natura subsistūt. et q' hnt eam in motu
 nāli recte sistūt. nec hnt aliquā confusioem
 in hijs q' contulit d's nē ad honore ratio-
 nabiliū suorum. Illis vero qui agnitioem
 hanc perdidērūt q' disternit bonū a ma-
 lo: et et illis q' non pāderūt s' nō seqūt^r
 eam: n'bat pphā dīes. Homo cū in
 honore esset non intellexit et c. Honor
 rōnat nature est discretio et iuste q' per-
 diderūt en: assimilātur insipientibus in-
 mentis nō hntibus rationabile distinctiū.
 Sine hac impossibile est nos inuēire viā
 dei: et hec est s'ia naturalis: et hec p'edit
 credulitatē: et dedūtrix est ad dnm et in ea

cognoscim⁹ bonū a malo discernere ac recte
credulitatē. Testat⁹ utiq; virtus nature
q̄ debeat hominem credere illi q̄ p̄duxit
ad cōtēp̄tōē hī oīa. et credere verbis mādato
rum suorū et facere ea: et ex credulitate nati
tur timor dei: et cum secut⁹ fuerit opa: et de
modico astendeūt ad operatiōem parit sp̄m
sp̄ualem quam diximus q̄ ex credulitate nati
tur. Naturalis vero sp̄s q̄ est discretio boni et
mali q̄ a deo impōita est n̄rē n̄tē suggerit nob̄
qđ debeat credere deo qui p̄duxit oīa. et cōdu
litas facit in nob̄ timorē: et timor cōpellit
nos permitte ac operari. et deū dat⁹ sp̄ualis
sp̄s hōi q̄ est p̄ceptio secretorū q̄ parit fidem
vere contemplatiōis. Dixim⁹ q̄ nō s̄mptē
ex credulitate tm̄ nuda nascitur sp̄ualis
sp̄s: s̄ credulitas parit timorē dei. et cū
reperim⁹ ex ip̄o operari ex eius ope nascitur
sp̄s sp̄ualis sic dicit s̄tus Ioh̄s crisostom⁹.
q̄ qñ quis acquirit voluntatē sequendi
timorē dei et rectā prudētiam: cito recipit

reuelationē occultorū . i . sciam spūalem . Timor
 autē dei nō pat̄ hanc spūalem sciam . quia
 q̄a in natura nō est adiacēs nasci nō pot̄ .
 s̄ dat² scia h̄ dū fit operatio in timore dei .
 et inuenis q̄a h̄ est p̄m̄a et scia spūalis
 Hec siquidē quā dixim⁹ q̄ eius aērā recipi
 mus in baptismo . Per p̄m̄as vero recipi
 mus donum eius . et donum q̄q̄ q̄a dixim⁹
 q̄n per p̄m̄am recipim⁹ illud . Hec est scietia
 spūalis . datō . s̄ . que per efficaciam timoris dei
 datur . Scientia autē spūalis est occultorū
 preptio : et q̄n quis percipit h̄ inuisibilia
 et valde sup̄iora assumit ex hijs nomē
 spūalis scie . et nascitur in ipius preptioe
 credulitas alia q̄ non est contraria p̄e . s̄
 rectificans illam et vocant eā credulitatem
 contemplatiōis . vsq̄ illuc est auditus nūc autē
 est aspectus . Aspectus vero rectior est auditu .
 Hec igitur om̄ia ex illa scia disterne te bo
 nū a malo q̄ est in nā nascuntur . et hoc
 semē bonum virtutis q̄ iam dictum est .

Quando vero hanc naturalem suam velau-
erim⁹ in voluntate mea voluptuosa ex omnibus
hys bonis exadim⁹. Sequuntur autem hanc natu-
lem suam pudor continua consuetudo memoria
mortis indefectibilis sollicitudo quodam tormentum ex-
istens usque ad exitum istum. Post hanc testi-
tiam. Mestica timor dei et verecundia quae
est animae tristitia propter peccatis. Deceus
studium de futuris. memoria communis viae et so-
licitudo de vitiis eius. Petio cum gemitu
adeo bene intrandi ad portam istam. quae est transi-
tus communis naturae contemptus mundi: et mul-
tum pro veritate certamen. Hec omnia in-
ueniuntur in sua naturali. Faciat ergo quis
collationem de opibus suis ad istam. Et cum
inuentus fuerit homo in istis in via naturali
ambulat. Et quando de his fuerit eleuatus
et ad caritatem puerit extollit^a super
naturam et recedit ab eo certamen, et timor
et labor, et fatigatio quae existit inmundis.
Hec omnia sunt sequentia suam naturalem

et h' eadem inuenimus in nobis. Qñ nō vela-
mus eam voluntate nr̃a voluptuosa. et
in hijs sumus donec ptingamus ad caritatē
q̃ nos liberat ab omnibus istis. Ex hijs ergo
supradict' collonem faciat et perscrutetur
se ipm in quibus ambulat utrum in hijs que
sunt contra natām vel in hijs q̃ sunt scđm
naturam / an in eis q̃ sunt supra naturam.
Ex modis manifeste predictis cito quis inuenire
pōt regimē totius vite sue. et cū nō fuerit
inuent' in hijs q̃ scđm natām datā sūt a nob.
nec in hijs que sup' natām manifestū est qm
illis q̃ contra naturā sūt est delect'.

DE Temptatiōe bona q̃ fit a grā diuina
et que non

NON EST temptatio bona q̃ nō fit a grā
dei incidente in corde. nec cogitatio mala
appropinquās aīe nisi ad temptatiōem et pba-
tionem. Homo qui peruenit ad agnitiōem
ipse infirmitatis sue: h' ad humilitatis pfectio-
nem puenit q̃ conuertit carismata dei ad cor

hominis. Humilitas cordis est q̄ ad indeficētes
regñationes mouet. q̄ conuertit temptationem
ad aīam. Cogitatus murmurationis est q̄ mo
uetur in corde. Omnis infirmitatis hominis
substinz deus. hominē aut̄ murmuratē nō
substinz nisi prius corrigat eū. Anima que
om̄i caret illuminatiōe. Ite semp in h̄mōr
temptatiōibus inuenitur. Os vero semp
Laudans dñm benedictiōez accipiet adeo. Et
cor perseverans in actiōibus gr̄arū in ip̄m
gr̄a venit. Gr̄am precurrit humilitas et
castigationē precedit opprobrio. Qui superbit
in blasphemias cadere permittit. et que de ope
ratioē virtutū extollitur informatiōem cadē
p̄mittitur. Et q̄ de sapiā eleuat^r tenebrosos igno
rantie Laqueos patietur. Qui deū preoccultis nō
h̄t mala contra se vel contra proximū semp
pensat. Qui honorat om̄ez hominē meor̄
des: auxiliū inueniet ab om̄i hōie occto
nutu dei. Qui se obic̄t pro iniuriā patiente
dñm inueniet auxiliatē sibi. Qui pro malicia sua
fr̄ez suū accusat dñm inueniet accusatorem

murmurantes

suū. Qui occulte corrigit fr̄s suū malitiā eius
 sanat. Qui vero in conuentu accusat inflata
 vulnera exacerbat. Qui occulte corrigit
 fr̄em suū effectū caritatis ostendit. Amicus
 in occulto redarguens sapiens medicus est. Si
 quum compassionis est debiti indulgentia.
 et signū male opinionis est culpā cōtradi-
 cere. Qui ad sanitatē reprehendit in cari-
 tate corrigit. q̄ querit vīdētā manus est a
 caritate. Deus in caritate corrigens nō vlt
 ostens. s̄ querit vt sanet ymago eius et ad
 temp̄s non seruat vā. Hic modus caritatis ex-
 retitudinē est et maliciose ad cōmunicatiōem nō
 declinat. Justus sapiēs similis est deo q̄ nō cor-
 rigit vltēs malitiā: s̄ vt corrept̄s dirigat̄
 vel vt ceteri timeāt. Correptio huius dissimil
 correptio nō est. Qui vero in fortitudinē sue s̄ne
 dei magnitudinē contemplet̄ carnis inq̄sitōe
 a virtute nō declinat et in corde suo nō eleua-
 tur. Qui dirigit mentē suam ad dignā dei
 retributiōē ip̄e ad p̄fūdū humilitatē corpe et aīa
 destēdet. Priusq̄ appropinquet q̄s s̄ne astēdit et destēdit

in conuersatione sua. Cum ergo spiritus proximi eius
totus eleuatione eleuatur. Et quantumque ele
uatus fuerit ascensio. sue spiritus non perficitur donec
secundum gratiam consequatur et eodem perficitur. Quamvis
quis perficitur apud deum tantum eius vestigiis adhe
rebit. et in hoc seculo vero faciem suam ei ostendit.
non tamen quod est in hoc seculo: quia iusti in hoc seculo
faciem dei in enigmate contempserunt. In futu
ro vero manifestatio veritatis contemplantur.
Ignis in siccis lignis accessus diffinitur et extinguitur.
et calor dei qui fluit et incidit ad cor seculo re
nunciantis eius ignis non extinguitur. Et est ac
tior igne vel acerbior. Vni membra submi
tans omnium oblivione induit fortitudinem suam. Et
cum memoria dei usum tenet in mente visibilium
memoria tollit a corde. Mens que inuenit se
prentiam spiritus sancti est qui nauicula per pericula
inuenit ad transsectandum et cum sedet in ea trans
ducit de mari mundi et applicare facit in insu
la futuri seculi. Ita. n. est mens nostra in hoc
mundo sicut nauicula parua in mari quod cum
appropinquat sapientie spiritus ulterius non laborat in fluctibus fatasse

DE MONACHO futurum seculum desiderante.

NEGOTIATOR sorte sua finita
properat ree domū suam : et monachus re
siduo vite sue futurę seclm desiderat : qm re
demit tpūs suū et arrā recepit suā . Quādiu
negotiator est in mari timor possidet mētem
eius . ne forte fluctę insurgāt in ipm et sub
mergāt spem operationis sue . Et Monachus
quādiu est in mūdo timor detinet cōuersatiōez
suā . ne forte insurgat contra ipm yemps et
amittat q̄ est vsq; ad semū operatę . Negoti
ator aridā et monachus inspic̄ horā mortis
Nauta stelle cōsideratiōe diriḡ nauē suam
et Monachus orōnez respic̄ qua corrigit se ipz
et diriḡ viā suam ad quālibet portū tēdit
cōuersatio sua . Monachus in orōne q̄ fit per
horā videt insulā in qua alligabit nauictā
suā et inde admirulatoz interm̄ trans̄t ad
aliā insulam . Sic est via Monachi trā
seuntis de stā ad sticmā et p̄fectu stāre

perficit donec ascendat de mari et ad ciuita-
tem veram perueniat via sua in qua hūi-
tes nō amplius negotiantur: s; unus q; q;
in suis diuitijs requiescit. Btūs cuius vita
nō est confusa in hoc mūdo magno et pue-
nit cū gaudio ad portū. Qui natat nudus
mergit in mari donec inueniat margaritā.
et sapiēs monachus nudus pambulat in hac
vita donec inueniat sibi monachorū margari-
tam y^m xpm Et cum inuenerit ipm nō an-
plius possidet cū ipō nuditatē Margareta
in penetralibus custodit² et voluntas mona-
chi intra quietudinē conseruatur. In cōgee-
gatiōe et multitudie virgo maculat² et mēs
monachi in multorū locutione violat². Auis
ab omī loco curret ad nidū suū ubi pullos
suos facit. et monachus hīs discretiōez acce-
lezat ad habitacm suū vt in se ipō faciat
fructū vite. Serpens cū fractus fuerit corp⁹
eius totū custodit caput eius. et monachus ab
omī malo fidē suam q̄ est p̄ncipium vite sue
Nubes operit solē et multa verba operiunt

animā incipientē illūinari in contemplatiōe oꝝ
 nis. Hexodius s^m dicta sapientū tūc exul
 tat et letatur qñ est in deserto et aīa mo
 nachi tunc gaudiū celeste accipit cū elonga
 uerit se ab hoībus et vadēs hītat in regio
 ne quietis expectans tēpus exitus sui. Dicit
 de sirena q̄ audrēs vocē ipsius modulatiōis
 ppriy obliuiscit^r itineris: et cantū dulcedie
 captus cadēs morit^r: sic et rex aīe cū pue
 nit in ipā dulcedo celestis premodulatiōe su
 auitatis verborū dei q̄ subintrāt cōsensum
 et intellectū. sic tota abit post ipm vt obli
 uiscatur istius vite tēporalis et destruat cor
 pus delectatiōibus suis et exaltat^r ad dñm de
 vita illa. arbor nisi abiciat folia priora
 nō produc^r recentēs ramos. et monach⁹ nisi
 piciat a corde suo memoriā priorū nō produc^r
 recentēs ramos crescentēs et fructū in xpo ihū.
 ventus impinguat fructū et solitudo dei fru
 ctū aīe. Camis qui lingit sua vlcera ppūm
 sanguinē bibit et nocumentū nō sentit ppūm

propter dulcedinē q̄ fit ad horā. Sic et mo-
nachus vanagloriam bibēs propriam vitam
consumit et nō sentit nocumētuz ppter
dulcedinē q̄ fit ad horā gl̄ie secularis. Di-
xerūt p̄res. In aīaz vanagloriosaz vitia re-
uertuntur que prius subreda fuerāt et
expulsa. Nubes parua coopit circulū solis
cum feruet multuz. et mestitia modica coo-
perit aīam si tñ eius ^{existit} gaudiū magnū.
Verbis misteriorū diuine scripture sine
petitiōe et orōne dei ne appries: s̄ dic.
Dnē da michi accipere sensuz virtutū que
in ip̄a est clauē intellectū verorū q̄ sūt
in diuinis scripturis. Orōnem existima
esse. Cum volueris appropinquare deo in
corde tuo prius in t̄poralibus onde laborē
tuū. Ex his est p̄ncipiū conuersationis. Mul-
tum. n. appropinquat deo cor in subtratione
necessitatis et in abstinentia huius sp̄ci cibi
et sequit^a operibus et aīis ex hoc f̄c fūdamētuz

o q̄ fieri debet
in lectione

humilitatis. Ex ista otiositate principium
 obtenebrationis anime. Obtenebrationes autem
 super obtenebrationes collocutiones secularium.
 Primum occasio est secundi et secundum primum. Et
 utiles sermones sine mensura gloriati obtene-
 brationem faciunt. Utilificatur etiam anima mul-
 titudine collocutionis quamvis preparatio eius sit
 in timore dei. Obtenebratio anime ex inordina-
 tione conversationis fit. Mensura et tempus
 in conversatione illuminant mentem et confusio-
 nem expellunt. Confusio mentis que est ab
 inordinatione obtenebrationem facit in anima
 et obtenebratio turbationes. Pax ex ordina-
 tione fit et lux ex pace nascitur in anima et
 ex luce et pace mundus aer in mente et
 secundum mensuram appropriationis cordis ad sa-
 pientiam sic suscipit gratiam a deo. Discretio sapientie
 spiritus silentium tenet in anima. In sapientia autem
 mundana fons est occupationis. Post mutationes
 autem prime sapientie impleberis humilatione multa

et mansuetudinē et pacē regnās sup omēs cogita-
tus tuos et mēbra tua cessabūt et requiescent
ex turbatiōe et inquietudinē. Post introitū
aut sapiē scdē .i. mūdane possides supbiā
in sensu tuo et cogitaciōes immutatas in dia-
biles et turbatiōes intellectu adnatione sen-
suū et eleuatiōe. Ne existimes homines
in orōne fraudulē agere corā deo tporali-
bus obligatum. Anima fraudulēta defrau-
datur sapiā. Misericors aut sapiētiaz a spū
hauriet. Sic oleū splendorē lampadis sic elemo-
sina nutrit aīe cogitaciōes. Clavis cordis diui-
norū opum in caritate proximorū dat. et scdm mē-
surā solutiōis cordis ex vinculis corporis: tm ap-
tur corā eo hostiū cogitaciōis. Transit aīe a
mūdo in mūdū susceptio intellectu est. Quaz
pulcra et laudabilis est dilectio proximi. si sol-
itudo ei nō extrahat nos a dilectiōe dei.
Quā speciosa est collocutio spūaliū frūz. si
possumus custodire cū ea colloquutionem dei

Ergo bonū est nō cadere pretextu abscondite
 operatiois et cōuersatiois et indeficientis col
 locutiois adeo. Confusio enim secūdi ex in
 stabilitate primi. Non suffiūt aut mēs ad
 duas collocutioēs. Visio seculariū confu
 sioēs facit aīe reuerti cā pp̄ opus dei.
 Equidem spūaliū fm̄ assidua colloca
 tio nocet. Seculariūz aut sola exterior
 visio operatiōem corporale impedit. Qui
 vult ex parte mētis vindemā gaudiū
 in operatione absconditoz et voces sine vi
 sione turbāt requiē cordis ei⁹. Mortifica
 tio interior sine retentioē sensuū infirma
 tur. Corporalis conuersatio euigilantiāz
 sensuū querit. Conuersatio aut aīe euigi
 lantiā cordis. Sic in natura metior est aīa
 corpore, et sic plasmatio puenit animatio
 nem. sic et corporalia opera se hnt ad ope
 rationē aīe. Magna est vntz parua
 conuersatio perseverans petrā durā molles

Quā incipit in te spiritalis homo surgere mor-
tificatio ex omnibz euigilat in te et feruet
in gaudio aīa tua supra similitudine cre-
atoris et nō pacificant² cogitationes tue et
delectationes cordis tui. Et quā incipit mūda
surgere in te occupatio mētis multiplicatur et
prudens secularis et in ordinata. Secundū autē
vita vitia que parit occupatio (et quā correpta
fuerit et perfecta efficiunt peccata et interfici-
unt hominem. Et sic nō fuit vita sū occupa-
tione mentis ita nec consumatio p̄i sū mul-
tiloquio viciōz. Cum multiplicata fuerit
patientia in aīabus nris signum est q̄ recep-
mus in occulto grām consolationis. fortitudo
patientie fortior est passionū cadentium in
corpore. Vita in deo directio sensuum. quādo
autē vixerit cor cadūt sensus. resurrectio
sensuum est mortificatio cordis a deo. Ex vir-
tutibus que sū ^{hominē} fuerit nō recipit consuetu-
dinem. Virtus quā per alios q̄ operatur.

nō valet mundare aīam. Amere de enim
 opus euacuat vīrtutē et īfīcit utraq; et
 īmundiciā facit. Propter hoc separare a primo
 et scdm sequē preter solitudinē q̄ in hoc re
 linq̄re ad manifestandos casus a deo. Sz aut
 et locū primi adimplet et sine operatiōe eius.
 Requies et ociositas perditio aīe et magis qm
 demonis post nocere. Corpus infirmū si sup
 vīrtutē suā ad opera coegeris obtenebratiōez
 sup obtenebratiōez īponis. aīe confusiōem ma
 gis sup inducis Corpus vero forte si ociosi
 tatē et requiei dederis omīs malicia p̄ficitur
 in aīa habitante in eo. et si q̄ bonū desiderat
 sz tepide et illud bonū ab ipō tollit. Cum aut
 mebrata fuerit in gaudio sp̄s sue et leticie
 dei īsensibile sit corpus ad tribulatiōes quā
 uis infirmū sit. Substinet emz duplex on⁹
 et nō ītelligit. sz suscipit et cooperatur
 ī delictis aīe. Si custodieris linguā tuam

dabit^r tibi adeo grā p^undatiois cordis ut intret
in ipām aīa tua et in hoc intres in gaudium
sp̄s . Si autē lingua tua te vincerit ce
de michi in hoc qđ dico. nunq̄ poteris exi
re a tenebris . Si nō hēs cor mundū salte
hēas purgatū . Sicut Beatus Johannes dixit
Cum volueris alique admonere ad bonum
prius da sibi quietem corporalē et honora
eum in p̄mōe caritatis . Nichil sic verēdū
facit hominē et commutā a malitia sua ad
meliora sicut corporalia bona et honore quē
sibi videt exhiberi . Quannū agone p̄ deo
aggreditur quis tm̄ cor eius in orōne fi
ducialius operatur . Et quannū a multis
occupat^r tantū fraudat^r adiutorio dei . Ne
tristeris neq̄ conturberis in calefactionibus
corporis mors accipit a te p̄fete . Ne timeas
mortē quia deus te fecit super mortem

DEVITA et moribus deo servire volentium.

HIC est ordo sobrius et deo amabilis
non respirare oculis hinc inde sed an se
Non occiosa verba loqui. sed tamen necessaria.
indumētis vilius contentū esse ad neces
sitate corporis: et sic cibis ad sustentationē
corporis uti nō castigare. et participare
parum de omnibus. et nō hoc expbare. et hoc
eligere ut impleat ex ipis ventrem. Maior
enim est omni virtute discretio. Vinū preter
infirmatē aut debilitatem nō sumere. Non
precidas verbum loquētis. nec sic indoctus respo
deas. sed sic prudens tacitus esto. Ubique inuē
tus fueris minore te ipm extrema et seruū fm
tuorū. Ne denudes coram aliquo qd mēbris
tuorum. nec appropries corpori alicuius preter
necessitatis causam. nec corpori tuo permittas
aliquē appropinquare. nisi ut dixi ex rationabili
causa. Declina a fiducia sicut a morte. Posside

sobrium ordinē sopni ne elongetur a te. Virtus
que te custodit. Quocūq; loco dormieris si posse
bile est nullus te videat. Sputū corā aliq;
ne picias. Si venerit tibi tuus sedenti ad
mensam verte faciē retro et sic tussē. Cum
sobrietate comede et bibe sic daret filios dei.
Ne extendas manū tuā ut accipias a cospe
ctu pximi tui qd in verecūde aut turpe
vel presumptuose. Si autē sederit tecum
extraneus anue ei semel et bis ut comedat
et ordinate pone mensam nō turbulēte. et or
dinate sed eas et honeste nō denudās qd mēbro
rum tuorū. Cum oscitas operi os tuū. ne vi
dearis retinēs aspratioēs ne transeāt. Si in
traueris cellā p̄ceptoris tui aut ammi vel dis
similī caue ne videas aliq; ibi. Si vero coactus
nō fueris hoc nō facias. quia qui in his est
assiduus alienus est monasterii h̄itus et xpi
q; hūc donauit. Ne respicias loca in quib;
abstonsa sūt vasa celle ammi tui. Cūq; t̄ngitūte

aperi hostiū et claude silentiū simili p̄ximū tui.
 et nō subito ad aliquā intro eas : s̄ pulsans ex
 terius et permissus ingredi. Ne sis velox
 in ingressu tuo p̄ter causam necessariā te cōpellē
 tem. Esto omnibus obediens in omni ope p̄ter
 quā ad auaros vel amatores possessionū vel se
 cularēs : hos nō sequaris ut nō fiat opus diabo
 licum. Mansuete cum omnibz tracta et cū sobrieta
 te vel honestate om̄s aspice et nō impleas ocu
 los tuos aspectu alicuius rei. Ambulans in via
 nō p̄uenias maiore te. Si aut̄ tardauerit so
 tius tuus p̄p̄redēs expecta eū. Qui enim
 nō facit sic insipiens est. Quando loquit̄r soti
 us tuus obuiantibus expecta eum. Sanus dicat in
 firmo : aut̄ temp̄ faciam⁹ necessitatē. Ne arguas
 aliquē in aliquo delicto. s̄ te ipm̄ in omnibz extrema cul
 pabilem et delicti causam. Om̄e opus vile cum
 om̄i humilitate facere nō recuses. Si coatus fue
 ris ridē nō appareat dēns tui. Compulsus loqui
 cū muliere verte faciē tuam a visūe eius et
 sic cū ea loq̄re. A mortaliibz fuge sic ab igne

et a laqueo diaboli obuiationē earū et collocutio-
nem et visitationē earū ut nō colorēt cor tuū
sordibus viciōrū quāuis sint sorores tue scdm
carnē sicut ab extraneis te custodi. A fiducia
iuuenaz et locutioē: fuge sicut ab amicitia dia-
boli. Unū habe collocutorē et consiliatorē
secretorū tuorū timētem dñm et se ipm custodi-
entē pauperē quidē existentē ē in tabernaculo
suo diuitem in ministerijs dei. Ab omnibus ab-
stonde mysteria tua: et tuas operatioēs et pre-
lia. Ne sed eas arā aliquo sine hntu tuo: s; ho-
neste ipm geras. Cum sobrietate ad necessa-
riam curā egredere sicut verēdams a custo-
diente te angelo: et cum timore dei p̄fere nec
resistatē. melius est tibi comedere venenū
mortiferū quam cum muliere comedere quāuis
sit mater vel soror tua. Melius est hntare cum
dracone quā dormire cum aliquo et coop̄i cum
eo quāuis sit tibi fr̄ secundū carnē. Si dixe-
rit tibi ambulanti in itinere quis maiore veni

psalumus nobis esse inobediens ei si autem non dixerit lingua quidem tace corde vero lauda deus.
 Ne resistas alicui pro aliquo facto: nec certis non mentaris nec iures per nomen dei tui.

Despice te ipsum et alios non despicias. Iniurias sustine, et alijs iniuriam non feras. Melius est corporalia corrumpi cum corpore quam dampnificare quam animam. In iudicium cum aliquo ne intro eas sed sustinere condepnatus et condepnabilis existes. Ne diligas animam tue quidam seculari sed subditus esto duribus et principibus et a consuetudine ipsorum abstine te ipsum. Ipsa namque illaqueatio est illaqueatio negligentioris in perditione. O gulose qui propriam queris curare gulam non est tibi mittere in ventrem tuum carbonis ignis quam fixuras duram et Principum. Superfunde tibi super omne olus oleum misericordie: et esto obsequans te ab omnibus. A multiloquio te ipsum custodi illa enim exstinguit in corde motus intellectuales a deo pullulantes. Fuge dogmatizare cum platis

ecclie aut cum alijs sic a Leone audari. Et in
Plateis racundoz aut compugnatiuz ne tran
seas ut nō impleat^r cor tuū furore et der^r
aie tue erroris obscuritas. Ne hites cū supbo
ut nō sit sps operatio auferat^r ab aia tua et
efficiaris habitaculū oīuz vicioz. Has dispo
sitionis si seruaues ob homo et custodieris te
ipm semp et meditationē dei in veritate vi
debit aia tua in semet ipsa lumē xpī et in
in seculum nō tenebreset. Cuius honor et
glia in stā stōz amē.

DE FORTITVDINE ^{que} latet in scripturis diuinis

FORTITVDINE quam pres posuerunt
in scripturis et Virtutē Apłoz et Prophe
tarū de de pmitentia que in eis est nō oportz
nos excipere ad auxiliū peccādi et destrue
re intransgressibiles terminos dei qui anti
quis diebz per os omīuz pphetaz sanctoruz

in omnibus scripturis et legitimis institutionibus
 ad resurrectionem patri sit in virtute dei constituti.
 Ut n. spem penitentie habeamus conuenit sub
 ripeze a sensualitate timore desperationis ad qua
 pueniens homo peccat irreuerenter. Ecce diffi
 nit deus omnimode timore in omnibus scriptu
 ris et ostendit odiosum sibi esse peccatum. Qua
 igitur de causa promissa est generatio in diebus
 noe per diluvium. Non ne per luxuria
 rum exarserunt in pulcritudine filiarum caym.
 Non erat temporibus illis auaricia nec idola
 tria nec bella neque beneficia. Quare ciuitas
 sodomie fuerunt submersae et igne combustae.
 Non ne ideo quia tradiderunt membra sua
 concupiscentie et immundicie. Itaque occupa
 uit omnis illas voluptas earum ad omnes exera
 tioes et irrationabiles operationes. Non ne per
 fornicationes unus hominis reciderunt in
 morte uno ictu viginti quinque milia de
 filijs israel primo gemitu dei. Cur autem creatus est

a deo samson Gigas q' deo fuit ab utero
segregatus et sanctificatus et an' quā naste
retur ab angelo nūnciat' sic et Ioh'nes
Zacharie necnō factus est dign' magna
virtute et prodigijs magnis. Non ne ideo
quia polluit mēbra sua sancta p' copulatio
nē mētricis. Hic in. de causa elongatus
est ab eo deus et ipm suis tradidit inimicis.
David quoq' qui erat stlm cor der q' etiam
ppter virtutē suam factus est dign' de se
mine suo pferre pmissioēs patrū et de eo
xps illuxit in salutē totius mudi nōne
per vnius mulieris adulteriū cruciatus
est. Quā cito vidit oculis suis pulcritudinē
eius in animā sagittā excepit. Ob hoc et
enim excitavit ei deus bellū de domo sua
et q' de lumbis suis erat persecutus est eū.
Et hic post qz peremit eum multitudine
lacrimarū et lacrimis stradū suū rigavit.

Et maxime ut deus ait illi per prophetas
 dimissum sibi fore peccatum. Volo te recor-
 dari et aliorum quorundam qui nos pressur-
 ant. Qua enim de causa supervenit ira et mors
 domui ely sacerdotis iusti semis qui per
 quadraginta annos sacerdotio deservivit
 nonne propter iniquitatem filiorum suorum ophni
 et phrynees neque enim ipse deliquit neque ipsi
 ex arbitrio eius. sed pro eo quod non habebat zelum
 exigendi vindictam domini ab eisdem. unde
 non existimet aliquis in illos tamen exerce-
 re dominum iram suam qui vivunt in iniquitatibus
 suis omnibus diebus vite sue. Ecce enim pro
 monstrabile delictum quod in suis spiritualibus sacerdo-
 tibus et iudicibus et principibus et sanctifica-
 tis sibi omnibus quibus operationem miraculorum
 suorum commisit ostensus est quod nullatenus
 alicui prevaricationi edita sua sunt scriptum
 est in ezechiele. Dic homini cui madaui dep-
 dari

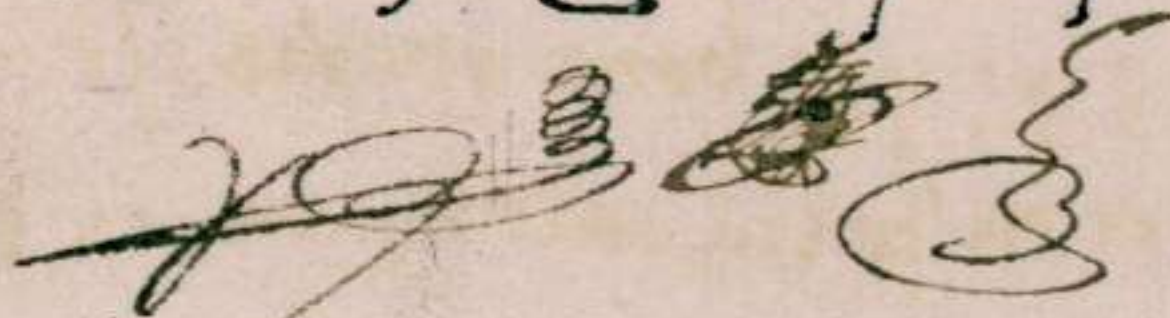
Iherlm invisibili gladio. Incipe ab altari
meo nec miserearis senis neq; iuuenis ut
onadat quia spuales et dilecti ei sunt qui
in timore et veneratioe ambulat cora
eo. Et qui voluntate eius faciunt san
eius sunt in virtuosa operatioe et gsta
munda. Igitur qui depravat vias dñi
et ipse depravat eos et deicit a facie sua
et gram auferit ab eis. Cui emi smā
contra Baltasar subito prodijt et sicut
informa manus percussit eum. Non ne
quia presumpsit contra intangibilia vasa
oblationis q̄ rapuit in iherlm et in ipis
bibit ipse et mentes eius. Ita et illi q̄
obtulerunt deo mēbra sua et illis veruz
voti presumūt in opib; mudi huius inui
sibili plaga perdent^r. Ergo neq; per ex
pectatōez pñie et audaciam datā nobis
a sacra pagina contempnam) eloquia dei

et comminationes et exacerbam⁹ eū operum
 irrationabilitate n^ostr⁹ et polluamus
 mēbra n^ostra q̄ semel obtulim⁹ ad serui
 endum deo. Ecce em̄ sanctificati sum⁹
 ip̄i sic elyas et elyseus et filij pph⁹ar⁹
 et reliq⁹ sct⁹or⁹ et v^orginū q̄ magna mi
 racula operati sunt et facie ad facie lo
 quebant² deo. Et sic illi q̄ venerūt post
 ip̄os. V^o Maria v^orgo. Ioh⁹nes. sanct⁹
 petrus. residuū collegiū ap⁹tor⁹ euāgeli
 star⁹ et predicator⁹ noui testamēti qui
 se ip̄os obtulerūt deo et ab ip̄o misteria re
 ceperūt quidā ab ore ip̄ius. et alij per reue
 latōes et facti sunt mediatores dei et homi
 nū et p̄ totum mūdum p̄dicationes regni
 eter⁹ni ip̄o p̄stante et c̄. Nunq̄ de ore
 monachi turpis aut lasciuus sermo egrediat^r.
 In hys. n. signis anim⁹ libidinos⁹ o⁹ndat^r et p̄
 exteriore homin⁹ interioris hoīs in via de
 monstrat^r. Monach⁹ nō desit^r x⁹por⁹ frequētia que

de singularitate censent^r Monach⁹ sit vigil
sensib⁹ semp neq³ vanis cogitationib⁹ polluta-
tur. Amet stia⁹ struptureas⁹ et stia⁹ cor-
nis nō amabit. Monachus qui xp̄s deside-
rat nil aliud dignat^r aspicere. s³ per para-
disum variar⁹ strupturarū poma derexpt.
Hys utitur delitijs hary fuit^r amplexu.
Monachus habeat colūbe simplicitatē. nec
cuiquā machinet^r dolū. Vita hoīs sapiē-
tis est cogitacio mortis. Tunc quisq³ se
monachum iudicat cū se minimuz exti-
mauerit cunctor⁹. Pallor enī cū humili-
tate et macies infaciē dec⁹ est monachi.
S³ potueris iniuriari et affini cōtumelijs
et portare et tacere magna est hⁱ res sup⁹
oīa alia efferens mādara. Monach⁹ qui
in terra possessiōem querit monach⁹ non
est om̄s qui secundum dñm est. sapiens est.
et beat⁹ est. Beata amūio diuinitatis
et cognitio virtutis boni operis est. Con-
nuū silentiū et custodia quietitudinis ex terbus

hijs causis fuit vel pp gliaz hominu vel calo
 rem zel virtutis vel pp aliquē diuinū
 occurrens qz hī quis intra se ad quē trahit²
 animus ei⁹ Quicqz nō hī ex altera vnā
 natio egrotat in pma. Virtus ē nō vtiqz
 manifestatio multarū et diuersarū actio
 num q corporaliū exercent²: s; sapient^{ia}.³
 cor in spe sua. Copulat eim ipm diuinis
 operibz intento recta. Et ams qdem mul
 tociens pot sine corporalibz actioibz exer
 cere bonū. Corp⁹ sm sapia cordis qzuis
 opet² nō pot sibi prodere. Verūtn nō susti
 net homo der cū oportunitatē inuenit
 bn opandi qn ondat labōe bone opatiois ca
 ritatem quam hī ad dm. Primg aut ordo
 sep pstat². sedus vero qnqz nō ne putes q res
 ista pāua sit. ut a vitiōz causis semp quiescas
 deo aut mō sit glia in ista stōz Amē:—

.s. cor pstat
 sine ratione
 non
 sapia qnqz
 2° ordo pstat
 opatio

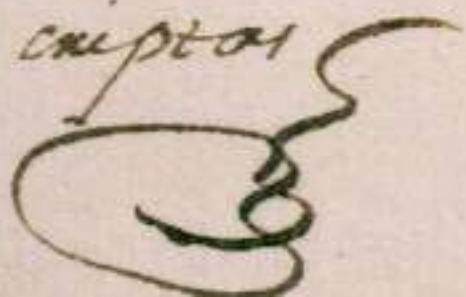

Explicit Opus Isaaci Syri
 Presbyteri Antiocheni,
 De contemptu mundi.

This is a very faint, handwritten manuscript page, likely a page from a book. The text is written in a cursive script, possibly from the 17th or 18th century. The ink is very light, making the text difficult to read. The page is numbered "15" in the bottom right corner. The text appears to be a list or a series of entries, possibly related to a collection or a study. The handwriting is elegant but the ink is too faded to transcribe accurately.

Georgien (Königreich)

Tene este libro Ciento veinte y quatro folios utiles manus
criptos

Sermo quem fecit reuerendus pater Abbas daguilar
excellēs in sacra theologia magister: & inquisitor ge
neralis heretice & apostatice prauitatis in Aragonia:
quando fuerunt traditi brachio seculari sicarii sacrile
gi magistri Petri arbues de epila: beati inquisitoris
urbis Cesarauguste.

Sanctus quia sanctus et venerandus pater Abbas dionysius
exaltatus in sacris theologiae magister et doctor
moralis hereticus & apostolicus praedicator
quandis fuerunt in archidiacono seculari et in sacris
ecclesiis Petri archidiacono de episcopis et in
urbis ecclesiis.

*Martirio del Beato Pedro de
Arbues de Epila - Año 1486.*

Incipit Sermo reuerendi patris Abbatis Dagui
lar excellentis in sacra theologia magistri.

Errauerunt. excecauit enim il-
los malicia eorū. Sapiētie. ii.
Verba ista respondent tacite
questioni: que posset fieri per
omēs circūstātes. & questio
esset similis illi: que scribitur.
Apocal. vi. ubi dicitur. Hi q
amicti sunt stolis albis: q sūt:
aut unde uenerunt? Et sic unusquisq
actum: posset querendo dicere. Hi qui hodie hic ap-
parent in uestibus nouis: & in habitibus peregrinis:
& cum titulis: quales nunq in hac insignissima ciui-
tate: nec in tota Hispania apparuerūt: qui sūt? & un-
de: aut ex quibus meritis in talem statum uenerunt?
Huic questioni respondent uerba thematis: dicēdo.
Errauerunt: excecauit enim illos malicia eorum. Vnde
de doctrina est Theologorum. q nunq est aliquis er-
ror uincibilis in intellectu: quē nō precedat aliquod
uitiū: uel malicia in uoluntate. & sic istorū errorē pre-
cessit maxima malicia. scilicet negligētia cōsiderandi:
que qdem negligētia diciť ignorātia affectata īterpre-
tatiue. Et nō solū nō considerauerūt: quod cōsidera-
re debuerāt: sed desiderauerūt nescire grauissimū sce-
lus: quod patrauerūt. Et sic ignorantia istorū sacrile-
gorū nō solū fuit ignorātia affectata interpretatiue:
sed fuit ignorātia affectata exp̄sse. Et fuit quedā inna-
turalis malicia: que separauit eorū intellectum ab om

*en Zaragoza - Por
el inquisi-
do general
en la ocasi-
on que se
celebraron
a la justicia
de los
hereses q
le martiri-
zaron =*

ni sapientia. Quia in maliuolam animam non intro-
ibit sapientia. neq; habitabit in corpore subdito pec-
catis. Sapientie. i. Ergo errauerunt: quia excecavit eos
malicia eorum. Errauerunt per maliciam: que impedi-
uit eos in actu naturalis rationis. & excecavit eos: &
priuauit lumine gratie habitualis. non intellexerunt il-
lud principium intellectuale scilicet. Declina a malo:
& fac bonum: quia noluerunt. ideo dicetur de quoli-
bet istorum. Noluit intelligere: ut bene ageret. Occu-
pauerunt suos intellectus circa alia: scilicet in studio
turpis pecunie sibi pmissae. iuxta illud Prophete. Su-
per cecidit ignis. scilicet cupiditatis: & non uiderunt
solem. scilicet iusticie. Ergo errauerunt: excecavit eni
illos malicia eorum. Vnde reperio istos sacrilegos
multipliciter errasse. & sex errores grauissimos com-
misisse. Primo errauerunt: occidendo hominem. Se-
cundo occidendo hominem sanctum quodammodo.
Tercio occidendo sacerdotem. Quarto occidendo ma-
gistrum: & ueritatis Doctorem. Quinto occidendo
christiane fidei inquisitorem. Sexto occidendo in lo-
co tam sacro: in ciuitate tam insignissima. De quo-
libet istorum errorum dicetur modicum. & ultimo co-
cludetur sermo cum quadam caritatiua exhortatione
que fiet istis peccatoribus sacrilegis: ne eorum anime
pereant. quas saluator noster suo precioso sanguine
redemit. Dico Primo q; errauerunt: occidendo ho-
minem contra preceptum domini. qui dicit. Non oc-
cides. Exodi. xx. Nam occidere de se soli deo conue-
nit. qui dixit. Ego occidam: & ego uiuere faciam. de

Yterono. xxxii. Est enim preceptum de non occiden-
do tam obligatorium: q̄ aliqui dixerunt: esse pecca-
tum mortale non solum interficere hominē: sed etiā
animalia bruta. ymo dixerunt esse peccatum scinde-
re arbores: et euellere plantas: que habent uitā uege-
tabilem. Cuius opinionis erronee fuit aliquādo be-
atus Augustinus. ut ipse inquit in li. confessionum.
Est ergo conclusio uera q̄ nullus potest occidere ho-
minem ex cupiditate nocendi: quin grauius peccet.
ut inquit beatus Augustinus super Matheum. & in
li. i. de libero arbitrio. & in. c. cum homo. & c. cū mi-
nister. xxiii. q. v. Et qui homicidas occidit zelo iusti-
cie: non est crudelis. quia non est crudelis: qui crude-
les iugulat. sed crudelis ideo uocatur: q̄a crudelis pa-
tientibus esse uidetur. Nam latro suspensus patibu-
lo: crudelem iudicem putat. i. c. nō est crudelis. xxiii.
q. v. & nō est misericors: qui vitiis nutriendis parcit
ut i. c. q. vitiis. ea. cau. & q. Et inter Quatuor genera
peccatorum que in diuina scriptura dicuntur ad deū
clamare: & vindictam petere: potissimum est peccatū
homicidii. ut ponit quedam glo. super librū sapien-
tie: exponēdo illud uerbū dñi cōtra Cahī. scilicet qd
fecisti? ecce uox sanguinis fratris tui Abel clamat ad
me de terra Genes. iiii. Et sic clamor sanguinis iusti:
quē isti peccatores sacrilegi tā enormiter effuderūt:
clamauit cōtra eos. & pduxit ad p̄sentē statū. Expedi-
ebat eis potius post tunicā reliquere palliū: q̄ p tēpo-
ralibus uilibus & trāsitoriis tā acriter exardescere. ut i
c. suscepimus de homi. Nō cōsiderauerūt q̄liter raro

aut nunq̃ quis fūdit sanguinē crudeliter: qñ crudeli-
ter finiat dies suos. Crudelissimus fuit Adonibosset
et magnas crudelitates cōmisit. Sed in fine in quodā
bello a iudeis fuit uictus: et captus, qui amputauerūt
ei sūmitates manuū et pedū, et tūc flendo dixit. Sep-
tuaginta Reges amputatis sūmitatibus manuū: &
pedū colligebant sub mensa mea ciborū reliquias, si-
cut feci: ita reddidit mihi deus. Iudiciū in capi. i. Cru-
delis fuit Cyrus Rex Persarū, sed postq̃ multa crude-
lia cōmisit: tandē deuenit in manus Thamiris Regi-
ne Massagetarū, cuius filiū crudeliter occiderat, nam
ab eadē regina deuictus est in bello: et eius caput am-
putatū: et i utre sāguine humano pleno imissū. Vbi
Regina Thamir dixit hec uerba. Satia te sāguine hu-
mano: quē Triginta annis sitisti ut refert Iustinus hi-
storiographus. Crudeles fuerūt qui Cesarē interfece-
rūt: & Viginti tribus uulneribus eū crudeliter cōfo-
derūt. Sed ultimo ipsi percussores omnes crudeliter
dies suos finierūt, quidā enī periclitādo in mari: alii
in bello: alii eisdē pugionibus: qbus imperatorē per-
cusserāt: se ipsos interfecerūt, ut narrat Suetonius hi-
storiographus. Crudelissimus fuit Nero, qui matrē
magistrū & Cōsules Romanos interfecit: & Romā
cremauit, ut inquit Boecius in quodā metro quod
incipit. Nouimus quātas dederit ruinas. Sed in fine
manibus ppriis seipsū occidit dicēs. Ego neq̃ ami-
cū: neq̃ inimicū habeo, ut narrāt Orosius: & Eutro-
pius historiographi. Iste Nero fuit q̃ pedibus premis-
sis natus est, in signū q̃ in actibus suis erat futurus a
liis hominibus cōtrarius ut recitat Plinius, li. septio,

de naturali historia. Crudelis fuit Domitianus qui
plures martyrizauit. & eorū linguas amputauit. qui
post perfecte loquebātur. ut inquit Beatus Isidorus
& habetur. C. de offi. perfecti preto. Afri. l. i. Sed tā-
de effusis uisceribus miserabiliter interiit. Crudelissi-
mus fuit Herodes ascalonita: innocētes martyres oc-
cidendo: sed ultimo seipsū interemit. ut narrat Iose-
phus. xvi. Antiquitatū: Et sic isti sacrilegi q̄a crude-
les fuerunt: crudeliter hominē occidēdo iusto dei ius-
dicio positi sunt in manibus iusticie: quia errauerūt:
hominem occidendo. Secundo errauerūt occidēdo
hominē fere sanctū & iustū. in quo apparet maxima
crudelitas istorum peccatorū. qui nō solum fuerunt
crudeles: sed seueri: & feri nullam culpā inueniētes in
eo quē occiderunt. quorū malicia non fuit humana:
sed bestialis. & ideo maior. quia proueniens ex mala
cōsuetudine: uel ex corruptione nature. ut traditur a
philosopho. vii. ethicorū. & seuiicia istorū nō solū fu-
it contraria clementie: sed fuit contraria pietati. que ē
donū spiritus facti. cui uidetur opponi seuiicia. ut ha-
bet sanctus Thomas. secūda secūde. q. clx. arti. ii. Vn-
de errauerunt occidēdo hominē: sed grauius occidē-
do hominē iustū. propter quatuor. Primo quia no-
cuerunt ei: quē magis tenebantur diligere ex caritate.
Secundo quia intulerunt nocumentū ei: qui secūdū
iusticiā erat minus dignus iniuriā pati. Tercio q̄a pri-
uauerunt regnū: & ciuitatē istā: maiori bono scilicet
homine iusto. Quarto quia cōtempserunt deū: occi-
dendo eius ministrum: & seruū. iuxta illud. qui uos
spernit: me spernit. Luce. x. Ista ē doctrina theologo-

• rū: signanter sancti Thome in secūda secūde. q. lxxiii. arti. vi. ubi dixit. q̄ in pensanda grauitate peccati: magis est considerādum quod est de per se: q̄ quod per accidens. Et qui occidit hominem iustum: & sanctū per se operatur homicidium hominis iusti: & sancti & per accidens se habet ad occisionē: q̄ talis iustus: & factus occisus consequatur gloriam paradisi. Ista etiam est doctrina canonistarum in. c. sicut dignum. de homici. ubi notant. sanctitatem hominis occisi aggrauare homicidium. Nam si Petrus quādo exemit gladium: ut Christum innocētem defenderet: peccauit mortaliter secundum cōmunem doctrinā doctorum a fortiori peccat qui innocentem occidit. Quia ut dixit Imperator Constātinus. Melius est mori salua uita innocentium: q̄ per eorum mortem: uitam recuperare crudellem. Errauerunt ergo occidendo hominem iustum. Tercio errauerūt occidendo sacerdotem. Multum enim cōmendat diuina scriptura super alios homines genus sacerdotum. dicens. Vos estis genus electum: regale sacerdotium: gens sancta. i. Petri. ii. & alibi dicitur. Honora deum: & honorifica sacerdotes. & prohibemur nō solum sacerdotibus maledicere: sed etiā de eis sinistrū quid arbitrari. Vnde Antherus Papa dicit. Absit q̄ quicq̄ sinistrū de iis arbitremur: qui apostolico gradui succedētes christi corpus ore sacro cōficiunt. xi. q. iii. ca. Absit. Et sacerdotes ab omnibus sunt timendi: & obediendi: non dilacerandi: q̄ in diuinis eloquiis aliquādo Dii: aliquando angeli nominātur. Exo. xxii. & Malachie. ii. & in. c. sacerdotes. vi. q. v. & i. c. Sacerdotibus. xi. q.

.iii. & in. c. Sacerdotibus. xi. q. i. Et dñs noster Iesus
christus usq; ad passionis diē: honorē sacerdotibus
seruauit. ut in. c. dominus noster. lxxxiii. dis. Sed isti
sacrilegi diabolico spiritu ducti: errauerunt occidēdo
sacerdotē dei: postposito omni honore: & reuerētia
sacerdotali. Legimus plures paganos: & ifideles ho-
norasse sacerdotes dei. i. c. nō minus. de immu. eccle.
Sed isti peccatores non sic. nec cōsidcrauerūt precep-
tū prophete ubi dicit. Nolite tangere christos meos
& i prophetis meis nolite malignari. Malignātur: q
sacerdotes psequūtur. qā qui sacerdotes inseqtur sa-
crilegus iudicatur. ut in. c. sicut. & in. c. si quis suadē-
te dyabolo. xvii. q. iiii. Et nō solum fuerunt sacrilegi
isti: qui sacerdotem dei occiderūt: sed omēs qui cōsi-
lium: auxiliū: & fauorē eis dederūt. doctrina est Ab-
batis de Sicilia in. c. Sicut dignū. de homici. qd aliquñ
magis peccat cōsiliator: q̄ operis executor. Errauerūt
ergo occidendo sacerdotē: religiosū: & canonicū re-
gularem oblatū deo. Quarto errauerunt occidendo
magistrū: & Doctorē ueritatis ubi peccauerūt graui-
ter cōtra christum. quia quicūq; cōtristauerit Docto-
rem ueritatis: peccat in christū. xi. q. iii. in. c. quicūq;
Peccauerūt: & errauerunt in spiritum sanctum qā in-
tra. vi. species peccati i spiritum sanctum quas ponit
Magister i Secūdo sentētiarū dis. xxxiii. vna est im-
pugnatio agnite ueritatis. Et qui ueritatē contēnit:
aut circa fratres malignus est quibus reuelatur: pec-
cat i spiritūscūm. ut iqt Augustinus i li. de ynico bap-
tismo. qā ergo isti occiderūt magistrū ueritatis pecca-
rūt in spūm scūm. errauerūt: & peccauerūt in totum

*Vide
orationem
al mar-
tiris del
Beato
Pedro de
Epila*

populum christianū magis: q̄ si aliquem Episcopum
occidissent. & ratio est. quia magistri: & doctores in
theologia seruiunt cū doctrina sua toti mūdo. & ma-
gis conuenit eis predicare ex officio q̄ Episcopis. & i
pluribus locis: quia Episcopis solum in sua diocesi:
magistris uero: & doctoribus sacre theologie ubiq̄
terrarum. Ista est doctrina Augustini de ancona que-
stione. lxy. arti. vi. Quinto errauerunt occidendo in-
quisitorem fidei catholice magistrū Petrū de epila: hac
intentione: & animo: ut inquisitionē sanctam impe-
dirēt. quod omnia iura diuina: & humana abhorrēt:
graues penas infligendo: officium inquisitionis di-
recte uel indirecte impediētibus. ut habetur per totū
titulū de hereticis: tam i iure ciuili: q̄ in canonico. Fu-
erūt similes pagani qui pro fide christi martyres oc-
ciderunt. Sic iste beatus inquisitor fuit pro christi fi-
de martirizatus: & pro sinceritate fidei catholice: do-
ctrina est theologorum: & sancti Thome. secunda se-
cūde. q. Cxxiiii. arti. i. q̄ sicut in pueris baptizatis p
gratiam baptismalem meritū christi operatur ad glo-
riam optinendā: ita in occisis propter christum: meri-
tū martyrii christi operatur ad palmam martyrii con-
sequendā. quia effusio sanguinis propter christū: uis-
cē gerit baptismi. Errauerūt isti putātes uitā sancti in-
quisitoris finire per mortem: per quā ipsam uitā extē-
derunt in perpetuum. quia in memoria eterna erit iu-
stus. & ut habetur i quadā cronica de bello Italico cō-
tra Gotos. Gloria hominibus uitā extendere potest
natura nō potest. Sexto errauerunt occidendo in ec-
clesia dei: & in loco tam sancto. Nam secundū iura:

grauiter peccant qui in ecclesia dei: causas sanguinis iudicialiter agitant, quia ualde crudele est ibi iudiciū sanguinis exerceri: ubi tutela refugii est constituta, ut in. c. cum ecclesia dei. de immu. eccle. & C. de iis qui. ad eccle. cō. per totum. ergo a fortiori grauissime peccant: qui sanguinem uiolenter in ecclesia effundunt. Neq; debet dari occasio peccandi: ubi peccatorū uenia est postulanda, ut in. c. decet de immu. eccle. li. vi. & in auten. ut. li. ma: & auie. & in. l. meminerint. C. unde. iii. & in templo dei: omnis negociatio secularis est prohibita, ut in. c. ex multis. i. q. iii. & in. c. eiiciens dominus. octogesima. viii. distin. ergo a fortiori erit grauissimū peccatum effundere sanguinem in ecclesia. Effuderunt isti peccatores sanguinem in ecclesia: & in loco sacratissimo: & in ciuitate insignissima inter cunctas ciuitates totius Hispanie. Nam ista ciuitas Ceseraugusta immediate post aduētū christi fuit caput totius Hispanie: sicut ante aduentū fuit caput Hispaniæ ciuitas Terraconēsis. & tēpore Gotorum fuit caput ciuitas Toletana. ut tradit quedam Cronica Hispanie. Est ergo ciuitas ista sanctissima: & plena reliquiis tantorum martyrum: ubi non est lapis q non fuerit respersus sanguine sanctorū. In medio huius inclitissime ciuitatis: & in sede tante sactitatis tēpore matutinorum & ante corpus christi redemptoris nostri: ubi deuotius: & honestius: & solēnius celebrantur diuina: q̄ in toto orbe: non erubuitis uos sacrilegi sanguinem iustum effundere. & inquisitorē fidei orantem ad deum: & genitricem eius interficere Errauerunt ergo isti, & in tempore in quo eadem se

de: & in choro in officio matutino dicebatur ille uersus. Quadraginta annis pximus fui generationi huic & dixi semper hi errant corde. Tunc uos uere errastis quia excecavit uos malicia. de qbus p̄libata uerba dicunt. Errauerunt: excecavit enim illos malicia eorum. Sed licet grauissime uos peccatores erraueritis: i potestate uestra est: q̄ tanta offēsa uobis dimittatur. nā sicut ille qui claudit oculos: ne uideat lumen solis: si cadat: sua culpa est: eo q̄ oculos clausit: sic culpa peccatorum est: si impediant lumen gratie iustificantis: que semper presto est iustificare: ut dicunt nostri doctores. Sed diceret aliq̄s nūq̄d ē miserendū istis sacri legis: qui tantum facinus: & sacrilegiū perpetrarunt? Ad hoc respōdet beatus Augustinus. & dicit. q̄ qui dicit hominem peccatorem: duo dicit: scilicet naturā & peccatum. Inquātum peccatores sunt isti: debēt odio haberi: sed in quantū homines debemus eis misereri: quia nulli homini est claudenda misericordia: sicut nulli peccatori impunitas relaxāda. xxiii. q. iiii. c. duo ista. Sed diceret aliquis: quid dicemus de salute: & de saluatione animarum istorum sacrilegorum: si usq̄ ad presentem horā nunq̄ penituerunt? Ad hoc respondet Leo Papa. Nemo desperandus est: dum i hoc corpore constitutus est. & habetur in. c. nemo de pe. dis. vii. & Augustinus dicit. Penitentia si in extremo hiatu uite aduenerit: sanat: & liberat in ablutione baptismi. & in. c. nullus. de pe. dis. vii. & Propheta iquit: In quacunq̄ hora ingemuerit peccator: & conuersus fuerit: uita uiuet. Ezechielis. xxxiii. ubi beatus Augustinus exponens partem: conuersus, facit disse

penitentiam inter cōuersum: & uersum, conuersum dicit:
qui non solum dolet de peccatis: sed de circumstātiis
& de uarietate peccatorum, & nō solum timet penas
infernī: sed etiā anxietur pro gloria paradisi, & de ta-
liter conuersis in fine: & dolētibus de peccatis: & de
circumstantiis: & uarietate peccatorum: & nō solum
timentibus penas inferni: sed anxietis pro gloria pa-
radisi: non est desperandum: sed potius sperandum
Sed diceret aliquis, quomodo isti peccatores in ex-
tremis constituti: quibus tam breuissimum tempus
penitendi restat: poterūt penitere: & iustificari? nam
non solum est eis necessaria penitentia huius tam gra-
uissimi delicti: pro quo temporaliter sunt puniendi:
sed etiam est eis necessaria (ut ex dictis patet) omniū
peccatorum: & circumstantiarum: & uarietatum pec-
catorū: que in hac uita cōmiserunt. penitētia, ut dixit
glosa super illo uerbo. Lauabo per singulas noctes le-
ctum meum, ubi dicit, per singulas noctes, idest p sin-
gula peccata. Ad hoc respondet Ricardus de media
uilla i. iiii. sententiarum, distin. xvi. q̄ illud uerum est
scilicet penitentiā requiri de omnibus peccatis ad iu-
stificationē peccatoris habita facultate proporciona-
ta fragilitati humane, & cum isti peccatores sacrilegi
non habeant spacium temporis requisiti ad peniten-
tiam tantorum peccatorum per ipsos cōmissorum:
neq; fragilitas sua in tam breui spacio posset particu-
lariter: & distincte de omnibus dolere: sufficit q̄ do-
leant: & peniteant singulariter: & distincte de tam
gravi homicidio: & sacrilegio: per eos perpetrato tā
enormiter, & de peccatis: que eorum memorie oc-

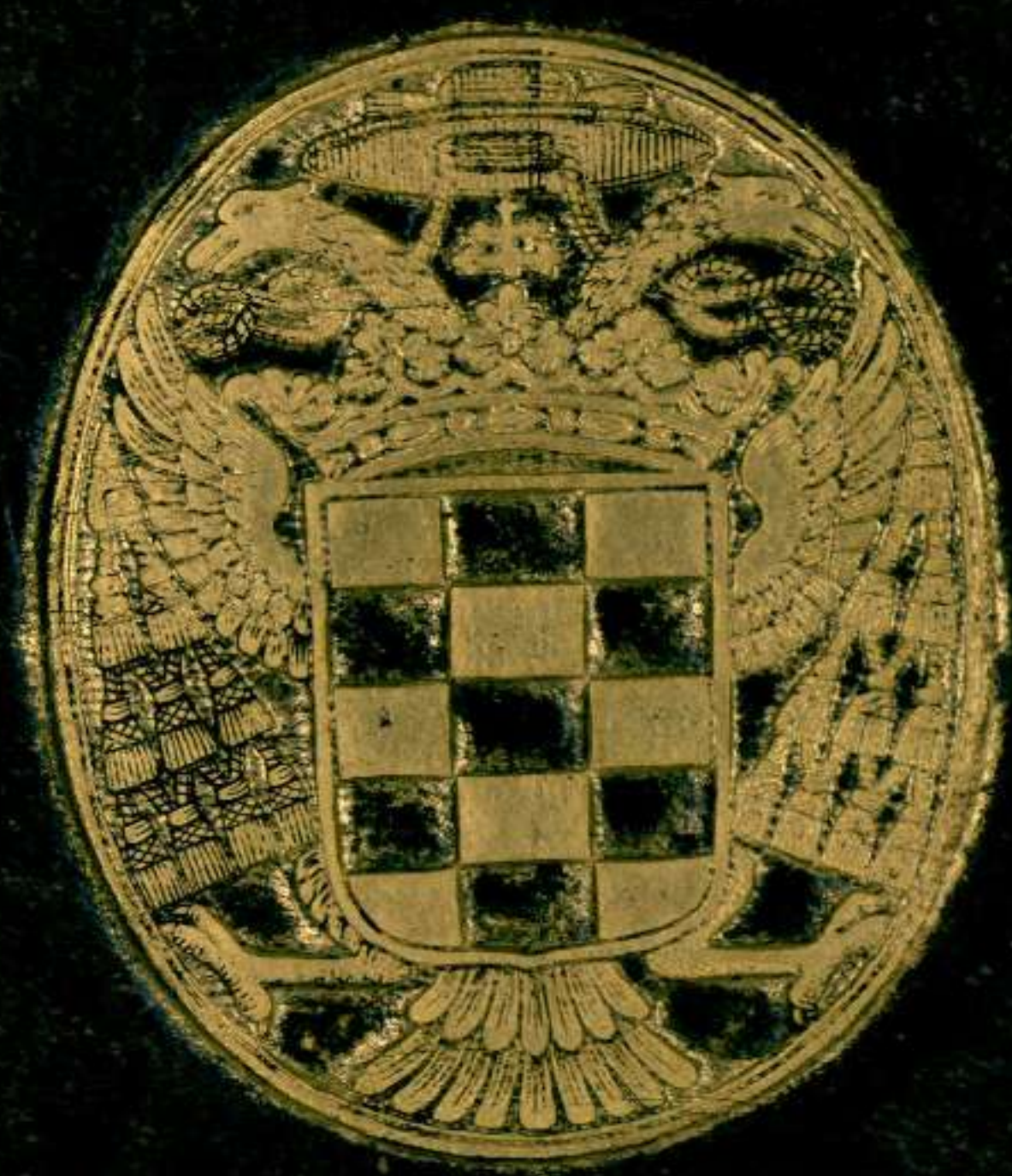
currerint: adhibendo diligentiam studiosam: quā adhibere possunt: & debent. de ceteris uero peccatis de quibus non habent tempus cogitandi: nec dolendi: sufficit q̄ doleant in genere: penitēdo se in omnibus grauissime deliquisse. & cū tali penitentia in isto breuissimo tempore: quod eis restat: poterunt iustificari: & penas inferni euadere. quia ut inquit Crisostomus. Grandis est erga homines dei pietas. nunq̄ enī spernit penitētiam: si pure: & simpliciter: ei offeratur etiam si ad cumulum quis peruenerit malorū: & Leo Papa ait. Sceleratioꝝ iuda: & infelicioꝝ omnibus extitisti. quem non penitentia reuocauit ad dominum: sed desperatio traxit ad laqueum. expectasses confirmationem criminis tui: & donec sanguis christi pro peccatoribus funderetur: informis leti suspēdium distulisses. de peni. dis. iii. & beatus Augustinus super illo uerbo Cahim desperatis: cum dicebat. Maior est iniquitas mea q̄ ut ueniam merear: inquit. Maior est dei pietas q̄ quecunq̄ iniquitas. Est ergo istis peccatoribus sacrilegis multum necessaria in presenti spes diuine misericordie: & etiam fides: quā demones conātur destruere in articulo mortis ut inquit Ambrosius in libro. de penitē. super illo uerbo prophete Exinanite: exinanite usq̄ ad fundamentum in ea filia babilonis misera. ubi dicit. Misera est anima que in fine sue uite tali fundamento fidei caret. Ideo subdit propheta. Beatus qui tenebit & allidet paruulos suos ad petram scilicet christum. Ergo uos peccatores sacrilegi allidite paruulos scilicet temptationes dyabolicas

in petra scilicet in christo: & in eius sacratissima passi-
one: cogitantes q̄ grauissime: & enormiter peccastis.
& si dura patimini: & speratis de proximo tempora-
liter pati: cogitate q̄ multo grauiora: & duriora chri-
stus redemptor noster pro uobis passus ē. cuius pas-
sione post breuissimas penas temporales: si firmam
spem: & rectam fidem in domino habueritis: miseri-
cordiam in alio seculo inuenietis. & considerate quā-
tum digni estis suppliciis temporalibus: & q̄ conue-
nienter: & congrue de uobis possunt dici preassump-
ta uerba: scilicet. Errauerunt: excecavit enim illos ma-
licia eorum. Placeat altissimo uobis ignoscere tantū
sacrilegium & nefandum flagitium. & tandem ad be-
atitudinem eternam uos perducere. quam uobis: &
cunctis concedere dignetur ipse dei filius dominus
noster Iesus christus qui cum patre: & spiritu sancto
uiuit: & regnat per infinita seculorum secula. Amen.

Explicit sermo reuerendi patris Abbatis daguilar
excellētis in sacra theologia magistri: & inquisito-
ris generalis heretice: & apostatice prauitatis in Ara-
gonia: habitus pridie. l. al. Quintiles anni Millesimi
quadringentesimi octogesimi sexti Cesarauguste in
platea deputationis: quando fuerunt traditi brachio
seculari sicarii sacrilegi magistri Petri arbues de epila
beati inquisitoris urbis prefate,

Anno
1486.

152
B. CARVAJ.
ORATIO.
ET ALIA

75